

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

A 61
-V²R

COLLIGET AVERROIS

Totam medicinam ingentibus voluminibus ab alijs traditam mira quadam breuitate et ordine fic ad amum complectens, vt iure ab omnibus liber iste medicorum famulus cognominetur.

THEIZIR ABYNZOAR.

Orbos omnes, tam vniuersales q̃ particulares, ⁊ eo-
rundem remedia continens, opus si quod aliud in cu-
randis egrotis accuratum, egregium, vtilissimum.

Opuscula de Officio Imperialis de la Com. de J. de la D. de Impresaria
Luncta dec diligentijs q̄ antea ⁊ reco/
gnita ⁊ exornata ⁊ impressa.

Accesserunt postremo M. Anto. Zimarræ dubia & solutiones in
supradictum Auerrois colliget, nouum corollarium.

VENETIIS

Apud Ottavianum Scotum. D. Amadei. F.

1542

A ¶ Incipit Liber thesyr babilmodans vabaltadabir cuius est interpretatio recuicano medicationis ⁊ regimimis editus i Arabico a pfecto viro Abimieron abyzoabar.
¶ Incipit Prohemium Authoris.

[illegible][illegible][illegible]

242 fœmides
 a multa aqua. 243
 243 stru-
 ctum.
 244 reficere
 sem parua.
 245
 246 stru-
 ctum.
 247 colicum. *canu-
 m. adu-
 l.*
 248 solium quod sit
 esse stru-
 ctum.
 249 stru-
 ctum sit
 sem. cap. 7.
 Documenti de
 auctoritate doc-
 trinalium.
 250 litterarum.
 251 pibidum.
 Continuum
 documentu
 per
 p. 1.
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611
 612
 613
 614
 615
 616
 617
 618
 619
 620
 621
 622
 623
 624
 625
 626
 627
 628
 629
 630
 631
 632
 633
 634
 635
 636
 637
 638
 639
 640
 641
 642
 643
 644
 645
 646
 647
 648
 649
 650
 651
 652
 653
 654
 655
 656
 657
 658
 659
 660
 661
 662
 663
 664
 665
 666
 667
 668
 669
 670
 671
 672
 673
 674
 675
 676
 677
 678
 679
 680
 681
 682
 683
 684
 685
 686
 687
 688
 689
 690
 691
 692
 693
 694
 695
 696
 697
 698
 699
 700
 701
 702
 703
 704
 705
 706
 707
 708
 709
 710
 711
 712
 713
 714
 715
 716
 717
 718
 719
 720
 721
 722
 723
 724
 725
 726
 727
 728
 729
 730

I. re q pp moq sapore sui mutauerit et abstinant a fructi-
bus pterea a gnat bulcib⁹ ab iteriorib⁹ circum p farrā
cena. adgnat qm a comens. utqz mine. lchmē. i. m-
mo bice nallū v mād eduec p bāf. i. caueat et ab oib⁹
in farragie affiat ab oib⁹ frans. i. ab oisne pūcū z oio-
pūa. ita dicitur mōde inferit nocumētū. i. fac cos odoz
re cōtinue rosas vī myrmīl vī nōm fūz. pēpē eus ne fa-
ciē auertit ad radios solis vī ad ignē i. nūz. i. faciendo
z cōtinuādo q dignius liberabitur cōno nuti dei.
C De canice capilloru fm dicitur loca. Cap. 10.
CAPITULI accidit q ignis dā locos capilli bal-
dā q subitō a vulgari⁹ mōpbea notat e pele
ē vī mutent capilli ad citrinū vī turpiorē colorē. z
B accidē pōt an natimitate z pōt. i. qm accidit post nativ-
itātē cā b⁹ est humor fridus plus ad locū illū mūtās
nās eus ad frigiditātē sui mutatiōne vel alteratiōne
locū mūtāt color capilloru fm plus z minus. C Et cura
e⁹ ē oidiare regimē cū calefaciēb⁹ ex cōcābus tēpera-
ter. comedat in cibis suis turtures z auiculas puas affa-
tas z elixas z vīant exercitiō qm cibūz gelat pōt. i. vī
ga floc cū oīo d chvna vī cū oīo peritico vel cū oīo
cōctis citri aut cū oīo de xauim teri oīeant plus aut
minus fm magnitudinē z puritatem egritudinis.
C De nalla dūōne z figura capilloru capitis. Cap. 10.
C C I D I T et capillis qm fē pūlū qm oīūm
tormōz z pōt modū qm voluūt vērifiā rad-
icē. i. hoc accidit pp multā cūis siccitatē. i. pōt cē
p i quibū dā locis sunt totuoz z in qbū dā nō fm
q siccitas in loco plus z minus abidare reperit. C Et
cura b⁹ mīe est affidē vngre locum cum oleo de viteli-
tis quozit oleo amygdalarum dulcium z oleo seminis
lunī cūali ponderet liberabitur.
C De furtibus capitis. Cap. 10.
C C I D I T V E cū capite vī ea sūta fir-
mit⁹ qmēt. i. b⁹ ē pp ex pūlōne sūā grossi ad lo-
cū. i. cā b⁹ ē multā replo cibē comedere ea q sū-
giant z gēlere an cibū z pōt exercitari qd p b⁹ ag-
re p b⁹ ē exercitiū imediate post cibū z et b balneare vī
simplici aq frigida vī tepida. i. cala vō mine nocē indica-
tur. C Et cura b⁹ ē exercitiū an cibū z an balneare. come-
dit turtures pparatas cū aceto z anes puas z abstinē. i.
oīo a potu aq simplicis nisi ei admiscat mel vel vinus
cōctū. C Et purgatur comminuti cārtēreoz qm lenda-
tur magis ē aloes z colloquintida. i. b cōcōto sū mīlū
ad b vāz. q. b. aloes succorini z cūis vīcie z iecos. anā.
anī. i. mīlū. aut. i. farce colle tē tērtam anī. i. interioz
colloquidē octuā pē anī. i. colloquidā quidē mīm-
mū scidat z alie res sūb rītr puluerizent. i. addes ex pul-
uere de agagāne amygdalap dulcū ad pōdus oliaz z mi-
sce totū malaxādo cū fūmpo sūgnib⁹ addēdo ei ex sca-
monca pōdus tūi sūgn⁹ odore dōsis⁹ est pōdus anī.
v. cū cūto vīto aq decoctis b⁹ pōpī z alieca dīlūidē dē
pūent i laxatiuoz abluat caput e⁹ cū aceto vīni epūsi
mīdo ipm into seu terra cū q vītramarī capira sua ab-
stergit. i. si cū aceto mīcneris mel z caput ip⁹ cū ipō la-
uabis mel⁹ erit. C Trē ex sūb nūlū dōtrā in byeme ca-
put lanabis vel vngre liberabit. i. abluo ē ex aqua li-
de vel ex aq cētāuree minous bāc remouet passiones.
C De pediculis. Cap. 11.
P E D I C V L I autē accidunt capiti. Et dicit q
exime eoz et inter carnē z cutim. z alij dicunt q
procreantur ex fidoze vīcōdo exīte super cutim.
Sed qūqz mō sū b ē veritas qd generant ex bīdoze liq-
do vīde cū aliq calitas ē admittit cū aliqua ex spēsna
putredinis nō dico putredinē cōpētē qm oīi fieri.
C Cura b⁹ ē eis dare bierā pīgrā cū aq lactie qd coa-

gulatū sit cū sūe vīcie vel cū lacte siccis. Et pone super
caput dīcātur si fuerit in estate sufficit tibi aceti i quo
bolūta sit centura ea mēl i byeme vngre caput e⁹. i. dī
cātur. qm dīstruit bīdoz faciet pediculos z ipos necat.
C De lendimbis. Cap. 12.
E T S V P E R V E N I V N T qm capillis capi-
tis lendimb⁹ ex gūtiōne quarum dicitur a mendicis
regiū opīones. C Et cura e⁹ ē vngre caput cū
eis q dīrim⁹. cū cētāurea minoz z cū alchīrā. Et nō am-
plius gūtiunt. Et fac eos affūscere balneat multietes
caput abluere dēstruit ipus. Et qui vult cū mī mas ea
rū remouere cap⁹ vī a cibūcōnīemībus abluant. Et
sit cōctus comedere gallinas vī turtures decoctas cum
aceto vel agresta vel succo berberis. C Et iam nō rema-
net nobis aliqd memorare de his q capiti exīnt. i. acci-
dere possunt qd ab extrīcō bītr pōnere. Tūc autē
pōt trachare d bis q cū dē bītr a canis extrīcōs pūent.
C Incipit Tractatus de omīs vīcī capl⁹ qd ē d egritu-
dīnib⁹ capitis accīnt⁹ ab extrīscō sicut a pūllione.
C A C C I D I T capiti pūllio ex ferro
vel lapide vī gūneoz ex līp⁹. Et cū q ex fer-
ro sit abqz incīōe cūis mīme sūmē bz pēra-
re vī p līz si sūb est in modica gūrate. Et re-
mouet b nōcūmētus abluendo locū eis aqua
mēl post caput abluatōne z dēsp pōtēdo emplūm
neleiet est vnguentū fm empl⁹ de palma. C Et si pū-
lū fuerit ex lapide vel sūlī sūpple sine scīōne p ceto bz
sūmē gūlare. Et cura emē est sicut dīrim⁹ excepto q ma-
gis plongat. C Et incīō facta ex ferro si tendat vīg ad
panniculū q ex mēl extrīnis tegit. de lōz fēoz bz gū-
terz i de fēoz pēcare. Sūenit gī b cāstīcōp cūare cū
sūmā cephalice pīs oppositē qm in hoc casu sūmū
dō sūmare de opposito. Uodermi vero mēd cū mīnūf
ocīa cūm dā medīcī sūm q in sūbī mēz ab mīe
bāf ouages. quia vīdeat sūbī sūstīcīōs idīnari facta a sū-
perioz ad infernos z in b casu sūmabat medīcīa dīcēs
q hoc sūctas sūbīstīcīōne vīdebat. Sū pī mēne mīme
B sūctas sūbīstīcīōne vīdebat. Sū pī mēne mīme
ferus regio nōtābat. Et bec ē mēca opīo z et sūmā z fer-
uo z fūz ab opībus vīte mēz ex pīenīa quōdīe hanc
cognōco cē vīrtatē. pōtca habetis lānā vel cōtū mī-
cus oīo rotato aromātato z tepidatē dēsp pōne. i. b
cōmābas dōc apūscō remoueat. Et si dōlōz fēoz ex
tūter z nō remouet cū boe adde predicto oleo medīcīa
te pīus de oīo ex vitellis onozī cognōscēdo q vīnū
vīnū panemū nō est pūpī mēdī. eo q ex radice z em-
pīus accīdit bōl accīna grana z pūmīdōz. i. p p bōc
sūctīte mēdēdus est ne apā pēcet. Et cū sūctīte fūe-
ris ab apāte rectā ad curāz pēctā. Sū p p sūctīte pānīcu-
lū opī vī deoquātur cū aq cōctīes glā dī mīterioz vī
cauda equīnē cū cādē decoctīōne fac aqū mēlū cū q
vīnū abluere. debet pōne sup vīnū vīg⁹ fm cū
plastrū de palma z b medīcām sūmare debes donec
cōglutinet. C Et si vīnū ex lapide fuerit cū fractura pā-
nīcūlū cōpēctus erant dīctū q tēdat vīg ad sūm nō sū-
in cura addito nec dīmīnūtō mī q tps magis pīgāt.
Sed si vīnū fuerit ex ferro aut cōtū q mēlō tangat
seu pīoz cranch abqz penetratōe ipūs sūstīcī ad bue-
nī cura pēctā. C Et si sūlū vīg ad pūndū penetra-
uerit. tūc oīo indiget chirurgico z opone manus. Et bōc
pīmo incīpe bz pānīculū a cranio cōmāre. facīēdo p
incīōne in cruce fm q docet Bālin lē de ingēfām. Sū
in b tpe mō pūct q bōc facere sūant regimē. i. spālīter
q sūlū bāc arē ex pīenīa z rīne. q mīpōssībile est tale
apūz sūlū verbis exēcere. C Et tūbī dōc vīnū mīe bo-
mūne pēctū in bac arte. qm sū illūz quī habent mēl-
lectum

N

O

P

Q

R

S

T

U

V

W

X

Y

Z

LIBER

TRACTATVS

I **ac**curatur et si sita post asperionē ipsoz cū cāpōta dissoluta cū aq. r. c. cū a cū mīca panis bñ fermetan elicata in aq. cū modica g̃ritate accn. vñ cū aq. oidei cū modico acetoz et sic age donec oīa accēta remouēat: et post remotionē ipsoz ad cibab cū gressibz hūito h̃ paulatim. ¶ Et si apā p̃denti ex hāc fuerit g̃ritas h̃ raro dēat penetrare pp̃ duriciē et firmatūne p̃denti p̃anculi ipediret penetratōne erat si fuerit ex siatē subtili p̃ maiori pte. ¶ Incipe g̃ in cura istoz a siōmāco q. ex ipā cop. uamē veloci ter manifestat: postea purgabis eos cū aq. infusionis foenis chortanous colloquimē: et foenis vñ. cū admi scibus modici aque in q. iteris malis: tādū donec colorē mutauerit: et si quāz abia et syrupo squinātoz tibi videbitur puenire. Et abstīnētia sit sic sit in alijs laxatus et obliuere eos facias a cibis grossis. Et sufficiat eis recipere aquam nelliū subtilē et vltia subtilitate: vel syrupo gūga bin factū ex melle puro. Et si vis eis panē p̃pinare: da bis micā panis optie fermetan ablutā cū aq. calicui ad des aliqd. ex syrupo squinātoz sed ex nelliū et vltia g̃ritas panis sit. a. q. ¶ Si si ex mēla acciderit ex siatē mēla cē rep̃: qm̃ g̃illa mīme p̃ibi penetrare pp̃ duriciē et g̃illi cū pānch. Quare erit os mīnē p̃ulm. Et purgab eos cū epibumo et fene. h̃ eliceb op̃ p̃obem? oīno: et buic mē asde. aliquid ex succo pomorū h̃ biera. et si h̃ frupū ex ridet ponē dōes. Et nō cibabis eos cibis g̃illis nec multi nutrimentū oīe: oīa eozū accēta remouēat quēdamodū sup̃ ouim. Et laudabiliorē cibū eoz cē dicam? amygdala clāp et si g̃digos eis panē p̃pinare: eoz eis in modica g̃ritate. ¶ Et facis q. nō g̃ritas apā i b̃ pānculo: nec in aliquo alio loco ex vno simplici h̃ioze cui ēt alibiōis nō sit admixtus: h̃ b̃noipato sit a maiori. v. g. g̃is qm̃ dicim? q. ex chofanū ciligias q. sit ex pura chofa h̃ cū alijs humo ribus mixtis: cū chofa nolam? alijs h̃iozib? p̃uicē i g̃ritate vñt: et nā. ¶ Et facis q. g̃ritas apāis choficū h̃ iut. f. acutis febribz et ex fortitudoz multitudine sit: et p̃urbario sentias: q. iura? loquar vana et inordinata: q. h̃ ipso fa tūz cū mīa g̃ritate et g̃ritas h̃ late i lare? aliquid de bito lecto et abididitā vīpūz bēat cū mīto dolore capi tis et rubedie albedie ocfos: et sine flos. Et mīkotes fer uis fūtozib? vociferat et exclamat abiq. cā et pulvis ex ē ferra. ¶ Et si g̃ritas exuberans sanguis cogitas ex pueris albedie ocfos et ruborē et palpebz et ipsoz illōz ad lēse vi dēt: sic g̃ritas mīo: g̃i chofa et p̃turbario sentias et alienatio adēt cōit: quēdamodū i chofico: g̃ritas agitatio d̃ late i la tus et flos et mor? mīos g̃i ipedico rep̃ cē. Ingendo g̃ dē et vīgile cōtēs ex vñt. ¶ Et si accēta siatē sunt. h̃. f. fūdo capū g̃ dolorū si similia. sic ipedibz et multitudine fozmū cū mīto gemitu et g̃uedie i eodē h̃c ebaz accidere cōtūit: et nō exctat a somno leuiter: g̃i g̃uedie capū: febribz g̃dē ē geta et lentat: ex pulvis molis sine duriciē. ¶ Et si vis tibi q. ipso ē apā cerebz ex bīnuz vno sim plici fieri: g̃ ex duob? v. p. lib? mixta: qre accēta appare bāt fm̃ dñi peccā: h̃iozib? h̃ ferib? dūitē et sigillatim fm̃ g̃ritate vñt cū mīto g̃ritas cē i ipole: h̃ mēdic? h̃ p̃ p̃ndēs cē os et ista cogit? a cū po fūtu doctina et expē nā: et facit q. tibi videbit: h̃ cū flos indicatur. ¶ Et etas q. qm̃ p̃dicta mala accēta i fūmo fuguerit: q. apā erit dura nre vñ i pānculo ipso? nobilior. Epia nre. Et dōes et cogit? p̃ndere i p̃dē accēta a siōcho veniat: g̃i a fūmoitatu? et apā oībz p̃dē ab alijs? h̃iozib? h̃iozib? caput adē dētib? q. h̃ fuerit accēta appa rebūt fm̃ nāz et g̃ritatē illū h̃iozib? a q. sit reflo. Si si accēta p̃dicta ex nō fuerit: q. qre cēdit et veniat h̃i adē fūz et dōctū h̃iozib? h̃i ex apā p̃dē h̃iozib? cerebz fue rit: p̃māntē firma donec fuerit apā. ¶ Et post etiā ē vt apā i pia nre g̃ritas ē pānculus subtili et cū dās corpus

3° modus.

cerebz. Qd si sic fuerit ne ē medicō vt siōner i fūmum o cephalica b̃tri brachy ep̃bedō d̃ f̃ig? i g̃ritate mīta: et sic polē erit q. eger libet? oīno vel q. nā expellat mām ad g̃ibulū mēbz i g̃dū. Cad ouram mīre: et si sic enenit erit signū fortitudis vñt et libatōis i fūmū. Et cūo effe cū cam? h̃iozib? facit apā a pura nre ad pā expellat: vt fce rinaf: q. ē signū debilitat i fūmū et mox ipso: nri de? cum voluerit liberare. Si accēta pueniētia ex apate pie ma tris sunt fortioza et velocioza et magis mortē g̃ritas ex q. cū g̃ibioz fuerit illū apā oībus alijs apāib? cūenit? in alijs pānculis cerebz. ¶ Et siōmā oībz est cura g̃ritas cū abstīnētia ab oībz cibis g̃illis et mīti nutrimentū tenē do cū in regimine subtili in vltima subtilitate: et si tpe fue rit estūm et i fūmū mīnima et robustus. Sufficit ipi aqua ta murindoz per vñam cibā et nutrimentū donec cesset et quiescant forma accēta et alienetur postea. ¶ De apāibus cerebz et rebe mirabilia. Lap. 6°. P S I cerebro et accidere pōt dūctio scupario dūctio mīnima sū pluriū vñt cōiūfuerit vñ apā peca tur in fūa p̃p̃ta siatē. Et hūmū apāis accēta sunt for tiora et magis graua et citius intericiētia: et cura hūmū est siōmā et subtilis dicta. Sed dubito q. deficiat pp̃ p̃d similitate accētiū alijs p̃ollis ad curā p̃uenire. ¶ Et hūmū apāis accēta sunt defictus motus volūtarij: et amīlo virtutis p̃ maiori pte: et relaxatio totius corpore: mo ritur pp̃ defecionē iacertōis pectoris. Et vi dēnter dī cas: p̃ollis cōfirmati et apā p̃entis moitur: et pp̃ hoc in cura eius nō p̃longo fermōt. ¶ Et accēti fūa accēti p̃i sit apā in rebz cerebz: q. g̃dē rebe in anioz parte ce rebz vñt facit reperit effe: et a medicis dī effe rebz mirabilia et nolat cerebz mī. Et cognitio hūmū apāis ē difficilis valde: cūm accēta ita sunt mēp̃erabilia et cer tificat vñt oīstas et nebulositas exiit rēp̃oz p̃uicēz sit ita. Et rubedo albedio oculoz: g̃ritas palpebz ruz ipsoz cū difficulitate motus ipsoz. et fortitudo f̃iozib? apas hūc aliquid siatē sit admixti. ¶ Cura eius est siō mōdū mībz vñ q. trabendi sit etiā de vena pulsatū in manu reperitur in modica g̃ritate. Cū mīo? i. a. nec p̃. 3. j. et dimidiat: roge eius leuiter et subtili. Et sufficit ei aq. infusionis tam aridoz propando ei si cōtine vñ vñ ce post aliam. Et si cū h̃ corpus mollescat: cura exiit laudabilis. Et fac cū odorare myrrā et sandalos et rosas et bolū armentū subtili dissolūti i aqua. ¶ Et cū recēfio rint accēta vel multus fuerit alienatio: coabioz eius me dūlis citrullor vel cucumeris: arraceno: donec ab eo oīa accēta p̃dicta sint ablata. Post dabis ei aquaz oidei. Et postmodū illa remota dabis oidei ipsum decoctum in eadē dīspolitione q. ordinatur a medicis. Et cū fuerit certitatus de eius liberatōis: p̃p̃mābz p̃a nē i lotum ei aqua: vel panem in fūmo decoctum cum seminibus cucumerum: arraceno: cum excoctatōis vel cum pira. Et cum fuerit optime liberatus: semper p̃p̃p̃mābz ei p̃uina ante cibum. ¶ De ap̃ematibus aurium. oīnēs capla. 5. Lap. 6°. ¶ De ap̃ematibus aurium. oīnēs capla. 5. Lap. 6°. NCIDE curā ex siōmā cephalice qm̃ ip si remouet ipsum oīno qm̃ incipit cūnare. Et rege cū subtili regimēte in aurē dūctū om̃i die ex oleo rosato et antherino. ana. et sit tepidum: cū cum aqua oidei vel mīca panis ablu ta cū medullis citrullorum vel cucumerum: arraceno et agrestis: vel cum aqua et syrupo squināto: donec acut tas g̃ritudinis et accēta remouantur: si dī apā tali ter non remouatur: sed ad sanem deriuatur cura eius tunc est leuis. Et si dolor totius efficitur: et timēbis mortē i fūmū

N

Lura.

O

Sig^a apā

ne cerebz.

De apate

rebus.

Sig^a apā

rethē mīra

bilis d̃. 2. 4°.collis. 4°.

P

Lura vñ

ad statum.

Lura in de

climatoze.

Q

Lura

LIBER

TRACTATUS

I scā purgatioe p̄dēz t pōne p̄dicti licitū distillabis in na-
res succū d̄ scabacibz anabamāz ē rosa q̄ in frumēto na-
scit in capis: vel succū biere t vtat bis denec liberetur.

¶ Incipit tractatus de egritudine: p̄us p̄m̄is capla octo.

¶ De diminutione t corruptione sensus
t sapientie lingue. Cap. p̄m̄.

EC EGRITUDO principaliter eue-
nit a commotione rerū superflue saltatū t
accidentari t acutatum in vltimo. Et cura
humis est abstinere a p̄dictis.

¶ De apate seu infestatione lingue. Cap. 2.
¶ C. 1. DIT etiā in lingua apā abiqz dolozē q̄
si via apā ipsa potes noīare: t si non oīa hīs infas-
tione egrediente a natura: t ppter hoc retinetur
lingua t ip̄ceditur in tñ q̄ minime loqui pōt pue-
niet̄ abiqz difficultate. t cū hoc nō mutat̄ seu alteratur
color ipsius lingue aliquid nō. Et de sunt egritudines q̄
lingue maxime appropiant. ¶ Et cura humis est tenere
in ore t cōducēdo p̄p̄m rē q̄ lingua dura noīat: t in ara-
bico d̄ b̄aualnatbagaz: vidēperata cū oleo rosa: t cibus
cuius subtilis sit t lenis: non pigrescat cōno in cura sua.

¶ De puritie t efficacitate motus lingue. Cap. 3.
¶ IN GVE etiam accidit diminutio t difficultas
motus t sensus ppter nocumētū p̄ueniens in
radice sensui ipsius. aut ppter nocumētū vel egrit-
udine existeret in mēb̄is: in quo sensus t motus
ipsius lingue h̄t vitiare. ¶ Et cura humis est cura quā di-
ctur sumus in curatione vti de diminutione sensus totius
corp̄is: relaxatione ipsius: medicamē p̄p̄m t p̄m̄ci-
palē ipsius lingue est maliccare p̄p̄m t flapsū alagiam
ante cibū: t bucat per os oleū ex cortice ciniz totū hoc
declaro in suo loco deo cōcedere. ¶ Et de egritudine
t difficultate: diminutio nō accidit lingue p̄ maiori p̄te
nisi ex toto p̄m̄etur. Et hoc accidit ppter infestationē
meditatum viciatum a cerebro in nervis ipsius.

¶ De apatibus amygdarū gule. Cap. 4.
¶ De apatibus amygdarū gule. Cap. 4.

GENERANTVR autē b̄ apata in amygda-
lis ex tribus p̄te epiglotim. Quare si suspēde-
ris aīa in fendā collis itop remonebit̄. eoz egrit-
tudo nūc deīssimādo eos tñ p̄us ex cephalice: sub-
tiliādo talr̄ eoz regimē sicut tibi videbitur conuenire.

Agendo sūz circa humosē effusum in loco fm naturā ip-
sius humos: p̄p̄m tibi melius videbitur exgere.

¶ De conuassatione dentium. Cap. 6.
¶ De conuassatione dentium. Cap. 6.

BOTHOR. etiam accidit in ore: sunt p̄uile
parue t rubee cū excozatione: sicut t in alijs mē-
bris euenire consueverunt. Et cura humis est vt
accipias ex mucous recentibus: tenetis cū coctibus
suis: p̄uile optinet bullam in aqua t collatur os
multoties cū eadem: mox t vinum eoz decoctū sunt
similiter medicina appropiata in hoc casu.

¶ De conuassatione dentium. Cap. 6.
¶ De conuassatione dentium. Cap. 6.

CONQVASSANTVR dentēs t perfor-
rantur t denigrantur. Et hoc eis accidit p̄o ma-
iori parte ab humore flegmatico. Et cura h̄p̄ est
p̄mo flomare basilicā: hoc ē cura p̄ncipal in hoc casu:
t p̄o modū flomare venas q̄ sunt sub lingua. Et collatur
os cū decoct radice ballistē radice sparagacū p̄tes
sint cōles: t si tēpus fuerit biemaler eger tēne-
rit: abluat os t gargariūm faciat cum alitūā subtili-
ter fricare facias dētes illos cū illo puluere q̄ b̄ dētes con-
futare t ablergere t dealbare. cuius hoc est receptio.

¶ De humiditate seu guma: q̄ ex medulla seu corde
arbois dactilop facta cōstura seu ictione in suo cortice:
t cōburat: ex illa cōbusta. B̄. t. q̄. areos etiā q̄rā. t. j. auc-
ebat ad pōns oīum: fiat puluis teredo q̄libet f̄e-
cribellādo subtilissimē: fricat dētes cū illo ante cibū:

t abluat os cū aqua tepida: t abstineat omnino a come-
stione t potu eoz q̄ sunt cala actu superflue vel frida.

¶ De perforatione dentium. Cap. 7.
¶ De perforatione dentium. Cap. 7.

DENTIBVS etiā euenit perforatio. Et si sup-
nus id q̄ b̄s nocumētū remoueret̄ est alacide
t comiola: qm̄ si facto puluere subtili ex ipsa et
fricatione dēni ex eadē in p̄ncipio gñationis foraminis
exercaf. poterit oīa nocumētū remouere. S̄ si p̄fora-
tio t corrosio p̄m̄ata fuerit: de filiis dēni deperdita
fuerit. nihil in remouēdo egritudinē cōferre videbit̄: sed
solum conferuabit ne vltimas p̄foratio t corrosio fiat.

¶ De suppone vel alligatioe vel p̄gelatioe dēni. Cap. 8.
¶ De suppone vel alligatioe vel p̄gelatioe dēni. Cap. 8.

DENTIBVS accidit hoc nocumētū ex come-
stione acrumini. Et p̄obati est experientia q̄ co-
medere fructus d̄ites stipicitatē vel vinctio-
tate vel viscolitatē p̄ferit in hoc casu. t hoc ali-
gatio dēni p̄p̄ie accideret reperit. Et sensus illius alliga-
tio suppone vel cōgelatio: q̄ nullū alij mēbro esse reperit.

¶ Et firmaret etiā q̄ comedere postulatā sūz b̄s hoc
nocumētū remoueret̄ a vne magis cōmedaret̄ hoc re-
mouere si fieri pōt cū aliqua alia re nō b̄te acceptatē
q̄ cum postulatā vel cū simili p̄p̄ sit acceptatē. ¶ Et si
vius fuerit alijs fricatione dēni multoties cum olei
bus nō cōgelabunt dētes de leni ab oībus accōtis.

¶ Trac. 7. de egritudinē labioz t osis: p̄m̄is capla. vj.
¶ De fissuris labioz. Cap. p̄m̄.

FACCIDIT labijs hoc nocumētū
plurē oībus alijs mēbris: hoc p̄p̄ humorez
malū exite in sūcho t generati a comētiōe
cep̄is. Et b̄sioz sūz nā calidus grossus
t putridus crūis. q̄re ex eo cōcēdit vaporez t fumosita-
tes ad fugiosa. vñ dicte fissure p̄ceant. ¶ Et cōstums
q̄ talibz p̄p̄m sūz abin de melle daret lāde ē: p̄s bie-
bus m̄tis. t deide eos purgari cū hierapigra multis vi-
ciat̄ sic liberabunt nūc vñ. Et sit p̄tēb̄ purgatioe fa-
cta ex hierapigra: eo q̄ oīa laxatūa q̄ b̄t violētē t ipe-
tuoī laxare trahit vioces a toto corp̄e ad sūm: pur-
gat totū corp̄ nō repleto manēt. Et cū hoc ē talis medi-
cina b̄s totū corp̄ dēdicare. q̄re b̄os malus in sūbā sūi
libit̄ b̄s remanēt: p̄p̄ b̄ ab vnijs elicta ē hierapigra
in purgatioe sūi p̄e oīb̄ laxatus suādo abstinēt: sic
fit multoties in alijs laxatus. Et vñge labia multoties
cum oleo amygdarū dulciū: liberabitur deo dante.

¶ De alcola. Cap. 9.
¶ De alcola. Cap. 9.

ALCOLA aut sunt p̄uile que pigritie q̄ intus
in ore ozum. cura b̄ari est tenere in ore oleūz p̄-
nearū recentū: t remouet etiā de egritudine cuius
omni medicina simplici abiqz modicatione.

¶ De nigredine lingue. Cap. 3.
¶ De nigredine lingue. Cap. 3.

DENIGRATVR lingua t scidit̄ scibz acu-
tis ppter acuitatē cōplonis epatis. Et cura hu-
mis ē curatio feb̄is madafacēdo lignū m̄ltonis
cū aq̄ rosm q̄ infusa sint semia cydonioz dunt sic curat̄.

¶ De fetore oris. Cap. 4.
¶ De fetore oris. Cap. 4.

HEC QVIDEM egritudo gñat ex humore
corrupto exite in sūo vel circa dētes. Et cura hu-
mis est m̄dicare sūm cū hierapigra t fricare dē-
tes cū cortice arbois m̄ticē: t abluat os cū decoctōe dēni.

¶ De roztura oris. Cap. 5.
¶ De roztura oris. Cap. 5.

ISTA egritudo in arabico d̄ lachoz: ē relaxatio
facta in vna p̄m̄ facie: q̄ p̄s relaxata sūa vñ effe-
rit: cuius sūfēd relaxat p̄m̄ infirmare: fiat sūam totā
tam apparere. Quis curaz memorat̄ b̄s cū tractat de
curis relaxationū mēbroz. Dic aīa intendo ponere cu-
raz p̄optū istas. Et est euacuare seu mundificare os ex
et membra et adiacenta masticando grana de r̄bamē:
pōt abluere os cum oleo corticis citri. Sed remouet

N t̄s iuenit
nūc de sūa
ragdo. idē
tñ s̄ collū
get. 55.

O Lura.

P L. a. b̄iere
pigre idē
13. t̄m̄.
trac. 1. c. 33
t s̄ cano-
nis s̄ p̄m̄
trac. 2.

Quide sūp
trac. 6. c. 7.

Q L. a. b̄iere
pigre idē
13. t̄m̄.
trac. 1. c. 33
t s̄ cano-
nis s̄ p̄m̄
trac. 2.

Q L. a. b̄iere
pigre idē
13. t̄m̄.
trac. 1. c. 33
t s̄ cano-
nis s̄ p̄m̄
trac. 2.

Q L. a. b̄iere
pigre idē
13. t̄m̄.
trac. 1. c. 33
t s̄ cano-
nis s̄ p̄m̄
trac. 2.

Q L. a. b̄iere
pigre idē
13. t̄m̄.
trac. 1. c. 33
t s̄ cano-
nis s̄ p̄m̄
trac. 2.

Q L. a. b̄iere
pigre idē
13. t̄m̄.
trac. 1. c. 33
t s̄ cano-
nis s̄ p̄m̄
trac. 2.

Q L. a. b̄iere
pigre idē
13. t̄m̄.
trac. 1. c. 33
t s̄ cano-
nis s̄ p̄m̄
trac. 2.

Q L. a. b̄iere
pigre idē
13. t̄m̄.
trac. 1. c. 33
t s̄ cano-
nis s̄ p̄m̄
trac. 2.

Q L. a. b̄iere
pigre idē
13. t̄m̄.
trac. 1. c. 33
t s̄ cano-
nis s̄ p̄m̄
trac. 2.

Q L. a. b̄iere
pigre idē
13. t̄m̄.
trac. 1. c. 33
t s̄ cano-
nis s̄ p̄m̄
trac. 2.

Q L. a. b̄iere
pigre idē
13. t̄m̄.
trac. 1. c. 33
t s̄ cano-
nis s̄ p̄m̄
trac. 2.

Q L. a. b̄iere
pigre idē
13. t̄m̄.
trac. 1. c. 33
t s̄ cano-
nis s̄ p̄m̄
trac. 2.

Igra atq; de collecta. et extirpado trabe pilos quo-
t etiam. **Q**uod post extirpatione vngeli loci cuiusque
vngeli. **E**t sic debet q; aliq; medicos bac egri-
tudinē curā b mō. luctando palpebrā vñs supiorē pte
oglutinādo cā ibi cū glutinētia vñs redeat. donec fā
sit canterizatio cū vga auri in radice pilos: tñ a me si col
laudat cura talis. **E**t extirpare pilos et radices pilos
enelle: sup fagunē vñs tñs hē vñs pōne cura lau
dabit valde eruntē vñs m b casu. **E**t aliq; sunt q;
icidēdo scidit palpebrā. **E**t cū dūp in radice pilos. **E**t p
illā facione dūp enelle pilos: deide finit cū filo subtili
valde crude crece fere: postmodū pūi redeit ad statū
sui vñs cūm mō dūto et alia. **E**t aliq; et ex chirurgis
sūt q; mirabīlē curā inueniunt et alia. **E**t capiat manū
cū lictis palpebre supioris elenādo eā sup: pōnēdo
eā iter duas petias arādis mō dūto pparatas: ligādo
eas ex vtraq; pte friter: dimittat donec putrefiat et se
grecet et soluet p se: pōnēdo tñe cura palpebre in
tñ cleuet vñs ipa ierfata poss; remanē. **E**t attēde dūp
circa cōplonē oculi regēdo cū cū aq; ro. et cū colligis fac
cū aq; ro. et dūp pōnēdo sup palpebas empl; ex folijs
rosari fente: mēdo cū subtili donec fuerit liberatus.
Et casu pilosum palpebrarum. **E**t cap. 7.
VANDO b egritudo accidit palpebris
curari dū cū lapide lapuli trito et pulueriza-
to et ex eo facto alcohol et oculos palpebris
ponendo quotidie et recinendo cibum.
Et de generatione platularum in palpebris. **E**t cap. 8.
E PLA TVLE omne in palpebris ex super
fua humiditate. Cura huius est corpus mādifica
re et oculos alcohol ponere deicantibus fibrillan
do cibum faciens cum declinare ad siccitatem.
Et cap. 9.
Et de oculo in palpebris.
T PALPEBRIS accidit pustule files gra
nis oculi que ex humoribus acutis pocerantur.
Et cura bonum est cura pustularum pceditarum.
Et de fistula lachrymalium. **E**t cap. 10.
E C EGRITUDO pro maiori parte acci
dit post apā lachrymalis et aperit in lachrymalis.
Curare si pigritia et negligētia fuerit in curatione
humus corrumpit oca. et alioq; rīpē apā seu apur
itus in naso et de fames enat: pē enā accidere q; p dēn
adā rīpē mō in tunis oculor et ide corrūpit. **E**t cura
si bup est cap. 11. vñs clare cū sūmari in purgatiōe sūm
erit et bier pigritia otinūdo cā. **E**t q; hoc fecim; sine b
stula stūle valde erunt. et tūgi bī mīmē pē. **C**urare in eo
des fozamie pōnē dūp hoc medicamē. **B**. ubiis aduili
trū et puluerizante: oulde pē cū aq; ro. dūc ad pfectā in
gredim; anemate colē et i fozamie vñllet q; tūc dūc
libet. **E**t si firm; puer fuerit vñmlier: nictus i fza p dī
cū cūburi dū addēdo et aliq; d pūle ebartap aduiliat.
Et si panēs aspe et dure acotereltra cōplomis fuerit: tūc
p dūc medietē addere debet de caligie furni vñ canni
oultēperādo cū aq; ro. et collidovt dūc et otinūdo hoc
medicamē donec integre libet. **E**t si fames p narex erie
rit: tūc fūce cētauree maiore vñmarrubiyice postvīcē
narib; mīcat dūc exerceat. **E**t si p dūc fames dūb oculo
et manauit fomesque et pūlosum et valde indicamus.
Curare eos bīa tñ p dūc purgare dūp. **E**t si cap. 12. p maio
re pte effe dū capite iclmato vñs pte anteriorē. **C**auēdo
omō ne rīcet: accat sine supm; ne fames redire possit
ide ad crebre. **E**t cūpme oculi manu tuav vñs gūi tenet
et suanit. dūc fames tota: pur polle fuerit egrediat facē
do oculo curas supacriptas. **E**t dūp pōnēdo empl; i f
pūci et cōfortatū fūc ex rois et balautis tūc mīx cū
aq; ro. f. agēdo sup pūatē balautis cū mēllagīne: te
mmis q; dūp cōtinuando talia donec fuerit liberat.

Et de carne addita in angulo lachrymali. **E**t cap. 11.
T IAM ab anteq; extirpā cū vñdū cū esse pūo
batum q; apponi alafur in oculor: cōfert tūle ip
ius et enā carni addite in lachrymali. pōnēdo enā
ibidē al dūol cū fūro seu fūlo apto ad hoc deicca
mā et abstergium. **E**t q; a me magis laudat. cū illud q;
sit ex ere vñs exercendo illud donec fuerit liberatus.
Et de diminutione carnis in lachrymali. **E**t cap. 12.
E C QVIDEM egritudo accidere pot ex
appone cōtinua medicinarū acutiarū vel ex ma
fione facta ibidē cū ferro. **C**urus cura est in loco
illo ponere emplastrū factū ex thure māticato
cum penidissim; perfectissimum erit in hoc casu.
Et de egritudinebus acutibus in ipso oculo. **E**t cap. 13.
E C QVIDEM egritudines glia; grauo
res ac duriores et pfundiores p dūc erunt: ex
illis et aliq; sunt q; grauiorē alq; cē reperunt. et
certū est q; oculus cōplonus est ex pūb; vñeris.
quart vna pte extoria obtinet pncipali; oca ale sibi
sunt fūuētes: et ad suā vtilitatem totalr; pceat. **E**t b
quidē pars siue oculor oca: siue ipfius pars noic; est
illa p de qua loquit; **B**al. **C**u si in eadē egritudo fugue
nerit: oculor ipā p nobilis seu pncipalis. **E**t cū cū ex
cellēti; alq; pūb; vñ nobilitate. et
istis duab; rōm; a pūis vnaque; res alq; excellē vñ
excellēti; esse noiaf. **E**t sup hoc **B**al. edificauit fūi fmo
neg in hoc casu. **C**urare cū egritudo in illa pte pñmar; si
aliq; de cā in cura error alq; acciderit cā oīno leuab
les cē indicam; **E**t sic debet q; ptes oculi sunt mul
terz fūre atq; cogicere vñlitate seu operationē cūm f
cap officie valde tpe **B**al. **E**t i tñ q; **B**al in eode suo
ppolūm; reddere rōnē singul; b p dūcēne cap; cū et
vñlitates dēfate in libro suo quē fecit de mūmēto mō
būp; s; solū b egritudinib; ptractant; q; dūp demarādes
erāt mātiche. **E**t Ergo cū sic et illo tpe q;to mīm; to nio
fuerit de bōq; cū fūit medicant atq; rari fūndē in
fūm; tñ p mētiōes q; būit circa cōctus seu fides fūe:
tū et pū itēdes et studiū q; būit circa mādū. **E**t tales sūt
q; vñtūperāt et dūidēt illos q; fūcū nō cōmūcent et fūcū nō
cōmūcent in suis portionibus atq; cūb; q; nō ridēt et tra
fantur cū eis atq; q; in plateis fūcū nō cōmūcent. **E**t q; p
per ciuitatē fūcū nō mōcedit cūdo et reddēdo. **T**ūc autē
rememotari intēdūm; sub dūitate accitū q; ptes oeu
lis būit supcrunire: potermittēdo eop causas: pōnēdo
mīm;do que ad ipōp curas necessaria esse pōbāt.
Et de compositione oculorum. **E**t cap. 14.
O CVLVS sigē cōpōit; ē p dūc ex dūc rīstis tur
nicis. **E**t q; pū ppe cranē cōmōzaf: est pellicula
q; sup carnē mēlita. **E**t post illā vñs ptes ante
riorē ē illa tunica q; nō fōmāz: post illā illr; fēg; retima
Et fūit et i oculo biliozes seu bñdītas ptes. q; pncipal; b
et nobilior ē grādīnolaz illa pū lūm vñs erunt: cui ex
pte lteriori vñs cranē bñdītas vñrea apodiat ample
ctēs ipā; circūf; ex illa pte dēfēs sibi nutrimentū atq;
pabulū vñ nutrit. et hoc ipō nā erunt atq; vñlitas: et ex
pte exteriori vñs acē albūgine ē amplectēs grādīnē
circūf; et cū dūp atq; tutamē erunt. et illū q; circūdat et
cōcipit albūgine ex exteriori: ē tunica vñca bñs colore
nigrū reddēt ad vñdītatē. **E**t post fūcū ex eadē pte tra
nica q; comea noiaf. et cōopēs atq; circūdas vñs vñ
dūq; **E**t in exteriori pte pōita ē pūctina nō cōpēbēdes
vñcā atq; cōnē totalr; ex oī pte. **E**t nūc bīmto b pōnē
otū et gūmōnē illa pte me tracta; mīm; pūgēt. **E**t b
manifestū est: et eis puenire vñ chirurgicis et mani; ope
rātib; **E**t dico q; dū būmō grādīnē et radi; et subie
ctus fūcū vñs recipiēs spūm vñbīlēm per neruum
obitūcīnēt et a crebro: vñm; q; oculus habet duos
ca. 12.

N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z

[illegible][illegible]

PRIMVS

A vel moriunt. Et ex isto calore accitasti putredunt corpora mortuorum. et dissoluntur communitates membrorum ipsorum. Et qui deficiit calor nalis a regimine corporis alicuius accidit illi id quod euenit corporibus mortuorum a calore putredo accidentali de liquefactione et dissoluta ne communitatis membrorum. Sed lane sit altissimè creata totius possit calore nali ad tunc et de fensione pñctop.

De opilatione. Cap. 10^m.

HEC EGRITVDO multoties accidit cau-
sa (partitionis) denatationis humorum ad aliqñ me-
bra parua q̄ opilant loca finarum exparationis
et fenestras ipsorum in tantum: q̄ calenalis ibi
de non p̄peritur.quare de necessitate illic euenit ca-
lor accidentalis. Quare velociter denigrantur membra illi-
lud: et putrescit. et reparatur prinitas illius. Et si ipsi te
rgeris in pñcio sue denigrantis inuenies id calidum istò
est manifesti q̄ hoc est pp̄ calorem accitalem ex quo mem-
bra putrescit. Et hoc oppilo multas habet species.

De a propolia. Cap. 11^m.

HEC EGRITVDO qñ accidit alicui vete-
ritat atq̄ subito moti ipsius atq̄ scilicet huius
re. qñ si pñat ex toto finis et motus. motus in-
mus omnino ante q̄ possit inuari a medico. et sus-
focaf pp̄ pñationem motus pectoris. Sed si de motu vo-
luntario aliqd remanet ille motus expellit suffocantem.
Et qñ in hac egritudine frigiditas super ipsam cōpñonem
ostendit repert. ideo minus quantitas ambelitus sibi sus-
focet poterit q̄ tpe sue sanitatis facere consuetudine
q̄ frigiditas huius multum minueret necessitate ambelitus.
Et appropia adem euenit ex pñatione humoris grossius
in vitium frigiditate exstet: et grossius ad loca nobilia
ediluitur: et tunc pñat in pñcio et quado humor
facies illa egritudinem maioris fuerit frigiditatis: tanto
tardius accidit et paulatim efficitur. et accitasti lentius et tar-
dius omni et non subito. Ergo op̄te studiolium esse
in cura istius incipiendo ab vñctione capitis et oleo ro-
tato in quo sit decima pars ipsius de balsamo possit fuerit
calefacti et de super pone petia vñ lane vñctas ex eo
qñ sit aliquantuli grossa: fac eis odorare odores bonos
calidos: sicut est albanum et muscum vñctas per se. Et
si eis aliquid mīscueris aliqd b mīscuocinens illis mīscui
munimentum odorare nigella sū multum valet: et enas
odores sūpñsancti. Dñe confert multum. et si cognoue-
ris q̄ aliquid possit deglutire. ostempera anreumise
mus de theraea magna antiqua cum melle. et popia ei.
et vñge extremities eius cum oleo masticacio dando ei
ut de eodē aliquid ad bibendum et ab hac pedes eius et cru-
ra cum aqua calida. Et si de ambelitis fuerit alienatus
fac cum sterutare finis vel bis tñ cum lincio. pos-
to in naribus. et si videtur meliosis non tardes purgare eis
cum medicina laxatiua q̄ illi humorum beat euare. Et
quia hec egritudo nō expectat digestionē humoris et in-
cisionē eiusdem: ideo nec est tibi vñs sua medicina la-
xatiua apponas ea q̄ fortiter deānt scidere: sicut ē acetū
et spñapis: et ea q̄ deferant virtutē meā ad caput: sicut al-
leum. Dñe dñca puluis ad hac egritudinē. Sc̄ oppo pona
cis: cis vñctis: polypodis: de lappululari emulsiat: et
folijs et ymapiis. et 33 an. aut. j. medulle chartame. fenis
feni. recentis. an. qñ pñt. colloquinde femie: et mātū-
re: tertia pñt aut. j. grana catapne dñe. Incide collo-
quindā minute et mīce ea cū tantumdet pulueris ora-
gagā et mīce oia pñctata ad nodū electromi cū syrupo
facto ex cortice citrop: et masticia. an. et bolis eius sit aut.
v. Et si nō est sufficiens purgatio adde aut. j. et distēperetur
eis aq̄ decoctionis masticis in qua sit odor eius sufficiens.
Et cho certus q̄ b̄ et b̄ ex laxatus uti egritudinē eue-

NONVS

E nientibus. Et cause tibi oīso ne mīceas aquā cū aliqua re
quā capis apponere volueris. Nec potabis cū nisi sitim
babueris validā. et spero si egritudo nō interficit subto:
sed expectauerit alijpuli et ipsum purgaueris cū pñcta
medicina: et alienabitur accitasti cōtinuādo hac cu-
rā liberabit oīso. Et scias qñ q̄ parit appoplexiā:
si magnū spacū habuerit inter vñū ambelitū et alius illū
fecerit cū duricia et grauedinem: et est pñmā. Et
cū eos colibus spūctibus que capta et colla sint ab-
scissae: decoquantur lēto igne et postmodū pñctent carnes
eas et colent: et pñctas illud eius. qñ b̄ medicina ē eis
cibus cōueniens valde. Et si pñt comedere ea eis carnes
eas: qñ est eis medicina appropia. et passeris et illa assa-
te vel sub fere in frangine cum alium eis vñles valde
erunt. canendo eos ab omni cibo frigidū et grossū.

De congelatione. Cap. 12^m.

HEC EGRITVDO euenit ex cōplione fra-
diatur sing cōplione cerebri. Et cura eius leuor
exstet cura appoplexie pñcripte. vnde sufficit tibi
fricare caput eius mādū: et postmodū de super spargere
puluerē subtile garof. precipiendo odorare mulgi et am-
buli et colert cū in hac egritudine eis odorare odores li-
buli et similes et mēdā et balsamū et suffumigare eis cū
galbano et ambra: et cū eis passeribus et pulis colūbi-
nis volatibus spūctibus: et canibis et anatis assate vel
decoctis in frangine cum aluminare in frangine deco-
ctis in furro. et fac corpus totum fricatione cū iter for-
re et lentam: aqua eius ad bibendum sit aqua tennis
si poteris inuenire. Si nō posses habere de hac aqua: fac
eis syrupo de cortice citrop et masticia. an. cum succo baro-
is et ea eis ad bibendum cum aqua. Si pñt. et illo regimē
ne recidat inueniens ad propiam sanitatem Deo dante.

De subeth. Cap. 13^m.

HEC QUIDEM egritudo ostendit qñ humi-
ditas multa abundauerit in subtilitate cere-
bri cum fortitudine et aliquid frigiditatis fuerit
affociatum. Sed si qualitas humiditatis fortiter dñatur
abq̄ dñio aliarum qualitarum. L frigiditatis et calidita-
tis fuerit tunc reperat et equalitas aut caliditas pa-
rum ab equalitate fuerit egritudo tunc nō ostendit subeth:
sed generatur forme magnus atq̄ polyplus et pñdus.
Et scias q̄ subeth nō sit sine gema vel iteratione: sicut
appoplexia sūpñ non reperitur abq̄ forti et graui iterat-
tione et gemina: et semis iteratio sui generis sicut passus
sui longio tpe non est aliqua significatio super bis. Et
cura huius egritudinis est odorare pentafilon et semē ba-
siliconis et garofilos et rubam. Et itep oia pñctata pñt
tur subeth: et spargantur super entes totius capitis.
Et ostilia in aurem infirmi parum balsamū vñgēdo sūp-
nare ipsius cum eodem. Et propina ei omni mane icu
no stomacho ad bibendum quartā partes aut. j. de opti-
mo balsamo. Et cōbure corā eo et tamarice et scila. et fac
impallare panes eius cum aqua infusiois maratris: et
ei ad comedendum de oīano. Et si cognoueris q̄ humi-
ditas pñctata fuerit ex abundantia flegmatis in stoma-
cho: purga eum cū hoc catartico. R. feminis vñctis et aga-
rici. an. aut. an. polypodis. aut. p. colloquinde quartā par-
tem aut. j. Incide cum subtiliter mīce eam cū granis
pini bene pistatis. deinde istam cum omnibus pñctatis
malarat: fac magdalenem cum decoctione feniculi. et
de hac confectione dabis ad bibendum infirmo aut. v.
cum decoctione feniculi calida. Et si non purgatur suffi-
cienter adde aut. j. Et fac custodiam sicut conuenit laxa-
tius: fac cum sterutare ponendo in naribus suis lici-
num cōti. extirpando aliquando pilum vñum vel duos
ex naribus. Et fac cum suffumigari eis alaitan et bure.

LIBER TRACTATUS

I De fisen calo et alienatione. Cap. 1.
Hec Q. V. D. M. egritudo generat ex alijs
egritudinibus rhus causamque accedens eorum
ipam ee dicimur. Hec postquam in cerebro confirmata
fuerit indiget cura spali et ppiua. Et accidit b egritudo aut ab hincb⁹ gentis et modicatus ex hincb⁹ in ilo
maduosa quib⁹ resoluuntur sum et vapores q⁹ ascende
do ad cerebrum colliguntur in eorum autem a febre acuta
valde calidissima atq⁹ fortis q⁹ facit fumositates caput acce
derant fortis calitate sol. aut ab alijs causis facientib⁹ vel
percutantibus in eand⁹ caliditate. Quare si confirmata fue
rit egritudo et accitua ipi⁹ fuerint fixa atq⁹ manina indi
get cura spali. Et si no fuerit confirmata egritudo neq⁹ h
za remouet remota ea ipias. Unde in illa q⁹ fit a calidi
tate solis sufficit sibi apponere caput ipi⁹ et sic in quo
rois pluris sunt iterate et infundat⁹ putco. Interdo plu
ries et frequenter. Et cino liberabit. ¶ Sed si fuerit ex
calitate ignea pcreata ab hincb⁹ acme et calidissimis ex
tib⁹ illis no sufficit cura paletia. Hec ppi⁹ usq⁹ ad hunc ad
frigiditatem sedum. Quare si p⁹ hincb⁹ fuerint in con
cautate sig⁹ euacua eos p⁹ vomiti. et tunc remouebit
ea. ¶ Et si fuerit a caliditate ignea pcreata a febrib⁹ ite
dine sine fuerint coctuse et sic pabiles sine no. hinc oib⁹ mo
dis op⁹ te copione et frigiditate ex magna cautela atq⁹
fundo eo q⁹ febris si fuerit ex putredine tu multiplican
ris in frigiditate in curacione ipius sig⁹ fias m⁹ et et si
elias ea excolletur in ista medicinalit⁹ fuit. Et debi
linus no possit plenarie frigare febre putredinali soli
ei frigidis abq⁹ letas et nocuente. caloris inat. si b⁹ fo
ceris cu vntu p⁹ m⁹ vntu vel op⁹ m⁹. Et si in frigidibus
teperate. p⁹ e⁹ erit q⁹ frangos fortitudinis febris sine no
cuneto caloris inat. Et et b⁹ frida tepetate no. dices ex
cere nisi post ap⁹ m⁹ oppilione ei reb⁹ fabulatus et in
cunio et digerit⁹ bumore. Et ea q⁹ facit b⁹ ac op⁹ m⁹
sunt medicie cal⁹ q⁹ op⁹ m⁹ calidat rep⁹ adunat ad co
feruatione caloris nabat⁹ ipius augere remouet radice
putredinis. Et ita no p⁹ fieri cu medicie p⁹ letas frida te
perate nisi eis m⁹ ueris in cunio et aperima. et b⁹ non faci
mus vt calefaciam⁹ nam. cu sit sup⁹ fine calida et m⁹ edim⁹
eam putredis remouere aperiendo oppiliones et subtili
do atq⁹ fundendo in dices. ¶ Et si ite de frangere fortitu
dine caloris inat abq⁹ putredine fac eis medicie frigi
dant⁹ que no trahedat sine fedi gradus. Et cito p⁹ m⁹ in
bis ipi⁹ in ista egritudine. Et m⁹ uere aceti cu istis medi
cine n⁹ post ap⁹ m⁹ oppilione ei reb⁹ fabulatus et in
eo. Et est necesse vt b⁹ m⁹ sint frigid⁹ actu et p⁹ et no aut
cit frigiditas cap⁹ poterit⁹ nisi in frigiditate ponendo
ipias in ac⁹ frigidit⁹. In putco frigidit⁹ vel ad vtrum Et
cu fuerit egritudo forte pone peti⁹ lini madefacta in ni
ne sup⁹ caput et⁹. Et no tradas oblimo q⁹ cerebrum inq⁹
est cerebrum et fride coplonis. et pp⁹ b⁹ no pot⁹ uinere frigi
ditate actuali in excolletur p⁹ ali⁹ meba q⁹ no sunt fri
gida. Et cito memo⁹ et quilla accitua pessima ipi⁹ cere
bro babcant pueris ex sup⁹ fine frigiditate. et p⁹ t⁹ no
debes frida in excessu in ipi⁹ sup⁹ fine iterare. ¶ Et por
bis cu cu aqua rosata et aqua citrullon. quas p⁹es sint et q⁹
les cu quarta p⁹te ipi⁹ et aceto. et cu ubi pot⁹ ena potes
ponere mica panis lota ad comedat. Et erit ei cib⁹ vi
lis valde et medicina et legumens ab ei putrefactio. Et
si b⁹ cerebrum fuerit ex ca sen egritudine alcius alterius
medici neruosi non poterit remoueri vilo mo⁹ nisi remou
eat ea. ¶ Et si fuerit ex ipi⁹ viliu⁹ ap⁹ p⁹te in ali
qua p⁹te composit⁹ no fuerit infirmus in p⁹te ipi⁹ si b⁹
manus et p⁹te abis locus hoc em⁹ lo. q⁹ b⁹ nois camo
mille et cunio lini puluerizati et farine ordi. Et m⁹ uere cu

olcorolator si cu hoc diffoluitur e boni ergo illo vni de
bea. Et si eam ipsa ad fami⁹ deuenit hinc in m⁹ uerit ap
ne euident⁹ et postmodum ap⁹te ipi⁹ etiamdo finis et fa
cta apertione cu e⁹ uerit⁹ remouentur acedena. Et
q⁹ remanet post apertione em⁹ lude ad digerendi. cu in
ca panis albi impallata usq⁹ excoctione pedum arisa.
Et cu p⁹letu⁹ apa ad fami⁹ no deuenit tunc p⁹mo ipi⁹ flo
bocumare debet⁹ postmodu⁹ circa reslone intendere
debes frigid⁹ caliditate ipi⁹ cu p⁹letu⁹ addendo
predicto em⁹ lo thicados et radices birgosi. ¶ Cu⁹ h⁹ h⁹
dices admirabilis efficacia reperitur esse in hoc casu et ad
tibi sufficienter declarata est cura istius egritudinis. que
ei permissis omnibus febribus cu quibus cit⁹ ap⁹ m⁹ letu⁹
sine fuerit inu⁹ sine extra. Et cibus com⁹ sit farinata ordi
vel panata clara aut mica panis plurice tota fone
do an poti⁹ aquam ordi.
Cap. 2.
De p⁹ m⁹ m⁹ intellectus et frigiditate.
P⁹ E R T V R B A T V R. Quide intellectus mala
copione frigidit⁹ et sicca quia est fixa et radicata in
ip⁹ si b⁹ cerebrum. Et accitua ex ea vigile q⁹ ex
necitate vmbra cu tenebris ita⁹ ipe plume esse
reperitur. ¶ Cu⁹ si b⁹ cerebrum est ponendo oleu⁹ ro. sup⁹ cap
ut patientis in maxima quantitate. Et ena de coctis ap
ponere debet⁹ in paribus et auribus eius. Et balnea cu
in aqua tepida balci ducendo ei letitias toto p⁹te. et sic
ei oia gete et sinant⁹ elongando eius a malis. Et
sic eis odorare lingua boum et m⁹ala aromatica. Et no
oblimis cu b⁹ toto ipi⁹ purgare ab humore frigido
et seco. et hoc facere potes cu polypodi recentis optime
conquassato. ponendo ad ad coquendi cu gailo veteri. cu
crura sint fructa et omnia alia ista ossa citius pulpas sint
optime contusa in aqua dulci cu modico electalano. et co
quendo recentis. et cu p⁹letu⁹ fine fuerit occoens exp⁹
pendo fortiter coctur⁹ in illa colatura ita decoque
et polypodi recentis et postmodum cola et p⁹ma illas
infirmo ad bibendum in cunio. Et si cum b⁹ no purga
tur de coctis q⁹ vntu egritudo est male p⁹ponet
quare oportet te redire ad purgandum ipi⁹ cum medi
cine locutus p⁹letu⁹ purgantibus m⁹ cam.
De mania.
Cap. 3.
T⁹ ACCIDIT. De egritudo mania et delira
tio intellectus et mala copione et vapores ascendentis
ad caput sine sint caliditate frida. Et si causa fuerit
calida sunt oia sine timore et ipi⁹ et si caliditate
et ita sunt aliteris ipi⁹ et hoc accidit p⁹ preparacionem
copione et nature et vntu ipi⁹ ad recipiendum v
eram malam complexionem. sicut apparet in tamis ar
borum q⁹ habiles sunt ad recipiendi actione ignis
q⁹ grossi arbores et olei etiam cit⁹ recipit copione sine
et naturalia operatione ignis q⁹ faciat. Semp⁹ p⁹ma que
frigida erit. ¶ Et in hac mania q⁹ d⁹ mirabile regimur
ga si collectus fuerit de vntu istius in quantitate multa
in vntu vitreo videbis q⁹ clarificabitur. vntu et sine
dubio

I z infunde in eo aur. iij. corticis myrabolanon citrinon
 z violap. aur. v. Alibacar sicci aur. v. z permancit oia si
 mul in dicto kero vigi manet: tunc colent optime fricā
 do z expumendo in pōicta colatura addē quartā pte
 aur. i. ex scamonea mīcēdo ei aur. x. syrapī mātīc. x. x. sy
 rapī cydomox. oia bibere z tardet cibū quousq; comple
 uerit opus suū. Et si modici afflicaret ex dicta potōe oia
 ei ad bibēdū de dicto kero expectando sicut in alijs me
 dicinis. ¶ Et ciba cū pane optime fermentato cū pulis
 vel carnibus edmie decoctis cū vino granatorū z agre
 sto. Et funne laudabiliores in hoc casu existunt mafcu
 lles: ex ipis adduc. meliores sunt alba. z post que varie
 exsiliū. Et aqua oidei bene preparatā cū aqua oulia eis
 similr confrete dicimus. ¶ Sed si dicta egritudo ex hu
 moribus putridis orta fuerit: tūc bierā pīgrā cum kero la
 tis vīlem z sufficēte eis esse dicimus. z etiam aloes so
 lūm cū kero confrete ei mīcueris aliquā agariā erit
 opima. Sed si pēdicta putredo in stomacho fuerit ide
 oatur fetor oīs z scissura labiorū: z est possibile q; ex di
 cta putredie enatiat cerebro calefactio subita cū horri
 bilibus cogitationibus: propter impetuositatē z furi
 tudinem accidentis impediuntur spiritus animales in
 tātum q; viree videntur z eleuantur: z conculant sub
 iore: mouent extraneas motionibus: z inde seguit scoto
 mia. Et hoc multoties vidimus q; qñ alimēsubito enene
 rit aliquid quod immutat fortiter spiritum animale q
 aliud facit enenire scotomiam. Et cura huius est cura pōe
 scripta faciendo cum odorare rosas cum myrtela made
 factas in aqua rosata. quoniam liberabitur cus admo
 rio d. c.

K De dolore totius capitis qui quidem in arabico dicitur
 baidā. Cap. 19.
E T DOLOR fortis q; accidit in capite aliquē
 continet: talisq; est cui interpolatione hīs porā
 mos. Et q; hys pilis non potest submere voce: z vo
 ciferationes fortes propter debilitatē nerui audibi
 lis: z propter debilitatē etias totius cerebri: z sine bu
 bio tales voces excreat dolorem. Et non mireris q; qñ
 dolor fortis est in aliquo membro augetur ex forti voce.
 Et causa huius est aer motus a forti voce qui perit mē
 brum dolorosis: inde dolor augetur. Et hoc est opinio
 d. l. Etia in egritudine oculorū. cum quidā in hoc ob
 uenerunt. medici vero minus melius sentiens ipius tota
 liter adbecrāt. Et qui habet hunc dolorem similr nō po
 test aspiciere in magno spīdōre: eo q; sicut neruus per
 quem auditis ad cerebrum tendit non potest fortē mo
 tum ferre: ita neruus opticus q; quem species visibiles
 venit ad oculum non potest magnum splendorem z lu
 men sustinere: eo q; quando tam fortis dolor est in toto
 capite: impotē est quin etiam oculi nō sentiat. ¶ Rema
 net ergo nobis ingere vbi z in quo loco seu parte capi
 tis ille dolor principaliter exsiliat: z abiq; cubio dicitur
 lor inuentus est in panniculo quibus cranio moxatur. i.
 dura matre vel in illo qui est post illum circūdans cere
 brum. in pia matre: quādo in aliquo dictorū est dolor
 nō pōt ferre vocē magnā nec lumen intēdum. ¶ Nō itat
 adducere quid sit dolor: acula cūdem. Tā ergo de
 claratum est q; dolor nil aliud est q; sensibilitas contra
 rie qualitate exstentis in membro. quare cum peruen
 ruerit perducit ad solutionem cōtinuitatis. Et solo cō
 tinuitatis accidit aut ex extrinsecā: sicut lesio. cuius vel
 percussio facta a re aliqua: aut ex cōtusione. Et pot etias
 esse solo cōtinuitatis ex extēsiōne valida facta a super
 flua repletionē. aut ex ventositatē vaporosa. Et si vō
 sitas dicta vaporosa facta fuerit a frigore. potest etiam
 ex eadē dolor fieri fortis: eo q; quelibet res que hys ubi

N me cu
 Zine. si
 accen
 in pñ
 Dali. 6.
 ouce. 10
 nēt q; v
 solo cot
 mutari
 cā: z 2l
 col. 33)
 bz alia
 op. ex
 mam.
O
 Signa
 rum do
 ris

Cura gl
 lis.

P

Cura f
 de sang
 nec

Q

Q

TRACTATVS

lem nām pungit: quis sit frigida. Et tu scis q; vapor na
 tura sui subtilis existit: et hac de causa pōuenit solo conti
 nutatis: sicut apparet in rebus extrinsecis: q; qñ exten
 diuntur fortiter vltra debitum lanuunt z rumpunt. Et
 acuta ē: quando recipiuntur sunt cā fō fons continuū
 ris. Et argilla similr seu terra malaxata optime cum foz
 ti acceto: z exterius epithimata solūt cōtinuitatem cu
 ris. Et etiā scitatis cum in corpore superflue exuberans
 rit cum modica extēsiōne illud idē leuiter facere pōt.
 Et qñ frigiditas superauerit tantū q; congelatur mem
 brum z induratur: sequitur inde solo cōtinuitatis. Et ē
 ex rebus calidiss a acutis receptis p oes vel exterius em
 plastratis: sit soluto cōtinuitatis: sicut ex syrapī z tra
 pīa: q; ex sua subtilitate pfundantur: cotrodunt z sol
 uunt cōtinuitatem. Et nos videmus q; actum q; uis id
 quod in sua cōplōne enatur sit frigiditas sicut dicit Bal.
 frangit vires z glaci eorum riget vegetos. Et sit etiam
 solo cōtinuitatis ex coagulatione sicut cera z pū. quia
 qñ sunt coagulata frāguē ex leui extēsiōne vel a per
 cussione ab aliqua re dura. ¶ Sequitur ergo q; ille do
 lor tam difficilis z fons sensibilitatis esse non pōt nisi a
 superflua repletionē z extēsiōne exstēre in mēbro. val
 de sensibilibus est dura mater z pia mater. Et quando
 fuerit ex vapore frigido ibi recepto: dolor erit val
 dis atq; gravis. Et si fuerit ex calido vapore exstē in lo
 cis pēdictis leuiter illum cognoscere potes: eo q; dolor
 erit acutus valde z modicatus. Et tamen etiā apud co
 gnoscere potes. Et signum illius qui sit a frigiditate vel
 a vapore frigido est: quia infirmus delectatur in appo
 sitione rerum calidarum acui z potius super caput z
 videtur inde recipere unanimentum z sentit in capite do
 lorem magnum cum grauedine z pōderositatē. atq; mor
 dicationē z pūctionē. Et qui sit ex caliditate est dolor: tū
 scilicet atq; fortis cum punctionē z modicationē. ¶ Et
 cura generalis illius dolens est rectificare regimen ip
 sius comedendo ordinatē z debitis botis. Qu si fuerit vi
 cius dolor ex repletionē cum grauedine: cura eius pio
 pūa est: si bototomia. considerando temperatūtem con
 sistentiam: regionem: et complexionē. Et qui fuerit ex
 vapore frigido: curatur vaporando caput cūz scissaco.
 Et si fuerit ex calido confert ei bibere aquam rosatā cō
 sectam cum pillo integro: qñ medici prohibent pūta
 tionem eius. ¶ Qu si fuerit pūctus dolor ex repletionē
 multa sanguinis: si bototomandus est ex cephalica. Et si
 ex arteria si bototomaueris: lōge melius erit: scilicet de
 bes q; sanguis ille cum magna difficultate retinetur z
 solidatur: propter hoc tecum habere debes ea que ha
 bent sanguinem fortiter retinere: sicut sunt pili leporis
 minutissime incisi mixti cum albumine oui z gypso: aut
 folia mirthe subtiliter puluerigata cū pillo integro mi
 xto cus aqua rosata: ponere super locum similiter firm
 gi. Et cum vis incidere arteriam: ipsam stringe versus
 radicem suae superflue sanguis exire possit. incidendo
 eam icum re frigida. z non cum igne. ¶ Et si cogno
 ueris flegma cum sanguine abundare. fac cum vi ex
 citatione temperata cibido cū cibis declinātibz ad ca
 liditatem temperatam z siccitatem: sicut sunt turturres
 z passerres: z his similia. Abstinento ab ouis z pēdibus
 z a panata q; in arabico dicitur caride: ab aqua frigida
 valde: sed qñ vis cum pūnare mīscere debes eis ea ali
 quid mellis vel gaudari: aut rob vne passē decoctum
 vīq; ad pūssitudinē mellis: faciendo vt recipiat cā tepi
 dā. Et si cognoueris manifeste q; dicitur dolor a vaporibz
 calidis pōcedat inde arteriam in cūctis rigida: facē
 do eam oblinere ab omni re calidā: cibā cū gallina cū
 xatis i aqua cū modico olei: salis z aceti. Et potes etiā
 eam

[illegible][illegible]

lis oppilationibus omnium membrorum.

HEC QUIDEM egritudo accitit collo ma-
die accitit r. pp. apa qd fit vltim i nucha: id e-
st qd fit apate r. rario oius mebroz gñat. r. si fue-
rit apa magnus valde: vel forte iterumit subito. Sz si fue-

Lap. 2.
uis r. ful-
latus
in Teel
ca. 9. 2.
perice
li. 12.

A ita tantum debes diminueri donec fuerit liberatus cum
aditio del.
C De solutione continuatae coll.
T Q V I A collus est morbum coposum modo
ei accidere potest sicut continuata sicut alius me-
bus accidere possunt: et hoc ei evenire potest aut
ab extrinsecis aut ab apate. Et scias quod multe egi-
tiones committuntur in collo et dissolutione continuatae
et maxime in nervo nominato in arabico nervus retro-
gradus: et quando egritudo ibidem generatur: dicitur vox:
eo quod partes epiglotti non claudunt debite et pueniunt:
nec dilatantur: efficitur eius vox rancia ad similitudinem vo-
cis bovis: sicut si frigiditas si vicius nervus fractus fue-
rit: curia eius tunc est ipsa. Sed si fuerit dicta egritudo
ex apate: tunc curabitur curato apate. ¶ Quare istud eas
in remouendo ipsius sicut diximus: scilicet et actione et purga-
do humores et resoluendo ipsos: et faciendo oia predicta rpe
conuenientia. Si si fuerit ex oppilatione euacua corpus cum
laxativis: postea istud eas in dissoluendo oppilatione: et in
aperiendo ea cum oleo anberino et siliabus: donec redeat
medus ad statum suum propositum: macedo cum pectus aliqua quod
fuit stipitica et aromatica. Sicut recipiendo ex oleo rosi-
cco partem unam in tribus partibus olei anberini: et ex eo
inunge locus. Sed si dicta causa pectus a mala coplone
frigida nervus ementit: et eadem signum est a nunc vel vo-
to aut pluuia: vel aliquo alio frigido accedat ab appo-
sitione medicinarum frigidarum et narcoticarum: sicut ipse
medici facere consueverunt: tunc cura tua efficitur quod cum rebus
calefacientibus: et in quatuor causis fuerit frida actu et poten-
tia inhi et resisteri debes cum rebus calidis. Actum et
potentia. Et quod ex predictis causis coagulatur sanguis ille qui
in nervo predicto existit: insisteri debes cum rebus cale-
facientibus et aperientibus actu et potentia: sicut sunt ista et
bis siliabus. Solei anberini: olei de narcotico: pinguendo
de albosaccharis: quatuor aliquantulum pinguendum gallinaceum
fecit oia supradicta: calefac istud vnguentum: et inunge lo-
cus pluries sic faciendo: et madescat cum in eodem tepido et
suppone. Et scias quod de modis existens in principalitate et
nobilitate nervi minime sustinere potest: et istud medicinarum
nervi existenti in vltimo ab his medio: eo quod quis suu-
rit membrum densum solidum atque firmum: cum hoc toto de-
tinetur eius virtus: perdit et amittit. Et appositio de ta-
li medicinarum existenti in vltimo. Et hoc eis cognos-
cere debes ex dictis antiquorum et vera dicitur loquendo de
dentibus. Scilicet quod eis magis nocere percipit: est qui extrema
eis accidunt ab his medio. Comedere vel bibere calida
actu in excessu post frigidam actu et excipere: et istud eis
est deinde: solida atque dura ad recipiendum passionem et inhi
sunt dure substantie: quod aliqui antiquorum medicorum credide-
runt quod essent ipsa substantie et ab his sensum: et veraciter sunt
sensibiles. ¶ Quia ergo nervi sunt molles: et ma-
gis delicati: debet magis recipere passionem et perturbati-
onem ad extremis ipsis dentibus: et ab his dubio qui medici
ponunt hanc coparationem principaliter in dentibus: non intel-
ligunt solum de dentibus: sed de cibus aliis modis cognis.
D Sed cum hoc nocumt: percipit in dentibus: qui sunt et dure
et dense substantie: quanto magis in aliis quod sunt molliores
valde et rarioris substantie percipi deberet. Regime ergo
eius debet ad caliditatem medicam pertinere. Et oes alie
medicine sunt temperate vel ad modicam caliditatem pri-
mitus: quod ad modum supra diximus: sicut in cibus com-
pinnare nutritus et minutus aues nemois: et ista passio-
res in estate elixatas: et in hyeme affatas in veru: vel de
coras cum alimur vel sufficitas in fartage. Sed scias
quod ea que sunt in vltimo affata magis medicinis habent
pernecere: quod ad cibum vel ad nutriendum.

¶ Que sunt
vicio affa-
ta magis
medicinis
pernecere
quod cibo.

DECIMVS
C De inflatione facta in epigloto.
T O R I T V R quid in epigloto apostema et
diximus curia. Sed non nocet speciales humores
memorari. Quare primo flobotomare debes in
firmis de cephalica brachij dextris: extrahere de
sanguine semper quod tibi videbitur conuenire. Et si videbis epi-
glotum fortiter rubere et in actu calidum da ei ad bibendum
paulatim aquam rosatam in qua boui flectunt semina cy-
doniorum cum quicquid et modico aceto: et non recipiatur
sapor eius. Facet. Sed si fuerit ab his caliditate et rubore
ne manifestat: fac ei gargarizare rob de moris masti-
cus ad rosacum: etiam de illo paulatim et succosus atque
cortice de glutine: subtilia cibum pro modo ei fo-
lusius puli cum pane optime firmo. Et si apostema
fuerit magni et multum: cum tunc flobotomare cum
debes. Et etiam si nocumt ipsius fuerit debile: penitus
flobotomare debes: eo quod sanguis sicut dicitur humores
et ipse est baxer: nocumt enim quod ex mutatione sanguinis
by puenire: cito poteris restitueri. Sed si timentur istius
munitio: purga cum cum purgatione leni. Cum hac de-
coctione: quod S. anrabolanop citrinop: violarum et semi-
nis chartarum: semis angrarum et verice et lignis. Ab ipse
equis. Et oia ista pone in aqua decoctionis multo: cum quatuor
tas sit ad mutationem colosis aqua: et fac oia predicta morari
in eadem per totam noctem et dicitur posita cola ea exprimendo
fortiter. Et pone in eadem colatura de syrupo tanarum
dos vel de syrupo quinquicabum put tibi videbitur puenire.
et de hac decoctione prima infirmo put tibi videbitur pane
miserando custodia infirmo sicut sit in aliis laxativis.
Et si non puenit in loco calido manibus vel rubor: fac in
firmis gargarizare per ipsum aquam tepidam: rob mo-
rore: aliqd aceti cum quatuor partibus aqua oleis. Et si inde
ut eius coplexio puenit et alteret ad siccitatem. Quando
ei pane optime firmum cum pulis affat: etiam ex fa-
rina oedi violarum cum cibis et vel alia. politeret: sicut
larum est factus ex farina dicta oedi: vntari cum aqua et
modico nucbari: quod est valde vtilis in hoc casu. ¶ Et si
colos epiglotti fuerit similis colosi melangari et in epi-
gloto ipso apparuerit tumor magnus valde cum burne.
dubitandi est valde de suffocatione infirmis: quod ex po-
rare debes ad flobotomandum infirmis: faciendo quod ille sine
quis quod exierit erit grossus atque niger. Et sic restituitur
vel ciliaturatura ipsius lapide lazuli semper vntis infirmis
poterit sustinere: vel cum decoctione. Cum cum polipodo epistimo
mo et eliebozo nigro: ponendo cum predictis aliis quod siccitatem
puedat puenire: remouere: sicut sunt violae lignaria et noni
far. Et ex potere debes quod hanc dolorem mitigare: quod
sustentare: huius loci et egritudinis et dolores puenit: et
tunc sicut sunt flores siccados et succus pomorum: quod hunc
rit dupli. Quod frangit siccitates et remouet dolores. Et si
cognoueris quod humoris multum in agnitione: dicitur dare de
beis predictas medicinas laxativas cum tota suba frigidis
siccitate ipsius cum oleo amygdulicis: vel cum syrupo semina-
bin facto cum passillis emulcatis: et maxime si infirmus fuerit
quod agerantur colosis boni et pliciosis: et nervi ipsius lacer-
ti sunt pleni grossi et equitatis et ut pliciosis infirmis sit esse soli-
tarius cum multis ex granonibus: quod eis sic reperit per cito
talis erit melius. Sed si infirmus fuerit inuenis: non fuerit
coplonis melius: quod facis quod colos erit albus: et erit bo-
ne conuersus: et siccitatis. Et erit ubi quod ille humores
non erit multum grossi: modis. Quare talibus dare debes
decoctionem medicinarum sili ab his substantia rectificando
ipsas cum medicinis sibi propriis et conuenientibus: ut nature
amicabiles erunt put tibi melius videbitur ex edire. Et
cum syrupo de melle: aut cum syrupo citricis: sicut subtilare.

Laxa facti
ab attrab-
his aut me-
lancholia.

A

pulmonē: tñ nō fatigat nec lāguet: qñ rō ē opio fidi-
cta vacua ē nulla ēē vī: fī hoc nō itēdo ad pīs in b̄ lo-
co soluerē ē deccare. Immo redeo ad illū qđ p̄termis-
e dico qđ qñ āpa ē in pulmone: tñne fīrmā p̄ant: omne
fīrmū ā ambclat: valēat atq; fōrē: acutā febē: tēn-
mā pp̄ vīcīnatē īpūs pulmonis cū cōde: tūllz vīo-
lētā: t̄ īp̄emolaz: facies ep̄ ē rubea valde: t̄ p̄ālīr po-
nu m̄ajllaz: t̄ abclat: ep̄ ē frequē: veloz atq; cald val-
de: qñ ē mēdoēs t̄er magnitudīē ē p̄uatē: pul-
sus īpī ē veloz: t̄ frequē: ita qđ valde subito vna p̄cū-
fio alā fīg vī: fī nō ex nēitate pulsus durus ē: fī rep̄-
tur in b̄ ap̄atē: qñs de nā ap̄as talis ēē obet. S̄z ga
pulmo ē mēbū mollis: ob b̄ opy qđ pulsus ad mēlētē
bēat deccāre: t̄ ga nō ē t̄ nermolū ē: t̄ bac de cā mīta
ralia accēta occulātū ē anniblat: qđ appere dērent
qñs ēit de nā ap̄as qđ nō apparēt: b̄ ē cā qñ durices
pulsus nō regē in b̄ ap̄atē: qñ ē in carnositate qñs pul-
monis. S̄z nā āpa fuerit in pelliculā qđ ē cū cūclās īpūs
tūc pulsus b̄z ad duritiē p̄tnerē: fī ē oīno abq; dolozē.
Et qñ febē videbis acutā: t̄ tūllz violētā: t̄ cū tūllz alī-
gō nō f̄crebit: oīa īgnā qđ p̄c̄pta sūt in vni collēctā
fuerit: p̄ certo bēas qđ āpa ē in pulmone. Et īsūpna
dīctū ē: qđ nō āpa nō fī ex puro flogmatē: ex cholē-
lā fīmplicī: gñat ex fanguī: vī ex fanguī: cholera
mīta: t̄ cū lōgū: qñ ē valde qđ āpa oīat in pulmone ex
mīta eo qđ pulmo eam odī ē abominat valde pp̄ īp-
fius grolitū ē acetolāt. Et fīre debēs qđ pulmo non
nutrī nū ē fanguī subtili claro rubeo atq; lucido. Et
go postq̄ videris in īfīrmo oīa fūp̄ac̄pta fīg in vni
collēctā fīrma īp̄: videratē tñ p̄clatōib̄ nota. Letatē
cōplōne t̄p̄e amīz vīgēs. Et in fīrma dico qđ oīno ē mī-
mūdū ē: qđ nō ē. S̄z pūlo ēē ēz in mīuēdo plus vel
mīn: p̄t mēlō videbī p̄uenīre. S̄z fīrma ēē ēz ex ba-
līca dērti b̄acq; vī ex fānāclā mā: qđ in arabico
ēē āp̄fac. Et fī fīdū tū in cūclō ē: ex reb̄ qđ nō ex-
cedāt in frīdīatē fūp̄flue: fīn p̄fōtātā dūp̄tr. Et āro
māncīatē ē fūp̄fīcatē: fīc cū rōis ē fūp̄fīb̄ m̄p̄n bīu-
dē. Et fūbūla regīmē ep̄ dādo ei folā aquā oīdī oīdīa-
te factā ē colatam. Et fī fuerit dūla vīn vīnē nō f̄rā-
fīas vītra panatā: fac eū abfīrere ab oīp̄e carnis oī-
no: qñ fīc fēcēs: remoue bīf āp̄a: t̄ liberabī fīrmas
totā fīrāco dātē. Et īā vīde potēs mīfīfīcē qđ b̄o fūbū-
līs ē glīcīdīs pp̄ hoc pulmōnē: ex aut cū fūlā rā: t̄
cānalīb̄ largē ē salātis: vī fūp̄fluatē ē vīdētē
tes inde valēat facīlī p̄ranāre. Et ga īp̄e pulmo vīcī-
nō cōdī cūlīta. Qđ gđē cō ē mēbū fīcat īā fīcūlī qđ
ē cōfīrmatū vīcī in oīp̄e corp̄: ex fīo īp̄i vīcīlī qñ
in eo fīdīe gñat ē p̄fīrat. Et ḡfīrat bīc īp̄i ēit ambē-
līs. Et cō: fīn dōn p̄bī ēit p̄ncīpū ē radī oīum vīrtū
tī totīs corp̄: ab īp̄o fīc effūfio ē delegatō oīb̄ mē-
bīs. Et gđā fūnt qđ dīct qđ cō: nō ē radī ē fundāmētū
nū vīrtus vīcīlīfolī. t̄ ep̄as vīrtus nālis: eo qđ p̄mī to-
nū corp̄ nutrī ē āngmentat. t̄ cerebrū fīlīr p̄cīpū folūz
ēit p̄ncīpū ē radīr fūp̄s alīas ē ab īp̄o p̄cedūt vīrtutes
fēntis ē mōr. S̄z b̄ opīones nō fūnt mēdicīne mīlte vī-
lītas: nec ē res nēcēfīa oīno mēdico ad fōdū īp̄ay:
eo qđ ē res dīfīcīlī ē obfcura valde: pp̄ hoc fūrt b̄c cō-
tēnno ē dūp̄tatio īam fūnt mīlle annī inter quōfā. S̄z
īd qđ nēcūm ēit ad fōdū ī arte mēdicī: abq; cognī-
fīone cur̄ nō ēit mēdīcīa nōlūmā: ēit c̄rruīne fīrre ē
cognofcere qđ cō ēit fōns ē p̄ncīpū fūp̄r vīcīlī ē vīcī-
īn alīlīb̄. Et qđ gēfēcē motū cordis ēfīat vīa oīno. Et
qđ cerebrū ē fundāmētū ē p̄ncīpū fūp̄s alīas ēit. Et
ī alīqđ cānā cerebro accīdēt fōlo cōmūtātis mō-
vīrē alīat in b̄mī. Et ep̄as fīmīlī ē oīgo ē fōns p̄p̄s nā-
lis: in quo ēit radī ē p̄ncīpū nutrīcīōis: t̄ ab īp̄o tāg-

E

F

G

H

a fonte ē origīne b̄ virtus oībus mēbīs dīrīgītū ē dele-
gātū. Et fī accīdēt ei fōlo p̄mūtātis: nō dū alīat cum
vīa pōfīet p̄manere: qñs nō ita cito mōvīrē: fīc fī in fū-
p̄adētīs dūob̄us mēbīs accīdēt ē mēvīrē: t̄ cā dūr
ēit ga mī vīnē cōdīs ē fūp̄s vīalē qđ gēfēpūs ē īlīz vīcī-
in oīb̄ mēbīs: fīc dēn ē. Quare qñ dīrīgītū ep̄ op̄ano
cēfīat vīa oīno: fīc qñ remoue: vīcī ēfīat lux folīs vīlā
p̄adīs fēgī tēnēbōfīas ē obfcurītas fūbito ē cōfīmentū.
Et hoc ē dēn mōr b̄ cerebro. S̄z qñ ep̄as fī p̄ncīpū
fūp̄s nālis: ab īp̄o ceterīs mēbīs dīrīgītū: fīc ab alīs
dūob̄: fīz cōde ē cerebro fūi p̄p̄tī fūp̄s dīrīgītū: tñ cū
alīofpū nāli vadīt fanguis ad oīa mēbīs nutrīcīda. Cū
gđē fanguis īdīget cōvīfīōne ē mūtātis: vīcīrat ē alte-
rat de colozē in colozē fīz nāz vīnūcūmāq; mēbīs rōcī
pīet: qñ b̄ fūp̄s gīfīc fūbī cūlītī rēfpectū p̄dīctoz. t̄ b̄ cō-
nerno colozis in colozē ē fūbīcī mīfūlīz nō fīc nūi fīp̄e de-
tērmīnatō ē nō fūbīo. S̄z op̄atō ē fīr ā dūob̄: alīs p̄cī-
pīs mēbīs pūm̄ agīt ē op̄at ex fīlīfīfīlīa cōfīdē. Quā-
re fī accīdēt alīcū īfīp̄ fōlo cōmūtātis: pūat fūbito
eozī op̄atō ē bīfīcīū abq; mōza: fīc clartās dīcī cēfīat
te fōlēt ē in obfīuro cēfīante īplēdōe lāpādis īcōmē-
nīfīcūfī obfīrītās ē tēnēbōfīas ē abq; bīlātīs alī-
qua. Ergo mīfīfīlī ē ex p̄dīctīs qđ oīa p̄dīcta trīa mēvī-
bīa fūnt p̄ncīpālīa. Cerebrū: cōr: ē ep̄as: eo qđ nō fōlī bīcī
vīdēt ē rēp̄rītūr vīnē īnātā tñ qđ fīp̄tī regīt: vīrī
ē ē fūfīdē: abere cōp̄o: anī: ex qđ fī fīfīdētā oīb̄ alīs
mēbīs cōp̄oīa. t̄ fīc qđ dū mēbīs p̄manēt nō pōfīnt:
nec vīa in corp̄e. Et qñ īfīp̄ ēit in fē ē p̄ fē p̄ncīpā-
lē. t̄ nō ē dūa īfīr īp̄a nūi in t̄p̄e: qñs p̄bī dīrīgītū vī-
dēt qđ fōlī cōt fī p̄ncīpālī mēbīs: vīa ex p̄ncīpālīb̄
caufīs īp̄: ad b̄ cōfīrmātū ēit qđ cōt ē p̄mī mēbūm
qđ gñat ī corp̄e alīas: t̄ talis qđ ē p̄hīlofōp̄ica ē nālis.
S̄z mēdicī nūlī cōfīrre vī. Et ego nō itēdo b̄ de clārā-
re nūī ea qđ mēdicī p̄ncīpālīr bābēt p̄tnerē: qđ nēcū-
mēs cōp̄oīa p̄lī obīuare. Et ga īā dīgāt fūm bīcīat
qđ ā p̄p̄a ītēnōmīcī ad p̄lī ad īp̄am rēdīre ītēdo. Et
dīco qđ pp̄ collīgātā ē vīcīnatē ē ēit pulmōnīs ad cō-
fōbīs qđ fīr pp̄ āpa pulmōnīs ēit pēfīma valde ē acutā: t̄
ob b̄nā cōfīat totō pōfīe ad expūfīōnē nēcūmēcūm
facīendā quā cītūs pōt. Quare cīatō qđ fīr p̄r fīrma: ī
ēit nēcēfīaria valde in p̄ncīpīo būp̄ ap̄atē: t̄ hoc fēntē
fīerī pōtēo qđ hoc egītudo acutā ēit ē b̄mīs: pp̄ mōlī-
cīcī fūbī corp̄s pulmōnīs: pp̄ caldīatē īpūs quāz b̄z
a vīcīnatē cōdīet: a collīgātā īp̄: ē quīdīdā āp̄n
b̄ alīqđ accīdīt fīrctura ē cōarctatō fōzīs ambclat: t̄ fī
fīc vīa dūaz cāfīrat ex mīnīetate p̄tredīs facīentīs
fīrcturā ambclātis, fīcīr fēpe cōmīgīt in ap̄atīb̄ ep̄a
tīcīant ex cōvīfīōne hūmōīs in fāmē qđ fīr pp̄ grolīta
dīnē mēbīs ē obēdīcīanū hūmōīs: vī ēit fēpe vīdētī in
pleurē. S̄z āp̄a pulmōnīs fīr cū fīrctura fōzī ē cum
māgnītudīne fēbīs. Et curatō hūmīs leuīter effīcīt ē cō-
plēt: t̄ hoc pp̄ rarītatē mēmbī ē largītātē vīnē. Et qñ
āp̄a nō rēfōlūtū: īpōt ēit qñ vīa dūarī cāfīs cōmūtāt.
vī fōlo p̄mūtātis in pulmōne. vī fīc fēbīs ethīca ē cō-
fūmpnīa: aut exīcīcāno fūlā fīhūmīdītātis pulmōnīs: ex
qua fīc dēfēcō ē pūbīlī: in arabīco dīcīt alīal. Et qñ
īlīs accīdīt īfīatō p̄dīcī fīc mōs ē vīcīa. Et fī cōn āp̄a
ad fāmē bīcīnerīt: in fū cīmī landabīlīs apparuerīt fa-
nēs alba: t̄ mēdīcīrīt īp̄fīfā abq; odore mālō: p̄lōn
gābītūr egītūdō: fīcīr cōmīca. Sed fī nō fuerīt alba:
nec fūbīlīnē mēdīcīrīt: cōlō: cūus ad rēbēdē nēcū-
nauerīt: ad b̄c lōgīcī effīcīt. Et fī ad īgredīnē dēuēne
rītīcīas p̄ certo qđ īfīrmas mōvīrē. t̄ etīam fī pōt nīgrāz
albā ē landabīlī ē īp̄erīt: nō p̄ tāto ēit cōfīdendūm ad
vīrtus mōuātū. Et fīcīas qđ fōlo cōmūtātis qđ fūit in
pulmōne ēit dīfīcīlīs valde ad cōadīmāndū ē cōfī-
cōl. Zīcīr.

A regione ipſe motus fuit in ipſa ex febris acuta. Et iſt iacimus q̃ b̃al̃ p̃cepit dare tertia cā magna iſta egritudinem: p̃fert multatāc et aīne recēter multatūta q̃ i cōnētū cū exiit ab vbre recipiat cū infirmitate ab aere mīcat. Et q̃a iac aīne t̃ carne p̃phon et ienit iſta t̃one comēct̃eas p̃cipuus iūner: iac capet q̃ ſit p̃fecte ſantatis loco eſt. Et ē necē vt p̃pines ei ad comedēdum crura de iolo: et modū de aūg: et oculos ramoni et ſo la ip̃p̃. Et vna paſſa ad comedēdū laudatā ē. Valde i b̃ caſu. Aqua vero quā vbre exiit mīda et pura et remota ab oī mala qualitate. Et ego dico q̃ oēs ip̃es carniū ſunt male i bac egritudine. Et quā ſicōpus patientis bāc egritudinem ei debilis iō ei debet dare de cibo in q̃tate tali vt ei poſſit digere abq̃ o ſſicūlate magna. Et dixit enā b̃al̃ q̃ canceri ſumales optime abluat q̃ coīa boz iolitas ſit ablata et cōquafata decoquāt in aqua vna polica colent ſonter expumēdo q̃ ſi decoctio multū valet in hoc caſu. Et poſtq̃uā b̃al̃ b̃oc affir mat certū ſine credendū eſt q̃ ſit cū tūlū et carnis in bac arte. S̃ b̃ac non faciunt actionē ſua cōplone ſi a ſui p̃pitate: eo q̃ inter cōplonē ip̃p̃ et pulmonem exi ſit ſilmdoz: q̃a non ſunt groſſe ſube: et ſunt hōies b̃iūclatē in ſui cōplonē: ſunt mīdificatūi hūmores in ſima ſit p̃fectos i bac egritudine. Et cōmēdant ſit b̃al̃ dare in bac egritudine troſicos andaracharōq̃ ſunt iūnarui valde. Et alq̃ ſanes oīz in pulmone abq̃ aparēnoia to in arabico yar ap̃ q̃ ſit q̃ adunant b̃iōies in corpore pulmonis q̃ nō p̃t vbre ſanes notatōe q̃ ſanes vera nō ē ſit mīi loco in q̃ cū ſilano atq̃ tumor. S̃ ſanes que ſit abq̃ aparē ſit ex b̃iōib⁹ dēuante i pulmōe ab alga mēb⁹is g̃ iūſcantur ſiō. Quāre mēb⁹i obclatū ſit ſi nō p̃t ip̃o aīc expellere p̃p̃ b̃ dūmūto mo: g̃ ſit ab ambclitū in loco ſiō vbi b̃iōis dicitur ſuēt iūſcat: et p̃t nē ſi b̃iōis cōmūſuris ſua. Sed vera ſanes g̃ ſit q̃ ſi mēct pulmonē: ſit ex ſolone p̃mutatū: q̃ oīa ē in eo ex ſip̃one alq̃ mala mīata ei. Et g̃ ſit ſo p̃mutatū i pulmōe ſit in alga mēb⁹is. Et accēta p̃p̃a q̃ accēdūt ex dōies cāis eſt extēio q̃ ſiūſſico q̃ cōūtingit: p̃cepit ſup pulmonē cōūtingit replēt aere. Et p̃lce cū q̃ b̃ egritudo i pulmone accidat ex vna dūp cāis q̃ nō comēct̃. Et p̃t etiā pulmonē cūenit ſo p̃mutatū nō a ſip̃os q̃ ſiūſſitū tibus malis ibi dēuāt quēdamodū nūc d̃rim⁹ de aparētib⁹: et p̃t ſit i ip̃o cūm corōnō ex hūmōe acuto illic delato i ſiūſſig b̃iōis ibi adunat ex caloze accētalē p̃t ex ara vel ab angūſta et fatigatōe ſiūſſia p̃p̃m q̃ ſiō illo corrodū lo: et vlceraſ. Et cura b̃⁹ eſt cura ap̃a ex p̃p̃e p̃to q̃ b̃ cū gūio: ad curādū: et p̃p̃ dūcūt in ſi cāſicū tēp̃at ex cōplonē: mīngare modicatōne cū reb⁹ que mīnō ſiūſſicū ei vlcōſitate ſemini op̃dōmō: et cū decoctōne mīnō ap̃a t̃ lignit̃er bibat ip̃a p̃t ſit ex ſo cōmūtatū in pulmone ex forti extēſione facta i po ab ip̃etuo ſa et valda ſiūſſi vīa clamoſe ſonit aut a ſup̃crūno onere atq̃ ſiū vīra q̃ ſiūa politas exē et require vīc: caſa a loco alto aut exūtatōne et ip̃ulſiōe facta ei p̃ecore valda atq̃ ſane: iſt tales cūcūt p̃ ſanguinē ſeruetē abq̃ mīaſia tuſſi. Et ſanguis ille g̃ exē et iūcā: et rubens non groſſus q̃ ſubtilis. Et cū p̃o de ſang̃ ſeruet̃ intelligi q̃ ſit ampulioſus et p̃mōſus. Et cura b̃iōis ē p̃ hōm̃a: ſit mī ex b̃iōſia dextri b̃iōib⁹. mīuēdo de ſanguine p̃t virtus ei⁹ exigit et regnit: et ſubtiliare regimen eius mīſit: et non exerceſt nec mōuaf: q̃ ſiūſſicū: cancat a mīſit a ſiūſſia locūde: et p̃lce ab alta vociferatōne: et cū vīdē ſis q̃ tuſſis vīolēt̃er iſtat̃ eſt: p̃cipe ei vt ei mō et mō nō abſtineat ab ip̃a toto poſſet teneat pulſas ſenes ſi lingua p̃mūe quas dicitur ſum i ſeruo: deglūtiedo eas paulatim: donec mīngit tuſſis: et curādo tuſſim cu-

rabū ſit cā ip̃a q̃ facit ip̃as egritudinē. Et ſi cā fuerit tēſio facta a ſiūſſia repetitō: cura eius p̃p̃ia ē ſiōma: et ſi fuerit caſus vel p̃cuſſio mīgus loci cū oīco ſoſaceo tepido. Quā ſi tuſſis ſiūit ex catarrho: nūc curādus eſt p̃ ca tarrus ſiūit cā p̃mūare aſe hūius egritudines: et medi cine q̃ p̃ferunt in bac egritudine. Catarro ſunt medicie ſiūp̃coſiūbiles: q̃ ſi ſiūbilitate de ſaciū p̃it ad pulmōnem dēuare: et ſiūp̃citate ſua habent ip̃um et p̃ar tes ſiūas cōūtingere et cōadunare atq̃ cōſolare: ſiūp̃ perſiūtatōe ad ip̃as vēnēdas recipiāt: ſerūdo vīam bāc quā ordinaum⁹: abq̃ dubio nō modicū infirmo p̃i cōies deo dātē. Et iā ſiūp̃a d̃rim⁹ q̃ ſiōmare debes b̃iū ſiū b̃iō dextri b̃iōib⁹ in bac egritudine: mīa vī q̃ ſiā ſiōma b̃iūſico ſiōmāda ſi vīa ex arrop̃s q̃ oīs magis vīa nāſ: et ſiūbilia regimē eius dādo ſiūi p̃ſiāa ordē. Et ſi ga coras ei⁹ iſtūis vīaūq̃as p̃ſe ligatōe ſonit: faciedo cui⁹ q̃ ſiūre abq̃ labozet p̃p̃ia ei oī mane aliq̃ ad b̃iōē dūg̃ b̃eat p̃ſolare cū ſiūp̃citate aliq̃ ſiūit eiſiūp̃p̃o ſiūce: cū aqua dulcet̃i aq̃ ſiūit ex fonte g̃ ſiūp̃icat ver ſus onētē erit laudabilior: et ſiūg̃ in aq̃ ſiūa calibē puriſſimū atq̃ mīdū tādū donec ad m̃m⁹ ex aq̃ dūmūaf q̃ ſiūa p̃a ip̃i ſiūerūdo i dōmo ei⁹ ſiūa vīa et m̃yſtic et ſiūlūit: odet̃ exyōia et ſoſas: et ea q̃ d̃ēant cor confor tare et dūlarē: ad ſi vī ſanguis vīuaf et ſp̃argat ad ex terioza corp̃is: et nō p̃iōbeas eiſiōmū: nec exerecas te mīlū in quocālo ip̃iſſi b̃iūſit illo nūc. Et ſi co moſeris q̃ dūmō a capite dūſiūſit: et ſiūce: dūſit ad p̃er et ad pulmōnē: et ſiū ſiūce: capto ei⁹ b̃iūmūda et frida extērit: nūc p̃para ei⁹ medicamē. S̃ ſiūacis p̃ſes j: et garafioſes p̃ſes ſiūce: p̃peris nigri p̃ſes. ſiūat pulmō ſiūſiūſit: et ſiūg̃ ſiūg̃ p̃ſes aīnōē capitis: q̃ ſiūlūit ei⁹ ſiūit in b̃iūce: et ſiūſiūſit p̃iūmūda cā dūmō egritudinis ſiūce: ex catarro. Et cal: facere p̃ſes aīnōē capitis: tēpa te quocūq̃ mō ſiū p̃dēt mīlū in bac egritudine. S̃ ſiū cā b̃iū catarro ſiūit ex aere calō. cūm abūmēdū ē ad oīp̃ p̃ſes medicis: nec op̃are deſiūp̃ caput aliq̃ ſiūit cōplonis calidē et ſiūce in exceſſuſiūſiūit ea q̃ ſiūit rēp̃erate cōplonis. cū modica ſiūcitate et aromāticate: la borādo in remouēdo tuſſis toto poſſe cognōſcedo q̃ ſiūit totū p̃p̃o cōmūdū et b̃iōſ ſemel et abq̃ ſiūlātione de glūſi mōze ſiūlātōe nūc vīus illic ad pulmōnē nūc q̃ vīam ſiūlātōnis. vī. eo modo quo vīdēt in vāſe re cēb⁹: terris q̃ ſiūplēt aliq̃ ſiūit tēp̃ellādo et ſiūclādo q̃ p̃oſes ip̃o ex extērit ad modū reus: et ſiūclat atq̃ ma nūce: p̃p̃ b̃iū ordinamū pulſas ad tēcū dū ſiūne ſiū ſiū gūa: ad ſi vī medicamē ip̃m paulatim deglūtēdo poſſit ad pulmōnē dēuare: et vīus b̃iū pillulap̃ ex d̃y confor tana cū modica ſiūp̃citate et ſiūcitate regimē ad aliq̃ ſiū ſiūclātē rēp̃arat. Et ſiūſe: nō pulſari p̃ferentū in bac egritudine: ſiū gūme arabice et dragagā. et ſiūis exyō nioſ: antere. aī. q̃ ſiū p̃ſes j. et terreſiūllate aī. et ſiūteraf vīa q̃as p̃ſes: et ſiūbellē: et p̃ſiānt cū ſiūp̃o ligūne: et ſiūit mīde p̃lce ad modū ſiūp̃it teneat in ore d̃e et nō cre: deglūtiedo paulatim q̃ ſiūſiūſit ex eis: et b̃iā et bis q̃ ſiūp̃is d̃rim⁹: abſtinēdo a moribus labozioſis: et a vociferatōe ſonit: a dēcōbūi locis dūris: et maxie qui nō ſiūit aſſiūctico q̃ ſiūſiū infirm⁹: iacet in lecto dūre: ve ne et arterie cōpūmūf: q̃ ſiū ſanguis de ciatur et ſp̃argē per totū corp̃is: q̃a forma venarū tā pulſatūm q̃ nō pulſatūm q̃ ſiūit in pulmone ſiūa exiſit ſiūe oīum alia ſiū vīa: totū corp̃is eo q̃ vīne pulſatiles q̃ ſiūit i pul mone ſiūce exiſit ei⁹: alie vīne nō pulſatūm q̃ ſiūit i toto corp̃is: ſiūbilitate cū ſiūit ſiūlūis vīnō mīſice: et vīne nō pulſatiles q̃ ſiūit in pulmone ſiūit dūp̃ tunicap̃. et p̃p̃ boc arterie pulmōis cūm ſiūclūnt et ſiūant aliq̃ vīe nō pulſatūm que ſiūit in pulmone. et bac de cā ſiūlo ſiūclāt.

E
F
G
H

I cōninitatis q̄ sit in pulmone est p̄tius et difficilis val-
de et p̄tius: ceteris alijs q̄ sunt i toto corpore et magis
remota a liberatōe: vel ip̄tius: q̄e studiosi cē debet
cū oī sollicitudine ad cōsolidatiōē faciendā cū bus q̄ dicit
mus. atq̄ ad famē beat deuenire. cōsolidatō q̄ ad cō-
solidatiōē dicitur vulneris pulmonis p̄tius infirmus potest
tueri. dignus eris laude et glia valde ex hac cura. Et non
credas q̄ p̄tius cōsolidat ex p̄tius sanguine vulnera
alioquin mēbris fieri p̄tius: q̄ si p̄tius nō sit nisi post
lōgū t̄p̄s. Et p̄tius viti fuerit q̄ p̄tius lōgū sit exple-
ta et p̄tius nō dōcēs dōcēs ab viti medicinas ad mē-
viti quo trālati fuerint. l̄. dies. Et si nō p̄tius fuit
r̄is incitōne nūā. b̄ est q̄ ad famem cōuertatur: iā supe-
rius dicitur est q̄ agere debes. ¶ Et iā audiui a p̄tius meo
q̄ ad cū venit q̄dā ex officialibus dīpanes: q̄ p̄tius batur
hanc egritudinē: q̄ ex cetera sanguinem a pulmone: et
p̄tius itudat cū: fecit ei oīa que viti fuerat ei cōue-
nientia q̄ ad cūā cōsolidatā dēuenerat: p̄tius batur
se cū liberatū intēgre et p̄tius: t̄p̄tius facit facta sua
et agere oīa que cōstituerat in sanitatē sua: et p̄tius meo
corrupt cū inuagando ei a gbus se abstinere debeat: et
maxime ab viti nūā: et a superfluo cibo et potus a vio-
lenti motibus et laboriosis ab egestionē equoq̄ sunt
semper robusti atq̄ fortes. Et p̄tius t̄p̄tius equitū q̄
dam die equi viti: cūstiant cā violentē: et eades die
revertit b̄ sanguine in magna igitate. Quare ex b̄ et ex viti
mauerit: et alio errorib̄ malis quos fecerat dēuenerat in viti
u. Sed quādam seruauit regimē sibi impositū sine vi-
tē: b̄t fuit hoc per septem annos.

L De tussis que p̄tius a mala complexionē et de omni-
bus alijs p̄tius. **Lap. 3.**
¶ T̄ S C I A S q̄ p̄tius in pulmone euenire cōpleto
cā aut frigida vel sicca ex qua oritur tussis. Et cū
ra b̄t et remouere illā malā cōplōnē: cōuertē
do infirmū ad opp̄tius illius q̄tatis cōp̄tius. Et iā fuit
q̄dā rec̄ habebat tussis. et b̄t q̄dā p̄tius batur vel ex-
cibatur. Et cū medicis suis vidisset ip̄tius p̄tius et vt cū
fibula suis clauderet scissurā capiti sui anteriorē: et ab-
lata fuit ab ip̄tius tussis cōmētū. Et cā tussis illius erat fri-
giditas q̄ attingebat pectus exterius. vti pulmo inde le-
sione recipiebatur viti: expulsiō cōstabat expellere il-
lud nocuētū ab illo mēbro. Quare b̄ tussis nō erat nisi
ex q̄tate mala frigida. Et accidit multoties tussis ēt illis
superflue exercitū: curredo vel nauigado seu vogla-
do: et maxie si nō sunt afflicti. Et cū b̄t q̄dā ex tali ex-
cino laborioso s̄sch̄ cōstisupalest et exiccat: et exiccat
et loca vnde aer inspirat: et ex tali siccitate p̄tius tussis
incontēnti: quādamodi videre potes q̄ accidit tussis
subito illis q̄ odax capiboz cum sit frigida valde. Et
p̄tius ēt cā cā tussis illis qui superflue fatigant curre-
do vel nauigado discolo humos qui dissolunt a su-
perfluo motu: cadit vel dēcendit ad p̄tius vel ad pul-
monē. Et iā sit p̄tius mouet tussis viti de causā cal-
ditate et siccitate: et cū siccitas cā tussis primo iudere
debet in remouendo ip̄tius cum suo opposito: et id q̄
dicit tibi de rege habetas p̄tius exēplari in oibus. Et adhuc
scito tibi id q̄ superius dixi et scripsi in cap̄tius pulmonis. Et
q̄dā ip̄tius viti superuenient et cūstias fuerit sic viti
ordinate possibile erit q̄ viti sic viti et foras ad viti
mū mouet alia egritudine. Et p̄tius etiā tussis eueni et si-
cut aliqui ex antiquis p̄tius medicis cā viti viti q̄
assimilantur mūto qui cūstias in pulmone: et ex illo
fit tussis valida atq̄ fortis. Et cura viti et trahere per
cā tussis sumi cētauree et aristo. longe. Sybanc
egritudini nūā viti mōtationes facio de ip̄tius
qui gā atq̄ fecerūt medicis. Et sit etiā tussis q̄ p̄tius

Tussis
quando sit
a viti
ma in pul-
mone ex
stibus.

tur poti seu clau in mēbris q̄ sunt p̄tius pulmonis: et
quidē cōpūm pulmo: et inde sequitur tussis. Et sit tussis
et a timore sp̄tius et grossitie ip̄tius: hoc non remoue-
tur nisi remota cā. Et sit etiā ex ap̄tius ep̄tius et duritie ip̄-
tius. Cū q̄t est magni sit tussis. vnde op̄tius dicit cā rem-
moue. Et sit etiā ex plenitē q̄ sit aut sub costis aut supra
costas. Et etiā generatur tussis ex hidropis. Et sit sit ex
timore stomachi q̄ sit ex ventositatē magna in ip̄tius vel
ex superflua repletionē eius cibi et potus: que sit quādo
patens est gubus: specialiter quando repleto est talis
q̄ nō inuenit s̄sch̄ viti b̄t aer expirare: quare cōstas sto-
machus expellere q̄ non p̄tius apparere q̄t aliquis
ponitur in aliquo paruo loco vndiq̄ et foris: et clamor
ita q̄ non potest egere a corpore q̄t sibi nocere videt
nec expirare eo q̄ nō habet locū in quo possit e-
re et aerē cōuertē expirare: donec ap̄tius locus: et aer il-
le idē sit et pessime euentet: et nomus et conuenies in spi-
ritu: donec et simile accidit ali cui in viti s̄sch̄ re-
plet: q̄ q̄ sit est et a s̄sch̄ nō sit aliqd vomere: nec dy-
perius egere donec a virtute digestiua aliquid digerat
et inferas aliqd dēcēdat: et inde sp̄tius agrat stomachi
et hac de cā accidit tussis p̄tius repletionē ex vicinita-
te ip̄tius ad pulmone: p̄tius cōp̄tius: multoties mo-
runt boies suffocati p̄tius talē cā: et sit etiā tussis ex sub-
ta et assumptionē quidā rerū quas propietas est noce-
re pulmonibus: sunt fungi mali q̄ nascunt in pede seu
pe radicē cūmā arboris q̄ quidē arbor sit arabice be-
lecamini. Et sit et tussis cā mali pulueris. Ducusq̄ suffi-
ciat que diximus de egritudinibus pulmonis. Tūc autē
intēdus determinare de egritudine cordis.

De egritudinibus cordis. et p̄tius capla septē.
¶ R I V N T V R egritudines in corde: aut a
sepiocant ab alijs mēbris. Cū q̄t passio-
nes generantur in quibusdam mēbris parit
etiā cor ex cōpassione ip̄tius et inde p̄tius
atq̄ graui gignantur accitā. Et iā scis q̄ cor ē p̄tius
et iā totū in toto corpore: vti et p̄tius potest: et op̄tius
et viti manifeste appētes. Et op̄tius magni et excellentissimi
p̄tius q̄ sunt ex sua feta bonitatis: est q̄ cōsolū ē p̄tius
cep̄tius et oīa mēbra corpis et dīstāt omniū sed b̄t
sit q̄ sit solū p̄tius et principium spiritus vitalis: eo q̄
alī aliquid non mouetur nisi q̄t dēcēat spiritus vitalis q̄
est in corde. Et scias q̄ creatio ip̄tius cordis et ex forma
est ex cellis in bonitate oīa alia creatiōe et forma cetero-
rop mēbrozū q̄ sunt in toto corpore: cū sit solidi et den-
sus reliquis mēbris oīb̄: et cū habens duas vacuitates
seu cōcūctas: quarū p̄tius est q̄ est in latere eius q̄
nūtroco q̄ plus b̄t et retinet de spū vitali alia vacuitate
vt ex eius sita exant seu p̄tius arterie q̄ mouentur
motu cōtino et nō locali s̄m motiōne ip̄tius cordis. Qu-
nūtroco: eo q̄ credit q̄ exat et ceterū recipiat influen-
tiā ab ip̄tius. Sed mū vti q̄ cor sit nobiliss ceteris p̄tius
palibus. cetero: et tēstis. Et ga est nobilior et
magis p̄tius: cū q̄ viti fieri ap̄tius in ip̄tius cōfir-
metur: mouetur patens oīotē deficit.

De tremore cordis q̄ arabice dicitur altadeg. **Lap. 4.**
¶ S C I A S q̄ accidit in corde tremor: sicut et in alijs
mēbris cōstius euenire. Sed ille qui fit in alijs
mēbris generatur a vaporibus et fumo: et iā tussis
qui ascendunt et attingunt mēculos seu lacer-

N

O

P

Q

R

S

T

V

X

Y

Z

A ros et curis. Ille vo tremor: qrit in corde accidit qd mul-
Cura ta repletionis qd ei eo et ab ipsa puenit mori ille cernit et
 doctribus qd sse atadeg. Et cura b^o est flomica cu multa cy-
 cnde sanguis: polica cofortare cor: cu alius qd bntips co-
 ffortarent cu margarit et igna bouina et auro puro et illi
 bus. ¶ Dedecame ad hoc cōueniēs valde: s. margar-
 taria et fete crudere sōis bālicus garionlari. et eis bōz-
 gūner: sique bonie. an. aur. x. coctis citreuz: fcedg idit
 garoniles macis. an. aur. pure abce atqz p fecte. aure.
 p. teraf vnaqzqz bay medicinari opte pte: h feta pus
 icid os munusqz pūis fieri ppolica feri opte os ill
 cu gūz: et omu cu algs mūcatur modice: et polimodū
 puluis oīs dīctay malaxef opte cu aq rosacea in para-
 pīde qd sit pfecte vitreata: ad vtr^o laminā auri puri alu-
 quāmlū gūz: feca super ea fctore rēga puri auri p^o
 lamma mādēfca cu aq rosacea tādm donec velligum
 auri medicinis appeat manifeste abluendo dictā lami-
 nā aurisup medicas cu optima aq rosacea vl cu succo
B pomoy mūcēdo dictū auri cu pūctis medicis simul: ad
 dēdo hūc recepte pōdis medicatis ipius de cō po-
 modū dulcē: et polica cōice cūfyrupo facto d lingua bo-
 minā bñ cocto confectioe bonar: p pna infirno d hoc
 medicamine oī manciatio nō pondus auri. v. **Cap. 3°.**
HEC EGRITVDO enenit in corde: et
 est motus magis ipetuosus nā: fit aut ex cā ex-
 trinseca: velut a fcti iraqm ab ipsa fit ebullitio
 validat: angustiat: caloz in corde b^o pncipa-
 lis cā ipsius. Et fit et accitit a terrore eo qd algs nū
 met fignē nō sūg^o caloz nāls p totū corpus: qd pntin-
 gatur iūns: et lāguēs omīnū: et dōlūat: et ex tali pntic-
 tōe trahit sanguis ad cor: fit cu algs bōzib^o nūc apper in
C rēg^o cūtriciis. v. qd autē in aliquantate rano et terri-
 bō ex qd cōiter panēfctū boies: qre oēs trahunt ad regē
 tāqz ad radice ad manutēdū eūita et sanguis qd calo-
 re nāi rīpūm^o et cu algs bōzib^o trahit ad cor: et de fe-
 que aquafano in eoz fit chordiaca. Et fit sūf: ex soliti-
 tudine nūia quā algs by cā pducēdū aliquid ad effectū
 et bōllicūdo ouptū omīdū: qd aut vtr^o circa vīdierā
 facēdū: b pōit et cōtūct sub irar vel erit sollicitudo cā
 agredū alqz magnū iūns: vel cā ptequēdū alqz in quo
 multū dēctet: tūc oulatat cor: et pargitur caloz nāls
 et pūis ad exteriora: intātū qd dōlūat cor: ex illa inanito
 nēz regē dē chordiaca. Et fit et a supflua debilitate vtrū
 tis. ita qd ex quolibet sui motu vel labore chordiaca ex-
 citat: qd sūf d cōtrifine: et manifeste qd oīs motus exci-
 tat caloz: magne cū ē fortis et subitū: et si panēs ē debi-
 lis gls motus qd est in eo est cū maiori difficultate et labo-
 re: eo qd grane est obēle mouere: vñ nō fit nūi cū officiū
 tate et labore: qd caloz leo fortis efficit: fit chordiaca
 gūz. **Cura** hūc egritudinis est regē cū cū cibis et porib^o
 rēperatēz odorare aromatica frigida qd bnt confortare
D mēbz pncipalia et pūis: sicut ē myrra que pfortatū nā
 et cōplēnet rēfct: fmalat et nemfaret: frrupus de fan-
 dalis factus cū tribus partibus sui ex aqua rosacea: et tā
 midē de aqua dulci: et ppinatus ei ad bibēdū sufficit ei: et
 medulla citrullonū: et cucumeris farraceni bnt curare
 bōz egritudinē sui cōplēnet: cofortando sui aromati-
 zate. Et est mēbz dīctas in bis ad hāc egritudinē qd igno-
 ramus oīno: sed experientia hoc certissime manifestatur.
 Et gūzatur et aliqū in corde sanguis adultus: vñ fit char-
 diaca illa dicta ex nā ipius et sui acuritate. Et oīnū sūf
 chordiaca ex modicā dē qd fit in eoz fctiōm: nūi in ip-
 fo iūns bōz: modicatus vel acutus ppter vicini-
 tatem ipius ad cor. Et hac de cā antiqui notabāt eo flo-
 machi cor. Et cū cognoueris in hac egritudine mēlam

abundare: confortare cor cū bis que prescripimus de cō-
 fortantibus eoz: margarite maxime hoc facere noīnt.
 Et cura lūis que fit ex modicatione oīs stomachi est
 enacare illū humore ab eo cū vomitu vel scōne.
De aqua que cōgregat in marispio cordis. Cap. 4°.
T. G. E. N. E. K. A. T. V. R. alqū in marispio
 cordis humiditas aquosa qd assimilaf vīne: et acci-
 dit ex h infirno cōsumptio et omnino carnis pau-
 latūcū fit in pthū. Sed ego nūqz vidi hanc egrit-
 tudinem: et curā ipsam: et mēbz qd bālicus de est
 cura aliquid fecit: nūi mōi dē fit aliquid valere in hoc
 casu valent ea qd sunt subtilitāta et refoluta: et hēc curā
 cum aromaticis: sicut est aqua feniculae bōzū similū.
De pelliculis que sunt in marispio cordis. Cap. 5°.
E. N. E. R. A. N. T. V. R. liquē in quibūdam
 additōes in marispio cordis que sunt ad modū
 charitilagum et pellicularum admodū mēbz: qd
 nullis ante nos locutus fuit de hac cura. Et hūi
 aliqua medicamina possunt valere: et sunt illa que sunt
 subtilitāta et dissoluta et aromatica cum quadam hu-
 miditate.
De cribica cordis. Cap. 6°.
H. E. C. E. R. I. T. V. D. O. osit in corde ex ma-
 la cōplēne feca que fit in ipoz: hoc fctis pellic-
 cat subtilitāta et radicalē humiditatis qd est in
 pccōsitantibus membris cōdēfca vt cābiatur et
 pars mēbz fiat. Et cura hūis est si fuerit in pncipio et
 ex siccitate sola cum rebz humectantibus: et cofacta po-
 ma aromatica: et bibat ac capre mede cratis sicut cyti
 ab vberē. Et contmuet intrare quodē m tūmā aq dul-
 cis tepide plenā vt nō sūct. Sed si cū siccitate dicta cali-
 dūz fuerit: tūc magis confert odorare nemfaret vīo
 Las qd dicta poma. Et cū tractabo de cribicāto de hac
 cura loquar.
De apate qd fit in marispio cordis. Cap. 7°.
H. E. C. E. G. R. I. T. V. D. O. cum accidit in maris-
 pio cōdōs non fit nūqz causa caliditatis si mēbz
 cū fuerit fctiois et sollicitis valde ad hāc egrit-
 tudinem remouendam: poterit in bōzū curare et
 hoc fit fctio ad cū cūfime: mūcēdo de sanguine in ma-
 yma quantitate et volentur: polica frigida cōplēno-
 nem cōdōs cofortando eum: hoc fit recipiēdo de frru-
 po myrrē: partem. x. et de frrupo sandalozū partes. iij.
 et rēpera cum aqua rosacea: et da bibere. Et cōtinuo fac
 eum odorare myrram rectem et nemfaret. Et si negligēs
 fuerit medicus aut tardus in hac curā mōiatur infir^o
 in breuē: eo qd marispium est circūdāns cor: qd est mem-
 brū tā nobilissimū et pncipalissimū sicut fctis. De cō aut
 que frripi buculis de corde sunt fcti sententiam pcedē-
 cessum nōz oīs medicōum. Tūc autē intēdūm bō-
 cere a nobis quedā que ab aliquibus non sunt scr-
 pta de eo. Et dico qd quādo infrigidatur cor vitra id qd
 conuenit hēc cōplēno: nūi fctur inde in corpore toto
 pigrina et tarditas et debilitas in oībz suis actionibus
 et operationibus. Et si cum hoc siccitas psculuerit plus
 eo qd sua natura exigit et regit: erit patēs sollicitis atqz
 andax et non pōt aliquid qd sibi nō placeat sustinere. Et si
 cum dicta frigiditate: pscripta siccitas in vīmo abū-
 dāuerit: nō solum dicta accēdita infirmitas pariet: et
 rictū ei superueniet egritudo que arabice dicitur ou-
 bul: latine notā similitis. Et ē qd siccitas pūndata ē
 tantū mēbz qd illa humiditas radicalis que parata est
 ad cambium vt pars membrisat confumit ex toto et
 dēccatur. ¶ Et ego vidi quēdam infirmū mēbz qui
 patiebatur hanc egritudinem cum caro erat dimi-
 ta et cōsumpta in vīmo: et erat fctiois sollicitis et cu-
 la. **Col. Anet.**

Calus.

Iustus in ultimo: et omni impatiens: et oēs actiones et operationes suas agebat: sicut in summat facere consueverat: et emāit sic in hac dispōne donec fiat mortuus: et cāque mortis fuit beatus: et ego voluit intrare tmā aque calidae: ego pibui: sibi quāmi potuisse: et noluit me audire: cum intrasset: in cā non diu stetit: et clementer mortuus fuit.

Cetrarius 13° de egritudinibus epatis et splenis: et est
comens capitula sex.

C De epate & de tribus speciebus hidropifis. Cap. p^m.
C I A S q̄epar est vnuz ex principalibus
 membris corporis hūmāni. & sitū hūc habet.

membris corporis: h. Aristoteles lentire v. g.
epationes ipsius pcedat a caliditate cordis:
in finia medicorum est q. epar per seipsum est

principales operationes ei⁹ a seipso pcedū
ab ipso influētia alicuius alterius mēbri in ipm. Et ppter
hoc ppter mēbri mēbris alicuius alterius mēbri in ipm.

hoc dicit Hippocras q; bonitas ⁊ hilaritas vite a fanita
te pfecta epatis h3 euenire: ⁊ epar est fons ⁊ principiu3
virtutu naliu: que sunt virtus attractiua: retentiu: dige

stima: et expulsiva: et he virtutes influunt ab epate ad vniuersum corpus et in omnibus mebris: et ab ista influetia

omnia membra singulariter dictas virtutes nales habent exercere: nutrimenta mēbris totaliter assimilare et eis vivere. Quare he virtutes omnes ab eate procedunt.

et eis virtutes. Quare be virtutes omnes ab epate procedunt ad omnia membra corporis: vñ si debilitas inuenit in copore in virtute mutata oziatur in eo egritudo fin

ālam debilitatem: sicut hidropifis cum suis tribus speciebus. Una quarum dicitur carnosa: in arabico balabā. Quod de cane dicitur: cūque taliter affligatur, arabi

L. *na. Secunda vero dicitur ascites vel vtroque que arabi
ce dicitur cebli. Tertia autem nominatur timpanites: z
arabice vocat zaqbi: z timpanites fit etiam quidez a de*

bilitate epatis. Et ego tractabo de vnaquaꝫ istaruꝫ spe-
cierum tractatuꝫ cõpleto. ⁊ incipiemus a carnosa q̃ a no-

bis dicitur hipofarce. Et dicimus q. quando debilitatur virtus digestiva epatis tunc nutrimentum efficitur crudum & indigestum: ita q. non pot. in sanguinem converteri.

quid indiget: ita q non pot in sanguine conueri: &
sic remanet flegmaticū. Et tu scis q quotiescūq se cunda
digestio que est in epate errat in digerendo: tunc impos-

abile est q̄ cetera mēbra possint illud nutrimentum di-
gerere: et in suis substantiam conuertere et assimilare. Et
notū ē necessaria magis ā facio alia mēbra oīa p̄necesse

de tim postq digelima epa dicit: et alia mebra oia de necessitate
deficiunt: atq errant in digerendo: et sic sequitur inde bi
dropiis que dicitur biposarca. Sed timpanites oia qm

epar incipit digerere cibum & non pōt sufficienter eum
cōplere & immutare in omnibus suis qualitatibus sicut
cōpūm & non cibum suum ēt ut est in infante

conuenit ppter debilitatem sur: & no potest perfecte dis-
soluere qđ dissoluendū est: nec preparare ad expellen-
dū qđ expellendū est. Quare conuertitur in vaporē

ficum atq; grossum: qui quidem mittitur ad concavita-
tem v&tris: & inde efficitur in eo inflatio cum duritie. eo

M q̄ qñ debilitatur epar conuertit cibum ⁊ imutat ſm cō
plexionez ⁊ nām malā que ei appropriatur in illa hora.
Et hoc inuolūcū eſt nobis dicere de anali: ⁊ quāto ſit

Et hoc impote et nobis dicere: que: qualis: & quanta sit
ista conuersio: sed sciū est perfecte atq; cogniti: q; quili-
bet calor: siue nālis: siue accidentalis: tam si fuerit extrin-

secus: siue intrinsecus: si inuenit res aquosaz in quā agat: conuertit illam in vaporem: et illud qđ est grossum in eē nomen substantiue autem inueniuntur quatuor. Sicut inter

remaner: subtile autem euaporat ⁊ recedit. Epar autez
qñ ē in sua cōplone nāli optima ⁊ perfecta est causa vni
uersalis conuersionis nutrimenti in omnibus mēbris. fm

naturam & cōplōnē vniūscuiusq; ipsorū. S; qñ debilitatur calor naturalis in eo ita q; nō potest hanc operatio-

ne cōplete agere: generantur inde vapores multi q con-
uertuntur & coadunantur in concavitate ventris: & fit
hidronisga que dicitur timpanites. Et pro maiori parte est hec

egritudo cum grossitie & duritie splenis magna: eo quod non agit in substantia nutrimenti id quod debet de sui

1. *Chlorophyll a* (Chl *a*)

ppietate & nā: hoc est mutare dictā subām in rem aliāz
que omnimodo in omnibus affimilatur sue substantie
& qualitatē. Et quō obiter exit a natura verus aliquas
partem caliditatis: nūc supercalefit nutrimentum & adu
ritur: & illud nutrit ad splēdē q; omne aduētiū perti
net ad mētiā: sic inflatur splen atq; tumescit: hac de
pā maiori parte nō inuenies tūmpanitūz abq; egi
tudine & tumore & mīssione splenis. Sz bidropsis figi

I fundus dñi fuerit gñatus infirmus om poterit vñter eo q
vñter ipm vñterales & aiales ide nō multū debilitant sed
nūllas penit debilitant. Et qñ dñs mñte digerere p
cibi pñ oem apatē cadmodū antea face pñnerat. Et
postqñ in ipō nō bñ digerit apēlē ē qñ in epate digerat.
cū sit in ipō ope ipso debiliat. Si autē apā in oñheo ipius
stōi fuerit ex eo multū patēto debilitat. Et vñ ab ipō inco
pi ē ē pñtñ vñs ingēfina lōge melior in illo repit. qñ
in illo in quo efficit in fundeco qñ fecior & melior locus
egōne stōi est fundus ep. Et pñtē ē qñ in supiori pte stōi
fuerit apatē ēt singulū panet. Quare dico qñ si om pñ
in paucis b apā sine liberatōe in bñu debilitat infirmus
pp debilitatē vñterz pp frequentā pñuoz accitum qñ
tūcc fñne sñt in eozz si in fundo ep fuerit plōngat infir
mitas omz fozan liberatē ēt eozz si nō moat possion
gus ipō. An vñ fñnes in boc apate apparerit dñ ei nñ
cibi absterius & mñdicamina ad pñtē dñstñt alioz &
ca qñ bñt sñm pñtare sñnt mñtice: qñ pñctas ma
sticop maria est in pñtēdo nocumēta stōi: sicut hūgñe
pñctas est dolorē cñs remouere. Et oīa medicamina
illius passiois pñcta sñnt cū pñtēdoz si vñs fuerit
mede lōge tpe: corripes stōm. Et attende qñ pñnas
dec medicamina firmoz nō sentit inde dolorē: certifi
me sñre debet qñ locus vñceris coopertus est sane mul
ta vñt nō sufficit vñ debilitat absterius & mñdicā
tñs ac mñtissimō indiget op qñ facit dñctas opera
tiones cū fortitudine & violentia: sicut est cētaurē: qñ
fortiter incidit abis: caliditate est agrestis decoctas: ipā
enī pñctatē bz pñtēdi stōz clāruū facit ex cñna vñ
tis cū pñctatē vñs pñt in hac egredīe. Et vñt
bz indistia put videbz infirmo cōuenire. vñ infirmus
ex istis mñdicatōne pateret absterio ob istis: sñs cōtē
tus regie supradictō: qñ pñ maiori parte si apā fuerit
paruit: regimē fuerit cōdinatū: euadet patēs omñ
no. Si autē nūgnum extiterit: impolē est cura eius.

K
Cū mel
lis lōge tē
pñt corru
pā floma
couz: nō fñ
ceda sunt
lectuaria
cū iucba
ro.

L
Dulcoria.

M

studo egreditinis obuiauerit curationi fuit: cum oīa in
manibus dei essent. Et qñs de dono mea & posses
sionibus meis extraxistis: fuit culpabilis pp hoc. Deus
nouit. vñ dñs patiens pcepit vt affigeret illa dñ cā: qñ
puerius usq ad dñm dñt: fiat volūtas dei. Et cū effēz
in itroitu iame carceris dñt illi q dñcebat me: qñ erat b
maior? cū tñtis. iste dñs intendit me molliare abis
cā: Deus nouit. Et si sunt plures dies q pñtēdā ei de
cere vñtātē. Et nō poterat euadere ab egredīe ista vl
lo mōz: vñtēdabaz pñtare aiām patiens. Tūc autē
qñ vñdo qñ tēdāt me qñbulo aggrauare: dico vñbz qñ
nō vñtē vñtā. n. pñtē. qñ autē & pñtēdo animi quā
bēbz me intñ cogit qñ vñtā vñtā talē dñt qñ infirmus
me itelleyit: & scioē illud fecit sic pñtē? fuit in carcere.
qñ tēpt autē dñt? in antea cōcidit vñs cñs mñtēdā
meitā qñ mñtē pñtēdā fuit & sñtēz in nōna die mōtē
fuit. Et qñ mñtēdā fuit de hoc casu nō fci mñtē exē
plū sit vñbz in algeitñ si vñtēdā fuit cñtēdā nō erat
ipolē cura eiusmā fozan alias multas verucas in stō
babuiffet: abis: vñbz hoc veruca non oīf mñtē: bu
mos mñtē: vñtē ex fñtē grossū vñtē. Et cōcidit ēx
comēstōe carmī cameloz antiquoz & simūm & ex
mēstōe ēt crudatū carmī. Et cum pñtēdā mñtēdā.
dñtēdā fuit mñtēdā fuit mñtēdā qñ bñtēdā vñtēdā in stō.
Cū pñtēdā alqñ fozan erat: fci dñt debilis nō pñ
nēs in vñtē dñtēdā ex afflātōe dñtēdā. Et cū cō
sumptus cēt a carne: mñbz venit ad curandū: ex pñtē
meo & cura alienatū fuit: tēpt carnē restauraret
dñtēdā cepit comedere. Siā cibatur: mōtē? fuit autē
ad magnā pñtēdā dñtēdā: abis: vñbz dñtēdā
ca erat pñtēdā cñtēdā fuit & dñtēdā mōtēdā fuit
pp dñtēdā cñtēdā cñtēdā fuit & dñtēdā cñtēdā fuit
qñ De fci que sit in stomacho que in arabico dñtēdā
dñtēdā.

N

O
Dulcoria.

P
Dulcoria.

Q

E T PROCREATVR alqñ in stō qñdam
spēs apatē qñ arabice vñtēdā dñtēdā. Et ego iā vidi
tpe meo quēdā qñ patēdā dñtēdā egredīe g erat
nūgnum in fine cñtēdā dñtēdā: erat bonū vñtē
dñtēdā cñtēdā cñtēdā erat calida & sñtēdā erat mñtēdā
mēstōe: abis: cñtēdā alqñ. Cū fñtēdā dñtēdā
magna in stō cōpē toto cū mñtē mace & extenuatōe
& cū hoc toto cōtēdā tēpt qñ in ista fñtēdā comedere
& cōtēdā erat: erat dñtēdā fuit: fci dñtēdā dñtēdā
bat: mōtēdā: mēstōe obediēdā in cñtēdā dñtēdā & a malis ci
bia. Et cū nō potuiffet ire: de cubit ad lectū: & tñtēdā
fci fñtēdā recitauit. Et ego fci tēpt qñ bono qñ mñtēdā
& cōtēdā fci dñtēdā cōtēdā mēpt qñ regere & curare:
quādm in meo regie pñtēdā dñtēdā erat: ex cñtēdā
cōtēdā dñtēdā cōtēdā fci fñtēdā. Et tñtēdā pñtēdā
dñtēdā ad spēs cñtēdā dñtēdā cñtēdā magno calidatē ad vñtē
mō fci dñtēdā fuit ad paroyfmo mñtēdā
mñtēdā: cñtēdā qñ comedebat non mēstōe dñtēdā
cñtēdā dñtēdā cñtēdā cñtēdā dñtēdā cñtēdā
cepit appere infido stōi cōpē apatēz ex fñtēdā dñtēdā
cibi in bñu appuit apā l gressitūde pñtēdā magñ
mñtēdā: cepit dñtēdā fci dñtēdā cñtēdā cñtēdā dñtēdā
mōtēdā: qñ fñtēdā cñtēdā cñtēdā cñtēdā cñtēdā
fuit ille cñtēdā cñtēdā cñtēdā cñtēdā cñtēdā cñtēdā
& fñtēdā cñtēdā cñtēdā cñtēdā cñtēdā cñtēdā cñtēdā
fuit. Et mirat fñtēdā nō mñtēdā qñ fñtēdā cñtēdā dñtēdā
re dñtēdā apā dñtēdā dñtēdā mñtēdā dñtēdā dñtēdā
re pñtēdā mēstōe cñtēdā cñtēdā qñ erat in vñtēdā gressitūde
mēstōe fñtēdā dñtēdā cñtēdā cñtēdā cñtēdā cñtēdā cñtēdā
quā patēdā alqñ ab istate in stō fci dñtēdā cñtēdā qñ mō
tēdā pñtēdā dñtēdā. Et hoc iā: alqñ res nō mōtēdā alqñ

[illegible]

LIBER

TRACTATVS

[illegible]

[illegible]

E
caro è per
sima i pleu
refi

In decline
none.

F

**Signa p-
nostica.**

G

H

4.000000

plici ma
mento in

LIBER

TRACTATUS

I
K
L
M

§.xl. dieb⁹. Et p^o t^o nō est regēdus regie fami ante illū
tempus: postea nō cibet nāi extrimitatib⁹ pullos deco-
ctos in talibus cū modico pane bñ fermentat: hoc p^o ly-
bis dieb⁹. De i^ode paulatim ad regimē sanos ē p^oducē⁹.
De apate lateris. Lap. 4°.
T^o OR. I TV R. qñq⁹ apā i pectorē. Et carne q⁹ ē
hic vñ collā t⁹ aliāq⁹ gdem egritudo r⁹ abate vñ
data igneb⁹. Egritudo lateris. Et cura ip^o ē flo-
mare iñ⁹ p^o egritudinis ex latere opposito apā-
tis. t⁹ regimē gde cibi t⁹ pot⁹ ip^o ē cura ē⁹ sit que ad⁹ p^o
diti in plurimū operādo illō regimē donec fuerit lib⁹.
Et etiā q⁹ est iter plurimū. Iste egritudinē ē q⁹ dolor
q⁹ ne in plures est dolor extrēmus t⁹ acumet⁹ pulvis eius
est dur⁹ t⁹ firmus: f⁹ bñ in plures ē itētor valde q⁹ in-
t⁹ it⁹ maiors p^ocutit⁹ quāto apā fuerit vicin⁹ coxistā-
to erit maiors p^ocutit⁹ ē maiors sensibilitatē q⁹us ca-
ro sit n⁹ l⁹te sensibilitatē: forte spātr qā in ea sit apā nō
t⁹ est egritudo sensibilitatē q⁹ sit in plurēto q⁹ lo⁹ alle
est circūda⁹ offib⁹ duris vñ illis seu pāniculis. Quare cū
ibñt apā ē q⁹ sit parū est magis angulic t⁹ quātūdi-
nis cū dolorē graui⁹ illū apā lateris. Lap. 5°.
Et iter coitas p⁹ maiors pte est parus. t⁹ nāi fuerit error
i cura ex pte medici vñ ip^o infirmū liberabit infirm⁹ oīno.
Deo dāc. Incipe ergo i cura ill⁹ p^o egritudinis que-
ad⁹ supus oīa in plures. t⁹ collā t⁹ cibis t⁹ medicis
exercēdo oīa exdiate quāti potes. Et tā vidi fēnē p^ocu-
mū bone memorat⁹ cū de⁹ miferat⁹ g⁹ curauit vñ m-
herē ex bac egritudinē: ignea⁹ fuit extrahere humore
ad ptes extēiores: ita q⁹ manifestū fuit apā extēri⁹ p^o tu-
mores apertū fuit extē⁹ t⁹ de curata fuit cura pfecta.
S⁹ ego nūquā pueni ad hoc op⁹ t⁹ p^o fēnē t⁹ miraculosū
nec ad huc fūit nec pueni ad illū gradū. S⁹ si pcesseris
in bac curatiōe tū in plurēto credo p certo q⁹ liberabis
infirmū anteq⁹ apā pueniat ad sanē mū. De. Et subtilis
regimē tā in cibo q⁹ in potu: quē ad modū dūa in egritu-
dine pulmonis. Et si famē icperit apparere imāge lo-
cus cum oleo rosacco aromatico t⁹ ambetino quos ptes
sunt qualiter sic operaberis donec fuerit liberatū.
De sciffura vena⁹ pectoris. Lap. 1°.
T^o P. I T. gde aliq⁹ in pectore vlcera t⁹ sciffu-
ra sic in aliq⁹ mēbris accidere p^ocutit⁹ de bis tra-
ctabo q⁹ s⁹ vlcera⁹ alio⁹ mēbris de terminabo. t⁹
Et in pectore sciffura sciffura vena⁹ vñ alio⁹
vne. Et si sciffura oca fuerit in arteria erit p^oculōm
valde p^o mltā exuberātiā sanguis gide emanat. t⁹ ite
sanguis in medio fac cadē dubonē p^o illū mēbrū q⁹ ē iter
vñ t⁹ sanguis gide ex t⁹ pulmonē: quē sanguis gide ab
arteria pectoris: q⁹ erit a vena pulmonis ambo fūit r⁹
beclari t⁹ subiles. t⁹ signū dūctū est: q⁹ q⁹ ē a sciffura
arterie alie⁹ q⁹ ē in pectore infirm⁹ sentit pūctionē t⁹ do-
lores in pectore illū ptes: q⁹ erit a pulmōe oīno est abiq⁹
dolore. Et facias q⁹ nā dū egritudinis exigit mltū mūm-
nē: fūat⁹ n⁹ p^o dū b⁹ mūmōis: nā tradēdo oblatū dū pō-
nē t⁹ etate p^o tūc: nā ip^o ē alia. t⁹ da ei ad bibēdi fūru-
pū ifridati fūm cū decoctioe fūmādo in aq⁹ rosacea. an. p^o
tes oīlles: fū fūrup⁹ ex fūrupis fūptis fū fūrup⁹ fac p^o
succharo. S⁹ fūrup⁹ de myrtella nō est dā⁹ in hoc casu:
q⁹ p^o fū fūroffio: t⁹ dūitātē dē⁹ nō p^o ad sanē egritu-
dinis dūmarere maxie g⁹ fac⁹ est de folijs t⁹ fūpib⁹. Qui
aut fac⁹ ē de opte mltū⁹ t⁹ cūis fūpib⁹ p^o dū. Et
si t⁹ p^o t⁹ etas puenit in hoc t⁹ t⁹ caplo nō obuiamur.
pone cū fūrup⁹ aliq⁹ capboze q⁹ erit marini mūmē-
tiz: liga coxas foriter fūngēdo cū iñis subrib⁹: fac
odorare infirmū rosas t⁹ fūndalos cū aq⁹ rosacea t⁹ modico
capboze. Et si nō bñ de mēbris fac ip^o odorare violas
t⁹ cūmufar t⁹ da ei modicū terre fūgillatē cū fūrup⁹: aut
cū aq⁹ rosacea: cib⁹ ē⁹ sit pulvis parus ifridat⁹ in pu-

tec: cū pane fūtr in pūco ifridato. Et fūrup⁹ oca fūpādi
etate oca potus fūit talit⁹ ifridat⁹ t⁹ fūv⁹ cūloiat⁹ se fū-
mus a labore mūm⁹ t⁹ vñ cū fūmōe angustia. t⁹ pole erit
q⁹ libet⁹ utro regiet⁹ talit⁹ p^oolidato nē dūctat⁹ q⁹ ē
in arteria: t⁹ si p^oolidatū fuerit hoc vultus uio regiet⁹
gnus erit laude t⁹ gra. Et si oca vult⁹ fuerit in vena nō
pūfanti: cura ē⁹ sit facile: t⁹ fūfict⁹ tū dūa cura p^olen-
pta: q⁹ si p^oluer⁹ fuerit fūguis: ex loco ip^o vñ mēris fa-
mā emanat⁹ r⁹ nō dūp⁹ sanē curat⁹ nāi fū certus q⁹
ipole ē q⁹ ad pleni curē⁹ nā p^ologitudinē p^o nā mltū dūca
dē fūmes ad vñ⁹ pūmūm dūmēt⁹ fūit pūfict⁹. Cū oca
fūdo tū q⁹ ex sola agura vne pectoris nō mouet fū-
m⁹ fū alia accitā mala t⁹ pessima pūit ide fūguen⁹ vñ
mōr⁹. S⁹ si i pectore ag⁹ vñ fūctā arteria magna ex ar-
teris pectoris: ex fūguis fūru sanguis t⁹ p^omofo dū-
m⁹ fūm⁹ ad mouet p^o dūmēt⁹. Et si p^oluer⁹ fuerit sanguis
an fūguis ex tū ip^o mēris: cū certus q⁹ nō inde ifratus pa-
fiet l⁹conē nec ad malā finē illa de cā debet dūmēt⁹.
De apatibus q⁹ fūit in pāniculo q⁹ dūdat pectus in lo-
gūm in vno. Lap. 6°.
T^o P. I T. gde aliq⁹ in hoc pāniculo apatib⁹ p^o
maior pte est ex dūore g⁹ pūmēt⁹ ad subtilitatē ē
ex apatib⁹ calis. Et fūm⁹ ex hoc apate mltis cōti-
mā fūc cūmēt⁹ dolor ex tū fūm⁹ nā logitudinē cert
pūmōtū an dūp⁹ fūbus acut⁹ t⁹ pulvis fūm⁹ p^o nā
tū rā apatib⁹ ē in talī mēbro nūmō t⁹ pāniculo: t⁹ ē
dūmēt⁹ p^o nobilitatē mēbris t⁹ vicinitatē ip^o ē ad cox. Et
fūm⁹ infirm⁹ fūmāmonē: cū valida fūit atq⁹ forti t⁹ ex ip^o
fūmōe fūit acra magis mltā fūit q⁹ ex potū aq⁹ fū-
dēt⁹ an dūp⁹ ē⁹ pū⁹ t⁹ fūquē. vñ mltū curat⁹ fūm⁹.
fūmā cū nēcia valde in p^o ē nō dūmēt⁹ in bac egri-
tudinē ex qua pte fieri dūbeat⁹ ex dūm⁹ pte fiat p^ofert
valde oīno hat ex pūfictā: mltū dū de fūguis fūm⁹ oī
fūdo ē mltū quā fūmō p^oluerat⁹ nā p^omofo. Et tūc
gōplonis regie: cū mltis t⁹ t⁹ p^o mltū de cō plus
vñ mltū fūm⁹ debilitatē t⁹ fortitudinē parietis: fac fū-
mā abfūmēre a cibis g⁹ fūfictū mēdo ē⁹ fūctū. gā fūci
ē fūre fūp⁹ oīa cū iter lenitū t⁹ laxatū. Et pōfū
lenitū fūctū: purga cū put nō vnde ē⁹ puenit ē⁹ m
acutātē t⁹ nām būmēt⁹ p^ocutit⁹. Et pur mltū vñ apā fū
nō accedit mlti ex cholera subtilit⁹ purga cū cūfiro cap-
no cūgnatū cū dūc fūc. t⁹ pone fūro dūo fū reubarba
ro t⁹ de myrabolanis extūmēt⁹ violas: t⁹ lignit⁹ t⁹ nena
fūm⁹ modici ex myrabolanis idis: q⁹ fūfūm aliq⁹ de
būose est adūfiro: pone ē⁹ in illo laxatū aliq⁹ de fū-
mūca cū plus q⁹ fūit fūa malitā fūgēre t⁹ remouē: t⁹ p^o
pūc cū p^o fūm⁹ fūmōe decoctū t⁹ fūctū. Et
p^o vñis valde in hoc casu. De fūci cap⁹ cūgnatū
lacte fūc lib. j. t⁹ in p^o fūmē ex myrabolanis cūmēt⁹ t⁹
lignit⁹ viol. nēmtaris. an. aut vñ dūm⁹ aut ap. reubar.
rūctū. an. j. t⁹ equalit⁹ optie: pūmēt⁹ fūci oca fūro
p^o nocēt vñ: t⁹ colent optie ex pūmō: t⁹ addē hūc cola-
ture fūrup⁹ mltis. j. s. t⁹ oca nā p^o aurei vñ de fū-
mōnē: t⁹ da infirmū ad bibēdi: mltū fūc cūp⁹ pur⁹
cū mēdūla callicūlū: dūlēpata cū decoctioe fūlo p^o
dūc fūc t⁹ cū fūm⁹ decoctū fūc ex rois decoctū. Et si fū-
p^o fuerit fūctū: da ei de fūrup⁹ violaceo: cūdat pūmā
an cūbū fūp⁹ cūbū mltū. Et da ei panē ablutū: postea i
aq⁹ fūfū dūc mltū car postea ifrida cū i pūco: t⁹ pota
cū aq⁹ i pūco ifridat⁹ i fūctas dūc generū mltis: fū-
bus fuerit mltā: t⁹ dūl⁹ fū mltā: t⁹ si dūmēt⁹ illū
regimē: dūc dolor t⁹ fūbus t⁹ mltis cūfūctū: nām da ei
aq⁹ aq⁹ oca rōnabil⁹ factā ad bibēdi. Et dūo q⁹ mōder
nā medei mltis fūm⁹ fūgūg ab optioe fūfūm faciēdo
aq⁹ oca dūc oca q⁹ ip^o fūgūg ip^o pūfūdo anq⁹ bulliat⁹ aq⁹
faciēdi utā aqua: t⁹ vñ errat vñ vitans: eo q⁹ in vñ mltis
fūcū aqua ē mēdo ē vñ nāis: anq⁹ accidat ei aliq⁹ q⁹

N
O
P
Q

A
B
C
D
E
F
G
H

PRIMVS

dehmat ignem. Et si posueris oden in aq̃ frida: velocius
surrabit ad se aqua: et ignis potius: et qui sic ponit ad
ignem si apertum potius: et est p̃ces bilatate: ignis fac
in vne agnoscere: ita q̃ nlla oppio remanet in eo. Si aut
oden fractu fuerit: ille ē mortuus: vñ firmior: ga assitaf
firmior: q̃ ptes et cū fuerit fractus: nō bilatant: nec ut
trabit in se aqua sua vñnequa: p̃ces videt: p̃nti tibi z
donant: q̃ si dixerim: ignis ē mortuus: nūc ab ip̃o penit
nlla sit attractio. Q̃ bñ dicit. S. d. oden sic ficit: q̃ si d
coquat cū cotice ē maioris abiteris: q̃ mibi vt q̃ sic
deat fieri aq̃ oden. Accipe d̃bes oden ite: q̃ et mibi ab
ei mutua olus aliat: r̃ntis pone ei i aq̃ dulci frida: ita
q̃ in vno q̃ p̃dere ip̃is oden sint duo p̃deta: aq̃: et sic
pmaneat i molio p̃ vñā vñ p̃ duas bonas: et pollea pone
ad ignē z bulliat tādū donec aq̃ fiat rubeat: deponis
ab igne colet: et pollea ponat ita colatura in puto: do
nec fridat: fridatōe vñmar: sic ē d̃abis ad bibedū. z
rege in^o ito regimie: vñi p̃lib^o dieb^o: et pollea muta
in^o ad bibedū pulres oden p̃paratos cū aq̃ dulci z mī
da: abiq̃ eo q̃ feriat aliqd̃ calos: ignis. Et postq̃ oia
accitū fuerit ablatat: fecit: fuerit oio de egritudinē
da ei paulatē ad comedēdū panē bñ fermētati: nec cō
senties ei comedē oua gallinap̃ d̃ecta in talp̃ea cū pa
ne fermētato. Itē facias ei redire ad regimē suū nūc
donec trācat: et d̃as a p̃re egritudinē: de d̃e gradatū z
paulatē reducēs ei ad p̃suetudinē nālē. Et si oden aq̃a
iā ad famē d̃uenerit: eo q̃ a p̃mō fuit ad firmiū: vñ ga
bites q̃ p̃ sui libilitatē d̃ leui r̃cipit p̃suetudinē: vñ q̃ vñ fūe
rit fortis: q̃ eto poterit famē g̃iur: aut p̃p̃uicū nē
duos fontis calitaz. C. cordis z epatē: q̃m q̃libz itaq̃ cāz ē
cū velocis g̃iurōis finiet in apatē: sic accit mibi cū effis
iunenit: q̃m passus fui laborē mar^o a p̃pinger: ab illi q̃
erāt d̃ cognatōe: lali p̃p̃ q̃ d̃ā vñ oden a p̃te meo cū
effis iunenit: q̃ voluit vñci: de me modis q̃ p̃p̃uicū
ob b̃ fuit mī laborē z angustia maximā d̃ eo q̃ nō p̃p̃uicū
nerā agē vel pati: q̃ necē fuit mibi ire pedes q̃nis illud
mīz p̃banit: et ei posuimē ad occupitū p̃epi dolosē
in p̃anculo p̃dēt: nūc trāctis z dolosē: et p̃p̃uicū mīale
valde: iueni pulsus mei valde durit: febē p̃anebar
acutā z egritudinē. Quare mī i q̃rta nocte p̃ flōmatōi:
z feci q̃libz d̃ sanguie circa q̃ritatē libe vñ: z p̃mā sic
z. cū febē valde: et tūc fuit dolosē: p̃ totā noctē. Itā
ne vñ d̃ nēcitare oportuit me ire z eg̃are cū angustia z
cognatōe z magno timore z dolosē. Et cū pueni ad locū
vbi erat d̃ic^o baliet dolosē z fanganosē: vigilis q̃ p̃a
fuit fuerat: doominē: et in illo sōmo d̃iffoluta fuit ligatura
flōmē: de flōnis mī^o emanauit. Et cū exeat: fuit a fō
norremā cū mar^o d̃illitate vñ: et iueni locū vbi iacebā
i p̃lenti sanguie totis: p̃oito digno sup̃ flōmā: vocauit
fēcime ligatē: p̃mā talr p̃ totā illā d̃. Et cū illis acci
tib^o nō fuit angustia: et sequē d̃e de egritudinē cō
sp̃ato q̃ erat boni coloris z subit: et demū audimū nona q̃
multiplicauit sup̃ me tristitias z dolores: et amī fen
sus z itell^o ita q̃ mibi potui pollea itelligē z p̃curat sup̃
negotio meū z remāi sic q̃ nō potui meipm̃ regē: nō
comede b̃ aliqd̃ nisi q̃ p̃p̃uicū b̃at mibi de aliq̃ p̃dēt: eo
q̃ anteq̃ egritudo itualit: p̃ceperā mītris: vt mibi sup̃
d̃ illa aq̃ dare d̃berēt: ego mī d̃ de ip̃a bibebā p̃p̃ ma
gna fuit quā habebā. Et trāctus dieb^o vñ: et cū p̃p̃uicū
re z cōgēre magnat: et mī meū fuit ar mibi libat
egritudinē demū recordat^o fuit q̃ erat mortuū: sic ē oib^o
alys cepi d̃uē: ad memozia: z ad vñmū q̃mū qd̃ fēi fūe
rat de p̃te meo: z mibi demū fuit q̃ iuerat vñra mare: z
inde erant mibi angustia atq̃ dolosē vñs fuit mibi q̃
effis p̃fear^o p̃ p̃ectosē: sup̃uenit mibi dolosē maris: in
capite ex illo timore: tumine me occiderēt: suppli

DECIMVSSEXTVS

24

casi atāb^o vt me occiderēt: ita q̃ nō fuit d̃ me aliqd̃
mī effis vñ: et lōgo tpe potui itā magnā afflictionē re
more fuerit: ite p̃turbatōes a me. Sed illud q̃ passus
fui: fuit aq̃ q̃ g̃iati fuerat in p̃anculo d̃uidētē p̃ect^o
plimonē in duo media z ex illo apate alēdēt vapores
acuti ad cerebrū: q̃e tū p̃p̃ varias cogitāōes z f̃c̃g̃i
tas q̃ bibebā ex p̃dēt: in p̃p̃ duos vapores acutos z
malignos: q̃ k̃erebant circa cerebrū. oim fuit mibi m̃vno
p̃anculo cerebrū aq̃ casz: et ex oib^o illis nō remāit q̃n
facere oia nēcia p̃dēt egrim^o: et d̃mū icpi ex p̃p̃uicū
z nō oia ex apate p̃ectosē: vñi et ex illa q̃ d̃ d̃ d̃ d̃ d̃
a capite ad p̃ect^o: et pollea cognoui cāz meo: accitū
redū m̃ fētūz meū p̃fector: delectat^o fuit in illis dieb^o cū
ferulis p̃dēt z cibis: et cū ex toto fui alienat^o a f̃m̃c̃
cpi affatē: aqua odena pollea redū ad pulres f̃m̃c̃
ris: et sic paulatē p̃ueris fuit ad meā p̃p̃uicū nālē. Et q̃
i scripti de ita mea egrim^o: feci solūmō vt sit ex p̃p̃uicū
oib^o alys itib^o. (¶ Et iā d̃mū ē sup̃ q̃ in b̃ apate p̃perat
f̃m̃c̃ vel irragō: f̃m̃ q̃ tibi videb̃ cōuenire. Et oio q̃ in
egritudinē mea nō recordabar aliqd̃ q̃ effis factū: nec
meū habui aliquid q̃ caret mibi p̃ulere nec me regere
sed in p̃ncipio docuerā ip̃os q̃iter me regere d̃berēt.
Sed a voluntate diuina p̃erit illud q̃ nō mēdebam
in me agere. Loc clatone multa f̃m̃c̃uierit illa fuit cau
sa mee liberationis: eo q̃ eram iuuentis atq̃ fortis.
(¶ De p̃sionibus diafragmatis. Cap. 7°.
O M P L E T E sunt cū aduetois p̃eci remozia
nones de egritudinē: accitib^o q̃ fuit in p̃ecto
re: mī itēdo in hoc loco remoziationē fa
cere de p̃sionib^o diafragmatis q̃ cotina d̃.
Scire itaq̃ debet q̃ oia q̃ d̃i accēde de egritudinē: p̃
accitib^o p̃sionib^o p̃ectosē accēde z euenire f̃m̃c̃ pot
fuit: in b̃. l̃m̃d̃. Et cū accitū q̃ in ito em̃g̃it fuit
g̃iurā z p̃iculofioza accitib^o fuit in p̃leurei z in apate
lateris. Et b̃ accitū fuit feb̃is: z dolosē p̃gūit^o: z tūf̃a.
Et dolosē in illa p̃sionē exēdit ad latus f̃m̃c̃uicū q̃ fuit
oia p̃ectosē f̃m̃c̃uicū: quop̃l^o et cū sup̃a oia q̃ d̃i
causē: sunt oia p̃ectosē q̃ nō sunt aduicē cōneta.
Et esto cert^o q̃ apata q̃ fuit in ito mēbro: lōge sunt gra
uozia z p̃iculofioza apatib^o q̃ fuit in alys mēbris z p̃ib^o
p̃ectosē: eo q̃ in b̃ apate fit primo p̃turbatō mīf̃a: et
fi ēēt in p̃anculo cerebrū. Et cura b̃m̃ē cura p̃dēt. f. cū
flōmā z m̃ellificatōe ṽtr̃is: cū laxatōe p̃scriptor: da
ei f̃rupi de p̃anculo. L̃m̃g̃or: et oia ita f̃at cū regimē
iā d̃uetois placuerit p̃eco. G̃iolo q̃ resolut^o apā d̃mū
abiq̃ eo q̃ d̃uemat ad famē: erit firmo p̃f̃er^o maxima
z iuuamē. Et si d̃uenerit p̃dēt apā ad famē: q̃nis illud
fuit tardus z r̃arus: agē debet quēadmodū docui in
alys. Et caueas tibi ne k̃q̃ris appetitū panēis in cibis
fuis. z confidat et nē m̃m̃it: z affatō nouē d̃i c̃i ṽl
p̃mittat facē incōueniētiarū: q̃m modicus error in ita egrī
tudine ēē p̃t cā magni nocumēti z egritudinis. Et postq̃
cognouerit q̃ sit liberat^o: reduc ei ad f̃m̃ regimē p̃uicū
zibi z p̃p̃uicū paulatē nō largiēde cibis. (¶ Et no
ta q̃m quocūq̃ mēbro ñrulo fuerit ap̃a: pulsus in ip̃o
erit fermus: in oī apate orto in aliquo mēbro p̃ectosē
vel in fuis p̃anculē: in diafragmate: erit ambic^o par
mas z frequēs d̃no: magis in apate pulmonis. Et d̃u
atq̃ iā locus fuit f̃m̃c̃uicū de mēbris f̃m̃c̃uicū: m̃m̃c
q̃it incipere itēdo tractare de mēbris inferioribus.
(¶ Explicit liber primus.

Incipit liber Secundus qui continet tractatus septem quorum tractatum primum est continens capitula sex.

De egritudinibus interitoy generibus. Cap. pmi. C. I. T. S. E. R. V. 3 regu q. in icidime fuit aliquid egritudine. Capita d. g. i. a. n. in v. v. l. a. n. a. l. i. b. u. s. v. n. i. b. a. r. i. a. b. i. t. g. r. a. n. i. f. i. c. e. t. b. o. c. i. n. i. n. t. e. h. u. s. g. r. a. c. i. l. i. b. u. s. v. e. l. i. n. a. l. i. q. u. e. d. o. l. o. r. g. i. q. u. i. n. i. l. i. s. e. s. t. p. r. o. n. u. n. s. e. t. m. a. r. i. e. i. i. a. p. a. f. u. e. r. i. t. e. x. c. h. o. l. a. v. l. e. x. f. a. n. g. u. i. n. e. r. e. i. t. p. o. l. e. q. u. o. d. a. p. a. f. i. t. a. b. i. q. f. e. b. r. e. z. f. i. n. d. e. i. i. e. x. a. p. a. r. e. f. e. i. f. i. t. o. p. p. i. l. o. c. a. n. a. l. i. s. e. x. t. o. t. o. d. o. l. o. r. e. r. i. t. f. o. r. t. i. s. s. i. m. u. s. z. q. u. i. n. t. r. u. n. t. u. n. o. p. o. t. e. r. i. t. i. d. e. t. r. a. i. r. e. n. e. c. e. s. s. e. e. i. t. v. t. v. o. n. u. n. t. u. c. y. c. a. f. a. q. u. e. m. o. r. e. s. i. n. f. i. r. m. i. b. u. s. e. t. t. i. p. p. u. n. t. u. s. d. o. l. o. r. e. t. u. s. p. p. t. e. r. p. r. o. b. i. b. i. t. i. o. n. e. t. r. a. i. n. u. s. i. n. t. r. u. d. i. p. i. l. i. c. i. t. a. E. t. i. i. d. e. s. i. a. p. a. f. u. e. r. i. t. e. x. f. l. a. t. e. i. n. f. i. r. m. u. s. n. o. f. u. n. t. i. d. e. m. a. g. n. i. d. o. l. o. r. e. t. p. o. l. e. e. r. i. t. v. t. d. i. s. s. o. l. u. a. f. i. l. l. u. d. a. p. a. r. e. m. a. r. i. e. f. i. f. u. e. r. i. t. e. x. f. u. b. t. u. s. f. l. a. t. e. d. e. f. i. f. u. e. r. i. t. e. x. f. l. a. t. e. g. r. o. s. s. i. f. i. m. i. l. a. b. i. t. b. u. m. o. r. i. m. e. l. i. c. o. e. x. c. e. p. t. o. q. u. o. d. n. o. p. e. p. i. e. s. a. l. i. q. u. i. d. c. a. l. i. t. a. t. e. i. n. t. u. p. o. i. p. u. t. i. n. b. i. o. r. e. m. e. l. i. c. o. S. s. m. e. f. i. a. g. e. x. c. h. o. l. a. a. d. u. l. t. a. g. i. a. f. i. t. e. i. t. i. b. i. l. i. o. n. e. f. u. b. e. o. i. m. o. c. i. b. a. l. i. q. u. i. d. m. e. l. i. c. i. t. e. l. e. u. c. i. o. s. z. v. e. l. o. c. i. o. s. m. o. r. e. E. t. i. l. l. a. q. u. i. f. i. t. e. x. f. l. a. t. e. g. r. o. s. s. i. o. e. s. t. t. a. r. d. i. o. s. i. s. m. o. r. t. v. a. l. d. e. z. g. r. o. s. s. i. o. s. i. b. i. d. e. S. s. i. f. u. e. r. i. t. e. x. f. a. n. g. u. i. n. e. a. d. i. f. l. o. r. e. r. i. t. m. e. t. o. c. e. r. a. i. n. f. i. t. i. l. i. t. a. t. e. g. r. o. s. s. i. c. i. t. a. t. a. t. a. n. e. v. e. l. o. c. i. t. a. t. e. A. p. a. a. i. t. q. u. o. d. o. n. i. f. e. x. m. e. f. i. a. e. s. t. g. r. o. s. s. i. o. s. z. d. e. n. s. i. o. r. i. s. f. u. b. e. v. a. l. d. e. a. p. a. n. i. b. a. l. i. o. p. b. i. o. r. e. c. o. q. u. o. d. m. e. f. i. a. e. s. t. g. r. o. s. s. i. o. s. a. l. i. q. u. i. b. u. m. o. r. i. b. u. s. E. t. m. o. d. o. a. p. a. r. i. s. m. e. l. i. c. i. c. i. t. a. q. u. i. l. l. u. d. a. p. a. a. d. m. a. g. n. i. d. o. c. u. n. t. m. a. g. n. i. t. u. d. i. n. e. e. s. t. a. b. i. q. f. o. t. t. d. o. l. o. r. e. t. a. l. i. e. d. o. l. o. r. i. n. i. m. i. l. a. f. p. i. c. i. o. n. i. f. e. m. i. c. a. r. u. i. C. o. g. n. o. f. c. e. d. o. f. i. r. m. u. t. e. r. q. u. a. p. a. f. e. m. i. e. x. m. e. f. i. a. n. u. l. l. a. t. e. n. o. p. o. t. r. e. c. i. p. e. d. i. g. o. n. e. E. t. f. i. a. s. q. u. i. d. i. o. c. o. f. l. a. t. i. c. i. v. l. e. x. f. l. a. t. e. c. h. o. f. i. c. i. v. l. e. x. c. h. o. l. a. f. a. n. g. u. i. n. i. c. i. v. l. e. x. f. a. n. g. u. i. n. e. m. e. l. i. c. i. v. l. e. x. m. e. l. i. c. i. a. n. e. i. n. t. e. l. l. i. g. o. v. i. n. f. i. c. i. u. n. t. e. r. Q. u. i. c. i. d. i. c. o. e. x. f. l. a. t. e. i. n. t. e. l. l. i. g. o. q. u. o. d. c. a. p. l. o. i. p. f. i. n. s. a. p. a. r. i. s. f. i. t. b. i. i. d. a. z. f. r. i. d. a. i. p. o. e. E. t. c. i. d. i. c. o. f. l. a. t. i. c. i. p. o. l. e. e. r. i. t. q. u. i. t. b. u. m. a. d. u. s. i. n. p. o. t. i. s. n. o. e. r. i. t. f. r. i. d. e. c. o. p. l. o. n. i. s. p. p. t. e. l. i. c. i. t. a. t. e. a. c. q. u. i. t. a. a. p. u. r. e. d. i. n. e. E. t. i. n. t. u. s. d. i. c. o. e. x. c. h. o. l. e. r. i. a. i. n. t. e. l. l. i. g. o. f. i. l. l. u. d. q. u. i. e. s. t. f. u. b. e. i. n. t. e. l. l. i. c. i. t. e. n. i. s. c. o. p. l. o. i. e. c. a. l. i. d. a. z. f. i. c. c. a. S. s. c. i. d. i. c. o. c. h. o. l. e. r. i. c. i. n. t. e. l. l. i. g. o. q. u. i. t. c. o. p. l. o. n. i. s. c. a. l. i. d. e. z. f. i. c. c. a. z. e. p. f. u. b. a. n. o. e. r. i. t. f. i. n. i. s. f. i. t. q. u. i. f. i. t. e. x. c. h. o. l. a. v. i. c. i. l. l. a. n. a. z. i. n. s. i. l. i. b. u. s. E. t. i. t. a. d. i. c. o. q. u. i. d. i. c. o. e. x. f. a. n. g. u. i. n. e. i. n. t. e. l. l. i. g. o. q. u. i. t. c. o. p. l. o. n. i. s. c. a. l. i. d. e. z. b. i. l. d. e. t. e. p. e. r. a. t. o. c. o. p. p. o. n. t. o. n. e. c. o. p. l. o. n. i. b. o. i. s. E. t. c. i. d. i. c. o. f. a. n. g. u. i. n. e. i. n. t. e. l. l. i. g. o. b. u. m. o. r. e. a. r. n. a. t. u. a. d. a. l. i. q. u. i. d. r. u. b. e. d. i. n. e. a. b. i. q. f. i. c. t. a. z. u. e. r. f. u. b. e. i. p. i. b. i. o. r. u. s. i. n. f. a. n. g. u. i. n. e. a. u. t. i. n. t. e. l. l. i. g. o. d. e. f. a. n. g. u. i. n. e. n. a. l. i. q. p. p. e. x. c. e. s. s. u. s. a. l. a. c. u. i. p. i. p. e. r. f. i. c. i. t. a. t. a. n. e. a. d. a. l. i. q. u. i. d. d. e. c. i. n. a. t. a. d. u. s. i. o. n. e. E. t. e. o. d. e. n. o. i. n. t. e. l. l. i. g. e. t. u. s. e. s. t. d. e. m. e. l. i. a. Q. u. i. c. i. d. i. c. o. e. x. m. e. t. a. t. a. i. n. t. e. l. l. i. g. o. b. i. o. r. e. f. r. i. d. e. z. f. i. c. c. e. c. o. p. l. o. n. i. s. g. e. s. t. v. i. n. u. s. e. x. q. u. o. r. u. o. e. l. e. m. e. n. t. e. s. v. l. b. u. m. o. r. i. b. u. s. c. o. r. p. i. s. S. s. c. i. d. i. c. o. m. e. l. i. c. i. i. n. t. e. l. l. i. g. o. d. e. q. u. o. c. i. q. u. i. b. i. o. r. e. o. u. e. r. f. o. a. d. m. e. l. i. a. n. o. p. v. i. a. n. i. l. i. c. l. u. n. d. a. b. i. l. i. s. e. p. l. e. c. t. e. s. q. u. o. d. e. u. c. i. a. n. t. a. b. e. u. d. i. e. n. a. l. i. e. x. a. l. i. q. u. i. d. a. d. u. s. i. o. n. e. z. f. i. b. u. m. o. r. i. n. o. e. s. t. n. a. l. i. s. n. e. c. e. x. e. l. e. m. e. n. t. i. s. c. o. r. p. i. s. f. l. e. g. m. a. a. u. t. q. u. i. f. i. c. i. t. e. s. t. i. b. a. l. i. q. u. i. e. x. v. i. t. e. r. i. o. r. i. d. i. g. o. n. e. c. o. u. e. r. t. i. t. i. n. f. a. n. g. u. i. n. e. n. a. l. e. g. e. s. t. v. i. n. u. s. e. x. e. l. e. m. e. n. t. i. s. c. o. r. p. i. s. q. u. i. b. i. o. r. u. s. m. u. l. t. a. t. e. n. o. f. i. r. m. i. p. t. e. r. e. x. a. l. i. s. i. n. t. o. r. i. b. u. s. a. d. u. s. i. o. n. e. z. c. o. e. m. i. s. q. u. i. a. d. u. s. i. o. n. e. z. e. s. t. i. c. e. m. e. r. a. t. a. z. n. o. p. t. a. d. t. e. p. e. r. i. e. s. r. e. d. u. c. i. S. s. c. i. d. i. c. o. b. u. m. o. r. i. s. g. p. e. x. c. e. s. s. u. s. d. i. g. o. n. e. a. d. a. d. u. s. i. o. n. e. d. e. n. e. c. e. r. u. n. t. n. o. p. u. i. t. a. d. e. q. u. i. t. a. t. e. z. t. e. p. e. r. i. e. s. d. i. g. o. n. i. s. v. i. l. l. o. n. o. o. u. e. r. i. t. e. x. q. u. i. b. i. o. r. u. s. d. e. c. i. n. a. t. a. b. i. n. t. e. n. o. s. p. p. o. s. t. u. l. a. a. d. e. a. r. e. d. i. r. e. i. n. t. e. d. o. Q. u. i. f. i. r. m. u. s. i. n. t. e. r. i. t. d. o. l. o. r. e. i. n. p. t. e. i. l. l. a. q. u. i. e. s. t. f. u. b. f. i. d. e. b. o. i. t. a. q. u. i. l. l. e. d. o. l. o. r. f. i. t. o. t. i. u. s. z. p. l. e. u. e. r. a. s. z. c. i. b. f. e. b. u. c. i. t. a. n. e. r. i. t. c. o. r. t. i. c. u. s. f. i. a. s. q. u. i. f. i. c. i. t. e. r. i. t. a. p. a. i. n. a. l. i. q. u. o. i. n. t. e. l. l. i. m. o. r. q. u. e. f. l. o. m. i. a. e. n. e. c. e. s. s. a. r. i. a. m. m. e. d. o. d. e. q. u. a. n. t. i. t. a. t. e. p. u. i. t. r. i. b. i. d. e. b. i. t. e. p. e. d. i. r. e. z. c. i. d. i. c. a. n. s. f. i. t. o. t. i. u. s. i. n. t. o. r. i. b. u. s. a. d. u. s. i. o. n. e. z. e. s. t. i. c. e. m. e. r. a. t. a. z. p. l. e. u. e. r. a. s. z. r. e. g. i. o. n. e. z. d. e. a. c. i. a. d. b. i. b. e. d. u. c. l. a. r. i. u. q. u. i. f. i. t. r. e. f. o. l. i. n. i. u. i. z. m. i. t. i. g. a. n. t. i. f. i. c. a. t. e. s. t. e. l. a. r. i. u. f. e. m. i. e. x. f. l. o. r. e. c. a. m. o. m. i. l. l. e. z. r. o. i. n. t. e. c. e. n. t. i. b. u. s. z. f. l. a. g. i. a. q. u. a. r. i. p. t. e. s. f. i. n. t. e. q. u. a. l. e. s. c. r. o. c. i. z. f. a. m. e. n. l. i. n. a. d. e. c. i. a. p. o. f. d. e. c. i. p. i. t. e. n. e. f. l. i. b. e. t. p. i. e. r. e. c. r. i. t. i. c. i. t.

bent: z. p. f. i. c. i. a. n. t. c. i. f. r. u. p. o. d. e. f. a. r. i. a. l. a. D. o. f. a. c. i. n. o. f. i. t. p. o. d. u. s. t. r. i. a. u. r. e. o. p. c. i. a. q. u. o. i. n. q. u. a. c. o. c. t. a. f. i. n. t. p. a. n. i. c. a. l. q. e. s. t. i. p. e. s. i. n. g. r. a. p. e. z. m. a. t. i. c. i. s. t. a. d. i. u. b. u. l. i. a. r. d. o. n. e. c. m. u. t. e. r. f. a. p. o. r. e. p. c. o. l. o. r. e. z. o. d. o. r. e. z. a. b. i. n. t. e. a. b. o. m. n. i. b. u. s. c. i. b. u. s. g. r. o. s. s. i. s. a. b. i. n. e. d. o. f. i. t. a. c. a. r. n. i. b. u. s. o. i. n. e. z. p. o. n. a. t. f. u. g. v. i. t. e. r. e. s. o. l. u. m. r. o. a. r. o. m. a. t. i. z. a. n. t. i. t. e. p. u. l. i. c. i. u. s. m. a. g. n. a. q. u. a. n. t. i. t. a. t. e. c. o. m. m. u. n. s. m. a. d. e. f. a. c. i. n. d. e. f. u. g. i. t. i. t. e. r. a. i. l. l. u. d. L. e. o. n. i. c. a. l. m. m. a. d. e. f. a. c. i. n. i. n. d. i. c. t. o. o. l. e. o. p. l. u. r. i. e. s. E. t. f. u. s. f. i. c. i. e. n. t. e. i. n. c. i. b. o. p. o. u. i. t. n. u. b. i. v. t. m. o. d. e. b. u. o. o. u. a. z. E. t. c. u. m. d. o. l. o. r. f. u. e. r. i. t. m. i. t. i. g. a. t. u. s. z. f. e. b. r. i. s. f. u. e. r. i. t. b. u. m. u. t. a. r. e. v. i. t. e. r. e. e. n. i. s. i. f. t. o. e. o. d. e. r. e. g. i. m. i. c. o. n. e. c. o. m. m. u. n. o. a. c. c. i. n. a. f. i. n. t. a. b. l. a. t. a. f. i. c. i. e. d. o. i. d. q. u. o. d. o. p. t. i. m. a. c. u. r. a. a. d. i. m. u. n. i. t. i. p. o. s. s. i. t. e. r. e. d. u. c. i. c. u. p. a. n. l. a. m. e. a. d. f. u. a. p. l. i. c. i. t. u. d. i. n. e. n. a. l. i. e. z. v. i. f. a. g. i. n. o. p. f. e. c. e. f. u. e. r. i. t. l. i. b. e. r. a. r. a. z. E. t. f. i. a. s. q. u. o. d. o. l. a. a. p. a. r. a. q. u. i. t. o. f. u. e. r. i. t. p. p. i. n. q. u. i. u. o. s. a. f. i. c. i. t. a. m. o. f. u. n. t. p. i. c. u. l. o. f. i. o. z. a. E. t. i. c. u. r. i. t. a. a. p. a. r. a. p. u. i. t. f. e. r. i. i. n. i. n. t. e. s. t. i. m. a. g. n. i. s. z. i. n. g. r. a. c. i. l. i. b. u. s. f. e. u. p. u. s. z. q. u. i. f. u. n. t. i. n. g. r. a. c. i. l. i. b. u. s. f. u. n. t. m. a. i. o. r. i. s. p. i. c. u. l. i. q. u. i. f. u. n. t. i. n. m. a. g. n. i. s. z. c. u. r. a. e. s. t. c. u. r. a. p. r. e. f. c. r. i. p. t. a. z. E. t. d. e. d. e. b. i. l. i. t. a. t. e. v. i. r. t. u. t. i. s. e. p. u. l. i. n. e. i. n. t. e. l. l. i. g. o. z. E. t. a. p. a. z. T. I. S. T. V. D. a. c. c. i. s. v. e. l. e. g. r. i. m. d. o. p. o. t. a. l. i. q. u. i. d. a. c. c. i. d. e. i. n. v. i. n. o. i. n. t. e. s. t. i. n. o. v. e. l. i. n. d. u. o. b. u. s. a. n. t. i. n. p. l. i. b. u. s. q. u. o. d. n. o. n. p. r. v. e. l. q. u. o. d. n. o. p. u. i. t. e. x. p. e. l. l. e. r. e. f. u. g. i. t. a. t. e. s. r. e. t. e. n. t. a. s. i. n. i. p. f. i. s. q. u. i. s. i. l. l. u. d. v. i. d. e. a. t. i. p. o. l. e. p. l. u. r. i. b. u. s. m. e. d. i. c. i. s. S. s. S. a. l. b. a. d. e. e. g. r. i. m. d. i. n. e. e. s. t. a. f. f. i. r. m. a. n. t. i. q. u. i. d. i. x. i. t. q. u. i. t. e. r. p. u. l. i. f. u. a. i. n. t. e. s. t. i. m. o. r. a. l. i. q. u. i. d. e. b. i. l. i. t. a. t. e. i. n. o. n. q. u. o. d. n. o. n. p. o. t. e. x. p. e. l. l. e. r. e. f. e. c. e. s. z. f. u. g. i. t. a. t. e. s. p. i. f. e. r. i. o. z. a. z. b. o. c. n. o. v. i. t. e. r. i. u. s. d. e. c. l. a. r. a. u. t. n. u. i. i. n. t. i. m. a. q. u. i. d. i. x. i. t. q. u. o. d. b. o. c. n. o. e. s. t. o. c. c. u. l. t. i. m. e. d. i. c. i. s. E. t. d. e. g. r. i. m. d. o. q. u. i. a. c. c. i. d. i. t. e. i. v. a. l. d. e. p. i. c. u. l. o. f. a. q. u. e. f. i. d. e. r. i. t. f. u. b. n. u. i. p. i. c. i. a. n. d. e. z. p. e. r. a. n. e. c. o. q. u. o. d. n. e. c. i. d. e. b. i. l. i. t. a. t. e. v. i. r. t. u. t. i. s. e. p. u. l. i. n. e. q. u. i. s. a. c. c. i. d. a. r. a. d. d. e. b. i. l. i. t. a. t. e. v. i. r. t. u. t. i. s. e. p. u. l. i. n. e. n. o. n. e. s. t. a. d. d. e. b. i. l. i. t. a. t. e. v. i. r. t. u. t. i. s. e. p. u. l. i. n. e. a. c. c. i. d. i. t. a. l. i. s. f. e. u. l. i. t. a. r. e. Q. u. i. t. a. u. t. n. a. l. i. s. e. s. t. i. l. l. a. q. u. i. p. u. e. n. i. t. p. r. i. n. c. i. p. a. l. y. a. b. e. p. a. r. e. v. i. r. t. u. t. i. n. o. q. u. o. d. p. u. e. n. i. t. a. d. d. e. b. i. l. i. t. a. t. e. v. i. r. t. u. t. i. s. f. u. n. t. i. o. l. o. n. o. f. a. c. i. t. a. c. c. i. d. e. r. e. d. o. l. o. r. e. f. o. r. t. e. z. c. o. q. u. o. d. i. n. t. e. s. t. i. n. a. n. o. p. u. i. t. e. x. p. e. l. l. e. r. e. f. e. c. e. s. p. i. f. e. r. i. o. z. a. I. l. l. a. a. n. t. e. r. e. t. e. n. o. q. u. i. f. i. t. a. f. u. g. i. f. u. a. b. i. d. i. t. a. t. e. v. i. f. o. c. a. q. u. i. e. s. t. i. n. f. i. b. a. v. i. l. l. o. z. i. n. t. e. l. l. i. g. o. n. o. f. a. c. d. o. l. o. r. e. f. o. r. t. e. z. q. u. e. e. i. v. i. d. e. n. s. i. b. i. c. e. g. r. i. m. u. s. n. e. n. e. r. e. a. l. i. c. u. i. n. d. e. f. u. b. i. l. i. t. i. n. c. o. g. n. o. s. c. e. n. d. o. e. a. m. i. p. o. t. z. v. i. d. e. a. t. p. e. c. c. e. d. e. r. e. d. i. c. t. a. p. a. s. s. i. o. r. z. q. u. i. f. e. m. i. s. p. e. r. t. o. q. u. o. d. d. e. c. i. d. e. b. i. l. i. t. a. t. e. e. p. u. l. i. n. e. f. u. e. r. i. t. a. b. i. n. t. e. s. i. q. u. i. d. e. h. o. i. n. t. i. n. m. o. t. u. f. i. o. n. a. l. i. e. x. p. e. l. l. e. r. e. q. u. o. d. d. e. b. i. t. g. i. c. e. s. s. u. s. E. t. o. p. a. n. o. n. e. s. q. u. o. d. v. i. r. t. u. s. n. a. l. i. s. f. i. c. i. t. f. e. s. f. i. n. t. d. i. g. e. r. e. z. e. p. u. n. t. a. r. e. c. i. b. i. t. E. t. i. n. b. o. c. e. n. i. a. m. e. d. i. o. f. u. i. t. i. l. l. e. o. p. a. r. d. e. q. u. e. a. d. m. o. d. u. i. n. a. l. i. s. m. e. d. i. o. s. E. t. d. i. g. e. r. i. t. e. n. i. a. b. o. c. c. i. b. u. s. z. p. u. n. t. a. t. i. g. i. a. a. l. i. b. i. e. s. t. d. i. c. e. s. s. u. s. z. e. x. p. u. l. i. f. i. q. u. o. d. i. d. i. g. e. r. e. x. p. u. l. i. n. e. E. t. a. n. o. i. a. i. l. l. a. o. p. a. t. v. e. l. a. t. t. r. a. c. t. a. t. a. e. r. e. c. e. n. t. u. a. E. t. i. l. l. e. e. p. a. r. d. e. s. n. a. l. i. s. a. l. i. c. u. i. f. i. n. t. q. u. i. f. u. n. t. m. e. d. i. a. n. n. i. b. u. s. i. n. f. i. r. m. i. s. z. e. p. u. l. i. n. a. p. e. r. t. o. f. e. m. i. g. e. s. t. e. s. t. o. i. m. i. f. r. o. z. A. l. i. e. v. o. q. u. o. d. o. p. e. r. a. n. t. a. b. i. q. u. i. i. n. f. i. r. m. i. s. n. o. f. u. n. t. f. a. c. a. p. p. a. r. e. t. e. s. z. p. c. e. r. t. o. f. e. m. i. g. i. n. t. i. b. u. s. e. x. p. u. l. i. n. e. e. s. t. p. n. e. p. a. r. q. u. e. f. u. d. e. a. t. i. p. u. s. p. l. e. t. a. r. e. t. o. r. o. p. o. s. s. i. t. c. i. m. e. d. i. c. i. n. a. f. i. b. i. n. e. m. e. n. t. i. b. u. s. z. a. p. p. r. o. p. r. i. a. t. i. o. n. e. c. i. t. a. p. u. l. p. i. s. p. a. s. s. i. l. a. r. i. u. q. u. i. b. i. t. i. p. s. i. m. f. o. r. t. i. e. r. i. p. i. n. g. u. a. r. e. E. t. e. p. a. r. e. n. i. a. a. d. i. b. i. l. i. m. p. i. a. f. i. s. t. i. b. i. z. i. p. s. u. m. m. i. r. a. b. i. l. i. t. a. t. a. r. o. t. a. f. p. e. o. f. o. r. a. r. e. n. i. c. a. f. a. p. i. e. n. t. i. b. e. s. t. r. e. l. a. n. e. S. s. i. e. n. i. a. d. o. c. t. i. p. a. r. l. a. p. i. i. n. f. i. n. i. s. m. e. d. i. c. i. n. i. s. r. e. c. o. m. e. n. d. a. t. q. u. o. d. b. y. e. p. a. r. b. o. i. s. f. o. r. t. i. e. r. o. f. o. r. t. a. r. e. Q. u. i. r. e. c. e. p. t. i. o. c. i. n. e. m. e. n. s. a. d. b. a. c. e. g. r. i. m. d. i. n. e. R. e. i. s. r. o. f. a. z. f. o. l. i. o. z. i. p. s. a. r. i. p. a. f. f. i. l. a. r. i. e. m. e. l. e. a. t. a. r. a. i. n. z. j. l. i. g. i. t. i. t. e. m. m. d. a. t. e. z. e. m. p. a. t. o. m. a. n. p. r. e. s. u. z. v. i. n. u. s. z. a. b. i. n. t. i. b. u. s. z. f. a. n. d. a. h. e. m. a. m. o. m. i. e. z. m. u. l. t. i. c. i. s. a. n. t. q. u. i. t. a. r. e. p. a. r. e. z. j. j. e. r. a. n. t. v. i. n. o. i. b. u. s. p. e. z. e. r. v. b. e. n. t. z. a. d. d. e. v. i. s. d. e. b. a. l. s. i. m. o. a. n. t. z. v. i. d. e. p. e. r. a. n. t. e. i. n. m. e. l. l. e. z. o. f. f. i. c. e. p. l. e. c. t. a. c. i. f. r. u. p. o. c. o. r. t. i. c. i. c. i. t. i. f. a. c. t. o. e. i. n. p. u. e. c. h. a. r. o. E. t. d. o. n. s. e. i. n. t. r. o. p. d. n. s. i. n. a. n. t. z. d. e. f. i. n. o. b. a. b. e. r. e. s. b. a. l. s. i. n. i. p. o. n. e. l. o. c. o. e. i. n. s. t. a. m. i. d. e. m. d. e. o. p. t. i. m. a. a. m. b. a. r. z. i. m. m. g. e. l. o. c. i. e. x. o. l. e. o. n. u. c. i. a. n. t. a. n. q. u. a. r. i. z. p. i. n. g. u. d. i. n. e. a. n. a. t. i. l. l. e. q. u. o. z. p. t. e. s. f. u. n. t. q. u. i. f. i. c. i. t. e. s. p. u. c. i. e. s. d. e. f. u. p. v. a. c. t. u. r. a. z. e. x. m. a. i. s. g. r. o. s. s. i. p. u. l. t. a. t. i. s. q. u. o. d. f. u. f. f. i. c. i. e. r. e. v. i. d. e. a. t. z. b. o. c. f. a. c. i. a. s. o. i. d. i. e. d. o. n. e. c. f. u. e. r. i. t. l. i. b. e. r. a. r. z. p. o. t. a. i. n. f. i. r. m. i. a. q. u. a. m. e. l. i. s. q. u. o. d. d. e. f. e. c. i. t.

[illegible]

E
distous
F
Ed hemo
oydas; z
diffinieri
de cap. p.
distous. G
H
distous
lia.

H
Diftozia
tia.

F

Edhemo
roydas; z
dissinteri
de cap. p.
bitona.

G

H

outous
lia.

H
histonias
lia.

H
distonia
lia.

Distozia
lia.

[illegible][illegible]

F

1153.

H

LIBER

TRACTATVS

I
acceptatione aboc vel medicinarū frigidae: Cuiusdam
namque ad hoc locus refractat: et dicitur: Graecis
non de alcaup. an. qd. accetoneis aristo. loc. acetone
K
L
M

Lura face

K

L

M

Lura bu-

mud.

[illegible]

A meliſto mō. ſ. mel. e mīſce cū eo de aq̄ in bona quāritate donec fruceat: poſtea remoue ſpumā z fac cū pan-lame bullire ſemp remouēdo ſpumā: poſtea cola z itep pone ad ignē: fac bullire donec p̄ſunet agē: de ſiſto cū p̄dicta occoride oī die fac diſſere donec fuerit libera-
B ta. Et ſi cura eſt pueniēdo cibis aſp̄m̄ p̄ſracio q̄ ſit ex chola mixta cū mēſa: aut q̄ ſint ex mēſa mixta cū ſan- guine: aſa ex mēſa in hoc loco raro euenit: z q̄n accit nō deſicu curaf: quēad̄ enā nec in algi mēbous: nī ſing ſi uelutis eſſe debet in mingido dolōſi eſſe q̄ magis pueniēs eſt ad hoc ē olei ro. cū oſo de vitellis oues: q̄ ſit abſq̄ oī acuitate z ferore. Et ſcias q̄ oleus de vitellis oues magnā z mirabilē b̄p̄p̄ctatē in egritudinib⁹ vul-
C uer: Et in oib⁹ mēbous magniſſimo eus valido dolore z ſore: oī die diſſeriz cū oīſtis duob⁹ oleis: fac cū ſer uare regimē ſubtile q̄ tēdat ad quādā b̄nūitatē ſicut ē b̄odini galline cū pane ſermērato in modica quāritate: nō comedēdo de carnib⁹: tene cū cū alio regimine do-
D nez oculos fuerit alleuati: ip̄i ſit: z poſt cū paulatim p̄duc cū ad ſui regimē affluēt: nō tradas obliuioni rep̄tere z obuiare ne b̄iozes poſſint ad locū ſuare z locū q̄ b̄i eſt tunc fac: iudeas diſſoluerē toto poſte z ſuis vitis: ad quē p̄t medicus puenire: hoc op̄ate melico eſt vt plongeſ egritudo: uuat cū hac paſſione mulier tēpoſe longo faciēdo ſemp ſuas actones nāles.
E De coſeſione matricis. Cap. 3.
F ENE R A TV R qd̄ bee egritudo in mīce. cūb̄erātū b̄umōis acm̄ z coſeſione: q̄ ſit in aliquo alio mēbro cū difficultate curaf: q̄ cū oīſ in ſiſto mīto difficultas: z iā recordatus ſum q̄ eus eſſem iuuenis ad me venit gēdus ſenex trapezatorz oī-
C par mīto q̄ d̄am oīſa de qua multū curabāt: cū mīlū diſſigebat hāc patiebāt egritudinē: ego oīu in curatio- ne eius laboraui donec fui ſeſſus: q̄ eus multū dilige- bāt: ſeci hoc ſire parē mēl g ſenex erat: ip̄e me de- ſp̄are ſent de hac curatiōe: dicens q̄ bee paſſio ad mōrtē deducere eā debebat nāſtr: docuit gē ei facere debere. Et aligū bee egritudo in ea alleuabat: inter-
D diu inēdebat: donec ſanguis in quāritate mīa emā- nauit z coſeſio oīſatabat: mīlū augmētata z uīlata: ſi ſuit coſeſio q̄ coſeſit vnam ex magnis ueniet in- de tantū ſanguis exiit: q̄ inde mortua ſuit.
E De diſſecatione matricis. Cap. 4.
F T D I S I O C A T V R qnāq̄ matris ex ſuper ſua b̄nūitate: cū exiit a loco debito. Et p̄t enā accidere ex ſaltu: vel ex caſu: aut ex eleuatiōe ma-
C gni pōderis ſiſtibus. Et iā recordatus ſum q̄ vidi mīlū eſſe cū matris cymērat extra vuluā: videbat q̄n eſſet ſardellus p̄rpus: z remāit ſic tpe lēgōſ ſine ip- ſius ignotau. In p̄n aut q̄n apperit egritudo: medicus leuiter cū poterit curare: reduciſ oīb⁹ ſiſtis modis ḡb⁹ dēcurus ſus: vnam ſi vīs: nī nō fac cū ſupinā lacere: z fac q̄ aligū ſideat ſup pectus ſup: alioſup erura: z fac cū ſerre ponēdo circa pedes eius aliq̄ reptiliā: ſi-
D cut ſunt mures: vel lacerte: aut rane: vel bis ſiſtis: ex q̄- bus multū terreat: z velit ſigere ab ip̄is trahēdo pe- des z erura ad ſer: ide oīa mēba z coſp̄tōnī ſi ſōant: z b̄i oī cū matris ſuis rediit ad locū ſuū: cū redierit matris fac eleuari coxas eius in alſit: z oīdina vtiacet ſupina: p̄cipe ei vt nō ſe moueat oīno aliq̄ de cāſerā ſi-
E uellet aſſellare. Et poſtea diſſeriz cū hoc diſſeriz. ſ. ba- lauit: z galle carabe recētē: z lagnic. aū. parē vīc mī- cis exp̄cēſi parē mediſtificados z camomille. aū. q̄rā p̄t p̄n vnius. cōquāſi q̄ ſunt cōquāſiāda: z ſimide oī- ctas medicinas p̄ noctē vīa in aqua mīlū ſerueti: z in mane fac bullire donec mīlū aq̄ mutet colore: poſtea

SECVNDVS

QVINTVS

30

E coleſ: z ex iſta colatura accipe libā. ſ. cū mīce. ſ. ſ. olei de myrtella facti ex ſiſtib⁹ ip̄ius myrtē: ſco ex vīs cū ſſerī ſunde: cōtū in ſiſis z ipone: z poſtea lga deſup vul-
C uā exteſtus p̄tū ſiſis vāde oīſam: q̄ ſit ip̄icata p̄ſiſio-
D plāne: ſit mīde facta in decoctiōe myrtē z balnitarilē: z poſtea ſuauiter lga cū cū inſiſis an z retro: z muta cū-
E bis in die. S̄ ante ligatiōē pone ſup vuluā: z ex oppo- ſito retro ſup ſpinā de puluere ſiſtibillino de ſitidos
F ip̄itato cū aq̄ z aceto. aūta vt t̄ſcat de vīte eius ad mīce: z in aq̄ ſua pone de ſyrupo ro. vt bulliat: cū hoc
G regie libā b̄iſ Deo dāt. Si aut matris anā intus redū-
H cta fuerit mutauerit colore: pone deſup cōtū carmina-
I tus nade factū in oſo ro. z oleo lili: quē p̄t ſiſtis vīc
J z ſint repida ad modū lacis: cōtēter mīlū mīlū cōtū
K ſic mīde ſen p̄ſes atq̄ plures: donec illa ſupſitas et
L uigredo remoueat: z de mīlū ſiſtis in reducēdo mīce lē-
M quē ad modū d̄p̄tū b̄i p̄tū oīſitēdo. Et recordati
N fuerit gēdū modū q̄ aligū putrefuit ligamēta mīlū
O oīa: ex matris oīno: cū p̄niet mīlū abſq̄ mīce: vi-
P uir ſine oīnūtiōe aligū ſup op̄atiōnū. Et d̄p̄t mīlū
Q gā amē mē: de quo t̄ eſp̄itate mīlū p̄ſido q̄ vīdit mī-
R lare cū oīno matris cymērat: z remāit vīa faciēdo
S oīa ſuas op̄atiōes nāles ſegre z p̄ſerere: ſic ē oī abſq̄
T dubio: cū nō ſit mēb⁹ p̄ncipale: nec aligū mēbous aliq̄
U ſiſteruitates: nec p̄t aligū humanū i ſternado vīdē:
V nec nūcū ſut ad ſiſ. Et p̄ certo humanū in muliere eſt
W matris ſicut mēbous vīru in vīro: nī teſtculi ſunt mēbous
X p̄ncipales: ſicut declarati eſt: ex ip̄is eſt vīr. i. maſculus
Y vīr oīeritificat a muliere. Sed matris nō ē alteri: huma-
Z mēti mīlū: ſicut app̄tere cōſit: ad p̄gnatiōē reci-
A piēdā. Et ſicut cōſit z tumere vīra. Et grece q̄n volūt
B ip̄guare ſcorp̄as: ex trahit eis mīces. Teſtculi autē
C mulieris minores ſunt z exiūt illis vīro: z teſtculi vī-
D ro ſunt rotundi: mulieris vō piani. Cū aut teſtculi mulie-
E ris extrahunt: reddiſ alia incoſignitū: ex oīb⁹ alib⁹
F ſunt maſculi z femine: cū ablati ſunt teſtculi nō ē maſcu-
G lus neq̄ femina: nec p̄t eſſe motus maſculi nec femine:
H quare de neceſſitate eſt alius a maſculo z a femina.
I De fluxu menſtruum. Cap. 5.
J LV X V S gēd mēſtruo accit mīlū: aut p̄ vīā
K purgatiōis ſupſiſtati: aut a nimia ſubilitate ſan-
L guinis: vel q̄ nimū fact⁹ ē ſanguis aquoſus: aut p̄
M nimia caliditate ignea aq̄nā in cor: vel ex ap̄nē oī-
N ſuep̄ venarū p̄p̄ modū cōtētiōē z acuitate ſanguinis: cū
O aut ex ſubilitate ſanguis hoc p̄cedit: cura eſt iſtā groſſa
P re regimē: deinde da ei lētes decoctas: z erura z pedes
Q bedos ad comedēdū. Illi aut cui accit ex acuitate z cal-
R ditate ignea aq̄nā i ſanguine: p̄pnabis medullas cran-
S iop z anguriaz. Et ſi fuerit uicinis z tpe eſtans babis ei
T cucurbitas decoctas cū carnib⁹ arietū iunenū. ſ. vīnū.
U Et q̄n ex ap̄nē oīſuep̄ venarū p̄cedit ex modicandē
V z acuitate q̄ cū in ſanguine: babis ei ad b̄iēdū aq̄nā in q̄
W cocta ſint ſiſta. ſ. lagnic: z vīole z nenurfar. aū. aū. p̄p̄
X ſegre cranā p̄t aū. ſiſtūde in. xv. z aq̄ vīā ad mane.
Y Et poſtea fac bullire ſiſto igne vīā ad ſupſitionē mē-
Z dictas aq̄ z colare: i hac colatura adde. ſ. ſyrupi ro. ſi
A ex roſe ſiſtēre: z ſ. ſ. ſyrū. dactiloz erudoz: vel loco er-
B de: ſyrupo agreſit bibat de ea iuano ſiſo omni die.
C De retentione menſtruum. Cap. 6.
D E T I N E N T V R quidē mēſtrua in mulie-
E rib⁹ p̄pter groſſitudinēz b̄umōis: aut p̄pter
F debilitatē virtutis expulſiue. Et cura eius eſt
G ſubilitare regimē eius: incidere vīcoſitatē
H eius cū ſyrupo de iſeoz: ſyrupo ſanguib⁹ ſimplici tan-
I tidē cū ter tanto de aq̄. Si mulier trāherit uīcū: aut
J fuerit ſenex: caro ip̄i fuerit dura: z b̄umōis groſſus ex-

Interitine elio idiget huppo fgnibin cū huppo dūreos
ficut vix. n^o. Et tu fac q^o medicane q^o fūt curare valde
lbre debet odorē horribilē apūz amēoz dancus
fūt puenētia ad hēz fenuiluz ēt tū bz de horribilitate
quādi fūfēt. Lōpīez fūnt egritudinez q^o accedūvuluz.
De oppilatione et fignatione que accedit collo matris.
Cap. 7°.
HOC QVIDEM accēs aliquib^o mulieribus
enent a nativitate in vtro materno : q^o si fue
rit care mēde cum ferroz si fuerit os aut caro
cura acutisata noli laborare.
De lantione matris.
Cap. 8°.
HOC QVIDEM accēs aliqb^o mulieribus
enent in tpe paruz aut qū violat a vgnitate.
Qu si fuerit a pū pūpe ei mīcti vī frīgat coras
fūaz : polē erit q^o suo pūzo fanguie pōlidabit.
Si aut nō fuerit in pūz : labia vulneris fuerit pōlidata
fide oca labia ex vtrazq^o parte ei kēroz : fūe cū fili fene
crudez pone desup pōlidaturā et fignatūz fūnt ab
fūntūmz : antherēz balauie epicate. fūat pulvis ex
bz subitūmz : fūge desup fūturā iterādo pluriez. Et
fūas q^o fūtura q^o fū ex feta cruda nō corripit : uce putre
fūz donec vuln^o pūfere fū pōlidatū. ¶ Tūcūz igr put
nobis apparet fūfūctūz dūmz de egritudinib^o pūz
pūz vna fūctūz mēbz. ¶ fūc aut incipimus dētermina
re de egritudinib^o cūbz vōlum mēbzoz : incipimus cum
autillo bz dēterminare : loqui pūmo de offione que
fūnt columna et fundamētū omnium mēbzozum.
¶ Tractus Sextus de egritudinibus offiumz est con
tinens capitula quinque.
Cap. 9°.
De mala cōplione et fractura offis.
Cap. 10°.
ICO QVIDEM q^o in qūbz offe pūe
ri egritudo ex mala cōplionez : fū aut pū
tionez cop admittit : vel pū formā cop aut
appositionē ipōz : vel pū mēfurā cop. Et est
nec fūp hoc pūdere pūpū cop cōplionēz
quādi ē mafculine vel fēminēz : quādi ē puer muenis : vī
fēnez : vel dēcepiz : et ēt quādi ēt pētrus vel Joānes.
Et fūp hoc tū pū pūderationē offis : debem^o pūderā
re cārnēz : nervoz : et ligamētaz : venaz : villoz : cutēz
qū qū illa exēit a fua cōplione nūli trabūz fūz et alterat
offā a fua debita cōplione radicali. Et notū ēt q^o offā cō
plionata fūnt ex vna quoz : quātūz fūm pūpū. Et
illi g fūnt fūtozes medicoz. Lōbzurgūz affūcti fūnt bz
fūctoz pūpūz manib^o. Sed nūbz ipōz fē vī q^o aliqd boni
fūit agere qūe eos non debet pūmittere opāz. et vide fū
mēbz lefum fū tale qd beat fūbz pūfūcti fūnt bz achia
et crura. Stude g vī redūcas lefum ad formā fūmz : fū cū
ex mēbz q^o nō fūnt fūctatēz : fūnt nūfūcogita formāz
ipōz mēbz qūz erat in fua fūctatēz : fūctatēz vī pūfūz re
ducere ad ipōz toto pūfū. Qu fūfūctio vel fractura
in offib^o magnis enenit : fūc cū extēdere fūp dūfūz fū
tabulā : cūm fūfūcties fū extēdā et planā : polēu extēde
ambas ptes mēbz lefū trabēdo fūnter cū ambab^o ma
nib^o : vī vī vī pūfūz vī elongem^o ptes fracte vel dūfū
cate dūmīcēt : polēu molla man^o mas ad bozēz nerui
et ligamēt trabā ad fē mēbz : redcat ad locū fūmz : et
mīge locū lefū ad olco ro. ponēdo desup penā fūbz : et
fūp illā pone pūfūctoz : et dēmi ligā cū fūfūz fūcādo
ligamēt mēbz dēcēt. vī nō multū fūctatēz mēbz : fūc
ita ligamēt tres dies : polēu fūcādo et ligā itez fūcādo
fūc pūm in oib^oz : hoc fūas donec fūcūz liberatus.

Si autēde q^o id qd pū agere debes in illis est fūmā ex
opposita pte egritudis : fūmā regimē cūz : fūfūcti ei co
medere panē bñ fermētūz cū pullonē mī vīg ad fatur
ritatē : bz donec fuerit cer^o ne locus apēz vīg ad xxi.
dies : ad idē in antea adimā cū cū gūantib^o dūozes vī
fūctoz fūp fracturā offis cū adiutorio bz. Et cibaria fa
cietūa bz fūit pedes et crura bzoz et arenitē pūmā mī
ctionez : ligamētēz : dūfūctōnēz cūbz ē donec liberet^o
et hoc fieri nō pū fūz credo impūcto nūfūz q^o fūctatē. Si
aut mēbz fractū fuerit ex mēbz magnis : tu fūp opā
tionē dūctā nō poteris exēcētēbz locū vīctūz q^o adu
uet retrabēdo tu ex vna ptez fūctoz alterat : donec la
bia fracture elīgent abmīctēz : polēu relaxem^o man^o
vī neru trabā ad fēz pūgent ptes fūz : polēu dūc
manū nā fūp mēbz lefūz palprādo fūp : infert^o et ex
oib^o pūbz : et si uenit ipz bñ reductus : planūz et eglebz
gōcūmāz fūc dūcēdo mūz eqūbz cūz : planābz : donec
fūerit ad locū debūz reductus : ptes nō optie cōcūget
pūz mīge cūz : ligābz ponēdo pētas et auctilaz vī pūz
ē. Et dūfūctūz pūz tres dies : iterū ligā cūctate oīa facie
do q^o dūm^o ligare et dūfūctūz : mūge de trib^o in trib^o
dūbz : et hoc regimē facē debet fūmz fūctoz : q^o fū cūfū
mūz : vī cōpūctat fūp pūctūz : ob bz fūmībz dūctōz.
Si fū fūm^o fuerit pūfūctūz : et debilis vīuz atq^o timi
dus et idūct^o : labābz adiutorēz et fūtozes pētes teg
fūnt locū ad fūctūz cū vī : ita vī cum fūmībz dūctōz nō
pūfūz fū vīlo mō apūz nec dūctūz opus tūz : pūpūctō
fūne fūctoz et fūctūz dūctoz. ¶ Si aut pūfūctūz fūc fūerit
in nafūctōz est vī fūctoz ex coto fūcto formā nāfūctōz
do extēz : aliqd qd pūfūz ipīaz fūmīz. Et extēdo fūp pē
nāz cerotū fūm ex gūmz q^o pūfūz mūz vīdūz colligē et
arcidare : et dūp pone pētas pūctas pūbz pūctamūz
donec dēant debita gūfūctūz : q^o pētas fūc dūplicate plu
māccolū dūz. Et fac vī cōpūctat nāfūz ex oib^o pūbz : et
fac vī mīctūz cūz cerotū fūp mūz pūctōz dūp fūmā
cū pūctūz : q^o fū lōgūctūz : dūmīctat et fūz in oib^o nā
fūz pūctūz. Et cū mutauis ipz abūz pūctūz cū equa
molliaz : polēu cerotū cū fūz reponē fūp. ¶ Et fūcūz
gdā medī g dēbz pūpūz curāz fragmē offis cūpūz
ēgo vīdūz pūctūz q^o libet^o fūnt de pūfūz fūctoz : dūfūctūz
fūnt os cūfūz nō fūctūz ex hoc q^o gūz fūc dēbz : fūctūz
q^o nāz et cōpliones offis boīz fūnt nō oēs eglebz : pūto
q^o libetū dūctūz pūctūz fūnt pū mollīcē et dūmīctat fū
offis. Quare fū fūctūz q^o fūc dēbz : cūctūz. ¶ Si aut dūfū
offib^o pūctūz dūfūctatēz : cura est vī fūctoz redire mē
bz ad fūā formā nāz et pōnēz hoc elegādo os ab offe
trabēdo fūctūz : et relaxādo man^o vī neru trabāz offā
ad fēz : redcat ad fūā fūctūz et locū nāz : et polēu ligā fūctūz
fūp pūz. Et fūctūz regimē cūz : fūmā cūm fū pūctūz
etāz : vī pūz : regis. Si nō oīa illa adimāz ad bz : cū
nūc d fanguie mūz : fūz q^o dūctēz dūmīctat : pū
nūz vīdūz dūctūz : fūctūz : fūctūz : regimē tpe pūctūz : fū
gūfūz ipūm tpe quo vīdūz cūctūz. ¶ Et fūas q^o cū dūfū
illa pūctūz ad medīcū nobīlē et bonatūz : fūz opāz : medīcū
nes manūz dūmīctat medīcūz fūctūz fūctūz fūctūz : fūctūz
cūctūz et mēlio arteriāz. Et adūmīctat fūctūz fūctūz fūctūz
bz fūctūz medīcūz fūctūz fūctūz fūctūz fūctūz fūctūz fūctūz
et cūctūz vīctūz q^o cūctūz in albedine cūctūz : pūctūz
cataractas. Oīa bz ad dūctoz fūctūz bz pūctūz. Ad
medīcū aut bonatūz nūbz aliud pūctūz dūmīctat : mīz vī
pūctūz pūctūz fūctūz cūctūz medīcūz : mīctūz : aliqd
aliqd opāz nō mīctūz et fūctūz nō pūctūz et fūctūz fū
pūctūz : claria fūz manūz mīctūz et magna nūctūz.
Et pūctūz fūctūz ex illis qui tēpūbz vī fūctūz pūctūz fū
fūne aliqd opāz nō tūz exēcēdo : q^o nō vīctūz nūbz fūc
re fūctūz : non erat affūctus. De dūctūz fūctūz

N

O

De frac

ra nāz

P

De dūfū

catonūz

Q

De offi

opinion

fūctūz

Alio passibilis: amore artius: ex delectatione quā habui in ipsa volui hoc exercere: q̄ iudui in adificēdo facere syrpos & c. laria. Et volui ēr p̄ experientia fare opatōes medicinarū: ērigeniū extractione vntis medicinarū & cōpōis vntis cū altera. Et volui fīrē fare loca offiū & cōpōis cōp̄ admiscere: oia bec forte voluit nīfōlūfieri: sed p̄p̄tis manib⁹ exerceret: hoc cū appetitu mario et desiderio: r̄ semp̄ fecur⁹ vsū istū: q̄mā sūtilis & ptempta apō medicū bonozanū: q̄cūq̄modū laboratōes terre in illo ope delectant: & vntatōes in vntatē sic de alijs sūtilib⁹. Ad memorat⁹ vsū de his nō feci cā p̄notēdi aliq̄ue bonozatū medicū ad exercēdi p̄cā opa suis manib⁹: s̄ si fuerit necē in seipō: vel in aliq̄ dignissima vel cbarissima p̄sona: q̄ciat facē & exercere: & ex mīgētia cū p̄stare. Dē alēu p̄m̄p̄cūat facē bec vī aliq̄ lōtia. Ea aut q̄ sunt turpia & abominabilia & mīra: sicut est exr̄ albere lapidē de vesica & siliā: nō tū facē: vep̄ ēr viderem⁹ vī puenire bonello & puro viro. Et puto etiā q̄ bonello viro nō licet nec pueniri sū legē viderē pū dēda. Et si bonell⁹q̄ diximus de his q̄ accidit offibus de dislocatione & fractura. Tūc aut intendimus determinare de his que accidunt ipsi offibus in seipis. **Cap. 2.**

B De superadditione offis. **Cap. 3.**

T IN GR OSSANTVR q̄mā offia iustia sup̄ficie ab humorib⁹ modicatis: q̄ infundunt in ipsi offib⁹: aut a sanie grossa: q̄ trāit sup̄ ipsa: vī cōcūant & corrodunt & ingrossant. Et cura humis est reducere offia ad naturā suā: p̄p̄ueremōdo causā: iducere dicta nocmēta. Tūc mētū quidē grossitudinis & cōcūantis remouet cū ferro: sūdedo postea cum medicinis in restaurādo carnē donec solidet: & cūtur. q̄mā vīcōsitas p̄ter nām sup̄ offia q̄ ip̄cūit cōglutinatōnē carnis fieri sup̄ ipsa. Et cura hui⁹ est cū medicis beficatis: & absterisus fontib⁹: donec remoueat oca vīfco. sitas: & redat mēbū ad cōplōnē & nām suā p̄p̄ia. Et de bñtib⁹ hāc p̄p̄iatē est vī recipias mel cōpūnatū: & decoq̄ cū succo foliorū p̄fici vsq̄ ad spissitudinē: & vī requiū sufficiat in hoc casu. De medicinis vero q̄ hūi generare carnē dicā quādo de vulnerib⁹ vīl r̄ tractabo.

C De fissura offis in longitudine. **Cap. 3.**

T ACCIDIT q̄ offis in offe fit fissura in lōgitudine. Et cura humis est: leuigē: hoc fit r̄scutandō mēbū: vī nō recipiat humiditates extraneas: que impediūt suas operationes naturales. Et generatur aliquando in eadem fissura caro grossa & durax: que cōsolidat dictam fissuram.

D De fractura offis causa dolos. **Cap. 4.**

T P I T q̄mā q̄ in fontib⁹ dolozib⁹ offia fragunt: ego iā vīi rupta offia exire: & bec fractura accidit causā humoris acuti mīti in loco. Et q̄ vīdēmus q̄ hoc in offibus accidit. quid ergo fieri d̄m carnez: & potest etiā bec fractura fieri in offe ex vapoze seu ventositate inclūā in ipō offe vī in sua cōcaustate: nec hoc putandū est ip̄cū: q̄ vīdēmus q̄ vīā terra q̄ vīto suspēdunt: & ad aerē: q̄ scindunt ab ip̄is & ad te quidē p̄nacet cognoscere fissuras factas ab humore vel a vento: & hoc q̄ vī videris carnē corrolaz in circūti offis cū dolore fontē cū hoc os fractū fuerit & denigratū: p̄ certo q̄ est ab humore modicatis: & acuto foeti. Et stude ergo in cura humis in reducēdo membrum ad suā cōplexionē naturālē oibus modis quibus potes. Et hoc purgādo humos p̄cūantē cū medicinis laxantib⁹: reducēdo q̄ sunt relaxatū cū relaxantib⁹: frīgēdo & mitigādo cor acuitates cū medicinis dābētib⁹ illā p̄p̄ietatē: & bec cū vīa certā manifesta. Ea enī q̄ hūi purgare hūi humorē sunt purpuriaz: ep̄itib⁹:

myr: aloes miscēdo cū istis aliq̄d ex folijs colloquidē & scamonez: q̄a be medicis de p̄petare & nā sui habēt coipoi inducere angustia & doloz: adeo studeas in remouendo & refrēnādo cū p̄stacis si potes inuenire: & si nō pone loco corū liscados cū amyg. dulcib⁹ mīdati: & mīfē cū cinē: & de ista medicina mīrmo sū vntē ipsius cōsiderans etiā alijs odinatib⁹ q̄ntis. Et fac cūq̄ bibere syrpiū illū qui optim⁹ est in frīgēdo & remouēdo acuitatē dicti humoris. & ambe q̄ arabice d̄nt anp̄ep: & ligatē mīdatē: violē: flosi nenufarie. añ. 3. & p̄p̄ce nardū malicis. añ. aut. iij. conqualia q̄ sunt cōqualidā: & infunde p̄ oīē & nocē in lib. x. aq̄ tūlcis: & postea bulliant lento igne vsq̄ ad p̄m̄pnōnē medietatē: & postea cola. & in addēs libā p̄stacari albe: & iterū coque vsq̄ ad sp̄situdinē: p̄p̄ia p̄stacū omni mane de ip̄is. & vīdē. cum triplo aque frigidē: si sitret multū: addē plus de aqua: & p̄ncip̄per locum crotū nominatū agrippa q̄o factū est cum cera & oleo rosaceo: ita q̄ cera mādificata sit in aqua frigida multoties. Et postq̄ etiā resoluta fuerit cera in oleo rosaceo: iterū istū d̄m in aq̄ frigida pluries donec acgrat frigiditatē & humiditatē: & hoc modo mitigabit acuitas egritudinis: & remouebunt dolozes.

Et siq̄ argueret & discretiōne oīū est nocui in ap̄nibus cholēsticis: & cū p̄p̄atio usq̄ dicta. & si fonsione cere & cōclusionis cere in aq̄ dulci frida multoties: & posita cere cū oleo sili: p̄t oīū nocumētū totū remouere. Et dico q̄ quāto fridior fuerit aggrato magis h̄z dolozes remouere. Et si plures p̄bui hoc crotū cum est recēs in cōbutionib⁹ ignis: q̄rē q̄ p̄fert in cōbutione ignis: sequit̄ q̄ lōge plus debeat valere in egritudinib⁹ calidis: & certe hoc experimentū est iustum. Et q̄ hoc ce rotum sit est mitigatū: vī tūc usq̄ cōsolidando membrum habet offia fracta ex vulnere repellere.

G De ingrossatione offis p̄ter naturam. **Cap. 5.**

I N GR OSSANTVR q̄mā offia p̄ter naturā p̄pter grossum regimē: mēdnam subito factū a nō siccōtine. Et iā andui oīa a patre meo: q̄ quidam viro vidit nati in dozo suo os ad siliitudinē vntis conuig: erat minus duriciei offis nālis. Et ip̄cū pater meus: purgaut humores grossos in ip̄is: & postea posuit medicinas ep̄icatas sup̄ os ita q̄ occidit om̄i oīcū cadit coma cerni in verē. Et mibi ēr fuit oīū os vntū sup̄ dozib⁹: magnū mibi s̄fērē dolozē: & purgaut me ab humib⁹ grossis: & postūq̄ ipsū resolutū: ita q̄ resolutus fuit p̄ maior p̄ter illū modū q̄ remāit: nō ip̄cū: ut me in aliquo in op̄andib⁹ nālib⁹ cōcedēs. Ergo vīdē cūq̄ inuenis sili: ficias hāc d̄m. Et cū purgas stōs: noli ip̄os purgare sili cū vntib⁹ mediciaz: q̄ cū ip̄is medicinis p̄p̄is. Et de melicib⁹ mīters ad purgādi bos ē la p̄i: & alijs in magnētē: est abiq̄ balbo magnū amantē: in hoc ē ego ip̄am nō sū opat⁹: q̄ sufficiat mibi lapia laque: & ego comēdo opa ēr. Sed barbaria recēs & ep̄itūm cretē est de melicib⁹ medicinis & securionib⁹ in hac passione. Et sic bonus vī niger fortis est p̄dēs: nō ita tūm. Et cū volueris cū op̄are: fac cū cantida. & frīgēdo cū malitā & siccitatē. Et de pullis q̄ p̄ueniūt in hoc casu sunt ille. & sceme: & de helipolipodiz: gēit & oppo ponat: q̄ illa b̄it trahere humores gre flos ex iuncta ris & cōcatatantib⁹: vīfieri ex oīb⁹ mēbris remota. Et q̄mā interiora colloquidē sint hūi⁹ p̄p̄ietati: & fozior valde p̄dēt: magis periculoso: eo q̄ de p̄p̄ietate & nā sui h̄z iducere excoctionē in istimā: nocet ep̄a n̄ delirūdo eius op̄ationē. Et id q̄b⁹ ex acumen remouere & malitā cū gūma arabica. Sed nobiles & famosi medici q̄ fuerūt añ nos p̄uāt optime fuerūt de gūma arabica in remouēdo nocumētū colloquidē & cū acu-

urpia et
abomina
lia medi
xerere:
en nec vi
ere bec
bus virā.

Cura.

reverti
oculo
a cho
B
na
a me
a sub
C
D
melan
ola
offi

A cū vicia ad buliēdū i aq̄ d̄ radice lignitine ⁊ siccō ble
reocemū illā decoctionē bullas cū melle vīp̄ ad spissitu
dinē in illā tēgē. etiā vt dēn̄ ē: cū madefacta fuerit
tenta in illo laq̄re: q̄ vīp̄ aliq̄ d̄ tūre aduīto. Si vō
fuerit puer ⁊ molli cōplōnē sufficit aq̄ offis decocta cū
medic vīp̄ ad spissitudinē iungēdo in illā tētar: pone ip
saj ad p̄sū ap̄as. Si āt cōplō ex fuerit t̄pata ⁊ q̄l̄ p̄
pue vt ponat mīdē seu t̄tā iuncta i vngūto alnachi
i. d̄ palma: ⁊ alia die madefcā i aq̄ siccō. viciē decocta cū
melle vīp̄ ad spissitudinē. Si vō fuerit parēs i fēmo p̄ti
tur: vī d̄re caras valde pone sūp̄ tēta iunctā cū al
nachi abasḡ d̄ vīrrolo pulueratō: q̄ si fuerit molli cō
plōnē in illā ⁊ carē sufficit vngūm alnachi. ¶ Si vī
nōis illā q̄ arabice notānt d̄monis: q̄ vt follicē arēdas
q̄s d̄os ē illic q̄ d̄at q̄m̄ si fuerit sanguis sufficit tibi mī
nuto seu flōmū. Si āt fuerit d̄re purga cū cūro ca
p̄na coq̄. Et eo cū lacte sic ponēdo in vīnā q̄ liba ip̄s
q̄ t̄a q̄t̄e aur. j. d̄ scamonē: ⁊ q̄ arabice d̄ machamūda: et
j. j. s̄rupi d̄ maitice regēdo iūm̄ cū alia medicā: q̄uēda
dicunt⁹ alij medicis laxatis ⁊ cū ea cūcū pane bñ fr̄
mātor: cū lactis decocti cū pauco aceto ⁊ oleo d̄ ol
uī. Et si vīs ponē aliqd̄ cū ip̄is d̄ carne bēdi vī pulli fa
cere potes. ¶ Si vō tibi notū fuerit q̄ dicit⁹ bilis fuerit
melle: cū oib⁹ modis iudeis ad expellēdū ip̄m cū medicā
q̄ bñt illi hōiē educere iā s̄rup̄ doctū q̄ medicē q̄ bñt
ocū bilis: clare purgat⁹ sic barburia ⁊ epistimū
⁊ eliebori nigr̄ ⁊ lap̄is laq̄is ⁊ fci tēre fci et q̄ medicē
q̄ sūt ex mīnē: fortiores sūt valde illā q̄ sūt ex vegetabi
lib⁹: cōmēdam tibi iū lapidē lapulū in hoc calice rep̄e
bēdo adamūda: catanū pp̄ ip̄s vīoletas ⁊ sic cura
tus s̄y q̄ cognoueris d̄ grossūdie bumozis: q̄m̄ si fuerit
grossū valde: pp̄ina et ocās medicas cū tota sūa subar
f̄ agēdo eoz angūniā ⁊ violentiā: q̄ b̄ bñt facinā s̄rupi
tibi illas. Si āt d̄mū bilis fuerit nō mīn⁹ grossūdie
et d̄re solā aquā calā i q̄ dicit⁹ medicē fuerit iūf̄: p
noctē vñ ⁊ oīē ⁊ colat⁹: d̄ illa dare paulatim pur tibi
videbū: quēre: p̄nderat ⁊ s̄rupus odōnib⁹: notis q̄ sūt
b̄ s̄rup̄ iūm̄ cōplōnē: s̄rupus maitice sic d̄vīlup⁹. ¶ Acc
ptio p̄mēdis buic passis. Sc̄ barburie recēns: epistimū
lignitine: passilap̄ emulcatas: violap̄. añ. j. j. lapidis lazū.
q̄rta ps. j. j. eliebori nigr̄: folioy colligēdo. añ. aur. ij.
q̄ sūt cōquassanda cōquassat⁹: q̄ sūt pulda puluer⁹: ei
lūm̄ aut p̄ noctē vñ in s̄rupū adq̄e postea mūm⁹: fric
tur ⁊ strigant⁹ ⁊ colent⁹ foriter exp̄mēdo: ⁊ m. j. vīp̄. añ.
aq̄ pone de s̄rupo maiticino ⁊ nenufaris ⁊ pomoz. añ.
j. j. ⁊ de scamonea octauā p̄tē añ. j. j. p̄pina ei ad bibē
dū. Si vō sufficiēt nō purgat⁹: adde de p̄ci aq̄. j. j.
⁊ oil. j. ⁊ de s̄rupo: regēdo cū sic dēn̄ ē in alij laxa
tims. ¶ Si vō dicit⁹ bumoz fuerit grossū in vīstā grossū
tiēnō sufficiēt dare iūfionē dietariū medicinariū solum
iūm̄ p̄mēt exp̄bēre medicinas cū sūa ⁊ talitate. Rece
ptio opta ad hoc. Sc̄ lapidis lapulib⁹: barburie: epistimi
⁊ succi lignitine. añ. aur. ij. eliebori nigr̄ ⁊ amyg. excoctica

SEPTIMVS

32

tarus. añ. aur. j. ⁊ c. bēdell ⁊ siccados. añ. p̄tes tres añ. j.
folioy colligēdo. q̄rtam partē añ. j. puluer⁹ oīa ⁊ mē
dant folia colligēdū: siccō. añ. cū amygdalis excocti
caras putant⁹: cū q̄rta p̄te gūme arabice q̄ arabice d̄
catbiramade faciēdo oīa p̄cā cū oleo rosaceo ⁊ cū s̄
rupo s̄ges abint⁹: ch̄s̄rupo lignitine iū mīns in fōmādo
magis iūfionē ⁊ recipient d̄ illo aur. v. cū aq̄ calā postq̄
cognoueris patēns vīntē cū sufficētiē. Et si nō plena
rie purgat⁹ dabis ei de eodē medicamine añ. j. ⁊ cum
fuerit purgat⁹: p̄fecte cibabis cū cū gallina decocta in ta
p̄p̄ea ⁊ carne bēdi. Et q̄uā s̄rup⁹: p̄ter q̄ ille b̄ies p̄
sū grossūdinē acuitatē ⁊ malitiā nō sit purgat⁹: in vīnā
vīc. aduoc tibi retiero q̄ ē educēdus in plurib⁹ viciō:
ponēdo spaciūter vñā purgationē ⁊ aliā ad mīnus tot
dies quot fellas attulauit iūm̄. ¶ Si aut⁹ s̄rup⁹ bumoz
grossū fuerit vō cadet q̄m̄ i grossū vīstā ⁊ nō fuerit
cernis q̄ sit melleus cūo dabis d̄ b̄ s̄p̄dco medic⁹: cū
suba sic d̄m̄ ē addēdo d̄ chartamo ⁊ sic vīcē q̄ sūt
p̄ti est de barburia. Cognōcēdo certissime q̄ illa q̄m̄ in
vīstā grossūte reperit⁹: sicut⁹ vīstā melle ⁊ regē illo
mā. ¶ Si vō p̄ci passio fuerit ex alij s̄p̄cō: ffans q̄ nō
fuerit in tāta grossūte: purgabis ei cū chartamo ⁊ sic
vīcē ⁊ bis s̄ilib⁹. Et si patēs fuerit mīlū flatus adde
aliqd̄ de colligēda. Receptio apta ad b̄. Sc̄ d̄re char
tamo: vīcē. añ. aur. x. molari ⁊ lignitine. añ. aur. v. thū
me. aurat⁹: byssop̄. aur. ⁊ coquassent oīa ⁊ s̄fundant per
noctē vñ in aq̄ s̄eruet valde ⁊ colent⁹ fricādo ⁊ foriter
exp̄mēdo: ⁊ de ista celatura recipient. j. v. ⁊ s̄rupi ma
licis ⁊ s̄rupi abint⁹. j. j. ⁊ grana coctap̄ de taracha ex
coctata ⁊ putata q̄ si nō sufficiēt purgant⁹: adde
de dicta iūfione. j. c. cum. j. s. de dictis s̄rupis: ⁊ rega
tur sicut d̄icunt⁹ est in alij laxatiuis.

E
F
G
H

Cap. 2.
N. P. R. V. E. I. V. V. necesse ē tibi vt p̄uideas si cau
sa sit cholica: q̄ si fuerit sufficit purgatio cū s̄ero ca
p̄mōre si manifestū tibi fuerit q̄ sit ex acuitate san
guinis: fac mīnutionē ⁊ regimē eius sit lactuca deco
cta cū aceto ⁊ oleo aut caro bēdi. Si vō q̄ caro galli
ne lōge est melior: in hoc casu carne bēdi. ¶ Q̄ si fene
ris certissime q̄ dicta passio p̄cedat ab bumoz aduicō
⁊ illud quidē p̄ certo scitur q̄m̄ locus in quo fuit reliquit
vīdēdū nigr̄. Et hoc fenes et ex alij acētib⁹. v. vīstā
cūo vigerat⁹ vel nēz ex feci vel nō forit medicatiōē ⁊
acuitatē: et si in scalpido vel fricando magnā sentit
delectationē vel nō. Q̄ si magnā sentit delectationē pe
des est cūb⁹ in quietudine ⁊ tediū: q̄ est ex cholā. Et p̄a
rimus q̄m̄ vigerat⁹ est ex languie: maiorē in corp̄ op
p̄met locū. Et q̄ sit ex bumoz aduicō officinis vigerat⁹
alij b̄uōib⁹. ¶ Si si dictus bumoz fuerit ex melia: p̄
pina ei ad bibēdū m̄s galli veteris cōquassando offia
cūis ⁊ frangēdo ip̄s an decoctionē: pone tērtā partē
p̄deris ip̄s galli de barburia recent⁹: coquant simul
tādū donec dissoluant⁹ offia ⁊ caroz: postea frica mani
bus ⁊ colat⁹ foriter exp̄mēdo: de illo iure da ei ad bi
bēdū. j. vj. Et cū fuerit purgatus rege ei sicut dicit⁹ cū
in alij laxatiuis. ¶ Q̄ si fuerit dicta passio ex bumoz
stanco grossū valde: hoc facis ga scabies erit maior.
dabis ei de illo iure sicut dictus ē. Si aut⁹ p̄arit⁹ dicit⁹
subilis ⁊ siccus fuerit. sufficit ei regimē ordinatū sicut ē
dare ei lactucas decoctas cū aceto ⁊ carnes bēdēus et
gallinarū ⁊ similia: iūfio cū cū oleo ro. ponēdo in vas
quap̄. j. olei rosacei. añ. j. de alchitrā subtili.
¶ De variolis ⁊ morbillis. Cap. 3.
E. ACCIDVNT q̄dē in hoībus variolē et
morbillis ita q̄m̄ s̄r q̄ panis: vel nulli reperitur
q̄ nō casuāt ⁊ mā bari passioni ē sanguis corruptus

Si signa
te grossū.

Si signa
te subtili.

Lura facti
a mella.

Panci iue
nim⁹ q̄ nō
bērenva
riolas et
morbillos
idē q̄ colli
get. s̄.

A scie nigellez fenuculi. Et si tps e etas pferit. dab ei si-
 napi pulatate pulpari cu aq ad spissitudem mell cu lib-
 sineci kench: z lib. iij. mell: z lib. j. qucha. z itep sit bulli-
 ant vsq; ad decoctiois iyrup: z uo syrupo ppter ad bi-
 bedu oi mae. z ij. cu iij. z aq caler: polliq; potar: fuerit d-
 ito p. vj. oes purga cu cu ilo iara qd educit z purgat
 bduces gillos. s. medulle scis chartam. q. sal. colas. vj.
 ricebdclip: oppodaes: galb. adgnabub vl sapina. aii.
 pob. aur. j. collogn. qrtā pte aur. j. icide collogn. mnuu z
 pce qd e collognida b plic deagatoz: z aur. q. d. ampg.
 excoctaz: oia ista nadebit cu syrupo ignyabin scā cu
 mellic: ppta d ito patien pob. aur. v. cu aq calaz: cu fue-
 rit purgar: oab ei panē bi fermitati cu gallo decocto in
 tajpba: q; an assumptionē me. p. meride comedat ble-
 ras vl vntas doctas cu galla: z i mae. k qnt bibat me-
 dicinā. ¶ **T**u ar qd b pulio excoctat cā apaz epumēz
 nerui: aut cā ptionis vl pculsiōis illo loco minue euz
 ex opp. pte leiois: qm si fuerit egritudo i ytra minue ex
 imitraz: cāuo si fuerit i sinistra minue ex ytraz: z si fuerit
 i medius supuob: minue ex iupocaz: si i ktrouib: siōna
 ex cephalica cēbēdo d fag: put tibi videbā puenire: qm
 dera: pidiōib: supascrip: mige loci egritudis cu olo
 rofisco calcico z sufficit tibi. Sed ego scio z sit cogico
 qd ptes medax lingabunt s me d b oco: ga credut qd
 puato knius z mori nō accedunt a cā fida z bndaz:
 pp b credut qd ipolis sit ep curatio nisi cū calis. Si aut
 puenit auert dca passio vl b: oieb: siue fuerit ex apate
 vl pculsio aut pculsio seu vulne: pote tūc cu olo rofi
 eco de cō liq. an. qico pte: si fuerit ānq magis adde
 cū pdica: pte eoz d balsamo. q. si nō bēres balsamū po-
 ne loco ep olei de scaunz z e nigella: z pficiet cū adiu-
 torio dca. ¶ **E**t scias itep q qnābz multuz qntas ca-
 lida valde iūba cōba vl in nerno pua vlr ide knius z
 mori. Sz b accidit raro z i mōi pte: b malfis. appz
 q. qn aliqz fortiter calefac man: suas ad ignē similitatez
 scis amittit ita q nō b i pte sic an. qre si cōgueris q. bec
 egritudo pueniat i calitate pessimā: ecclia cōplogz
 mēbz moderate: ppter dca ne fridat suphu. ¶ **S**i aut
 vntas pda cēntis vl mori fuerit ex iūfioe scā i ner-
 uis z mual: ab bione flāico z vntosofubtilia eius regi-
 mē valdez oia ei syrupo pcrupū quēdamodi diuimz
 me. ¶ **E**t pda: dā vl ruz: cā fici fenuculi euz eu
 plo ipi: aq: z purga et bione illi cū aq iūfiois medulle
 chartam: sc. vntice. ¶ **R**ecceptio apta buic passioi. s.
 chartam: sc. vntice: hagne. an. z. j. pulpe collogn. aur
 j. z infundant i kruet: ad p nocte vnt: i nio ep mēdo
 z pas fricādo mab: colerz d ita colatura dnt patien
 ad bibēdu. z. vj. cu. ij. z. syrupo citiaz: b bibē d i futo
 regimē z recepto digestiuo pcripto plur. b oieb. Cū si
 fimelet nō fuerit purgar: dā vl b celidus dca colatu
 re. z. j. c. s. cu. j. s. neri syrupo: facit custodi pti i alijs
 laxatiuis. ¶ **C**ū āt ficeitas supflua bñaf in nerno plus d
 bito nō vidi buicuz q subito ide accidat i nerno difficul-
 tas vl puatio scntis vel motus: aut relaxatio cōpleta in
 medietate corpis totū vl toto corpē. Sz pte cybz cā b
 fieri succellus: z paulatim post longitudinē tps: sic vido-
 m i feneicēib: valde qm hac de cā igrossant scntis co-
 ruz: gūaf auditez diminuē vl fūere edozat: z gūlus. Et
 b i cetas puenit ois pp debilitatē sub cōbi: z pp pū-
 citatē ipis nāie z alā qnti eiet: ga pp fnecentē omi-
 nui d suba cerebri. Sz b d fce: nō accedūt eis nūi q nō
 b i custodiū z regū i cū z potib: qm g parciūt z repa-
 ri cibis z potib: z alijs z rōnabilz z odiate i oib: regū-
 rum: aditē cōpderit ab illis defecit: z egritudib: me-
 eti talib: dñruū icellā eoz: z intelligē b p dñruū icellā
 dñruū imagiatue: dñre: z remem: z ga istis g bñ
 Col. Auer.

SEPTIMVS

34

custodiūtur z regunt nō supuenit defrue: bon vntū. Sz
 accidit eis mō obliuio: q imaginatiua z dñre: z memo-
 ratiua seu remicab: pmanēt i ipis ista nāitate: q pgi-
 tātur i memoria rep: qn recordātur eis faciūt oēs suas
 opōnes nāitate: z quēdamodi in corpib: s. kni nātr ac-
 cidit scilicet bñtas z labor: pp obilitatē mēbz: cogita si-
 militē: z uenit i icellā ipis. Et sicut vides manifestē q qn
 fency exercitat corpus suū fac opōnes q irēdit rectas
 z nāies sic p fignā politatēne z mntellū ipos accit: q
 si recordat eis q sit excedat: faciūt opōnes suas nātrā
 in imaginatiua q in dñre etia z remicabū. Et autē in
 istis accidit leio atq: passio nō ē tū er fenectur: q et ex
 infirmitate: z illa ē gūnt mēcio pñitū dñmō fuerit in
 regimē recto z ordiato sic vixim: exercitant istas virtu-
 tes recte z ordiatenū ga pñitāt in bus. Sz b nō faciūt
 istū qui imaginat res q nō sunt. Sz fē qdā istius q
 cū cēti recto vnius dom: dixerūt ei gā: egre te mfer: z
 icōmēt fecit. Ducūq; locuti sumus d cadelchadar: q
 est difficultas scntis vl motus vl ambeg sit q sit aliqno
 mēbz singulari i pñib. Et de fce. q ē puatio scntis vl
 mori vl abou sit q sit in vna medietati totū corpōis.

Et de fce. q de paralyti in particulari. Cap. 14.
Et ACCIDIT aliqui boib: leio i mudo aut
 pp pñitionē vel ex vulne aut pp apā qd onf ibi.
 Ca si fuerit in medietate mēbz: etia fellez seu paly-
 sis in illa pte in qua fuerit leio. Sz qd fuerit leio in tota
 mēbz pūaf ex boie vl ex alali vel qd fuerit vicinū oplo
 nibz scntis z mori: oim mēbz cñtū lū ca pte leio
 mēbz si leio aliq fā fuerit in nerno: pñitū scntis q
 fuerit ex neruis scntis: vel mori: si fuerit ex neruis moti-
 nis in illo mēbz vl i illis mēbz ad q rēdit ille neruis.
 Et buis cura ē ipolca. Si aut dca leio vel iclio fuerit in
 neruis ambolatis g veniūt ad potius: moetur paties in
 bou iūf: catius. Et si fuerit in nerno vel in neruis atel
 quifunt sub neruis ambel: mōenib: pce: poterit vniē
 q cū difficulitatez nō plongabitur vita ep mūniz in fr-
 ne mouet ide. Tūc aut mēdo de spafmo tractare.

¶ De spafmo. Cap. 15.
Et FIT aliqui spafm: in aliq mēbz qm neru: pū-
 gatur acu vel clano vel bis similibus. Quare medi-
 cus pōptus ē d i cōmēt cū oisellacimēte ei ali
 quis i nerno pungitur vel pper ponet iūlpour triti mi-
 xti cū olo olmaz: qd si neglexerit istud poterit ad spafmū
 leuiter deuenire. Et pōt ēt spafm: puenire ex bumozib:
 superfluis imibz in i neruo: vñ dñr z abbauiat. Et cura
 b: ē eoz: pellicare z expurgare ipi cū bis dñit dca
 cere illi bione: b fieri pti cū aqua infusiois scis charta-
 mi z parū pulpe collogn. dādo ei ex bac iūfioe. z. v. cū
 z. j. syrupo cotidis citri. Et pōt ēt spafm: euenire ex ficceta
 te supflua sicut pñitū mēbz i supflua cōiō nāie aut ex
 assumptionē mēbz acutē valde. Et cura b: ē iungere po-
 llericia capz: cū oib: i pondib: z reliquū corp: ēt cum
 olo recentū amygdalarū dulciū: z cū gallia decocta i
 aqua lin pici. Et si vis potere amygdalas z lac cri bo-
 nū z pyria ei ad comedēdu tñtēcos gallozū unū mēbz
 sunt optimi. Et istima dico q pulle gallinarū z gallie sūt
 ei optime ad comedēdu. Et accit iūf spafm: aliq ex va-
 pōib: s. rnatīs in muscul vl in neruis gūatis ex chietia
 te nūmā: aut ex mīta comēdēde pomez: vl potatēde fū-
 perflua vini ipoz: aut ex potatēde agrez: crude: ex oib:
 istis cāis sit ista spēs spafmi puenire: q dñ busea. Et cura
 b: ēt vt facias infirmum custodire ab oibus q pñt tales
 vapores gñare: iūfict ei comedere panes vel tur-
 nures decoctas i aq: olo decoctis multaz aut affatas
 in vera: z comedat panē bñ fermitati cum bis carmb:
 ita q quantitas carnis sit maior qz rate panis: z abbi-

Col. Auer.

E 2

TRACTATVS

Lura fa-
cte a cau-
sis extrinse-
cis 2 pñio
ab ira.

to nō depu-
tate max^a v
dit lⁱ febrin
in estate: z
net tādū t
postea erit

by

A Tractatus secundus de crisi: est cōtinē capitula duo, de diebus cretica.

N VNC INCIPIO rememorari de diebus cretica: et dico q̄ crisis est motus foris virtutū corporis ad expellendū humorē q̄ mī egritudinū cruit cum adiutorio dei. Qd si humor calidus et acutus fuerit: et regio nīr calida vel tēperata: ip̄o fuerit effluuiū panis mēns: cruetur: leuiter dicitur humor recipiet digōnē in decem: quarto die: vel viq̄ ad septimū: diuino error non affue rit. Et est impole q̄ aut dies creticū nō sit aliq̄ dies q̄ indi catipnem q̄ virtutes mouet fortis: aut solutio: et appa rebit dispositio alba pendens in medio vasis: q̄ nō fue rat ante: si hīc p̄cipiet apparere in scōa die egritudinis: crisi fieti q̄rtā: si q̄rtō: crisis erit in septio: si in quinto: cri sis fiet in nona die: et si in nona: expecta crisi in .xj. Qd si vnde coma incipiat apparere: expecta crīm in q̄rtade ci ma: vel in decima et sc̄ptia. et si in q̄rtade ciā vī in decima et sc̄ptia: expecta crīm in vigesima vel in vigesima p̄tia. Qd si non apparuerit signa digōnis nūi in vigesima die: expecta crīm in .xv. vel in .xvj. Secūdo q̄ post dōs dies debilitat virtutes corporis: sup̄ humorē facit egrit udimē: mātū q̄ possibile erit q̄ nō expelletur egritudo p̄ crīm: sed dissoluatur paulatim donec liberetur. Et si erit crisis fiet obilis et piḡabit viq̄ ad .xl. dies: et postq̄ trāierit .xl. dies vltis fuit. Dippocrati q̄ nō possit fie ri crisis viq̄ ad .xl. dies p̄g debilitat virtutes. Et rememo ratus fuit Dippocras q̄ in oibus egritudinib⁹ cronis crīs non sunt nisi in mētib⁹ vel in annis.

C De ignis et accidentibus ipsius crisis. **N** VNC AVTEM reitit videre et rememo rari accētia q̄ veniūt et emergūt in diebus creti cis. Et dico q̄ crisis est pugna que accidit inter vir tutes corporis et humorē q̄ egritudinis: exiitit a febrib⁹ q̄ fit in die indicatua est fortis: q̄ que fit in alijs diebus. Et infirm⁹ dicitur ex hoc q̄ in hac hora pa tiatur calore maxime: et alienat: et hīc p̄urbationes mēns et imaginatur videre q̄ non videt: q̄ querit palcos: vel febrias colligere de parietē vel ex alijs locis: et foras aut hoc euenit ei singultus: et dolor colli et capitis et puri tus in narib⁹: et cū videris in die indicatua signa sanitatis que p̄dnt. vs. postitit alba et eq̄les pēdēnt in medio: vel ipsos vane sp̄lles: et solto ei dīpoitit tendē ad ru bedinē in fundo: signat euasione et liberationē ei crisi in sequēt die cretica q̄ succedit oīno. Et est p̄se q̄ die in dicatua apparēbit signa antelātā sup̄ cionē nāe egrit udis: et liberatōe p̄tēns. Et si in die indicatua exiitit vna gutta sanguis de narib⁹: aut p̄les cū purum nariū et fricandē p̄nolcabis fluxū sanguis ex narib⁹ in p̄ma die cretica q̄ succedit euenire: hī nō accidit nisi post grama accētia que p̄ceditit ei fons febre et calos. Qd si cū in die indicatua signa laudabilia vī fuerint q̄ dīgnus: euasione iſtūm ex illo fluxu deniciab⁹. Si vō infirm⁹ tran sient ianētū raro cretica q̄ fluxū sanguis nariū. Et si die indicatua flux⁹ vtrius apparuerit: expecta salutē in sic quē die cretica q̄ succedit p̄ eide. et si die indicatua p̄a nīs fudabit aliquotulū ei dīpoitit laudabili et alijs si gnis digōnis. euadet infirm⁹ i sequēt die cretica ei indore fons vī cū fluxu vtrius: aut cū abob⁹ sit. Qd si in decā die indicatua signa vomit⁹ apparuerint: et tremor labij iſe rius ei p̄dēt signis bonis: in sequēt die cretica saluē p̄tēnt ei vomitu deniciab⁹. Excepto q̄ humores non sint libitū in suba stōi. Si aut in die indicatua cū signis laudabilib⁹ p̄dētis patiens patat dolosē post aurē vī in aliq̄ alia pte p̄nolcabis crīm futurā p̄ aq̄a in eadē parte. Qd si dicitur dolos fuerit in locis vllib⁹ corpis et cū

que cū oīno nāe. Cū si fuerit in nobilioribus mēbris cō fota mēbrū cū die que hīc ipm confectare: viciat cū oleo rosaceo et suis sūb⁹: si si tunc es cōuersionē apātis ad interores ptes: pōtē dīap nātū ita dōmē locus ru beat et igroffetur et ad famē cōuertatur. Lognotendo q̄ glibet motus q̄ fit a nāe et q̄libet pugna q̄ emergit inter morbum et nāe: vel cōtrario q̄ fit in p̄dētis dieb⁹ cū si gnus digōnis laudabilis: exetmāns deniciab⁹ q̄ crisis erit laudabilis et p̄fecta. Et semp q̄ in die indicatua signa bona digōnis et laudabilia apparuerit p̄nolcā salutē in sequēt die cretica q̄ succedit. Si vō p̄dēt pugna vī signa in alijs dieb⁹ apparuerint: nō sunt indicatui vel creticū sic cū factus dies vel .v. vel .x. vel .xj. aut .xvj. vel .xvij. vel .xvij. aut .xvj. in oib⁹ istis p̄nolcā crīm malā futu rā. Qd si vltus patiens debilis cruit moriet: et si ē fortis erit impfecta et cū redimāione. et sius ad vltimū crisi erit placuerit alitimo creatio: et in oib⁹ p̄dētis diebus parib⁹ non fit crisis p̄fecta. Et iam nobiles et sapie ntes viri regitit dicere sup̄ his diebus creticis: q̄ non nūt nisi cā itellari: et maxime lune et fatis sufficit medicis credē q̄ p̄ta sit postq̄ dīdicerit hoc et talis et talib⁹ sapētib⁹ hoc p̄baucrit tpe lōgo. Et expūmēt et nos sp̄ cer tificat sic cō. q̄ dicere p̄t dicere medici. Si ita dies creti ca et bona: et ita non est bona: et si sit de indicatua. Si at febri nō fuerit ex simplici cholā sed erit composuit aut patiens triditit mutare: vel fuerit hūma et tpe fridum tardabit crisi in talib⁹. Et p̄o maiori pte si febris exte rit ex cholā non pura: non recedet ad minus nisi viq̄ ad .xx. diē. Et febris sanguis p̄o maiori pte nō separatur nisi post multā cūctōne sanguis nariū vel ex stomā co: datat a medico fieri viq̄ ad incipim aut mouet infirm⁹. Et est necē i hac febre sanguis et in cholica vt p̄cipias in firmo bibere aquā dulcē infridatā super nuē vel in pur teo: aut aquā cōdēt tali nō infridatā. Si panēs fuerit in uenis et tpe calidit: tēure cū cū curbug et ad potādū et dabis ei de aqua ipsarū. Et hīc dūc spēs febriū p̄ maio ri parte in dēu recedit. Et hī cū fons rigores: q̄ in reced fūc ap̄ humos sp̄argit ad exteriōra sup̄ sensibilia mēbra. Et secūdo q̄ non pulsantes vene nō sunt febribiles. Et si q̄ argueret dīcēs. Jam vī q̄. Et sentiat q̄ sint febribiles q̄ dicit q̄ cūctia venap̄ aperunt p̄p̄ mōdicatōne san guinis. Quib⁹ dico q̄ hoc q̄d ē frigiditatis atq̄ vana: q̄ cū duo febribiles tollige de sensibilib⁹ vnaū q̄ p̄cedit a nervis ad mūsculos. Tene vō nō pulsantes et alia mē bra corpis q̄ dicunt caret sensibilib⁹ quādā sensibilitatē nālē sic videm⁹ hīc vōgetabilla q̄ sentit solē cū adueni sup̄ eare mouet vltus ei. Et videm⁹ et aliquos flores et apertunt de die: claudunt de nocte. et est ite tū sensus vnus nullus. Et in febre vō flegmatica nō apparēt signa digōnis: nec dies indicatua vel cretica: nisi post .xx. dies vel p̄p̄tūm q̄ erit nā flegmatica. Et p̄t sit vīc talis na ture signat q̄ nō apparēbit signa digōnis: nisi post bi cū tpe. Et in febre aut q̄rtana nō eueniūt signa digōnis nisi in mētib⁹: dies indicatui in ea nō sunt manifesti et si apparēt nō p̄cipiunt nisi in mētib⁹. De mēc in mēcēs. Et p̄o maiori parte de febrib⁹ nō recedunt et cūctōne manifesti. Et sed per dissolōne et cōsumptōne paulatim cō sumunt et recedūt. Quare necē ē medico vt p̄p̄t istis ea que habeat dūicetare et restaurare. Si aut signa digōnis apparuerint manifesti: nō tardes ipm cūctare et si a natura euacuaret: nō cessabis p̄ tito ipm elare q̄o humore peccante. Et cane q̄rti potes de die in p̄o hū⁹ febriū thētiacā mātā. Cū si feceris reduplicabit febriū: vel fiet otima. Si at p̄cuerit febriū de vna elate ad aliam: tunc dāre poteris cūctā modica qua nra te fēz a quarta pte aure: viq̄ ad aureū. et cū aqua cala.

E

P

G

Cū non pulsantes nō sit sens bilis nisi naturalis sit vī. Ex p̄t. inue nif sensus est opimo olato. Quā glibernus defendit. Et de cura quartane

[illegible][illegible]

ANTIDOTARIVM

[illegible][illegible]

ANTIDOTARIVM

I 5YRVPVS Gōsēfens valde pūto fanguis ē pūctus
 nūi pēcorēvōl pūmēntē pūmo in dōcē palliōne cē
 bēatū mīnū bāntis cōstri bēatū pē dēbē dēbē
 dē hōfūpō dē bē a.b. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 8

M. ¹ ² ³ ⁴ ⁵ ⁶ ⁷ ⁸ ⁹ ¹⁰ ¹¹ ¹² ¹³ ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹ ²² ²³ ²⁴ ²⁵ ²⁶ ²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³ ³⁴ ³⁵ ³⁶ ³⁷ ³⁸ ³⁹ ⁴⁰ ⁴¹ ⁴² ⁴³ ⁴⁴ ⁴⁵ ⁴⁶ ⁴⁷ ⁴⁸ ⁴⁹ ⁵⁰ ⁵¹ ⁵² ⁵³ ⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰ ¹⁰¹ ¹⁰² ¹⁰³ ¹⁰⁴ ¹⁰⁵ ¹⁰⁶ ¹⁰⁷ ¹⁰⁸ ¹⁰⁹ ¹¹⁰ ¹¹¹ ¹¹² ¹¹³ ¹¹⁴ ¹¹⁵ ¹¹⁶ ¹¹⁷ ¹¹⁸ ¹¹⁹ ¹²⁰ ¹²¹ ¹²² ¹²³ ¹²⁴ ¹²⁵ ¹²⁶ ¹²⁷ ¹²⁸ ¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹ ¹³² ¹³³ ¹³⁴ ¹³⁵ ¹³⁶ ¹³⁷ ¹³⁸ ¹³⁹ ¹⁴⁰ ¹⁴¹ ¹⁴² ¹⁴³ ¹⁴⁴ ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹ ¹⁵⁰ ¹⁵¹ ¹⁵² ¹⁵³ ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ ¹⁵⁶ ¹⁵⁷ ¹⁵⁸ ¹⁵⁹ ¹⁶⁰ ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³ ¹⁶⁴ ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ ¹⁶⁹ ¹⁷⁰ ¹⁷¹ ¹⁷² ¹⁷³ ¹⁷⁴ ¹⁷⁵ ¹⁷⁶ ¹⁷⁷ ¹⁷⁸ ¹⁷⁹ ¹⁸⁰ ¹⁸¹ ¹⁸² ¹⁸³ ¹⁸⁴ ¹⁸⁵ ¹⁸⁶ ¹⁸⁷ ¹⁸⁸ ¹⁸⁹ ¹⁹⁰ ¹⁹¹ ¹⁹² ¹⁹³ ¹⁹⁴ ¹⁹⁵ ¹⁹⁶ ¹⁹⁷ ¹⁹⁸ ¹⁹⁹ ²⁰⁰ ²⁰¹ ²⁰² ²⁰³ ²⁰⁴ ²⁰⁵ ²⁰⁶ ²⁰⁷ ²⁰⁸ ²⁰⁹ ²¹⁰ ²¹¹ ²¹² ²¹³ ²¹⁴ ²¹⁵ ²¹⁶ ²¹⁷ ²¹⁸ ²¹⁹ ²²⁰ ²²¹ ²²² ²²³ ²²⁴ ²²⁵ ²²⁶ ²²⁷ ²²⁸ ²²⁹ ²³⁰ ²³¹ ²³² ²³³ ²³⁴ ²³⁵ ²³⁶ ²³⁷ ²³⁸ ²³⁹ ²⁴⁰ ²⁴¹ ²⁴² ²⁴³ ²⁴⁴ ²⁴⁵ ²⁴⁶ ²⁴⁷ ²⁴⁸ ²⁴⁹ ²⁵⁰ ²⁵¹ ²⁵² ²⁵³ ²⁵⁴ ²⁵⁵ ²⁵⁶ ²⁵⁷ ²⁵⁸ ²⁵⁹ ²⁶⁰ ²⁶¹ ²⁶² ²⁶³ ²⁶⁴ ²⁶⁵ ²⁶⁶ ²⁶⁷ ²⁶⁸ ²⁶⁹ ²⁷⁰ ²⁷¹ ²⁷² ²⁷³ ²⁷⁴ ²⁷⁵ ²⁷⁶ ²⁷⁷ ²⁷⁸ ²⁷⁹ ²⁸⁰ ²⁸¹ ²⁸² ²⁸³ ²⁸⁴ ²⁸⁵ ²⁸⁶ ²⁸⁷ ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³ ²⁹⁴ ²⁹⁵ ²⁹⁶ ²⁹⁷ ²⁹⁸ ²⁹⁹ ³⁰⁰ ³⁰¹ ³⁰² ³⁰³ ³⁰⁴ ³⁰⁵ ³⁰⁶ ³⁰⁷ ³⁰⁸ ³⁰⁹ ³¹⁰ ³¹¹ ³¹² ³¹³ ³¹⁴ ³¹⁵ ³¹⁶ ³¹⁷ ³¹⁸ ³¹⁹ ³²⁰ ³²¹ ³²² ³²³ ³²⁴ ³²⁵ ³²⁶ ³²⁷ ³²⁸ ³²⁹ ³³⁰ ³³¹ ³³² ³³³ ³³⁴ ³³⁵ ³³⁶ ³³⁷ ³³⁸ ³³⁹ ³⁴⁰ ³⁴¹ ³⁴² ³⁴³ ³⁴⁴ ³⁴⁵ ³⁴⁶ ³⁴⁷ ³⁴⁸ ³⁴⁹ ³⁵⁰ ³⁵¹ ³⁵² ³⁵³ ³⁵⁴ ³⁵⁵ ³⁵⁶ ³⁵⁷ ³⁵⁸ ³⁵⁹ ³⁶⁰ ³⁶¹ ³⁶² ³⁶³ ³⁶⁴ ³⁶⁵ ³⁶⁶ ³⁶⁷ ³⁶⁸ ³⁶⁹ ³⁷⁰ ³⁷¹ ³⁷² ³⁷³ ³⁷⁴ ³⁷⁵ ³⁷⁶ ³⁷⁷ ³⁷⁸ ³⁷⁹ ³⁸⁰ ³⁸¹ ³⁸² ³⁸³ ³⁸⁴ ³⁸⁵ ³⁸⁶ ³⁸⁷ ³⁸⁸ ³⁸⁹ ³⁹⁰ ³⁹¹ ³⁹² ³⁹³ ³⁹⁴ ³⁹⁵ ³⁹⁶ ³⁹⁷ ³⁹⁸ ³⁹⁹ ⁴⁰⁰ ⁴⁰¹ ⁴⁰² ⁴⁰³ ⁴⁰⁴ ⁴⁰⁵ ⁴⁰⁶ ⁴⁰⁷ ⁴⁰⁸ ⁴⁰⁹ ⁴¹⁰ ⁴¹¹ ⁴¹² ⁴¹³ ⁴¹⁴ ⁴¹⁵ ⁴¹⁶ ⁴¹⁷ ⁴¹⁸ ⁴¹⁹ ⁴²⁰ ⁴²¹ ⁴²² ⁴²³ ⁴²⁴ ⁴²⁵ ⁴²⁶ ⁴²⁷ ⁴²⁸ ⁴²⁹ ⁴³⁰ ⁴³¹ ⁴³² ⁴³³ ⁴³⁴ ⁴³⁵ ⁴³⁶ ⁴³⁷ ⁴³⁸ ⁴³⁹ ⁴⁴⁰ ⁴⁴¹ ⁴⁴² ⁴⁴³ ⁴⁴⁴ ⁴⁴⁵ ⁴⁴⁶ ⁴⁴⁷ ⁴⁴⁸ ⁴⁴⁹ ⁴⁵⁰ ⁴⁵¹ ⁴⁵² ⁴⁵³ ⁴⁵⁴ ⁴⁵⁵ ⁴⁵⁶ ⁴⁵⁷ ⁴⁵⁸ ⁴⁵⁹ ⁴⁶⁰ ⁴⁶¹ ⁴⁶² ⁴⁶³ ⁴⁶⁴ ⁴⁶⁵ ⁴⁶⁶ ^{467</}

[illegible]

lêto igne vsq; ad consumptionē medietatis: deinde forti
ter expugnado coletur: in illa colatura ponatur. v. lib.
succharum. ij. lib. ad rosaceæ: bulliant simul vsq; ad spū
situndē: frysus: sumatur de isto quolibet mane. z. ij. cū
z. ij. aque tepide. Et cibus cū sit panis albus et aqua
quiquez: de isto comedat. z. ij. vel plus: prout libet
bitur: elongetur ab omnibus frysus carminē. Et cū Be
ginnē: deo dante refoluerit apā tali modo: quēnat
ad sanitatē. a. f. non veniunt ad finem.

[illegible]

PILLVLE conuenientes in hoc casu. R. seminioli assati: liquiritie. ana. ʒ. i. pistentur iste due res quelibet per se: r. macis facias cum syrupo pomorum dulcium: faciat pil-
lule ad modum lupinorum: teneantur in ore donec li-
queantur successe die noctuq.

SYRYPHUS cōflectens colon verberis et licticis: Et folio
rū myrtis & floris cūctis alijs. y. ff. maloni granatozū qđ
reperitur in medio floris maloni granatozū: corallā ali
bia. 3. malicis: floris cūctis. an. 3. y. qđ cūctis conqñ
fanda cōflectantur: infunduntur per noctē in .xlv. lib.
aque feruentis: mane vtro bulliant vñ: ad consumptiō
nē medicatis lino ignis: colentur: in itula cocleara po
nantur de syrupo malicis: de syrupo ficaria rofarus.
an. 3. n. g. et cūctis similibus vñ: ad cōcōctiōnē vñ.
Ereguntur: et cūctis similibus vñ: ad cōcōctiōnē vñ: ad
solutiōnē: fūari: fūari: polmōis cōdiant in aqua
pompē ad cōcōctiōnē: Ereguntur ad collum patēde
syrupus ad cōcōctiōnē in fūmōis cōcōctiōnē.

[illegible]

Syrupus

A SYRVPVS confertis in retentione vine. Si senis
citrulicucumeris: melonis: et cucurbit mundatarum
añ. 3. j. baci: et radicia apuz: feniculi añ. quartam par-
tem. 3. j. conqussentur quelibet per se: ponatur in. xy.
lib. aque feruentis: bulliant vñq; ad consumptione me-
dictatis: colatur: in ipsa colatura ponantur succhari
lib. vij. et mellis lib. 3. et iterum bulliant vñq; ad spissitudi-
nem syrupi: propinetur de isto quelibet mane. 3. q. cū
3. vñq; aque calide.

ELECTVARIVM valde vtile buic passioni. 8.
conies melonis: et seminum cumini: et mallicis añ. añ.
x. palmace masculinis: coquionum adulcorum: lapidis
malaici: et lapidis spongie. añ. añ. v. quelibet terant per
se: conficiantur cum syrupo sapifragie de quo datur
omni mane añ. 3. cum supradicto syrupo. Sciendo qd
istud electuarium non solum confert in retentione vi-
ne simpliciter: verit etiam quando est causa lapidis: quo-
niam ipsum frangit: et educit illum cum vna. Et immu-
gatur cum pinguedine cattie: quia confort valde. Et con-
fectio etiam agere et ter benigne de qualibet quantitas
vnius caustice: si recipiatur cum aqua succchari: pucat
vinam et lapidem frangit: maxime si uniantur renes:
debetur illis: cum predicta pinguedine cattie.

SYRVPVS vñs valde excoctionis vñe et scabi-
8. corticis subtilis granorum puz: et illa que est inter
testam duram et grana munda alba ipocum: liquiritie
mundate: rosarii. añ. 3. j. pulsentur quelibet per se: in-
fundantur per noctem in lib. xij. aque feruentis: et in mane
bulliant vñq; ad consumptione medietatis: colatur: for-
titer exprimendo: et in illa colatura ponantur lib. q. fyru-
pi de bisarbalis: et iterum bulliant lento igne vñq; ad de-
coctionem syrupi: propinetur de isto omni mane a. ij.
3. vñq; ad. añ. cum ter tanto aque tepide ad bibendum.

C **ELECTVARIVM** vñs valde in hoc casu. 8. co-
cticia subtilis puzum predicti. 3. j. mallicis et feminis sty-
cados. añ. quartas partes. 3. j. terantur quelibet per se:
et conficiantur cum succcharo rosaceo: si videretur ipse
sum nimis: addatur aliquid de syrupo rosaceo: facto ex
rosis ficcis: de quo omni mane datur circiter. 3. q.

SYRVPVS optimus confertis contra fluxum san-
guinis benetrodydri. 8. androgini. 3. q. folium myrtis:
et balustanis: limatur: ferri. añ. 3. j. liquiritie mundate
ad pondus omnium: pulsentur quelibet per se: et infun-
dantur per noctem in. xv. lib. aque feruentis abq; ly-
matura ferre: bulliant vñq; ad consumptionem medie-
tatis. limatura ferro ponat in duas libras aceti: poci-
ta aut decoctio colatur: et in illa colatura ponatur lib.
xij. succchari: et lib. j. mellis: et simul coquat ad spissitudi-
nem. Et si fuerit pōpe finem decoctionis: extrahatur li-
matura ab aceto et ponat in dicto syrupo et decoquatur
vñq; ad cōplemēti decoctionis: deinde colatur: de quo
datur patienti omni mane. 3. 5. cum aqua calida.

D **ELECTVARIVM** valde vtile in hoc casu. 8. fic-
ci liquiritie. 3. v. androgini. 3. v. 5. limatur ferri ter ma-
defecte in aceto: et qualibet vice per noctem vinam et
exsiccate. 3. 5. terantur quelibet per se: et cribellentur sub-
tiliter: conficiantur cum syrupo optimi mellis deco-
cti vñq; ad spissitudinē. et datur patienti quelibet mane
tertio añ. iij.

SYRVPVS optimus confertis dolentibus spines et
his similibus. 8. areos: labada: baxaron. i. asara bacca-
ra: eupatomi: qd arabice dicitur: gesseris: panical: camomil-
le: ad al. amalech. unelliot. añ. 3. j. ad. aron: et fodeghe-
di campellere: et polius montani et campellere. añ. 3. 5.
liquiritie mundate ad pondus olis: mallicis et croci. añ.
quarta pars. 3. j. pulsentur qd sunt pistanda: et infundant in

3. lib. feruentis aque: et lib. acet. 12. Dane 60 ponat ad len-
ti igne: et bulliat vñq; ad consumptione medietatis: et colat:
et in illa colatura addant lib. xv. mellis: et succchari lib. 2.
iterum bulliat sit vñq; ad spissitudinē syrupi: de quo quelibet
mane a. 3. ij. vñq; ad. añ. 2. 5. cum ter tanto aque calide.

ELECTVARIVM optimus confertis valde in hoc
casu. 8. ad. ferre: sem. 8. albotum: babone. 4. camomille. añ.
3. j. succi liquiritie: gariofilis: amgdalarum mundatarum:
et pincari madata. añ. 3. 5. teratur qd bet p. se: et cribel-
lentur: conficiantur cum syrupo sngabim: qd no possunt pu-
lari dissoluant cū isto deco syrupo: sit conficiant: et ppi-
net de isto patiti ab añ. 4. vñq; ad. añ. 2. 5. quelibet mae.

SYRVPVS confertis valde dolentibus hypochondrio-
rum qui veniunt ex flegmate subtili: sunt quasi intol-
terabiles: cum creditur esse in fine nondum sunt in ppe.
Et ppter hoc est necesse medicum esse valde sollicitum in
ponendo circa hoc: qd non solum sit ex predictis bo-
mibus: verum etiam ex vaporibus seu ventositatib: qd
re resoluta sunt pōnda in hoc casu. fiat ergo syrupus
iste qui confert valde in hac passione. 8. floreni camo-
mille: alchib: almedch. i. mellis: et cortice citri: feniculi
añ. 3. 5. sequantur: et scilicet. añ. 3. añ. 3. scilicet melonis: et co-
tici ad pondus omnium: conqussentur omnia: et po-
nantur in. xij. lib. aque feruentis per noctem vnam: ma-
ne 60 bulliant vñq; ad consumptione medietatis: et colent:
et in illa colatura addant lib. x. mellis mundi spumate: et
bulliat vñq; ad consumptione decoctionis: et apponet ol
mane ieiuno stomacho. 3. q. cū ter tanto aque tepide. Et
regatur cū turribus et aub' parus nemois i talpbea.

M A H A Z O N confertis hinc causis. 8. granorum py-
ni mundatorum. 3. v. anelliarum mundatarum. 3. 4. sic-
ci liquiritie: mallicis: gariofilorum: et feniculi. añ. añ. añ.
terantur quelibet per se: et cribellentur: et conficiantur
cum syrupo de corticibus citri optimo: et datur omni
mane añ. v. cum aqua calida.

SYRVPVS optimus confertis cholericis febribus.
8. capillati venteris: omnis melonis: et cucumeris: fan-
dalit: eupatomi. añ. 3. j. floreni nemfariis: violarii. añ. 3. 5.
mallicis añ. 4. qdant conqussenda conqussentur: et in-
fundantur in lib. xy. feruentis aque per noctem vna. 12. q.
ne aut bulliant lento igne vñq; ad consumptionem me-
dietatis: colentur: et in illa colatura ponatur lib. v. suc-
chari: lib. j. acetis: manice: et anaridi. añ. 3. q. et deco-
quantur vñq; ad spissitudinē syrupi: de quo si mane den-
tur. 3. 4. cum vñq; 3. aque. Et regimen eius sit aqua deco-
infrigidata: et abluatur cū a rebus dulcibus. Et si coque-
retur patens de situmrigidetur aqua oidei cum muci:
vel ponendo eam in puteo: et propinetur ad bibendum.

SYRVPVS confertis sinodis: fiat primo floto-
ma cū acando de sanguine quasi ad sincopim: postea
propinetur de isto syrupo. 8. floreni nemfariis: viola-
rum: sandali. añ. 3. j. pulcentur sandaliter ponantur omnia
in sex libris feruentis aque per noctem vna. 12. Dane ve-
ro bulliant vñq; ad consumptionem medietatis: colat:
ture: et in illa colatura addatur lib. 3. aque cucumeris fan-
raconi: et citruli. addēdo aliqd aceti: et infrigidetur in
puteo: et de illa muci sit preparata dem. 3. q. Cognosce-
do qd si dederis vel ppiatueris patienti sinodis aliqua
calida acui: inde nō modici recipiet nocumēti: qd nūq;

E

F

G

H

Regimen.

A *cras* q̄ p̄seruatio sanitatis exiit in cōgādo se a multa repletioe ⁊ a superfluo labore. vide ḡ q̄uo possit Dippo cras p̄seruatioe sanitatis in illis ouab⁹ vya. vs. vi. q̄libz se ablinat a supfluo ⁊ nimia repletioe ⁊ ē a tali exercitū exercitū ⁊ laboib⁹ q̄ possit cibū corripere ⁊ digōne ipe dircetū q̄ aliq̄s tantū comedit aut bibit q̄ satat supfluo ex necessitate k̄ḡ fide extēso. Et scitū cū q̄ d̄libet mēbū q̄ c̄tēdū vltia debilis solut p̄ine p̄mutat ⁊ inde debilitat vlt p̄ine. Quare cū hōc p̄m tali d̄spōtione exiit: debilitat vlt p̄ine in tantū q̄ nullo nō p̄fē cū p̄t digōne exerceat accidit dolor in eoz d̄bilitas mori p̄p̄t ⁊ magis cū potat aquā multā post repletioe. vlt p̄fē est qui accēdit a vna ex illis reb⁹ vs. aut q̄ corripit digōne tali mō q̄ inde p̄t ad mortē p̄uocare. Et si corruptio fuerit remissior atq̄ minor p̄dicta: efficit in hūm⁹ h̄ liberatū cū bono regimine ⁊ p̄ueniēti. Et adūc p̄t esse leuio digō mala mutati: q̄ sustenta b̄r patēs ab q̄uo q̄ p̄ueniat ad egritudinē q̄ in labo re. Sp̄s aut male digōis diuerificat s̄m diueritatē sp̄m ciboz ⁊ cōplonā ⁊ etatū atq̄ s̄m p̄parationē mēbz ad receptiū egritudinē. ¶ Certissime cogitēdo q̄ si digō mala vel corrupta facta fuerit in hō: ipse est q̄ bona sit in epate vel in ceteris mēbris. Et dicit s̄līr Bāl. q̄ qui cupit ab egritudinib⁹ p̄seruare: custodiat toto posse ne mala faciat digōne ⁊ vt nō moueat se motu laborioso vel supfluo post cibū. Et hoc de cū medici p̄cedat. Et q̄ s̄līr p̄terunt q̄ q̄ vult in sanitate p̄uenire: s̄m deat surgere ante satietatē cū aliquo appetitu a mensa abstinentē se oīno a tēdē ⁊ supflua repletioe s̄dēbz. Itē adūc oēs sapiētes medici dicūt q̄ ex sumptioe mali cibū in modica quantitate min⁹ q̄m nocumētū q̄ ex receptioe boni ⁊ p̄fecti in quantitate supflua atq̄ magna. Eo q̄ q̄ aliq̄s recepit ex cibo nō bono aut malo in modica quantitate s̄dēbz ⁊ in epate digerē digōne cōpleta et p̄fectū q̄ p̄lectationē ip̄ine aut q̄ caloz vlt p̄uocet: d̄nat sup̄a illud medicus: infantū q̄ id q̄ ex illo p̄uenit ad mēbz: recipit ⁊ ouertit ab ip̄is: affatur in sui nutrimentū optime ⁊ p̄fecte: si ḡd ex ip̄o supfluo remanet: est modica valde: vlt abute expulsiua ip̄oz facit: iter expellit ab eoz: ḡre ex hoc nō p̄uenit nocumētū: si q̄ acciderit est leuē ⁊ ip̄ceptibile: q̄ nō cogit: vel curat. Quā aut saturat supfluo: q̄us ex optio pane ⁊ p̄fecto: nō nobilissimis carnib⁹ ⁊ p̄fectissime p̄paratis nō p̄t bonū facere digōne: ⁊ iudicabit. Et h̄c cū tali modici habuerit: q̄ p̄hibent ne aliq̄s cupiēs sanitatē suā p̄seruare: recipiat ferula multa in vna mēla: q̄m ex vno ferulo nō p̄t mī saturari: q̄ inde valcat ad nocumētū de quo sit curādum p̄uenire. Scitēdo q̄ s̄m q̄ diuerificat cibaria: diuerimode variat digō: s̄m nāq̄ vniuersūq̄ cibū. Ergo q̄cūq̄ cupit suā sanitatē cōseruare: s̄m deat comedere i t̄p̄is bonis diei ⁊ t̄līr comedat q̄ ite modice nō recipiat extēdō ne ⁊ grauius: comedat cibaria p̄ueniētia s̄ue n̄c̄m̄tantū q̄ nō beneciat ad eructationē putridā vel corruptiōneq̄ ad sitim: q̄ s̄m t̄iat post cibū leuat: ⁊ q̄ cibaria sua talia erūt: q̄ p̄maneat mollē ⁊ salubris n̄c̄. Et h̄c regimē toto posse p̄leuerit. Si aut aliq̄s s̄dēbz necessitas comedere in hora calidis: minuat de quantitate: eo q̄ vlt d̄iectua in t̄p̄e tali ⁊ hora debilis exiit: q̄ sp̄ationes nālo caloz ad exterioria. Et q̄ in frigidat aer ⁊ addat ⁊ multiplicet de quantitate: ex p̄t digō s̄m t̄p̄is fortificat ⁊ vigorat q̄ coadunationē ⁊ d̄rictionē inuat: caloz ad interiora ⁊ cōstrictionē poroz. Et dico vobis d̄c̄ reuerēde in s̄p̄tate: q̄ siq̄ regeret: eo mō quo regit alī suū q̄ egat: euaderet a multis ⁊ diueris egritudinib⁹ q̄m non regit

¶ Explicit liber d̄bymeron ab p̄gobar.

E *bō* q̄ nō p̄pinet suis equis annonā s̄m q̄ cogitare ⁊ scire p̄t q̄ possit bādī in tali p̄portioe: s̄m q̄ cogitare ⁊ scire p̄t q̄ possit digerē atq̄ ferre cōpētētē sine d̄ficultate ⁊ laboē. Quā b̄līat ḡd q̄ in modestate cibaret vel supflueant fangaret vltia debilitat iocunditas bonoz: s̄m t̄iat q̄libz artibus in suis morib⁹ exerceat: q̄m ē radij marie in p̄seruatioe sanitatis s̄m in p̄t b⁹ egritudinib⁹ expellēda. ¶ Et tā d̄icit nobilī Dippocras: q̄ q̄ vult suā sanitatē p̄seruare: vlt exercitū: nō q̄ nō p̄cipiat delectatōis in suis mēbris: ⁊ grauius supfluo vel sitis. Scitēdo q̄ nō regit res in mēdo q̄ possit motu ⁊ exercitio oxidato equari: eo q̄ ex motu excitat ⁊ augmētāt caloz nālo in oib⁹ mēbris. Et nō est corp⁹ aliq̄m b̄lī in quo nō multū multiplicet supfluitates aliq̄s ḡlī: s̄m q̄us cōdat t̄p̄ate ⁊ cibaria optima ⁊ p̄fecta: mediū in facit: b̄lī q̄ sumunt exercitio ⁊ motu oxidato. Et expellit ⁊ nō nocumētū ex motu ⁊ laboē q̄ accit ex malo regimē factū in mēbris: bonū aut scitū est q̄ mori nō s̄m cōlēs: ḡd aliq̄ sunt: grauius aliq̄ foztes: ḡd exultat debiles. ¶ Dor⁹ aut gravis ē ille quo fortiter anhelat: p̄mutat cū anxietate: ⁊ ille q̄ fortior: hoc fortior nōlāt laboriosus atq̄ grauius valde. Debilis vō nō idem p̄mutationē vel alterationē in corp⁹. Et optima ḡd ē in p̄seruatioe sanitatis: exerce atq̄ agere mori leues ⁊ nō laboriosos: ⁊ nō ē p̄ueniēti exercitio: n̄lī fca ⁊ cōpleta digōne. Et post expulsiōne supfluitatū p̄ne ⁊ fce digōis. vs. ⁊ hercosis: vniuersis b̄r fieri mori in fort caloz: vlt in supfluo frigore. ¶ Dor⁹ p̄ueniētiā s̄m inane post cūm a somno ⁊ cōpleta digōne: fca expulsiōe vltari supfluitatū. Hercosis ⁊ vlt. ¶ Dicit Bāl. in regie sanitatis: q̄ ad mōdū exercitū est p̄ueniēti ante cibū: ita nocumētū ē valde post cibū: sp̄līr post supflua satietatē. Scitēdo q̄ motus supfluo ⁊ cois ⁊ balnī post cibū s̄nt oīa magni nocumētū: sp̄līr illis q̄ b̄r venas strictas nālāt: illi sunt q̄ recipiūt ⁊ recepit p̄līr ex talib⁹ mēla nō cūmēta. Tū sine nocumētū p̄līr q̄libz se mouere ambulatō mī quantū sua domus in lōitudine extēdāt. ad hoc vt cib⁹ delectatē possit facit⁹ ad fundū s̄dēbz vbi digō nālāt: cū b̄līat. ¶ Et s̄m q̄ ex reb⁹ mīnī adunāt d̄i gestione: ⁊ mī in illis q̄ afficiunt sunt de mēris in b̄r. Et de mēlis: ⁊ vltioib⁹ reb⁹ in regimē ⁊ p̄seruatioe sanitatis est: nō addere cibū cibo donec famus sit digit⁹: ⁊ nō comedere nisi post nālē appetitū: naq̄ bibere d̄i mī t̄p̄e b̄līr: q̄m n̄lī mīlites: ḡd plures d̄ols parit s̄m t̄p̄e fami mēdofas ⁊ inuālē: q̄ famēs sp̄līr erit ex humore malo ⁊ mordicatissimo: qui mordicat ossicū s̄dēbz: ⁊ inde p̄ercaf fumes cū nullatenus est satisfaciēdū. Et fcas q̄ bibere aquā post cibū ē vna ex reb⁹ q̄ mīnī destruit d̄i gestione: ⁊ mī fuerit afflic⁹ in mēdo ante q̄ comedat: ⁊ s̄m cibū nō bibat aquā simplicē sine aliqua admixtione. ¶ Et de modis ⁊ cōdib⁹ p̄seruatioe sanitatis ē: expellere supfluitates in ciboz ⁊ t̄p̄e in quā p̄t ab q̄ retē t̄p̄e ip̄oz nō p̄līmat q̄s comedere: ⁊ cū balnī strare: nec coire: aut p̄uenire: ku aliq̄ iter inceptū vel aliquē motū: graui faciemū p̄p̄cās supfluitates toto posse comē ⁊ expellere. Et post q̄ fecerit aut cōpleuerit aliquā ex viciis oībz actioib⁹: s̄m t̄p̄e agere s̄m deat illud idē: hoc est t̄tāre p̄ctas supfluitates expellere. Et de vltioib⁹ s̄m t̄p̄e cōueniētiā reb⁹ in p̄seruatioe sanitatis est: vt quilibet sciat ⁊ cognoscat nām vniuersūq̄ sp̄m cibū. Et vobis ⁊ sup bis ḡd plures medici diuerfos atq̄ vltios eiderūt libere: eo q̄ est ex reb⁹ magni nocumētū in arte medicē.

[illegible]

TABULA

44

baidda. Cap. 19.	13	De viceribus et scissuris q̄ sunt in pectore. Cap. 2.	23
De emigranea q̄ in arabico est scissura. Cap. 20.	13	De scissura loci pleurici. Cap. 3.	23
Tractatus decimus. De egritudinibus collicis est continens capitula decem octo. Cap. 1.	13	De apostemate lateris. Cap. 4.	24
De oppilatione. Cap. 2.	13	De scissura venarum pectoris. Cap. 5.	24
De relaxatione. Cap. 3.	13	De apostematis que sunt in panniculo quod dicitur de relaxatione. Cap. 6.	24
De spasma. Cap. 4.	14	De pectus in longitudine in duo. Cap. 6.	24
De trachoe. Cap. 5.	14	De palisandis et stragmatibus. Cap. 7.	24
De egritudinibus spondilium colli. Cap. 6.	14	De scissura sunt capitula scissuris qui continent tractatus sex. Cap. 7.	25
De distillatione spondilium colli. Cap. 6.	14	De egritudinibus micticis generalibus. Cap. 8.	25
De egritudinibus micticis. Cap. 7.	14	De obilitate venteris et pyloricis micticis. Cap. 9.	25
De apostemate micticis. Cap. 8.	14	De ventositate micticis. Cap. 10.	25
De oppilatione micticis. Cap. 9.	15	De retentione fecum et sinus pectus. Cap. 11.	25
De apostematis que sunt circa guttur. Cap. 10.	15	De excoziatione micticis. Cap. 12.	25
De solitione contumitatis colli. Cap. 11.	15	De demotopidis. Cap. 13.	26
De infestatione facta in epigloto. Cap. 12.	15	Tractatus secundus. De egritudinibus renum et vesice. Cap. 1.	26
De quinaria. Cap. 13.	16	De egritudine vesice et virgine continet capitula octo. Cap. 1.	26
De apibus accedentibus canne pulmonis. Cap. 14.	16	De renibus in venteris. Cap. 2.	26
De rancidine vocis. Cap. 15.	16	De lapide renum. Cap. 3.	26
De pulvis in morticu in ystago. Cap. 16.	16	De retentione sanguinis qui exiit de virga. Cap. 4.	26
De corruptione et putrefactione in gula et micticis eorum. Cap. 17.	16	De lapide vesice. Cap. 5.	26
De primatione scissus et motus et de relaxatione meri et ystagi. Cap. 18.	16	De apostemate renum. Cap. 6.	27
Tractatus undecimus. De egritudinibus pulmonis et est continens capitula tria. Cap. 1.	16	De mala complexionis renum. Cap. 7.	27
De catarro descendente ad pulmonem. Cap. 2.	16	De solitione contumitatis renum et vesice. Cap. 8.	27
De apostemate pulmonis. Cap. 3.	17	De obilitate vesice et virgine continet capitula quatuor. Cap. 9.	28
De tussis que provenit a mala complexionis et de oppilationibus alijs pectus. Cap. 4.	19	Tractatus tertius. De raicis et pectus continet capitula quatuor. Cap. 1.	28
Tractatus duodecimus. De egritudinibus cordis et est continens capitula septem. Cap. 1.	19	De testiculis a sterilitate que ex mala complexionis ipsorum procedit. Cap. 2.	28
De egritudinibus cordis in generali. Cap. 2.	19	De apostemate testiculorum. Cap. 3.	28
De tremore cordis qui arabice est altadeth. Cap. 3.	19	De mala complexionis siccis testiculorum. Cap. 4.	29
De chardiacis. Cap. 4.	19	De crepatura. Cap. 5.	29
De aqua que congregat in marsupio cordis. Cap. 5.	19	De egritudinibus que sunt in bursa testiculorum. Cap. 6.	29
De pelliculis que sunt in marsupio cordis. Cap. 6.	19	Tractatus quartus. De egritudinibus virgine et continens capitula quatuor. Cap. 1.	29
De critica cordis. Cap. 7.	19	De oppilationis que fit in virga causa lapidis vel alius. Cap. 2.	29
De apate q̄ fit in marsupio cordis. Cap. 8.	19	De pusione semilapide virgine. Cap. 3.	29
Tractatus decimus tertius. De egritudinibus epatis et splenis et est continens capitula sex. Cap. 1.	20	De foamibus que sunt in virga. Cap. 4.	29
De egritudinibus epatis in generali. Cap. 2.	20	Tractatus quintus. De egritudinibus vulve et matris. Cap. 1.	29
De tremore epatis. Cap. 3.	20	De egritudine vulve et continens capitula octo. Cap. 1.	29
De oppilatione epatis. Cap. 4.	20	De sterilitate propter mala complexionis. Cap. 2.	29
De dolore epatis. Cap. 5.	20	De apostemate matris. Cap. 3.	30
De egritudinibus splenis. Cap. 6.	20	De corollione matris. Cap. 4.	30
De ictericia citrina. Cap. 7.	20	De obilitate matris. Cap. 5.	30
Tractatus decimus quartus. De egritudinibus que sunt in supracet est continens capitula duo. Cap. 1.	21	De fluxu menstruum. Cap. 6.	30
De scissura supracet et epiti micticis. Cap. 2.	21	De retentione menstruum. Cap. 7.	30
De vulvere venteris et micticis. Cap. 3.	21	De oppilationis et sigilationis que accidunt collo matris. Cap. 8.	31
Tractatus decimus quintus. De palisandis stomachi et est continens capitula sex. Cap. 1.	21	De lamatione matris. Cap. 9.	31
De critica stomachi. Cap. 2.	21	Tractatus sextus. De egritudinibus ossium et continens capitula quinque. Cap. 1.	31
De apostemate stomachi. Cap. 3.	21	De mala complexionis et fractura ossis. Cap. 2.	31
De veruca que oritur in stomacho. Cap. 4.	22	De superadditione ossis. Cap. 3.	31
De sic que fit in stomacho que in arabico dicitur duvelati. Cap. 5.	22	De scissura ossis in longitudine. Cap. 4.	31
De humores dimeris inibitis in flegmatico stomacho. Cap. 6.	22	De fractura ossis causa doloris. Cap. 5.	31
De motu stomachi qui dicitur in arabico folab latine vero singulus. Cap. 7.	23	De ingrossatione ossis p̄ter naturam. Cap. 6.	31
Tractatus decimus sextus. De egritudinibus pectoris et stragmatibus continens capitula septem. Cap. 1.	23	De egritudinibus que accidunt vbi in carne et cute totius corporis sunt sunt vices et puritas et b̄. Cap. 7.	32
De apate pectoris et primatione anhelitus. Cap. 2.	23	De puritatis in particulari. Cap. 8.	32
		De variculis et morbilis. Cap. 9.	32
		De morphea alba que non rubescit p̄pter fricationem nec aliqua alia causa. Cap. 10.	32
		De morphea alba q̄ rubescit ex fricatione. Cap. 11.	33

T A B V L A

De morphea nigra. Cap. 6.	31	De fistula. Cap. 34.	36
De granula parvis q̄ accidit in toto corpore. Cap. 7.	31	De oculoibus hypochondriacis. Cap. 35.	36
De viciis curis que arabice dicuntur alcella: id est p̄- trofo. Cap. 8.	31	De apandibus que sunt sub spatula dextra vel sinistra: et cū inter profundum apothema. Cap. 36.	36
De verruca et poia. Cap. 9.	31	De apandibus que dicuntur boggu. Cap. 37.	36
De tunc outate. Cap. 10.	31	U. Liber tertius continet tractatus tres: quorum tracta- tum primum continet capitula tredecim.	36
De corruptione et excoiatione cutis. Cap. 11.	31	De febribus effluuiis. Cap. 38.	36
De lepra. Cap. 12.	31	De febre cholericā seu tertiana. Cap. 39.	37
De eadar et de fleg. Cap. 13.	31	De febre quotidiana hegmanica. Cap. 40.	37
De fetu. hoc parali in particulari. Cap. 14.	31	De sanguine febre. Cap. 41.	37
De spatio. Cap. 15.	31	De melancholica febre. Cap. 42.	37
De pustulone. Cap. 16.	31	De febre que fit ex cholera yuzelina psaffina aut eru- giosa. Cap. 43.	37
De salta. Cap. 17.	31	De cura febuis tertiane non pue que fit ex cholera mē- ta hegman. Cap. 44.	37
De tremore. Cap. 18.	31	De febribus compositis. Cap. 45.	37
De affe. hoc quātime dicuntur pedofecti. Cap. 19.	31	De ignis febuis tertiane. Cap. 46.	37
De vena que dicitur mediana: et est egritudo que pio maiori parte accidit nigro. Cap. 20.	31	De ignis febuis sanguinis. Cap. 47.	37
De verme qui occidit sub cuti: et de combustione ip̄a- tis. Cap. 21.	31	De ignis febuis quondiane. Cap. 48.	37
De vermicibus qui occidunt in intestinis. Cap. 22.	31	De ignis febuis quartane. Cap. 49.	37
De cucurbitinis. Cap. 23.	31	De febre ethica et ignis et cura eius. Cap. 50.	37
De vermicibus minutis et parvis qui occidunt in inferio- ri parte intestini. Cap. 24.	31	U. Tractatus febuis. De crisi et cū continet capitula duo.	38
De varicibus. Cap. 25.	31	De febuis eructis. Cap. 51.	38
De elefantia. Cap. 26.	31	De ignis et accidentibus ipsius crisi. Cap. 52.	38
De cancro. Cap. 27.	31	U. Tractatus tertius. De epidemia et cōmet capla q̄mou.	39
De doloribus ametrarum. Cap. 28.	31	De epidemia q̄ puenit ex corruptione aeris. Cap. 53.	39
De dolore qui fit in substantia intestini. Cap. 29.	31	De epidemia q̄ puenit ex aqua putrida et fenda. Cap. 54.	39
De dolore qui fit ex labore et fangatione. Cap. 30.	31	De quantitate et dislocatione spondilium colli cūmen- te ex quadam corruptione aeris. Cap. 55.	39
De podagra que arabice dicitur anancras. Cap. 31.	31	De cura seu p̄curatioe a piculo male aque. Cap. 56.	40
De sciligris que accidunt manib⁹ et pedibus et algi mēi- bris. Cap. 32.	31		
De egritudinibus vnguium. Cap. 33.	31		

Finis Tabule.

A Incipit Liber de medicina Auerrois: qui dicitur Colligere totale Liber ille continet libros septem partiales. Liber primus tractat de prologo et tractatu. Prologus ille continet duo capitula. Capitulum primum de prologo: quod est probemum.

VANDO veniata fuit super me voluntas per nobiles pceptus ex parte nobilis dñi Adelaci Sepie a me: et moniti de marcho p consilio suorum liborum Auerrois et Auerrois aliter pcepti nobis copulare vni librum quo continetur tota scia medicinalis in arabico q affirmaret et indicaret et tñdones puoniq cap effent retinenderet q dñm tñdones delectauit vntes meas ad sui pceptum aug mentari eas ad sui seruiciu copulauit mñ libru vniuersitatis et vocant nomen sui colligit eo q lictu in eo ordine doctrinae a reb⁹ vlt⁹ et ab aliis pcedit quousq deuenit ad ptecularia: sicut fit in doctrina trāspēru coponit: qd est de clauis supra pmo pphico: pata fca in isto libro q ego pmo cōsiderari cōpōndere viles regulas bui fca: et pteica intēdure ab illis ad mēbza suaz ad partes suas in vno alio libro: quē cōponā si placebit deo: vno canu psum colliget. Adhuc elegi in ordine huius libri aliu ordinē q elegit alij auctores in suis libris: et ille ē ille ordo q est magis conueniens in doctrina huius scie.

Et scias q aliquis non poterit stare sup finē bui libri: nec intelligere maiore pte eius: nisi ille qui legerit tñ in logica q ipse possit ad minus cognoscere modos trāsum pntationis. Adhuc necesse est q ipse sit de illis q vñ fuerint aliqui fore in radicib⁹ nūāū sciaz. Et nō erit de aliquibus itoz nō sōlū erit pntas a certitudine intēro nis bui libri: et ab vtilitate et pte eius: et ab eo magnū nōcūmēdū q ei ab omnib⁹ et recipiat. Et qui ab omnib⁹ iustificas q ab omnib⁹ vntatē bui fca. Et dñm est in septē ptes: q libz eius pte posui p vno libro. Et si expectes a me q ego dñm ptes suas ad mñ caploz: neqz q approposet et vniūqz caplū pte in illa re vniūqz aut dñm ptes suas bñp ane mñdū: et maiore pte pntat auctoz. Et p pte nō vniūqz fca sunt in faciedo b in maiore pte libz pntat. Et forte qd in dñm eos ad faciendū b fuit debilitas dñtēme sciboliz. Sed ille q habebit vñtē dñm sciaz: cognoscat in vnoquoqz lib⁹ pteas reū pmas et sciaz: dñm et vñaz rē ab aliis q vñdēbunt et magis cōueniēs libza legēdū q voluerit dñdēre eos ad paruas partes vñ ad ca pntia faciat et nōmēt ea sicut vñt.

De diffinitione libzorum. Cap. 2°. RIMVS Liber tractat de anatho: et nō multiplicabo in cōco q non pmitto dicere res nouas in eo q non sit dca q alios auctoz: qd tñ pntio facere in alijs libz: quia in eis tñmulo verba que non fēserunt antiqui medici et q ante me trāsiērūt et pōabuntur a radicibus sciarum naturalium. SECVDVSVS Liber notat liber sanitatis: in isto dñm mētū sanitas vera diffinet: et narrat complōnē et complōnes oim mēbzōū pñmū et officialiū: et narrat oēs opationes eoz: et per quā vñbñt agere eozum opationes: et pati suas passiones. Et narrat oēs spēs sanitatis cuiuslibz mēbz p oēs causas quoz. Et narrat oēs spēs vñmū coponē sciaz et gēlū et dñm et sūti cap: sūtiāū Aritū. et Scilicet bñm. Et in isto loco cadet memoria dñputationis super buo spermatiz: quod eozū est pars embuionis: et quod non: et quā loco ipz itat embuionē in p mās an per somnū. Et narrat oēs virtutes pñm auctoz q est in corpore motu voluntario: qd

est: et vbi est finis eius an in nervo an in lacte. Et narrat de motu pectoz et pulmonis: et omniōne que cōdit inter auctoz pñmū sup finem sciaz et remouet dubia. Et narrat de vntatē naturā aeris temperatū. Et de natura quatuor temporū anni: et qualis temperantia est illa que dñm in vntatē.

TERTIVSVS Liber dñm egritudinū: ibi dñm egritudinē narrat spēs egritudinū simplicis. Et membra conilia et officialia: et ponit in vnoquoqz eozū oēs quoz cās vñt: et de particularib⁹. Et postea narrat oēs spēs egritudinū coponit q sunt in mēbz. Et ponit cās eozū sūtiāū eandē vñ pñctam. Et narrat oia accēta q sugēnt sup eoz opōnes i dñmūone aut in debilitate. Et ponit cās utaqz rerū pñct: in isto loco cadit dñmū doloris: et q sunt cās eius et quoz et b addimus vñā sup finem. Et in hoc multū mētia. Et narrat oia accēta tñmū et vñmū: ponit causas sūtiāū Aritū.

QUARTVS Liber notat liber signozum: et narrat oēs signoz spēs significantiū supra sanitatem cuiuslibz mēbz pñt in mēbz conuulsiū et officialiū ex parte opationū eoz. Et narrat super oēs spēs signozū significantiū super oēs egritudines cuiuslibz mēbz pñt. Et signa accēta eozū ex parte opationū ipzozū sūtiāū Aritū. Et hic cadit dñmū signū. Et narrat vñā signozū significantiū super egritudines mēbz ex parte partiarū anticipantiū: aut ex parte accēdentiū. Et narrat signa significantiū super sanitatē et super egritudinē vñm et particularē ex parte pulis et vñm. Et narrat signa significantiū super egritudinē que cōmētōi cōpōnēt fca et sūtiāū: dat cās carumz sciaz et febze dñm. Et narrat oēs modos crisiū et veros et falsos bonos et malos: et pteas carū et cās carum esse et oēs carū esse: carū pñmū. Et reddi tur cā quare medicū dñm qd et vñm et crisiū in dñm conuersionis ipz et vera apō eos dñmū vñm in dñm cretico cōuēniē illi egritudinē: b cadit inquitio si itel le sunt causē in opationibz cōpōnēt infernali aut nō: et sūtiāū et vñmū cā pñmū vel remotā. Adhuc inquitio si astronomia est nēcia scie medicinz an non. Et narrat signa crisiū ex parte rei exēntis a corpore: aut ab eo qd vñ ab opationib⁹ cōpōnēt egrū. Et narrat signa significantiū super quamlibz egritudinē mēbzōū interozū. Et narrat signa signantiū super egritudinē ex parte rei exēntis a corpore exitu accēta: et nūli. Et ponit oīas q sunt inter fluxū qui accēdit p egritudinē mēbz q sugēnt vñ mēbz aut plus q vñ et fluxus q accēdit p egritudinē vñm q sugēnt mēbz. Et narrat opationem plurimoz q trāsiāt de vñā medicā ad aliā in vñā mēdicaridē alioz egritudis. Et qre pñm dñmū medicinas sup eadē egritudinē: hic expñctio exēpla conuulsiū et cōmētōi fugēnt vñā. Et narrat oia signa p q cōrtificatur nobis in egritudinē cuiuslibz mēbz que carū est mñ: et q nō: et illa res est mñtū declarada: eo q est mñtū nēcia ad cognoscēdū medicū.

QUINTVS Liber notat liber medicinz et cibozū. In pmo ostenditur in eo qd quid est cibū: et qd est medicina sūtiāū Aritū. et Scilicet. et narrat nān cuiuslibz itoz: et eozum vñm opōnē in corpore bñm et et numerū sūtiāū pñmū vñmū virtutē que ipzū opat: et per se et qd accēdit q vñm earum q est approposita solū vñ mēbz: et q plus q vñm q sūtiāū mēbz. Et narrat de mēbz.

E

F

G

H

[illegible]

I quis specibus. Et hoc modo intellige quod species copulationis sanitatis sunt novae. Et temperata coeunt cum ambabus speciebus membrorum: scilicet quod ipsa est in simplicibus primo in substantia: et in compositis secundario et per accidens. Et ideo quia medici appropinquat copulationes distemperatas qualitate actus et passivae. convenientes est appropinquare complexionem totius corporis istis duabus qualitatibus solum: propter hoc sunt firmationem copulationes solum temperate solum quatuor.

De sanitate membrorum officialium et eius speciebus. Cap. 7.

T POSTQVAM est declarata sanitas et similitudo partium propter earum copulationem temperatam quae habent propriam in substantia confectionem: et per accidens membrorum officialium et totius corporis. Modo redeamus ad declarandum sanitatem membrorum officialium substantialem inquantum est officialis et species eius. Et dicimus quod membra officialia ideo qualia sunt copiosa apparent: quod est quod non operantur suas actiones et patiuntur suas passionem: nisi quando sunt in sua qualitate et in qualitate quantitatis: quantum ipsa est quantitas: et in positione sua secundum modum naturalem et in continuatione partium suarum: et in continuatione terminorum eorum in conjunctione suarum separationem: et in qualitate conjunctionis et separationis eorum: et sitis eorum: ordinationis. Et quidam sunt qui opinantur quod si sit in genere positionis: sed si vocatur positio hoc non est nisi propter communicationem. Sed qualitas eorum est quod sit forma eorum naturalis: quod convenientes eorum et vice sunt secundum formam naturalem in eorum largitate et fructu: et quod sunt eorum superfluitates in lenitate et asperitate secundum modum naturalem. Sed quidam est in tempore quando invenitur huiusmodi partium numerus naturalis: eodem modo in suis mensuris. Sed modus eorum in conjunctione est etiam modus ille naturalis: sicut communio partis membrorum officialium: et separationis intrat in hoc. Et continuationis: configurationis: terminationis: separationis: et conjunctionis manifestata sunt. Sed continuatio plus convenit in membrorum communium quod in officialium: et separationis plus convenit in officialibus: quia officialia non est super mensuram suam naturalem: et nisi quid est quodlibet communium eorum quibus est compositum super mensuram suam naturalem. Sed positio naturalis que est in membro hoc est videlicet modo est membrum positum: et situm erit locus membrum naturalis in eorum positione: et situm est in alia est intelligendum: et ita est modus iste in positione partis membrum in seipso: pars partium. Sed quod videmus quod erit modus istius ex communicatione eorum partium suis partibus: et modus naturalis hoc existit in positione: et configuratione: prima que generalis est omnibus membrorum corporis: sicut est communicatio omnium membrorum principalium: etiam hoc est inuentum in membro cum membro: sicut communicatio stomachi cum cerebro in operatione sua quod est appetitus. Et sicut est in partibus viuis et vivis membrum officialis cum parte que dominatur plus in operatione: et sicut est communicatio omnium partium oculi ad crystallinum humiditatem. Sed sunt gradus: et genus conjunctionis et separationis: eorum qualitates: quoniam sunt ex membris que separata sunt ab eis legaturis: sicut sunt digitus. Et eorum sunt quod afficiantur legaturis vel ademptio-

LIBER

nibus: quod partes intrant partes: et non sunt quoniam conjunctiones sunt notatiles: et hoc modo potest esse quod movetur membrum quod est pars conjunctionis ipsius situs. Sicut est planta manus que est pars conjunctionis: sicut quod est nominatum in arabico scilicet ipsa planta coniuncta est ligaturis et ademptionibus: et hoc est communio notabilis. Et igitur sunt species dispositionum que quando sunt in membris officialibus: tunc debent agere suas actiones naturales: et pati suas passionem: sicut illas quas habent a nobilitate. Et a capitulis anatomis que ordinata sunt per multos alios auctores potestis scire istas res polynies: propter hoc non est mea intentio prolongare me in eis. Et si tu vidisti libros Galeni et liberos aliorum medicorum qui sunt secundum suam opinionem: et videbis istam rem cognoscere quod illud quod videmus in definitione specierum sanitatis est multum melius et verius quam illud quod dicitur homo quicquid. Et istud melius non poteris cognoscere si tu non studueris in naturalibus scientiis: quoniam oportet quod tu teneas de via philosophorum aliquantulum plus quam de via medicorum: et iste liber non est factus pro illo qui incipit tantum legere.

De sanitate aliquid in membris communibus. Cap. 8.

T MODO incipimus dicere de membris communibus de complexionibus sanitatis appropinquatis membris communibus que sunt in fine temperantur: sicut sunt et quidam que exiunt a temperantia: sed exiunt per que non procedunt seculo similibus in actione autem passionem. Et similiter est in membris officialibus: et tunc invenimus ibi qualitatem temperantem: quantitatem temperantem: positionem temperantem: communicationem temperantem. Et ista est bona dispositio super quam videtur Galen committere in tractatu habi tudinis bonae: quoniam voluerit addere in isto libro non reputo malum. Ideo species sanitatum que sunt in officialibus membris sunt apud medicos octo: quatuor temperate: quatuor vituperate: aut augmentate. Sed quantum genus specierum vel generum dispositionum quidam sunt qui opinantur quod est unum in quo continentur membra communia et officialia: ista est forma conjunctionis nostre. Ideo quia communicatio est eorum modus sicut ista una est communicatio non datur alia est communicatio vera: vera est appropinquata magis consimilitudinis: alia plus officiali. Sed communicatio vera illa est consimilitudo: debet numerari in habitudine sanitatis eorum. Et modo declaramus omnes species habitudinum sanitatum membrorum communium et officialium: communes sive proprias. Et declaratur est in omnibus per quem modum est eorum communicatio. Et sunt necesse illi declarationi: ideo quod operatio complexionis temperate membrorum officialium non est una et eadem operatio cum illa consimilitudo: ideo quia est consimilitudo propria et in substantia: et officialibus secundaria: et per accidens et alij medici non subtiliter fuerunt in faciendo hanc divisionem.

De actionibus et passionibus et de virtutibus membrorum. Cap. 9.

MODO volumus tractare de actionibus et passionibus propriis in quolibet membro: et de intentionibus et cognitionibus sanitatis sunt loco causarum finalium: ille de quibus habemus loqui sumus istam loco causarum formalium et materialium: hic est ponendum unum principium naturale. Et dicimus iam esse ostensum in naturali philosophia quod quodlibet corpus est compositum ex materia et forma: quod materia non est inventa nisi propter

[illegible][illegible]

E

#

Tres m̃i # #
digones

Contrarium offerit
Aut. 1. i. Boet. 4
c. 2. prope finem
ubi quatuor assigna
digones.

R

Tres mī $\# \#$
digōnes
Contrarium afferit
Aut. 1. 1. Doct. 4
c. 2. prope finem
ubi quatuor assigna
digōnes;
R

Testiculū n̄
sunt prius
ceps vtrius
significat

G
Sperma
mulieris n̄
ingreditur

Rō p^a ab
expignēto.

H

est
ga
na
de
no

Som rā.

1815
 1816
 1817
 1818
 1819
 1820
 1821
 1822
 1823
 1824
 1825
 1826
 1827
 1828
 1829
 1830
 1831
 1832
 1833
 1834
 1835
 1836
 1837
 1838
 1839
 1840
 1841
 1842
 1843
 1844
 1845
 1846
 1847
 1848
 1849
 1850
 1851
 1852
 1853
 1854
 1855
 1856
 1857
 1858
 1859
 1860
 1861
 1862
 1863
 1864
 1865
 1866
 1867
 1868
 1869
 1870
 1871
 1872
 1873
 1874
 1875
 1876
 1877
 1878
 1879
 1880
 1881
 1882
 1883
 1884
 1885
 1886
 1887
 1888
 1889
 1890
 1891
 1892
 1893
 1894
 1895
 1896
 1897
 1898
 1899
 1900
 1901
 1902
 1903
 1904
 1905
 1906
 1907
 1908
 1909
 1910
 1911
 1912
 1913
 1914
 1915
 1916
 1917
 1918
 1919
 1920
 1921
 1922
 1923
 1924
 1925
 1926
 1927
 1928
 1929
 1930
 1931
 1932
 1933
 1934
 1935
 1936
 1937
 1938
 1939
 1940
 1941
 1942
 1943
 1944
 1945
 1946
 1947
 1948
 1949
 1950
 1951
 1952
 1953
 1954
 1955
 1956
 1957
 1958
 1959
 1960
 1961
 1962
 1963
 1964
 1965
 1966
 1967
 1968
 1969
 1970
 1971
 1972
 1973
 1974
 1975
 1976
 1977
 1978
 1979
 1980
 1981
 1982
 1983
 1984
 1985
 1986
 1987
 1988
 1989
 1990
 1991
 1992
 1993
 1994
 1995
 1996
 1997
 1998
 1999
 2000
 2001
 2002
 2003
 2004
 2005
 2006
 2007
 2008
 2009
 2010
 2011
 2012
 2013
 2014
 2015
 2016
 2017
 2018
 2019
 2020
 2021
 2022
 2023
 2024
 2025
 2026
 2027
 2028
 2029
 2030
 2031
 2032
 2033
 2034
 2035
 2036
 2037
 2038
 2039
 2040
 2041
 2042
 2043
 2044
 2045
 2046
 2047
 2048
 2049
 2050
 2051
 2052
 2053
 2054
 2055
 2056
 2057
 2058
 2059
 2060
 2061
 2062
 2063
 2064
 2065
 2066
 2067
 2068
 2069
 2070
 2071
 2072
 2073
 2074
 2075
 2076
 2077
 2078
 2079
 2080
 2081
 2082
 2083
 2084
 2085
 2086
 2087
 2088
 2089
 2090
 2091
 2092
 2093
 2094
 2095
 2096
 2097
 2098
 2099
 2100
 2101
 2102
 2103
 2104
 2105
 2106
 2107
 2108
 2109
 2110
 2111
 2112
 2113
 2114
 2115
 2116
 2117
 2118
 2119
 2120
 2121
 2122
 2123
 2124
 2125
 2126
 2127
 2128
 2129
 2130
 2131
 2132
 2133
 2134
 2135
 2136
 2137
 2138
 2139
 2140
 2141
 2142
 2143
 2144
 2145
 2146
 2147
 2148
 2149
 2150
 2151
 2152
 2153
 2154
 2155
 2156
 2157
 2158
 2159
 2160
 2161
 2162
 2163
 2164
 2165
 2166
 2167
 2168
 2169
 2170
 2171
 2172
 2173
 2174
 2175
 2176
 2177
 2178
 2179
 2180
 2181
 2182
 2183
 2184
 2185
 2186
 2187
 2188
 2189
 2190
 2191
 2192
 2193
 2194
 2195
 2196
 2197
 2198
 2199
 2200
 2201
 2202
 2203
 2204
 2205
 2206
 2207
 2208
 2209
 2210
 2211
 2212
 2213
 2214
 2215
 2216
 2217
 2218
 2219
 2220
 2221
 2222
 2223
 2224
 2225
 2226
 2227
 2228
 2229
 2230
 2231
 2232
 2233
 2234
 2235
 2236
 2237
 2238
 2239
 2240
 2241
 2242
 2243
 2244
 2245
 2246
 2247
 2248
 2249
 2250
 2251
 2252
 2253
 2254
 2255
 2256
 2257
 2258
 2259
 2260
 2261
 2262
 2263
 2264
 2265
 2266
 2267
 2268
 2269

I temperantia aeris et aque nisi duo corpora non sunt ordinata roboritas illius humiditatis cum aliquantula de-
 usitate nui vt recipet rctum indubium multam quan-
 titatem. ¶ Sed alie humiditates et alie nimice no fuerit
 face nui propter hanc humiditatem. Et cum deusitate
 modica no est nisi vt recipiat a grandinosa: quia vitrea
 humiditas fuit facta ad nutriendu hanc humiditate per
 viam reationis: hoc fuit propterea quia sanguis est
 remotus a nā bus humiditatis: unde fuit necessarius vt
 aliqua re mediante fiat transitus sanguinis in primo vt
 ipsa adaptentur ad nutriendum hanc humiditatem. ¶ Et
 albuginea humiditas facta fuit iterum ad humectandus
 hanc humiditatem et ad custodiendū humiditatem suam ab
 aere extrinsecis: etiam ne tangat vneam tunicam. ¶ Sed
 tunica fortis vocata conuincta fuit ad custodiendū ocu-
 lum a duricie neruis: etiam ad ligandū oculum et offe-
 ctus etiam propter alia vtilitatem quam docemus post. ¶ Sed
 tunica que dicitur ferma fuit facta ad nutriendum oculū
 retinā per venas que sunt in ea: etiam vt iuret ipsa pro-
 pter calorem nāliū per arterias que sunt in ipsa. Sed
 inuimentum tele tenet pimum est vt deturpam vili-
 lem per neruos qui sunt in ipsa hoc est calorem nāliū cu-
 ius complexio adaptata est in cerebro. Et per duos ner-
 uos qui vadunt ad oculos: etiam nutrit crystallinā hu-
 miditatem per viam reationis et dat inuimentū calorem
 nāliū per arterias que sunt in ea. ¶ Sed hanc emittitur
 quarene est vltimate perueniens et luciditas: quia co-
 loses et forme impunguntur in ipsam. ergo illi tela est pro-
 prium iustum viliū: vel per se vel per adiutorū crystalli-
 ne. ¶ Et tela vna est habere tria inuimenta vni est vt
 nutriat telam corneam: propterea fuit multū venefice
 cūdi vt defendat crystallinam a duritie tactus comece:
 propterea fuit hoc tela mollis tātum ne disgregaretur ip-
 sius viliū et hoc facit propter calorem nāliū quē de-que-
 nā est colorem nāliū vt aggreget. ¶ Et foramen quod est in
 medio illius tele nō fuit factum nisi vt esset forma scissari
 humiditatis crystalline aut arancee aut ambarū: quia vane
 scissari nō se extrahitendo. Sed oculus recipit colo-
 res per sua corpora per viam modum quod recipit spe-
 culū: et quia colores sunt impelli in ipsum tunc appropin-
 diat eos spiritus viliū: hoc ergo bene pbat in libro de
 sensu: et clarato for rōnibus: quod si aliqui corporū quibus est
 compositus oculus est conuinctus vt in eo impungantur
 colores per nūmiam eius perueniatem ipsum corpus est
 propriū instrumentū oculi. ¶ Et inuimentum tele comece
 etia fuit vt defendat humorem albugineū et fuit facta cla-
 ra et viliū vt non refilāt humiditas crystalline ad rece-
 piendū formas. Et de cūdi inuimentum conuinctum fuit
 factum ad nouendū cum musculum qui mouet oculū.
 ¶ Illa sunt inuimenta partū oculi f3. hanc maior para-
 mumentū f3 quod viliū hic sunt inuimenta arbitratur:
 sed sine dubio quodlibet oculū habet inuimentū perius
 an et pars conuincta in eo et sua finis non est nisi vt im-
 pūantur colores in ipsum.

Sed inuimentis multorum auditis. **Lap. 16.**
 ED INSTRUMENTORVM auditis
 manifestū est quod sunt auris: pūm in quo auditis et
 est neruis qui venit ad eas quod cooperit foramen au-
 ris. ¶ Et dictū est quod foramen auris non fuit totius
 nisi vt aer frigidus non intrat tali modo quod ledat audiri. Et
 melius est dicere quod fuit totius ne virtus auditis fū-
 fer let a vocibus fortissimas. Et in summa scias quod hoc fi-
 gurā: quod inuimentum in receptione vocis: ideo factū
 fuit diuulgationem vocatū est auris totius. Et alia
 alia habent hoc pro alio inuimento: hoc est vt recipiat
 voces venientes ab omni parte et propterea plus re-

grediuntur foras et mouent eas.

MANIPES TVM est quod intra odoratus
 natus: fit in animalibus olfactibus per viā attractio-
 nis: et in non olfactibus sine attractione: sicut in
 apibus et in alijs animalibus non habentibus ol-
 factum. Et fūm ārito. ille sensus fit in duobus membris
 sunt in naso: fūm hanc fit in cubus cariculis similibus
 capitibus mammillarum: et dicitur quod propter remotio-
 nem istius loci indiguit attractione. ¶ Et ego dico quod si ita est
 vt dicitur hanc ergo odoratus quoniam natus esset op-
 pilate quando attraheret aerem per os: quia palati
 est apertum nāli. Et f3 quod dicitur quoniam nos odoramus
 odorem ciborum quando incipit digeri in stomacho. et
 go a contrario non est probatum quod per illas duas car-
 culas fiat odoratus: quod ita est animalia non habentia nā-
 odorant. ¶ Et scias quod non fuit data attractio odorati
 nisi propter vnam duarum rerum: aut electione pro-
 meli: aut grossicie sensus illius in animalibus olfactib.
 Quia possibile esset vaporem euenire a re odorata per se
 ad virtutem sensibilem propter nimiam subtilitatem sub-
 stantie et propter naturam sine impulsione. Sed propterea
 quod operatio olfactus est vna duarum rerum aut trahen-
 di aut mittendi: est impossibile vaporem venire ex re
 odorata tempore transmutationis aeris extra. Et est possi-
 bile ipsum venire tempore attractionis: quia adiutorius
 aeris odorati fit magis per modum attractionis quod mo-
 dum effusionis. Sicut tu vides cum volumus certe senti-
 re odorem quod nos conamur super attractionem: hoc est
 causa propter quam fuit data attractio. ¶ Et apparet quod
 animalia que odorant sine attractione habent clariores
 sensum quod animalia que odorant eius attractione sicut vi-
 demus in formicis et apibus: propter debilitatem ipsius
 sensus in animalibus olfactus: sicut odor paucus sine at-
 tractione: quasi videtur vt non sentiat. Et cum fit co-
 paratio istius sensus inter hominem et multa ex animalibus
 est iste sensus dimmutus in homine ab illis animalibus
 que indigent hoc sensu in veniendo vitam suam: pro-
 pterea dicitur in poematibus quod cum ita animalia veniant
 vitam suam: hoc est quasi per viam prophetie vel vni
 ne providentia. ¶ Et postquam narrauimus instrumenta
 quodque sensum volumus narrare instrumenta que fa-
 ctantur propter virtutem motuum.

De inuimentis membrorum volutarum motus. Lap. 18.
T DICIMVS quod virtus que facit mouere ani-
 mal: hoc est imaginaria vel elinaria quam pre-
 cessit virtus concupibilis et postea ibi confirmata
 tum est consilium vel ratio propter representationem
 rei imaginatam aut estimatam fūm quod declaratum est in
 libro de anima. Et est necesse perferuari in hac virtute
 hoc est virtutem instrumenta quibus oportet operari
 et quod sunt. ¶ Scias quod motus volutarum quidā est pro-
 pter quendam est communis. Communis est motus cuius-
 dique motus est totius corporis. Sed proprius est mo-
 tus cuius frontis et motus oculorum: mandibularum et
 osorum nāli extrematurum: labiorum et lingue: et epi-
 glottis: et mandibule inferioris et motus capitis et colli: et
 motus nāli: motus nodi vel humeri spatule: cum be-
 donez motus brachij a cubito inferius: et motus iunctu-
 re nominata in arabico rāfct: et motus digitorum et vniū
 cuiusque suarum iuncturarum: et motus iuncturarum cry-
 stemm in collo: et motus pectoris ad inspirandū: et vir-
 get: et velle quando clauduntur et motus extremitatis inte-
 riorum recti quando retinent feces ne exeat: et nāli: et co-
 pe: et cruris: et tēstis: et pedum digitorum pedum. fūm
 sunt motus qui dicuntur volutarum. Et est necesse perferuari

A tarires a quibus venit isti motus. ¶ Et dicimus qd manifestum est per dispoſitionem alioſum motu qd sunt a pluribus vno motore. Verbi gratia. motus manus fit a cetero dicitur motus eboris est a musculo: et motus musculi est pfer: musculi est primum mobile: et non est hoc corpus qd moueat ipsum. Ideo qd oē corpus quod mouet corpus mobile est a necessitate mobile: ideo est cōueniens qd corpora quorum vnu mouet alteru veniant in fine ad vnu corpus qd moueatur per vnas virtutes motuum missas eidez nō ppter aliud corpus: ppter aliud principis qd est in eo sicut. ppter est in nali pſia qd sita non efficit res penderetur in infinitum. Ergo de necessitate debemus dicere qd principium est in musculo. ¶ Et qd opī nantur medici qd motus musculi sit a nervo opmanē fallim: ideo quia si ita cēterius moueretur aut perire aut per aliu: hoc est ppter aliud principis qd efficit in eo: et ideo qd declaratum est in nali pſia qd qdlibet mobile bz motore: qd ille si est corpus non moueat nisi moueat: et si motus efficit a corpore res pcederet in infinitum: ideo necesse est hoc esse motorem qui moueat et non moueat: et qui sit nō corpus. ¶ De est vna rō per quam videtur qd qui mouet primo alia non est corpus sed virtus est alic: et qd hoc fit de necessitate in musculo. Et hoc virtus est virtus volitaria quam pcedit imaginatiua: vel estimatiua: confirmatio cōſens. ¶ Et ideo quia iste motor nō est corpus: necesse est vt primum mobile qd mouetur p ipſum sit corp⁹ ad hoc vt hoc mobile sit sicut materia et ipſum erit ei sicut forma: quia impossibile est primum motorem in animali vt sit sine materia. Ergo necesse est pferant quid sit hoc pmi corpus: apparet qd sit calor naturalis qui est in nobis. Et tu vides qd quādo infrigidantur membra eorum motus puiantur. Et est res nota per se qd vna rerum receptarum in diffinitione illarum operatiōni est calor naturalis. Sed iste calor naturalis differt pproprie differtus in quolibet membro fm operatiōne quibus appropriatur istud maxime in operatiōne nutrimenti: et de hoc nullus discordat. Sed si aliter qd origo istius caloris istius sit cerebrum: ad totum corpus p nervos ab eo mittitur. Sed Aristoteles sentit qd cerebrum sit feruor: cordis in hac operatione per viam qua feruit ei in sensibus fm qd dictum est superius: et qd origo istius caloris est in corde. Et hoc potest videri manifeste qd nā est vt verum efficitur tu vides qd nascit in corpore: fieri agērie quando vadit qd non fuerat: istud membrum a quo nascitur calor et vadit ad totum corpus est cor. ¶ Et ppter ea quādo actus domini aliquid quod ipſus terreat recit calor ad cor et tremunt crura: et potest esse qd cadit domo: aut non poterit moueri. Ergo prima virtus regitua in hoc motore illud quod mensurat calorem in quantitate est de necessitate in corde. ¶ Et ad hoc qd si aliter aliq medici cōſentunt qd virtus volitaria est in corde: si ita est et apparet qd animalia non mouētur nisi voluntarie. Ergo virtus hoc est in corde: cerebrius eius feruens in dando ei temperantia. Et commune erit ei oīeretur de hac temperantia vt fiat per nervum aut fiat cum spirita animalis: cūte in ipſum et non est differentia in hoc excepto qd in nervis spiritus animalis fm Sal. nō est apprensio nisi in duobus nervis optici. ¶ Sed primum mobile a calore naturali est musculi: ideo qd conueniens est qd calor naturalis operetur in primo: hoc est vt primo moueatur istud corpus cum quo habet similitudinem ppropinquiem ex parte caloris: hoc est musculi propter compositionem suam: quia est cōpositus ex prima carne simplici et nervis a quibus nascitur ebor. Sed nervus solus frigidus est multum et non bz partem similem cum calore naturali. Et vena per se nō est digna

vt sit principium istius motus: ideo qd nascitur a medio non primo. Et de ratione non est qd instrumentum quod dat nutrimentum sit instrumentum motus: quia magis est conueniens vt nutrimentum fiat per instrumentum quod sit. Nec enā arteria cōueniens erit huius motus: quia est operatrix operationum pulsationi: que dissimiles et non conuenientes sunt motus voluntario: immo est simile vt sit contraria est: et fit quasi disposita sicut res que vellet et nollet aliquid simul. Ergo remanet vt sit musculi primum instrumentum quod mouetur a calore naturali. Sed in medio quibus non sunt ossa et non sunt ramificata: et sunt parua: musculi ipsi mouent ipsi sine medio: et ramificata mouent ea mediantibus eboris que nascunt ab extremitatibus eep. ideo qd cum contrahitur trahit illas eboras: et qd alligantur est ei extremitate ossis: mouet os suo motu. ¶ Et quando membrum habet duos motus contrarios aduincit: tū bz duo ossa vel duos musculos in duob⁹ locis contrariis aduincit: quos quibz trahit p se suo tpe et pphibet alteri suo contrario ne faciat operari stat equaliter membri et trahitur fm vnum statum. v. g. quando musculus qui est in silietri parte manus trahit ipsam: verit⁹ verius partem ipsam: tūdo musculus qui est in parte domestica trahit ipsam: verit⁹ partē domesticam: verit⁹ verius illam: quando trahit ambo simul existit equalis: nullus est ipſos per se vt tractu suo faciat ipsam verti intus et extra. ¶ Et numerus musculorum fm Sal. est. 23. quorum in facie sunt. 45. quoz. 24. sit vt moueat oculos et palpebras: et. 2. vt moueat mandibulam inferiorem: et. 9. vt moueat alia membra faciei que mouent volitarie: et in istis sunt musculus oculus sub cute frons et prodest fortitudini apertionis oculorum. Et duo musculi qui mouent extremitatem nati: musculi duo qui mouent labium superius furus: et duo q mouet labium inferius: deorsum et duo qui mouent maxillam. ¶ Et musculi q mouent caput et collum sunt. xxx. gdam eorum trahit caput versus illam partem solis: vna quoz positi sunt. Et alij sunt qui trahunt caput et collum: eorum quidam sunt qui trahunt caput superius: quidaz sunt q trahunt ad partem anteriorem: gdam trahunt ad partē posteriorem: superiorem: gdam trahunt ad extremitatem quidam ad simitram. ¶ Et. 15. musculi mouent linguam: et. xxxij. musculi sunt ppter motus colli et epiglottis. ¶ Et septem musculi vinctus spatule. ¶ Et. xij. vinctus latoris: 16. mouetur brachia: et quatuor musculi possunt per cubiti: quoz duo sunt intus q faciunt ipsi verti verius partem domesticam: et duo sunt extra vt faciunt ipsi verti ad partē silietrem. et. xvij. sunt in quolibet brachio. et. x. et. viij. intus. et. xxxij. possunt sunt super manus. xvij. super vnaquaqz mouet manus ad partē domesticā et partē silietrem: et ad motus pollicis et qui digni et volas manus. ¶ Et musculi pectoris sunt. 107. eoni gda dilatant qui dam contringunt. Et musculi spondilii sunt. xlvij. et viij. extenduntur super vterū offi p pectoris vlti ad vmbilicem: gdam extenduntur fm longitudinem: et quidam fm latitudinem: et quidam fm transversum qui faciunt motum ventris cōstringendi et laxandi: unat omnes alios motus: quatuor musculi habent duo testiculos: istos musculi mouent virile membra: et vna musculus tenet os vni ne indebit fundatur: quatuor musculi tenent ossiculum intermonz ne steruus ante tepus egrediat. Et. lxxij. musculi ad motum coxarum et crurij. et. xxxvij. ad motum pedum et aliquos digitorum pedum: et. xxxij. alij motibus digitorum pedu et possunt sunt super pedes. 3. istos omnes musculi sunt prima res que mouetur a calore naturali: cōmuni: aut calore proprio cuiuslibet musculi.

LIBER

I ¶ Et postq̃ ita est q̃ aliquod membrum non mouet nisi per calorem nūc quātū ē loco forme ē ppter calorem quē ē in musculis: ille non mouetur nisi per principium caloris. ¶ Et ostendū ē quid sit hūc principium: vnde est ē vnde ē. Et docemus q̃ quādo afficiabitur hūc q̃ declarati ē per vñ. in firmen. mēboc est q̃ virtus que facit motū in loco est anima. Et est declaratum etiā q̃ conueniens est q̃ motus vñ musculi q̃ corpus sit per virtutem voluntariam sicut in membro cōmuni q̃ cōcat totū corpus q̃ sit mobile per se: per virtutem propriam voluntarie nō ē mēbris particularibus que mouēt p se. Et sunt musculi: apparet scilicet q̃ in corpore non est mēbris q̃ cōcat totū corpus: sit mobile per se mī cor. ergo virtus voluntaria cōmuni est in corde: hoc est in musculo qui est in eorū virtutes particulares voluntarie sunt in quolibet musculo particularium musculorum. Scilicet videmus q̃ motus cōmuni vitalis animalium qui est inspiratio habet principium a corde: et ille motus est cōmuni motui expirationis pulsantis. ¶ Et propter hoc accidit q̃ pulsus magnificatur per motus: nūc est per quietem. Ergo cerebrum ē neruus non fuerit nisi ad temperatū illū calorem in quo est principium virtutis voluntarie cōmuni ē prope. ¶ Debet scire q̃ non est impossibile hic esse motus voluntarium abq̃ musculis: si est: propter calorem nālem aut propter rē que stat loco eius in animalib⁹ que nō sunt sanguinea nec musculosa. ¶ Et sine dubio illi musculi non sunt nisi in animalibus per se. Ideo graue sunt Sal. ad bandū musculos qui moueant linguam extēriore motus duriciē mēbris tepore cōmuni. Ideo ga intērio sua erat oīno vt mot⁹ nō esset nisi per musculos: non est ita. ¶ De nutrimento ambelini ē mēbris cōmuni. Cap. 19. ¶ **P**OSTQVAM narramus nutrimentū mēbris motuum voluntariū ē ē narrandum de ambelini ē mēbris suis. Ideo quia Sal. ponit ipsum motū voluntariū q̃ videt q̃ cerebrum operatur in hūc motū credit q̃ motus voluntariū sit in corde: si ē credit q̃ ē in neruo: credit falsum: ideo q̃ iam probatum est q̃ hoc comēnt esse in membro mobili per se: ppter ea egrando a qua ponent se in motu est pmo ē per se in musculis: ē per modum colligunt in cerebro ē neruo. Quare medicus debet curare lesionem illius motus intendendo primo ad musculum: secundario ad cerebrum ē ad neruum. ¶ In nutrimento ambelini sunt tria: aqua pulmo: canna ē tradita: cartilagine: pignos: et vñ. Et pñis nos tractemus de nutrimento vñ: quicūq̃ illorū mēbris: est tractandum de nutrimento illius operationis: hoc est de ambelini. Et videmus quod medicus fuit Sal. alij vñ sunt dicere quod ambelini us est propter duo nutrimenta: vñum ad ventilandum calorem naturalem cordis per attractionē aeris frigidi ē expulsiōnem vaporis qui resoluitur a calore naturali qui est corpus functionis q̃ non est cōmuni: eadem pro certo illud nutrimentum est vñum ē nutrimentum animalibus calidis sanguineis. Sed illis que non sunt calida nec sanguinea non est necessaria hec operatio: sed si sit eis motus arteriarum qui venit a corde: hoc reputat ambelini. ¶ Sed aliud nutrimentum quod dicunt esse est vñ: per nutrimentum virtutis intrinsecē ex acre qui recipitur restituyendo ex spiritu tantum quantum restitui debet et falsus: q̃ impossibile est cōponi nutrire ex simpliciter: quā sit effectus nutriri et animal esse simplex ex vñ solo elemento: Sal. negat hoc: propterea dicit q̃ aqua nō nutrit: propterea videtur q̃ primum verax est. ¶ Sed cum ex virtutibus anime debeat attribui ambelini: hoc est perfructandis ga Sa.

dicat q̃ debet attribui virtuti voluntarie: et dicit hoc q̃ a nostra voluntate est vt ambelin⁹ ē non ambelin⁹. Et dicit q̃ propter nutrimentū huius virtutis est neruus: et dicit q̃ si incidere neruus qui mouet diafragma: homo non vinceret nisi tantum quidam vinceret in angustias. ¶ Sed alij dicunt q̃ stat virtutū sunt motus pulvis. Et potest questionari dicit Sa. duabus rōnibus. Vñ: q̃ tu videt q̃ ambelinus q̃ docemus. ergo nō est voluntas: quia operatio voluntaria nō sit nisi cogitatione ē voluntate sicut docem⁹ est. Alii quia videmus q̃ ambelinus qui sit impossibile similes motu pulsus: ita q̃ Diopocates ponit ipsius plures loco pulsus. Et tempore quo non egrotant mēbris ambelinus: dicit q̃ denunciat compulsionem cordis sicut denunciat pulsus excripto q̃ nō sit egritudo in nutrimento ambelinus. ¶ Et alij dicit q̃ voluntas sit compositus duabus virtutibus. Vñ: voluntaria ē non voluntaria: hoc est naturali ē animalit: hic inuenitur in motu pluriū mēbris: sicut in motu palpebre oculi et in motu deglutitōis: quia manifestū est q̃ ambelini virtutes iste sunt compositae: ideo quādo debilitantur due virtutes cadit defectus in operatione deglutitōis: deficit accidit quando cadit virtus appetitus. ¶ Et mibi videtur q̃ opus polire sit verax: hoc est q̃ hoc operatio sit composita: vel possibile est dicere q̃ fortior est opus illius qui dicit eam esse naturalem: quia plures ambelini quos facimus tepore sanitatis ē egritudinis sunt sine intentione: quare ponitur ad denuntiandū complexionem cordis: et etiam in plura prouocant alij intentiones: etā quando magna necessitas ambelini in cibis desistere non possumus: sicut accidit in tussi ē similibus. ¶ Et natura non inuenit hāc virtutē actōe voluntaria nisi propter necessitatē superuenientem: quando non sufficit virtus nālis ad exigentiam cordis. ¶ Sed probatio qua pbat Sal. affirmando q̃ hoc virtus penitus est voluntaria: est ponatio utari virtutem quādo est mēbris neruus: dicit pbandū polij: ut mēbris neruus est nutrimentum motus voluntarij: mēbris neruus cessat motus voluntarij. ergo est in neruo. Et ita est loquutus est falsus in principio ē corruptus in figura: quādo tenetur vñum predictus rei que data est a subiecto nō debet semper remoueri: pcedenti ab illa a qua est remouit subiectum: qui opus abutitur hoc tenetur credere cum contradictione oppositi antecedentis in tota materia contradictiones oppositi consequentes: et ideo hoc verba nō sunt opus: verba audiuntur. Et ille est vñ motus in quo est manifestum. q̃ non habuit veram rationem in logica. q̃ si per remotionem nerui remouet alij quis motus. Illud nō est ex necessitate: vt quādo neruus est vt ille motus vt nascatur q̃ neruus sit propria causa in hoc motu. Et iam nū sunt bonitas percutit super venas ē neruos doctores: qui vadunt ad cerebrum: tunc in eis pñis sunt omnes operationes voluntarie ē propterea hoc nomine nuncupatur: dicit Sa. q̃ quādo ner⁹. Ideo vñ ē ar interire nobis interire: hoc ē hūc modū. Et vis in dicere propter hoc q̃ omnes motus voluntarij sunt sicut in his duobus. ¶ Itē que rea est illa que iubet hāc operationem in neruo nisi vñ ex rebus: ppter quā cōpñer hoc operatio: quādo illa lea est: tūc necessario lea est illa operatio: igitur non sit propria causa in hoc ga corrumpitur ppta operatio ppter corruptionem virtutis transmissi illuc. ¶ Et de necessitate nō est propter hanc pñationē voluntarij motus: qui libet motus qui est in neruo qui igitur sit libet sit positus subdualiter voluntarij ē per accidens accidit ei vt sit ille voluntarij. ¶ Et quomodo poterit negare hoc ga iam cōcedit q̃ motus palpebrarum sit per musculos

dicat q̃ debet attribui virtuti voluntarie: et dicit hoc q̃ a nostra voluntate est vt ambelin⁹ ē non ambelin⁹. Et dicit q̃ propter nutrimentū huius virtutis est neruus: et dicit q̃ si incidere neruus qui mouet diafragma: homo non vinceret nisi tantum quidam vinceret in angustias. ¶ Sed alij dicunt q̃ stat virtutū sunt motus pulvis. Et potest questionari dicit Sa. duabus rōnibus. Vñ: q̃ tu videt q̃ ambelinus q̃ docemus. ergo nō est voluntas: quia operatio voluntaria nō sit nisi cogitatione ē voluntate sicut docem⁹ est. Alii quia videmus q̃ ambelinus qui sit impossibile similes motu pulsus: ita q̃ Diopocates ponit ipsius plures loco pulsus. Et tempore quo non egrotant mēbris ambelinus: dicit q̃ denunciat compulsionem cordis sicut denunciat pulsus excripto q̃ nō sit egritudo in nutrimento ambelinus. ¶ Et alij dicit q̃ voluntas sit compositus duabus virtutibus. Vñ: voluntaria ē non voluntaria: hoc est naturali ē animalit: hic inuenitur in motu pluriū mēbris: sicut in motu palpebre oculi et in motu deglutitōis: quia manifestū est q̃ ambelini virtutes iste sunt compositae: ideo quādo debilitantur due virtutes cadit defectus in operatione deglutitōis: deficit accidit quando cadit virtus appetitus. ¶ Et mibi videtur q̃ opus polire sit verax: hoc est q̃ hoc operatio sit composita: vel possibile est dicere q̃ fortior est opus illius qui dicit eam esse naturalem: quia plures ambelini quos facimus tepore sanitatis ē egritudinis sunt sine intentione: quare ponitur ad denuntiandū complexionem cordis: et etiam in plura prouocant alij intentiones: etā quando magna necessitas ambelini in cibis desistere non possumus: sicut accidit in tussi ē similibus. ¶ Et natura non inuenit hāc virtutē actōe voluntaria nisi propter necessitatē superuenientem: quando non sufficit virtus nālis ad exigentiam cordis. ¶ Sed probatio qua pbat Sal. affirmando q̃ hoc virtus penitus est voluntaria: est ponatio utari virtutem quādo est mēbris neruus: dicit pbandū polij: ut mēbris neruus est nutrimentum motus voluntarij: mēbris neruus cessat motus voluntarij. ergo est in neruo. Et ita est loquutus est falsus in principio ē corruptus in figura: quādo tenetur vñum predictus rei que data est a subiecto nō debet semper remoueri: pcedenti ab illa a qua est remouit subiectum: qui opus abutitur hoc tenetur credere cum contradictione oppositi antecedentis in tota materia contradictiones oppositi consequentes: et ideo hoc verba nō sunt opus: verba audiuntur. Et ille est vñ motus in quo est manifestum. q̃ non habuit veram rationem in logica. q̃ si per remotionem nerui remouet alij quis motus. Illud nō est ex necessitate: vt quādo neruus est vt ille motus vt nascatur q̃ neruus sit propria causa in hoc motu. Et iam nū sunt bonitas percutit super venas ē neruos doctores: qui vadunt ad cerebrum: tunc in eis pñis sunt omnes operationes voluntarie ē propterea hoc nomine nuncupatur: dicit Sa. q̃ quādo ner⁹. Ideo vñ ē ar interire nobis interire: hoc ē hūc modū. Et vis in dicere propter hoc q̃ omnes motus voluntarij sunt sicut in his duobus. ¶ Itē que rea est illa que iubet hāc operationem in neruo nisi vñ ex rebus: ppter quā cōpñer hoc operatio: quādo illa lea est: tūc necessario lea est illa operatio: igitur non sit propria causa in hoc ga corrumpitur ppta operatio ppter corruptionem virtutis transmissi illuc. ¶ Et de necessitate nō est propter hanc pñationē voluntarij motus: qui libet motus qui est in neruo qui igitur sit libet sit positus subdualiter voluntarij ē per accidens accidit ei vt sit ille voluntarij. ¶ Et quomodo poterit negare hoc ga iam cōcedit q̃ motus palpebrarum sit per musculos

A sicut notum est per se et hoc toto nō est volūtarius. Et si vellet dicere qd sit totus voluntarius: adhuc nihil diceretur eo qd est in musculo nō in nervo. ¶ Et postq de claratū est qd inuamētū sit in anbelu: quo sit eius vtrū necesse est narrare inuamētū: propiū vniuersumq meū bī propiū huius operationi. ¶ Et dicimus qd mēbus qd manifestum dat inuamētum in hac operatione est pulmo: sicut videmus qd qd dilatatur attrahit aerē intus: et quādo collingitur expulsiō foras. Et nō est dubiū quālibet est ppiū in infirm in operatione illa. ¶ Sed qd necesse est speculari subtiliter in hoc est illud vtrum ille motus cuius quo sit inspiratio et respiratio sequat motū pectoris: nec per se habet aliquē motū an sit motus pectoris in anbelu: unde cōtinuum semper cū motu pulmonis vt sit eius aditus. ¶ Et Sal. dicit qd pulmo nullū habet propriū motū in se: et qd motus illi sequat motū pectoris: et motus anbelu: qd gū motū nūc sit p se musculosq magis qd qd diastagma qd separat ista mēba a supiori bus: dicit qd magis ppiū res inuamētū illius mēba est hoc opatio: ga nos videmus qd in cōmētū ei pectus dilatatur replatur pulmo aere: sicut videmus in solibz faboz. Et testificatur sup b qd vilius facit fuerit ibi: in tacer pectus: sic cessat motus pulmonis et mox. ¶ Et post se esse qd cessatio motus pulmonis qd vulneratū ē pectus: et ppter ea qd ifrigidat pulmo. Et in ipso. Arit. nō cōgnocebat aliud inuamētū huius mēba: nūq separatō: nē mēbz pncipalā a mtritis ad b vt non accideret tpe cōgnoia eis aliud ex calore illo. Et nō debeat iputari illud hoc in deficiētiā illud qd appbendat per anathomā est sicut res que appbendat numero motū circulo: vntice illa erat plena scilicet cōpleta tēpore. Arit. Et si tpe Sal. erat ars medicie plena cōpleta: tū dicit Sal. nō est ipse: post ne venire q inuenit in arte medicie qd p me nō cōtinuū. Et ppea in maiori parte res de qd opantur: biles qd Sal. contradiat Arit. non est vera cōtra: dicit: sed licet additiones et complementa: qd nullus dixerit Arit. de eo qd dicit in inuamēto diastagmatis et motu neruozū: fm qd dicit in tractatibz vltima de effe: motus et sensus et inuamētis cordis et cerebri: sit hoc effe: dicit dicit nō est dicendum qd illud qd dicit Sal. in rebus pncipalibz cōtra dicit in vltibz Arit. ¶ Et nō volumus reuerri ad illud a quo separantur sumus: et dicimus qd illud qd dicimus ex ista Sal. qd motus pulmonis est motus pectoris: et b idiget speculatione: ga Sal. nō verificat hoc nisi ppter ea qd videt qd cessante motu pectoris cessat motus pulmonis: tūc mouetur alia. Et ego dico qd non est b ita absolute oīm qd motus pectoris sit ei pncipalis motus pulmonis: qd potest est vt glbz istoz. Pulmo et pectus: bēat huius motum ex se: sed habeant vna ppietate cōiunctionis: ppter quā nullus eorum mouet sine alio: et ppea cū cessat motus vnus cessat motus alterius: nō est qd bēat eoz cā motus alterius. Et si nos ponemus qd qd pulmo nō mouet hoc motu: sic cessaret motus pectoris: sic dicit Sal. Effemus arbitratū per hoc: si ei qd pulmo cēt id qd moueret pectus dicendo qd nō mouetur qd non in opatione qd non est impossibile esse motum pectoris et pulmonis vt moueat sit sit in globo vno: vt si vni non moueret qd aliud non moueret: et quis vnus non sit motor alterius fm modi qui dicitur est. Itē nō est ipossibile siquente pectus mala cōplexione per incisionē nerui que ei aduenit qd illa malitia non penetrat ad pulmonē p illā colligatū. qd vna res ex qd egrotat mēba ē colligantur: Sal. B. cōcedit. Etā per hāc eādē viā debemus dicere qd motus pectoris adinet motū pulmonis: et magis qd idiget foris anbelum. Et melior viā quā eligere

possumus in fine nre pponis est bec: qd mēbus qd leditur cū cessat inspiratio et respiratio ē cor hic manifestū est: et si cor ē illud qd recipit hāc lesiōē ppter hūc cessatōē ē nō solum lesiōē s et mortē. qd de necessitate est illud mēba i quo est ppiū istius inuamētū. Et motus pulmonis s Sal. erat volēns vel p violentā p viā q mouent corpora artificialia. Et nobis est dū qd illud ppiū motus est in ipso p viā q est in corporebus nūbz. Et adhuc qd cōplet b motus p duos motus. v. n. alē et voluntariū. Ergo melius qd dicere possumus ex his est vt sint sic duo ppiū mobiles. et qd musculi sit ppiū in motu voluntario et cor et pulmo ppiū in motu nūbz. Et Sal. tenus in b tractatu vniū quam in alqs regulis suis qui putat vt ite sit motus volūtari: et putat qd nō sit voluntariū nisi qd neruū et non apper p anathomā vt neruus veniat ad pulmonem p que possit sentire et maxime p que possit mouere: pōt ē qd nra pncipia nō sunt sufficiens veniendi ad veritatē pluriū harum inquisitionū: s tū cōueniens est vt loquamur de his fm aptitudinē huius rēpōse: qd non est ipossibile vt cedant bec vbi p qd possumus certificare de vitate harerā tpe sanuoz ad ppiū spūū non habeamus. Et nō fuerit ordinare ptes duplices pulmōis nū pp b vt si suspensum ret vni pncipalā dū pō vt alia faret in inuamēto loco ipius sit cōsignat in vniuerbis qd laniat vna camera pectoris: qd sit p pulmonis qd est in camera non vulnerata loco inuamētū anbelus: s qd vulnērat ambe rē: sit itat motū paties. ¶ Et inuamētū cāne pulmonis ē pp ispiratiōē et respiratiōē: cū hoc b inuamētū vocat. Et pp b sunt positi in extremitatē huius mēba vni qd b poliatā: generāli vocat: alia sit vni que ligat. Et missi sunt cū qd a musculo res que dāt ei diuersas dīpōnes vt possit generare diuersas voces. Et b inuamētū est tū pp b et effectus nō pp necitatē ppea qd vox nō est necessaria in effe nō sit. Et in maiori qd facit nā siqua facit in vno mēbo duo inuamēta aut tria qd b ē hoc sicut videtur in narybus: qd sunt ordinate ad odorandū: ad b vt sint pp mīdificationē supstantiā cerebri: in vna pte ferunt virtutē expulsiuē: in alia pte ferunt virtutē mīdibz. ¶ Et et inuamētū vniū est vt defendat ne puluis aut fumus aut siles res nocive veniat ad guttur. ¶ Et cū hoc defendit ne aer fridus igrediat ad mēba anbeli: et iō qd mīnus incidit ab ea fortificat frigiditas ad pectus et pulmonem: et apparet vt bēat functionē in eē vocis. Et testificat nobis qd epiglōtis est infirm qd appropiat voci: qd effe: cum sufflatus foriter in camera vel cānā pulmonis alicuius alia egredit vox extra ex ea qd afflatus vocis illius alia. Et fuit positi sup hūc mēti cooperimentum vni ad defendendū a rebz que vadit ad istagū: ne igrediat in ipm: qd mouet domo. Et ppter ea quādo intrat aliqd etiam modice quantitate ammouet tūbz. Itā sunt que sunt posibilia dū de emanento anbelus. ¶ De inuamētis cerebri et partium eius. Cap. 20. T. VIR TVT. S. cerebri. Imaginatio et cogitatio: remissibilis: cōseruatio: qd nō habent mēba vel infra ipā mībz ppoia loca in cerebro in quibus manifestant operationes carit et ppter ea de eis dicendū est. Et dicimus qd virtus imaginatio sit in pōra cerebri: illa est qd retinet figuram rei positi: pperata ē a sensu cōi. Et cogitatio plus manet in media camera: et hāc virtus cogitatio b in rebus quibus per inet cogitatio et electio quousq appbēdit qd cōmētus est. Propterea nō inuenitur hic virtus in vni bōli: et alibi bruto cōcessa fuit ex natiuitate loco istius. Et locus istius remissibilis et cōseruatus: et ppiū sine parte posteriori capitis. Et inter cōseruatiā et remissibilitē nō ē dūa aliā qd cōseruatiā ē cōseruatio cōtinua et remissio

E **F** **G** **H**

$\mathbb{N}$

1. 1970 1971 1972 1973 1974 1975 1976 1977 1978 1979 1980 1981 1982 1983 1984 1985 1986 1987 1988 1989 1990 1991 1992 1993 1994 1995 1996 1997 1998 1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022 2023 2024 2025 2026 2027 2028 2029 2030 2031 2032 2033 2034 2035 2036 2037 2038 2039 2040 2041 2042 2043 2044 2045 2046 2047 2048 2049 2050 2051 2052 2053 2054 2055 2056 2057 2058 2059 2060 2061 2062 2063 2064 2065 2066 2067 2068 2069 2070 2071 2072 2073 2074 2075 2076 2077 2078 2079 2080 2081 2082 2083 2084 2085 2086 2087 2088 2089 2090 2091 2092 2093 2094 2095 2096 2097 2098 2099 2100 2101 2102 2103 2104 2105 2106 2107 2108 2109 2110 2111 2112 2113 2114 2115 2116 2117 2118 2119 2120 2121 2122 2123 2124 2125 2126 2127 2128 2129 2130 2131 2132 2133 2134 2135 2136 2137 2138 2139 2140 2141 2142 2143 2144 2145 2146 2147 2148 2149 2150 2151 2152 2153 2154 2155 2156 2157 2158 2159 2160 2161 2162 2163 2164 2165 2166 2167 2168 2169 2170 2171 2172 2173 2174 2175 2176 2177 2178 2179 2180 2181 2182 2183 2184 2185 2186 2187 2188 2189 2190 2191 2192 2193 2194 2195 2196 2197 2198 2199 2200 2201 2202 2203 2204 2205 2206 2207 2208 2209 2210 2211 2212 2213 2214 2215 2216 2217 2218 2219 2220 2221 2222 2223 2224 2225 2226 2227 2228 2229 2230 2231 2232 2233 2234 2235 2236 2237 2238 2239 2240 2241 2242 2243 2244 2245 2246 2247 2248 2249 2250 2251 2252 2253 2254 2255 2256 2257 2258 2259 2260 2261 2262 2263 2264 2265 2266 2267 2268 2269 2270 2271 2272 2273 2274 2275 2276 2277 2278 2279 2280 2281 2282 2283 2284 2285 2286 2287 2288 2289 2290 2291 2292 2293 2294 2295 2296 2297 2298 2299 2300 2301 2302 2303 2304 2305 2306 2307 2308 2309 2310 2311 2312 2313 2314 2315 2316 2317 2318 2319 2320 2321 2322 2323 2324 2325 2326 2327 2328 2329 2330 2331 2332 2333 2334 2335 2336 2337 2338 2339 2340 2341 2342 2343 2344 2345 2346 2347 2348 2349 2350 2351 2352 2353 2354 2355 2356 2357 2358 2359 2360 2361 2362 2363 2364 2365 2366 2367 2368 2369 2370 2371 2372 2373 2374 2375 2376 2377 2378

 $\mathbb{N}$

ecta

2.

[illegible][illegible]

E
F
G
H
I
J
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
W
X
Y
Z
a
b
c
d
e
f
g
h
i
j
k
l
m
n
o
p
q
r
s
t
u
v
w
x
y
z
aa
ab
ac
ad
ae
af
ag
ah
ai
aj
ak
al
am
an
ao
ap
aq
ar
as
at
au
av
aw
ax
ay
az
ba
bb
bc
bd
be
bf
bg
bh
bi
bj
bk
bl
bm
bn
bo
bp
bq
br
bs
bt
bu
bv
bw
bx
by
bz
ca
cb
cc
cd
ce
cf
cg
ch
ci
cj
ck
cl
cm
cn
co
cp
cq
cr
cs
ct
cu
cv
cw
cx
cy
cz
da
db
dc
dd
de
df
dg
dh
di
dj
dk
dl
dm
dn
do
dp
dq
dr
ds
dt
du
dv
dw
dx
dy
dz
ea
eb
ec
ed
ee
ef
eg
eh
ei
ej
ek
el
em
en
eo
ep
eq
er
es
et
eu
ev
ew
ex
ey
ez
fa
fb
fc
fd
fe
ff
fg
fh
fi
fj
fk
fl
fm
fn
fo
fp
fq
fr
fs
ft
fu
fv
fw
fx
fy
fz
ga
gb
gc
gd
ge
gf
gg
gh
gi
gj
gk
gl
gm
gn
go
gp
gq
gr
gs
gt
gu
gv
gw
gx
gy
gz
ha
hb
hc
hd
he
hf
hg
hh
hi
hj
hk
hl
hm
hn
ho
hp
hq
hr
hs
ht
hu
hv
hw
hx
hy
hz
ia
ib
ic
id
ie
if
ig
ih
ii
ij
ik
il
im
in
io
ip
iq
ir
is
it
iu
iv
iw
ix
iy
iz
ja
jb
jc
jd
je
jf
jg
jh
ji
jj
jk
jl
jm
jn
jo
jp
jq
jr
js
jt
ju
jv
jw
jx
jy
jz
ka
kb
kc
kd
ke
kf
kg
kh
ki
kj
kk
kl
km
kn
ko
kp
kq
kr
ks
kt
ku
kv
kw
kx
ky
kz
la
lb
lc
ld
le
lf
lg
lh
li
lj
lk
ll
lm
ln
lo
lp
lq
lr
ls
lt
lu
lv
lw
lx
ly
lz
ma
mb
mc
md
me
mf
mg
mh
mi
mj
mk
ml
mm
mn
mo
mp
mq
mr
ms
mt
mu
mv
mw
mx
my
mz
na
nb
nc
nd
ne
nf
ng
nh
ni
nj
nk
nl
nm
nn
no
np
nq
nr
ns
nt
nu
nv
nw
nx
ny
nz
oa
ob
oc
od
oe
of
og
oh
oi
oj
ok
ol
om
on
oo
op
oq
or
os
ot
ou
ov
ow
ox
oy
oz
pa
pb
pc
pd
pe
pf
pg
ph
pi
pj
pk
pl
pm
pn
po
pp
pq
pr
ps
pt
pu
pv
pw
px
py
pz
qa
qb
qc
qd
qe
qf
qg
qh
qi
qj
qk
ql
qm
qn
qo
qp
qq
qr
qs
qt
qu
qv
qw
qx
qy
qz
ra
rb
rc
rd
re
rf
rg
rh
ri
rj
rk
rl
rm
rn
ro
rp
rq
rr
rs
rt
ru
rv
rw
rx
ry
rz
sa
sb
sc
sd
se
sf
sg
sh
si
sj
sk
sl
sm
sn
so
sp
sq
sr
ss
st
su
sv
sw
sx
sy
sz
ta
tb
tc
td
te
tf
tg
th
ti
tj
tk
tl
tm
tn
to
tp
tq
tr
ts
tt
tu
tv
tw
tx
ty
tz
ua
ub
uc
ud
ue
uf
ug
uh
ui
uj
uk
ul
um
un
uo
up
uq
ur
us
ut
uu
uv
uw
ux
uy
uz
va
vb
vc
vd
ve
vf
vg
vh
vi
vj
vk
vl
vm
vn
vo
vp
vq
vr
vs
vt
vu
vv
vw
vx
vy
vz
wa
wb
wc
wd
we
wf
wg
wh
wi
wj
wk
wl
wm
wn
wo
wp
wq
wr
ws
wt
wu
wv
ww
wx
wy
wz
xa
xb
xc
xd
xe
xf
xg
xh
xi
xj
xk
xl
xm
xn
xo
xp
xq
xr
xs
xt
xu
xv
xw
xx
xy
xz
ya
yb
yc
yd
ye
yf
yg
yh
yi
yj
yk
yl
ym
yn
yo
yp
yq
yr
ys
yt
yu
yv
yw
yx
yy
yz
za
zb
zc
zd
ze
zf
zg
zh
zi
zj
zk
zl
zm
zn
zo
zp
zq
zr
zs
zt
zu
zv
zw
zx
zy
zz

D

F

LIBER

[illegible][illegible]

N
O
P
Danika
qd ito
anq
ures id
pui? ci
ppo. co
accide
morbo
ni. doc
e pua
3. 2 p
te trac

Manik^a qđ stōu
āt qnqj
utes idē
hui^o. c. 3
ppo. c. 9
misdē. 2
accidē.
morbo. c.
2 pna p
m. doc. 6.
3. 2 p cān
e trac. 14

Manif^a
qđ stōn
at gnapi
tutes idē
°hui⁹. cā
ppo. c. 9.
insidē. 2.
accidē.
norbo. c.
2. pma p.
ml. doc. 6.
3. 2. p cān
e trac. 14.
Q

Manif^a
qđ stōn
at gnapi
tutes idē
°hui⁹. cā
ppo. c. 9.
insidē. 2.
accidē.
norbo. c.
2. pma p.
ml. doc. 6.
3. 2. p cān
e trac. 14.
Q

LIBER

I fatilis: vt tēperet sua cōplonē attrahendo aerē z expel-
lēdo exterius. ¶ Et cāc lūficec sunt mala cōplo. aut vt
fēt in eo aut in mēbris fūi colligat z alioqz erit recipit fan-
dia nō malis fēt fēbre tēdica z qzqz malis qñ recipit fan-
guis q ēi eo aliqz pmutatiōe. Sz apa nō pōt tolerare in
fui fūa: eo q pūa in fūm? bñcit. Et medicū dicit q pōt gñā-
ri i ipi? pāniculo: fī medic? accēderat curā i ipi? pōt curā
ei i fū nō nouit. Et tūc pā q cōfūfmet egrit? malē. vñ
q dā humiditatē aquofā q gñatur i ipi? pāniculo q p
tūent egritudo q vocat rōnolet: fonat lūficio totū cor-
poris. Et aliqñ nafctū fūp pāniculo emittēte dūre z vñ
dico q nō ē ipole: vñ fūp q nō aduēat oīa mala cōplo-
cycepto vt nō fīt cū apāte aut nō vñtmet: qā qñ vñtma-
bif aut fūp fūfue fiet fūncopis aut fūle. Et fūncopis ē reuo-
cario fūbita caloris nālīs ab oib? pñb? corpis ad cor-
tra q mēbra regi nō pñt: hoc accidit aut pp pāniculē
caloris: aut pp pñtūmā cōfūfionē: z pp alius cās. Et
mēbra q ledit pp ipi? cōcantiā fūnt mēbra pñcipalia.
Et mēbra q maxime cū eo cōicat eff os fūe z ppea no-
minat fegnādis: qā cor nōat flegat: z pp b fegnādi dicit
gñi cōs. Et accidit fūncopis pp dolore fūi plures: z acci-
dēta vñtū pulfūtiū z cās illoz: qd pē cōpēbendi ab
eis melius est enarrare in libro fignoz z ibi dicam.
¶ De quibūdā accidentibus plena. Cap. 26.
A M dūm? q mēbra que fūnt epāt fūnt facie fēt
lūfiplex: vñtcat renes. Et iā dūm? accidentia q
venit pp pmutatiōē fēt opatiōis qñ dūm? acci-
tia epātis: locut fūmms de fplenē: ad huc dūm?
de cod. 3. Ch cōfūp opatio vñtū attractiōe fplenis
nīc vñfūndit dōla nīra cū dūngit: aliqñ expellit: qā
nō ad cutimē: fīt mēpbea nīgrat: vñ pp b accis fūnt
oīs egritudines mēfce. Et qñ dñaf fūp fūfue ipi? vñs
expulfiu nīc infōmā fūcūa: qā aliqñ ob b accidit
fūfue mēfce. Et fplēi aduēit oīs fplēs egritudinis
cōplonālis officialis z cōis ficut in apātibus. E p p p p p
rea quia cibus er quo nutritur fūm mēbū est gñofius:
vñ fūm egritudines q in eo fūnt fūnt gñof fūbāne.
¶ De accidentibus fūp uenientibus vñtūbus re-
nūm. Cap. 27.
R E N S bñt qñqz vñtes fīt alia mēbra: qñ pñ-
naf vñr? dūfctima q ēi renib? aut dūgitiuā:
aut retētiuā: nīc fūnditū fūngus in vñmā: p-
porea qā ad fūas fūngūa q mñt eis ab epote
vt nutrit: nīc ab eis fūmari nō pōt. Et qñ pñaf cōm
vñr? attractiua nīc fīt bidrops afctice: ficut dñi eff. Et
qñ augmētābif mātū nīc fēt fūfue vñne cūfōm fūnt: z
hoc egritudo oīs diabētica. Et qñ dñaf vñtū attracti-
ua debilitat retētiua z dūgitiua cōm cōm: p p p p p
in hac egritudine erit vñma nō cocta. Et cā vñma accitū ē
uēp pp malā cōplonē aut egritudinē officialē aut cōcē:
z quēdā ē appropiatiōe dāc egritudinē malē cōplonē
cōfūp p p q tractatio fīt pp cāf. Et nō ē ipole attra-
ctiua augmētari pp dūbitatē retētiue: qā qñ debi-
litat retētiua nō nutrit renes ab aquofitate oñiēti-
ter pp pñcā mōz: qñ b aquofitas: nīc cōnaf vñr? at-
tractiua ad rubēdi pñqz vñtū: fūnt ob b accis q vñ-
ma p p p p p vñfca qñs nō fīt plena. Ch r? expulfiua:
pedif i fūis mēbris pp oppilōnē q fīt i fūis ex cōpib? i pī-
deis gñat i bñditiuā? gñis cū calose deficcāio z cōcē:
p p p p p fūnt i latere terra. Et maior p p p p p fūnt i fūis re-
nūm nō in cōcūitate: z hoc egritudo nōlatur bñfca.
¶ De accidentibus impediēb? opera vñfca. Cap. 28.
V I R T V S expulfiua ipedif in vñfca pp oppilo-
nē q fīt in cāfice ex apāte: aut humiditate gñofia:
aut a fūngūe cōgūatōe aut a lapide z nīc vñtū
gñ vñma: z aliqñ pñtūg? vñma pp ipedimētū

N

O

P

C

Q

virtutis expulsiue: aliqñ fūnt vñma pp dñatiōē vñtū
expulsiue: hoc accidit pp vñfcatiōē: i ipi? vñfca que
fīt pp qñratē modicā: qā ē in ipā vñma: aliqñ acci-
dit q vñma exif fūne volūtatē z fūne dolore: z b accidit qñ
paralūficat mūfculus q est in collo vñfca. Et de b loque-
mur qñ narrābim? accitiua q accidit vñtū volūtatē
mobilia. Et maior pñ accitiua q aduēit vñtū duob? mē-
bris dūent vñtū ad vñfcatiōē: z i pñ fūi aduēit nōaf
fūabes q fīt pp malā cōplonē malē pp malos bñozes q
ipargūnt ad ipām. Et dñ b accidit ei eo qñ vñtū vñtū
cōpācū fūp fūfūmū corpore z bñpālis fplūs.
¶ De accidentibus fūp uenientibus mēbris genera-
tioniā ficut tēchulus virgē z vñne. Cap. 29.
Q V A N D O vñs dūgitiua pñatur in tēchū-
lia aut dūmūfctiōē facit fūp pñā apāt
ad gñōnē: z b accidit ab vñma fūpū malē cō-
plonā. Quia qñ dñaf mūfctū in caloze z fūci
tate nīc cōbūrit fūma. Et fūf i bñaf in friditate z fūctia
te aut humiditate pñt aut in friditate pñt nō dūcōqz
fūmāf remat fūle aqua. Et qā ex vñne cōplonib? ra-
les a pñ gñōnē: nī recipiūt cōrephōnē: qā fūf ac-
cidēs z cōgūgūnt. Et qñqz pñatur opōnes illoz mē-
bris pp apāta aut icōnē fūp dñōmū fūp: aut pp ma-
linā q in cāf fūp uenit in mēbra: aut in pñfione fīt eff
in ermoia. Et b accidit pñter largitatē neruoz ad quos
fūf pñt fūnt tēchūli pñter humiditatē fūp fūā z relaxat
nū ilū neruoz defcēdit i nīfima ad bñfām tēchū. Et pñ
ē vt defcēdat ad bñfām vñfctas aut aquofitas. Et ali-
qñ accidit b egr? pp rupturā q aduēit bñz forāmit: z
hēc eff dēterioz mñte alie maneres iueniunt in libris
pñctioz. Sed vñr? expulfiua pñaf in vñga pñter op-
pñatiōē fūonū mēatū aut pñter dēbitatē aut lūfū-
tē aut qā accidit in eo fōr? mala fūma qñ dñat: z b ac-
cidit qñ adā ē dñōia q fūfctat erecōnē: aut pp mñl
tā fūctatē: aut qā gñofata ē ex apāte fūf lapidi. ¶ Cū
vñma fūit creatā pñter gñōnē: qā eff vñtū fūp fūfūmā-
mū fōc dūgōmēdo accitiua q fūm mēbō aduēit
vñs opatiōibus adaptant. Et in vñma fūit quoz vñ-
nūm. Et attractiua: retētiua: dūgitiua: z expulfiua: fū-
co dūgitiue opōm cōfūmā: z b ē pñtūmē: qā pñaf
vñs cū cōfūmā cōmōis. Sz opatio vñtū dūfcti-
uā nō eff mñfctā in ipā: qā nō ē credēdi vt nutritur
ex eo qñ colligit i ipā. Et qñs b cadat magnā dūbū: b
nō fōluerit: b relinqut libo de alio b. Sz attractiua z
retētiua z expulfiua fūnt mñfctē in ipā. Et pñter
vñmū fōc dūgōmēdo accitiua q fūm mēbō aduēit
vñs opatiōibus adaptant. Et in vñma fūit quoz vñ-
nūm. Sz vñtū q ledit nīc malē cōplonē fūma in vñma
eff eadē cū illa q mala cōplo tēchūli dēf pñma i cāf:
qā qñ illa mēbra erit cāfā z fūca: nīc cōbūrit i cāf
fūp pñma: qñ erit frida fūf frigidatē: z fēt aquofis cur-
fūbīle. Et qñ impedit vñr? retētiua mñcis aut dēbita-
tur: nīc erit cā abozendi. Et cā ipedimētū illū vñtū
cū bñditas iudicāma p mñlōn parte. Et qñ dēbitat
vñr? expulfiua illū bñbōbif dēfctū pñtūmē ad mōdū
fūp fūfūmā expulfiue eff cā abozendi. Et qñ vñr? attra-
ctiua dūmūfct aut pñaf in ipā eff cā dūmūfctiōis aut
pñatiōis dēceptus. Et aliqñ leditur oīs vñtū opatiōis
in vñma pñter apā qñ fūit in cāf aut pñter egritudines q
fūfctatō mñtūmē appellat. Et iā egritudo nō ledit fū-
lūm opatiōis mñtūmē: fūctatō opatiōis mñtūmē

[illegible][illegible]

E

Prima responsio

F

Secunda responsio

G

H

A nēdū īdūduz odorabilū ceteris alijs alalibus quīs que
dā alalia habet car fortiorē sentium odoratus ē remotus.
De sensu quibus ē de acutib⁹ et insipientib⁹. Cap. 35.
EINCEPS volumus dicere de sensu gustus.
Iste sensus nō indiget medio extrinsecoco quem ad-
modū indigent tres alijs propterea quia est quidā
tactus scilicet propter humiditātē q̄ est in ore. Et
propterea facile fuerunt due vene in lingua vt continue
gignēt hanc humiditatem: q̄ corrūpitur hoc humiditas
in ore sicut in infirmis non p̄t tūc sapores veraciter cō-
prehendi. Incipit volumus dicere de sensu tactus que ve-
niunt hanc sensui. Et videmus q̄ accidunt illis tribus mor-
dis quibus accidunt alijs: hoc est quia aut corrūpitur
iste sensus aut diminuitur aut cōvertitur ad malū sensus.
Corruptio fit p̄ vñ ex specieb⁹ male cōplexionis in
eodem infirmo illius sensus: illud est in lingua aut mēbro
edificante cū eo: sicut in cerebro ē nervo misso a cerebro
eidem. Et diminutio fit propter causā quā sunt de-
biles. Sed accidens q̄ facit ipsū sentiri malo sensu sit
quodbus modis: aut quia sentit aliquem saporem non di-
sternēdo q̄ sapor sit: aut quia sentit sapore contrarium
erit sicut sentiat dulce illud q̄ est amarum: sic de alijs.
Sed si sentit aliquē saporem nullo apozato p̄ter hoc sit
propter malā cōplexiōē malū q̄ est quia nō videmus
quia sentit sapore illius humiditatis: ita q̄ si sit cholera
sentit amaritudinem: si sit acetositas sentit acetositate:
et si est dulcis dulcorē. Et q̄ fortificatur hoc mala com-
plexio tunc sentit omnia s̄m illi sapores: et iam declarati
est in illa p̄p̄ia oia instrumenta sensuum sunt vacua a
sensibilitate: sicut apprehensio: quia si ita nō esset ipsa
non apprehenderent eas: q̄ est q̄ si pars visibilis o-
culi esset colorata non reciperet omnes colores: q̄a in re-
bus nālibus recipiens non recipitūm simile: sicut dice-
mus: et sicut est in isto sensu: et in alijs. Et p̄terea q̄
admiratū ē: hoc accis sentit oēs sapores sicut vñ. Et ali-
quādo accidit quando iste sapo: non erit multum fortis
vt sentiat sapores quasi temperatos propter hunc ma-
lum sapore q̄ habet: hoc idem accidit etiā p̄ter vñ
extrinsecū sicut accidit comedenti res amaras: et postea
bibit aquam: et tunc sentit eam quasi dulcem.

C De sensu odorat⁹ ē de acutib⁹ et insipientib⁹. Cap. 36.
S T E sensus recipit res odorabiles per medium a-
erem: in multis alalibus reperitur fortior q̄ in bo-
le sicut in aglis: apibus: et sibi: et propinquas sunt indi-
vidua odorabilia individuis apibus. Saluo q̄ nos
non comprehendimus ita bene vias odorū sicut vias fa-
pocum: q̄ est quia iste sensus debilis est in nobis et gust⁹
est fortior: quia est quidā tactus et sensus tactus est fortior
in homine q̄ ceteris alalibus: quem admodū quidā alio
rum sensuum sunt fortiores in aliquibus alijs alalib⁹. Et
operatio aeris in sensu odoratus est per hunc modum: q̄
est fert illud quod resoluitur ex subtilitā aerea ex reb⁹
habentibus odore per similitudinē quam habet cū eo quo-
uis perdetur ipsū ad sensum per se et per adiutorii par-
te ignee. Et iste sensus invenitur etiā in alalibus carenti-
bus sanguine sicut in formicis et apibus: illis que degit
in aqua. Et dicitur sicut homo ab alijs alalibus in hoc
q̄a dō non potest odorare nisi eius olfactione: sicut ita alia
alalia odorant sine olfactione sicut alalia que carēt sangui-
ne. Et quia trahit odore medium aerē aut ignē nūc dico-
re volumus. Et dicim⁹ q̄ quā p̄paratio est in aere vt ac-
cipiat vapores odorabiles vel odorosus: et vapores q̄
fit in aq̄ p̄ter nāq̄: quā habet elementa: vt vñ ab alio re-
cipiat vapores qui generant in eis p̄pter similitudinē q̄ est
in eis: sicut p̄ hūc modū q̄ terra mittit vapores sui aque:
et aq̄ recipit ignē p̄pter similitudinē quā habet cū terra in frigi-

ditate: et humectat in aq̄: et aq̄ mittit vapores sui humidū
aeris: aer recipit ignē propter similitudinē quā habet cum
ea in humiditate: aer mittit ignē p̄pter similitudinē quam
habet cum aere: et ignis recipit ipsum per hunc modū
dissolutionis peruenit ad nostros sensus. Et propterea
dicendi est q̄ sensus visus est appropinquat aq̄: et odo-
ratus parti ignis et fumose: et auditus aeri. Et propterea
fuit maior pars odorabilium fanatio egritudinum frigi-
darum cerebri: de odore vero rerum frigidarum hic tra-
ctare volumus. Et deinceps volumus dicere q̄ acciden-
tia huius sensui venientia sunt sicut alioquin: quia aut cor-
rumpuntur aut diminuantur aut permutantur. Et cor-
ruptio fit propter vñ duarum rerum: aut propter domi-
nationē male cōplexionis: aut p̄pter oppositiōes factā in
infirmitate: hoc est cum causis sunt debiles.
Et permutatio fit quando accidit suo instrumentum mala
putrefactio: et tunc sentit oēs res odoratas sentias.

S De sensu auditus de ei cōcurrētib⁹. Cap. 37.
SONVS fit p̄pter iustitiam cōp̄tū solidiorum
et acutior: et p̄dest ad sonum faciendū forma infra
mentuum recipientium vt sint concava aut perforata
aut rara: apprehendit iste sensus mediā aere aut aq̄.
Item est q̄ sonus est pulsatio aeris refracti in talibus in-
strumentis. Et sicut aer ducit colorem ad infirmū visus p̄
perueniat cōp̄tū: sic adducit sonum ad auditū p̄pter
velocitatē receptionis motus illius: reliqua aer recipit
ipsū velociter et format in ipso et remanet hoc in p̄p̄-
fio motus. Et iam posuim⁹: p̄parat⁹ est motor: et sicut forma
que fit ab illis: similis remanet in aere sonus: tēpore sus-
sistenti donec possit venire ad aurē: p̄terea quia sonus
est motus vel a motu: omnis motus est in tempore: et
est contrarium rei visus. Et propterea auditus remittit
post visionem cōsuetudinem: et videt homo ictū lotricis
vltra aquā anteq̄ audiat sonū: quia causa ambōrum sit ea-
dē. Et hoc est causa quare audimus vltra nauis: nō
videmus vltra mur. Et etas figura instrumentorum est
causa istius: et quibus iactat aut pulsatio facit reuer-
sationē: et hoc propter accidit vt homo audiat suā p̄p̄ia
voce: Et vox fit per instrumenta anhelitus. Et p̄terea
nō p̄t homo facere vocē et ambulare sicut q̄ nullis nec
vox nō fit nisi p̄ aliqua imaginationē. Et instrumentū
cū quo operatur sensus auditus est aer receptus in au-
re: et q̄ aer est quēti⁹ et subtilior est operatio eius p̄se-
cutor: sicut est in odore. Et hoc opatio p̄parat⁹ p̄pter malā
cōplexionē: aut p̄pter oppilationē factā in instrumen-
tis istius sensus hoc est in aere. Et ab his eisdem causis fit
diminutio quā sunt debiles. Sed audi⁹ phariseus fit p̄-
pter vñ duarū repant p̄pter acumen auditus q̄ est in
infirmitate: quia sentit et parvus moti qui fit in aere
aut propter ventositatē que fit in ipso extra naturam.

C De sensu visus de ei acutib⁹. Cap. 38.
PROPRIETAS visus est quia recipit color. De materia h-
us non denudat⁹ a nāre: propterea habet con-
uenientiam p̄p̄ia cum materia: propter illā con-
uenientiam est factum proprium abstractus a rēne et ab p̄. 3. et de
intellectus: si non esset sic ipse intellectus esset. Et hec re-
ceptio fit mediā aere vel aqua. Et ita duo elemē-
ta sunt quasi media inter nāla et formalia: et propterea
sunt dominantia super hoc instrumentum aqua et aer: quia
uis hic cadat aliquid obliqua: ias dictum est q̄ ignis est
veracius medium quod est inter formati et materia: et
hanc solutionem volumus relinquere alteri imponi.
adducit colorem quam facit aer ad visum fit per corpus et
peruim cum adiutorio lucis. Et ita quēti⁹ quid fit in
in eis: sicut p̄ hūc modū q̄ terra mittit vapores sui aque:
et aq̄ recipit ignē p̄pter similitudinē quā habet cū terra in frigi-

Col. 1. 1.

3

de in intellectu.

Aur. 1. 1. 1.

Aur. 1. 1. 1.

Aur. 1. 1. 1.

Aur. 1. 1. 1.

Aur. 1. 1. 1.

Aur. 1. 1. 1.

Aur. 1. 1. 1.

Aur. 1. 1. 1.

Aur. 1. 1. 1.

Aur. 1. 1. 1.

Aur. 1. 1. 1.

Aur. 1. 1. 1.

Aur. 1. 1. 1.

Aur. 1. 1. 1.

Aur. 1. 1. 1.

Aur. 1. 1. 1.

Aur. 1. 1. 1.

Aur. 1. 1. 1.

Aur. 1. 1. 1.

Aur. 1. 1. 1.

Aur. 1. 1. 1.

Aur. 1. 1. 1.

Aur. 1. 1. 1.

Aur. 1. 1. 1.

LIBER

I xanalat pulmonis: et bec oppulatio fit ab hincibz proflis
flantes q a capite bñdñt: et fit et ppter apata: et pp oēs
alias cāc: et gñus pōssit fieri: oppulatio. Et aliqñ accidit
pp structura pcanitatis pectus in quo mouet pulmo
structura fiet ppter aliqñ apā qñ illi gñat: aut ppter ma
la cōpōne sicut accidit in apāto: sñdñs e epanes: sicut
accidit ppter magnā fāntatē. Et aliqñ est cā male pul
fatiois anbelit: in aliqbz bñdñt: nā: sico q pectus nō erit
pportioatum pulmonis. Et aliqñ erit structura pectus
et culpa male fūlationis. Et ex causis pūlatiōis ē dolo
quis in diafragmate: aut in pectore: et in mēbris cōtan
tibus ei co. ¶ Et cā tarditatis accidit pp duas res: aut
pp debilitatē vntus: aut pp paucā necessitatē spiradi: et
respiradi: qñ erit cā ppter aliquā paucā necessitatem
nō erit ibi dōar. Sed qñ erit cā ppter debilitatē vntus
soli potest ēē dōar. Sñc sunt spēs oēs male pūlatiōis
simplices anbelit: et causē earū. Et tu scis q pmiū ribi in
mīs locis abbeuare: et nō plangere: q res pñcūlāres
tu iuenies in libris spūatōis. Et pñcūlāres qñ nō sūt de
spēs: adue ego iē ribi pñcūlāres dīcā cū loquar de
simplicibz in libro signoz: hoc sufficit qñ dictum est de
simplicibz: ab illo poteris scire cōpō. et dabo tibi vñq
exemplū de anbelitū q dñ anbelit: et cōmōis: et anbelit
tus paru: et cōmōis. Et cā bñt ē ppter fortitudinē
vntus: et magnitudinē necessitatē: et mēbēdñtis infir
mū. Et qñ ipsa pūlatiō nō fit nisi ppter forte apā sicut in
pulmonibz: ppter oppulatiōē forte: et notat anbelit
erecūis ppter fortitudinē et qñ bñt nō pōt acire sup
musco q pars pulmonis cadit sup pē et ptes pectus
cadit vel pmit sup eas: ptea necessē est vt sint sic di
spōitē: anbelit: et talis fit. Et debes scire q ipso mor? an
belitū q fit pp inspiratiōē aeris in anbelitū nā ē bñt
vntus pte motus quē facit ppter respiratiōē: et motus
respiratiōis bñt sōmni est longior: motu inspiratiōis
ppter necessitatem quā bñ vt expellat corpus fumo
rum. Sufficit qñ dictum est in accidentibus anbelitū.
¶ De accidentibus trium virtutum. Imaginatio: et cogi
tatio: et memoria. Cap. 40.

A PPARET ab his virtutibz vt nō cōpēantur
sue opationes nisi in cerebro: ppter ea gā cere
bus aptū est pñico q ē frigidū: et bñ ob hoc ma
gis puro canitū accēdēti illarū virtutū puenit a passio
nibus cerebri: aut qñ pñi in hac cā: aut hoc fit ppter
cōstatē illor mēbris. Et fit cā erit in toto cerebro erunt
tūc lē: oēs vntes: et fuerint in loco pñuocet tūc lē
virtus illius loci pñuocet: qñ fuerit cā in pñuocet cerebri
tūc erit lē imaginatiōis: qñ fuerit in pte mediasti: erit
lē ratio: et cogitatio: qñ fuerit in parte posteriori: tūc
erit lē memoria: et cōmōis. Et illis virtutibz adueniūt
accētiā fm modū fm quē adueniūt aliqbz: et vt cor
ripant: aut diminant: aut pñuocent ad malas opera
tiones: et corruptio et diminutio fit a mala cōpōne frida
et bu. aut frida solū. Ex his qdā est mālū: qdā nō mate
rialiter: mālū nō est inuēta nisi locuta ouibz: qualitatē
bñt: sicut est in appoplyia et egritudine q dñ suberbet
qdā est a cōpōne mālū apōla q in arabico notat afir
sen abberit. I frigus. et aliqñ accidit bec egritudo cere
bro mediati ore stomachi. Et causā ppter quā pñuocent
tūc vntes ad malā opationē est malā cōpō q pñuocet a
cholera aut mēlia. Et qñ dominat sup cerebrū malā cō
pōne caliditatis: sicut imaginatiōes corrupte: et ositatio
nes: et ructus: et aliqñ corruptiones cogitatiōis et memo
rie. Et est pōt ēē malā cōpōne bñt in cerebro solū
sine apāte: et est pōt ēē ppter colligatiōē alceri
mēbri: aut accidit in febribz qñ affēdit fumus a stoma
cho ad cerebrū: facit apā aut nō facit: pōt esse ex apo

stemaribz q sūt in suba cerebri: pōt ēē vt sint in pñicu
lor: pōt esse vt sint ex apāto: q sunt in ore sñdñt: signa
dñctma bñt dñctm in libro de signis. ¶ Sed corruptio
q accidit bñt virtutibz ppter cōpōne mēlica est cū tr
more q fit sine cā: et cū malis cogitatiōibz: et trinita et tr
more tēnū ipōssibilia. Et qñ vñt mēlia et sunt accēdēti
cholere in ipāte: cōuertit bñ ad fermos mores: et oēs
motus ipōi: sunt pñuocet et timozōis: bec ipōssit fit in an
ma ppter cōpōne obcuritatis mēlic. Sed nigredo
enis nō est causā bñt sicut dicit medicus: color nō est
causā sñbialis ad corruptēdas vntes anime: sed bec cau
sa puenit ab vna specie male cōpōnis sicut alie egrit
dines. Et tu scis qñ bñt: alic sequunt cōpōne corporeā
mēlica nigritas sicut terre: bñt in obcuritatis: et bñt cāno
nis: qñ aliqñ lēso nō aduenit anime in obcuritatis nisi pñuocet
sensū sensū vñbilia: nō videt alā in corpore vt possit
dicere: sicut terre: nigredine: magis sicut est dicit
re: vt videt extraneā alā nō est extra nec intus. Sed est
sicut q de nā illas humores mēlic est vt ipsas sequant
bec accētiā: sicut de nā sanguis est vt ipsum sequat gau
diū et lenitate nō dicemus ppter hoc q sanguis bñt tu
men aler: bec res est manifesta illi q aliquāntum de nā
gñant. ¶ Et in hac egritudine q dñ mēlia cadit magna
omissio inter medicos de eius cāquā dicit q pōt est
vt in ipōmet cerebro fiat: aut ppter additiōē sangui
nis calidus: aut ppter os sñdñt. Et qdā dicit q fit ab apo
stemate qñ generat in fundo sñdñt: qdā dicit q fit p
pter apā factū in mēbra: et qdā dicit q fit ppter bu
mozē mēlicū quē ipargit plen ad stomachū: et extra
naturā suā qualitātē. Et isti vident vñs pñuocet et dicunt
q sunt ipōssibilia q causē illius egritudinis sunt calidē
co q accidit illius egritudinis sunt manifeste frigidat
es frigidā nō cū multa sint. Et ad hoc dicit fit effect causā
ppter apā calidā in his mēbris sequet: et hoc ex ne
gā sñtate febres: et nos videmus q in hac egritudine nul
la est febri. Ego dico q repēbñt illos qui dicunt q
sñta egritudo esset ppter apā calidā sequerent accē
dētiā calidā sicut fortis illis: et pñuocet cibū ad fumos
tātē et paucitātē infāntatiōis nō est necessariā pñuocet
ga ias dicit est q caloz extraneus: ppter ea gā facit ca
lozē intrinsecū exbalare: ipsum debilitat nō est ipōss
bile vt sequant ipsum accētiā fridat: faciat similia accē
dētiā supradictā: maxime qñ caloz extraneus ledet for
mā naturālē calozis intrinsecū: aut corrupet apā: et p
pterea fit accētiā fm illis: ad rñ per calidū sicut p
frigidat caloz intrinsecū nō fortificat nisi p calozē quē
sñtalē nō repugnat. Et qñ vntes est q sequit necessari
febres: et omne apōstūm calidū q fit in his vñb: mē
bris sicut experientia testificat: bec bene asserendū ē: ga
ipōt est hac egritudinē esse sine febri: ppter talē ne
ret causā: excepto vno mō q bec apā haret post dñcti
natiōē apāte. Quia tūc dicit est qñ nō remittit et ca
loz extraneus nō fit fit sufficiens ad febres faciendā: sed
est tantus q sufficit ad lesiōē faciendā stomachi et cere
bro solum: et hanc mouere passiōnem. Et pōt esse q bec
egritudo pñuocet solum a spūatē: videtur q bec fit
vna ex maiōibus causis speciei illius egritudinis.
¶ De accidentibus sōmni et vigiliariū. Cap. 41.

EINCEPS volumus loqui de accidenti
bus sōmni et vigiliariū: et in pñis volu
mus dicere definitiōnem ipōm. Et dicimus sōm
q sōmnu est pñuocet sensus cōmūis ex
cerebro ad cor: ppter ea tūc ligantur sensus parti
culares et cōstringuntur in eozum instrumentis: eo q

N

O

Contra

Sal. 39

locis ali

ctis. 46

sta sua

P

Q

E

L I B E R

guin: qd signa sanguis i eo erat manifesta. Et sic cepit
vri flotoz mare: qd mediet q erat de iecta. Adustrato p
ceperit ne flomare: e mulierit ei epercutit qd hoc
facere cepit biliozes dissoluti edcurrerit p corp^{re} mox
tunc fuit. Itaq in bota repletas sanguis fuit aliqui fan-
guis ex narib^{us} aut gingiuis. Et dicit dicit q sanguis co-
rup^{us} fuit a narib^{us} ano e pulvis q nari coepit vena
spilare: vltimo dicitur oia b signa p abiditatis sangui-
nis. Et q vns est floma sentit puritatis in loco flomado:
ppropterea sunt signa dnu sanguis a corpore e regimie
ciboz e penit e fuit ab etate e tpe anni: in hoc signa
nacio signant abundantia sanguis. Qd est qd aliq copio
gust sanguine: si tps e etas aduenit: aut non. Et si fr
hoc facit regimen abutit^{ur} oibus aliq: si regimen for-
tius erit in oibus istis causis: tunc erunt signa significan-
tia domini sanguis accedunt: que hic sequuntur.
Cap. 11.
S E D S I C N A signa domini cholice sunt velo-
citas pulsus: duritio ipi^{us}: et vna subtilis ignea:
e vntus choleric^{us}: e vntus modica: et amar-
rudo: omis sine foveis e siccas lingue cu asperita-
te: citritas coloris e oculos: aut accidit in vicio ytre
erit: si bis coniungit tempus est: etas inuentus e
dieta cal e sic: multi exercitii sicut artium calefacien-
tium: sunt ferrari e cop illece: tunc debent^{ur} sine du-
bio iudicare q iste humor dominat multus in corpore.
Cap. 12.
E T S I C N A domini melancolic.
Cap. 13.
T S I C N A q signant domini melle sunt nigre-
do vinctus: rubedo ocularis ad obcurtate me-
aut ad viriditatem. Et aliqui hoc loquuntur in eodem in-
fio e by appetiti canini e nigredine coloris: e ma-
xime sub palpebra oculis: sanguis flomatus est nigri:
e multi coagulati: e maior pars talia patentia est ipse
necia. Et si picularia signa vngunt^{ur} sine vno obo in-
dicabimus q multi dominabit in corpore humor talis e
coplexio q magis apta est ad generandi hunc humor^{em}:
est coplexio frigida e sicca: aut calida e sicca. Et propter
ea raro inuenitur iste humor in corporebus albis e pin-
guibus: e mox ptea nigra est signum fortissimum istius
humoris: etiam variolae nigre seu morbilli.
Cap. 14.
E T S I C N A domini fligmaris.
Cap. 15.
T S I C N A M domini fligmaris sunt vna alba e yti-
color corpis fit albe: pulvis paru^{us} rarus: equa-
litas totius corpis: e pigrinatio: somnus e tardi-
tas digonis: paucitas itis cu multo spuro viscoso. e si
caybis augunt^{ur} res picularia e vti sicut oboi est albevo-
lat est etas: fene: tunc tps byemius: regimie multu ge-
nisi: cibaria frigida e bu. e supfluitas coctionis. Et som-
nia fligmaria sunt sup domini itop humor: qm ille cui
supfluit cholica formiat videre additione ignis: cui
sanguis abidit formiat videre ros rubens: e cui mella
vnt in suis somnis ea q ipsiq terrene facit: qui videt
dormiendo maria e pluuia: e sentit aerem frigidu: vel
aqua frigida: oia ista signant abundantia flatis. Cap. 16.
Ista sunt signa sup domini vntus: hunc humor^{em}: e vlt
sup egritudine q accidit ppter hoc humor^{em}. Sed lat-
studo q prouenit ab eo: occasione mania ante fit neces-
sario ppter domini itop humor^{em}: aut plurimum. Sed lat-
studo thetacea e apola fit ad abundantia sanguinis: sed
vltima est e malicia qualitatis.
Cap. 17.
E T S I C N A M locuti sumus de signis signi-
ficantibus sup dominas humores: deinceps volu-
mus loqui de vntuibus q sunt ab aliquo pmutate
ex natura ille q sunt ex aere q signant egritudines futu-

ras: e via qua possunt cognoscere bas pmutationes est ex
peridnas: scire ipsos p via demititum est difficile aut
impossibile: ppter ea in hoc sunt recepta testimonia anti-
quoz: memorari eop beuiter q dixerit: postea cona-
bimur dare cas. Cap. 18.
Dicit Dap. qm fuerit byems septem-
trionalis e inaequale: ver fuerit meridionale e aquosus
sepium: ex hoc etate febres acutae obdormiunt: vnt
seria: maxie vo mulierib^{us} e humidis na. Et bu^{us} ca est: q
si byems fuerit sicca ghabit humores siccos: e ghabit hu-
mores aduul q facti fuerit in autumno no puerit: e simili
tpe bus ad frigiditatem e humiditatem: remanet in fine
diatar illius qd supuenit ei in autumno: postea veniente
vere calido e humido aggregabunt in corpore humores
duj admixti: veniente postea calore estimo putrefaciet
ipsos humores p humiditatem acutales qua habebunt
e p acm iplos erit calor putredinalis: qui ghabet nec
vnt e acutus. Tunc sic p hac malicia coplexio fiet fe-
bres acutae: accidet fluxus vntis sanguinis e obthral-
ma. Et hoc accidet plus coplomb^{us} humidis: q sit apte
citius pmutari ppter tales aere vntones. Et Dap. adar-
ptat ficitates vntis coplomb^{us} humiditatem meridio-
nalis: q na itop duop ventop est has duas facere du-
spones e cam itop ostidat in loco nobiliori isto. Cap. 19.
Dap. dicit in eodem anno post emi canicule sent plus
vnt fridit: vnt frigiditatem septemtrionalis: sent egrit-
tudines terminabiles e quiete. Et hoc erit ppter repe-
ritam aeris caliditatem pluuia aerem refrigerat: e si fr facit
septemtrionalis: si siccat: manifestu est q fridus aer pu-
trefactione commut. Et vlt scias q ca egritudine quas
Dap. bis tribus feri dicit est ppter pmutationem hanc
aeris. Qd est: q no sunt ordinata diueritas nae tpe: nisi
vnt humores digerant e temperent: q humiditas byemis
reperat siccatate autum: caliditas estale reperat bye-
mis friditate. Et q byems fuerit siccatate remanebit
humores sicut fuerat pte: e humiditas veris eos no re-
perabit: eo q pte vntibus^{us} bis etna: q ois no adie-
tus sine modicione ille egritudines ghabet. Et si byems
fuerit blanda e supuenit calor: estinus eide est medio: e
istud mediu est calor veris temperat^{us}: tunc no veniet tps
caloris ante q ipsa humiditas sit pmutata: compa rece-
perit de fensione vt ppter calorem no pmutet. Et vlt
scias q quoz tps sunt qd quoz humor^{em} sicut est gmo-
de mentis: q si tepora resiliunt vnt elementu aliud no
vincat vel super resiliunt vntus humor aliud non vin-
cat: nui esset coparatio qua by tps cu quolibet humo-
re vntus humor^{em} suo pto corripet. Cap. 20.
Dap. dicit qd
byems fuerit calida meridionalis e pluuiosa: e ver se-
ptemtrionalis inaequosus sent fluxus sanguis e obthralma
ficet: semib^{us} reumata: epilepsie e paralyse e appople-
xie: e gignantes abortiunt. Et ca bu^{us} vnt in tali coplexio-
ne egritudines fanto: cerebrum in tali coplexio supflue
humecrat: veniente vo vere frigido cum sui natura ha-
beat humores dissolutos mouerit: e frigiditas resiliet
sue coplexioni nali: tunc humores a friditate coplexi
dissiliabunt: e ob hoc ille egritudines mouebunt. Et si
byems dispo erit similis dispo veris pdeite aptius er
citius egritudines ille sent: qd humores tunc temporis
erunt congelati e immobiles: ipsi tamen non sunt pe-
nitus denudati ab humiditate naturali. Et fluxus san-
guinis hic inuenit Dap. ppter vlcatione interueni-
que fit ppter reumata acuta q sunt ab hac permuta-
tione. Et mulieres non abortiunt isto tempore: nisi quia
vntus ipsarum tali tempore nimis humefiunt e debi-
latur: que in eis est virtus retentura: poterit esse et
enā hac permutatione embrio ledat eo q ppter humi-

A *semper variat, quæ aliqui variat ab augmento ad diminutionem: et aliqui a diminutione ad augmentum: et istud augmentum et diminutio aliqui sunt proportionata aliqui non. Et quidam vi videtur: ille est qui variat in magnitudine et puritate, prout organum in cunctis et profunditate in virtute et largitate in molitudine sub organo: et declinat parum ad puritatem sed non multum: vltimus motus assimilatur vnde maris et ab eisdem nominibus incipit. Et adam cum vinctuolus qui vinctuolus assimilatur est eo minus et ipsius. Et quidam dicitur fœmelle et est minor illis duobus sed est ipsius. Et quidam dicitur ferrinus qui vinctuolus in vinctuolus et puritate et in rigido est. Et adam dicitur bis pulsat: potest esse ut ille sic denotat per puritatem quæ in vna bis pulsat: et in eadem interpolat et reuertitur: potest esse ut vinctuolus qui vinctuolus vinctuolus vna: quæ quies quæ est inter eas non habet tempus quæ moratur dicitur tempus quietis. Et quidam dicitur tremulus: et quidam dicitur totuolus qui peripit talis sicut in organum consequitur. Et quidam dicitur arcuatus: quæ est quæ est eminens in medio et in extremitatibus profundis. Et iste sunt oēs simplices species et manifestiores que sunt in compositis.*

C De causis pulsuum. Cap. 18.
In corpore et in corpore incipimus narrare causas omnium. Et videmus quod cum magnitudinis pulsus est sanitas virtus et cuncta sanitas intrinsecus: multa necessitas pulsationis: propterea est iste pulsus signum dominantis sanguinis in toto corpore: maris si est hoc iungant velocitas et frequentia. Quod sunt testimonia multæ necessitatis cum sanitate virtus et intrinsecus. Et cæcæ pulsat sunt iste dicitur hoc est si sunt pro debilitate soli aut in obediencia intrinsecus aut pro necessitate puritate: propterea quæ erit istius pulsus cæ debilitas virtus necessitas signi-
C cabat copione malæ multæ vinctuolus sup vinctuolus debilitate: aut signat cionem sup vinctuolus propter quæ intrinsecus virtus est dissoluta. Et quæ fuerit cæ ex inobediencia organi necessitas signat malæ copione necesse malæ: sicut accidit quæ vinctuolus debilitate malæ: aut vinctuolus in toto corpore capio malæ sicca non malis sic est febres et febres: aut signat sup cionem latens quæ sit pro frigiditate multæ: aut pro extremitate arteria-
C ris quæ sit pro apertis. Sed si sit pro paucis necessitate signat pau-
C cantem calorem aliqui aggregant. B cæcæ triet signat sup ista tria. Et cæcæ mediocritatis est temperata rerum supradictarum. Et cæcæ lugi pulsus est paucitas virtus eo quod non potest extendere arteriam in latitudine et profunditate semper proportionem extremitatis lugi: et hoc est pro maiori parte pro inestitu-
C dine intrinsecus est pro rigore et obturatione cunctis. Et cæcæ curti pulsus sunt oppositæ causis lugi: hoc sit propter virtus debilitate: potest esse ut sit pro intrinsecus rigore: aut pro-
C bec ambo. Et cæcæ lugi pulsus cæcæ fortitudine signat cæcæ aptitudine intrinsecus causæ: sicut sunt iste oppositæ. Et cæcæ causæ eminentis sunt propterque causis lugi: excepto quod virtus fortior est quæ in illo vel alio: aut quæ intrinsecus est magis obediens. Et cæcæ phumdi istis sunt oppositæ. Et cæcæ velocitate ista pulsus necessitas: non est necessitas: ut cæcæ hoc ad iugum fortitudinem quod pluries nā laborat cæcæ velocitate loco fortitudinis quæ fortitudinem non habet: sit pro debilitate tem virtus: aut inestitudinem intrinsecus. Et cæcæ tardi istis sunt
D dicitur. In necessitate ambela aut debilitas virtus aut am-
D bor: propterea hoc genus pulsus signat malæ copionis fridæ malis vel imolis propter vel cionem: aut debilitas virtus pro cionem pambulat: aut pro multos malos hiores quæ dissoluit virtutem pro malæ copione vel quietate: et cæcæ gnis recepti a virtute sit manifeste. Et cæcæ pulsus fortis et debilis qui sunt sumpte a virtute manifeste sunt. Et cæcæ spiritus cedet cæcæ causis velocitatis: nā illi opus quæ non potest facere fortis vel velocis. Sed cæcæ rari est pro paucis necessitate cum abundantia fridatis. Et cæcæ genus lugi
Col. 2. 2.

a proportionem. 4. tēper pulsus est quæ cop. a via nāli cri-
tus est ut motus dilatationis sit maioris coparationis ad
motu contractionis quæ debeat: et est ut maior sit necessi-
tas inspirationis quæ respirationis. Et quado motus con-
strictionis erit maioris coparationis ad motu dilatatio-
nis debitoris: erit fortis necessitas ad enapozandū va-
porē humo-
Et quæ quies erit maioris coparationis debi-
to ad motum: erit hoc propter debilitate virtus cum mul-
ta inspirandi necessitate. Et ista pmutatio coparationis
duarū admittit quæ sit sicut pmutatio coparationis
duorū motu: hoc est motus dilatationis et contractionis.
Sed genus simplicium a similitudine et diversitate pulsus est
manifestum: quia assimilatio non fit nisi bonitate virtus et or-
dinando ipsi. Et cū mutatio est enapozatio virtus
et ipsius debilitas. Et cæcæ pmutatio est vna duarū
rerum: aut propter aliquā rem quæ virtutes debilitant et aggra-
vant sicut etiam humores male: aut propter aliquā cau-
sā calorem intrinsecum cæcæ locum: quæ debilitat sicut do-
lores sicut: potest esse quod sit hoc propter debilitate virtus
ipsi: de motu intrinsecus pmutatio sine egritudine neces-
sit. Ideo quæ debilitas semper dicitur in coparatione: quæ sicut cō-
tingit propter cū multos humores: nā est ipse ut sit cau-
sa mori ipsi. Et quæ debilitas in istis pulsationibus
nimis malus est: sicut est ordinatio in diversitate pulsus.
Sicut est malus minus non ordinatio: propter quæ ordinatio cō-
servat sui cunctis in hac diversitate: et cunctis non fit
nisi dicitur virtus propter aliquā mori. Et cūcæ sicut in
diversitate coparationis debilitat: quæ causæ capax virtus pul-
sus aliqui puenit ex inestitudine intrinsecus: sicut cæcæ est pul-
sus fortis: excepto quod quæ pmutat ab augmento ad dimi-
nutionem est signum dominantis virtus: et cæcæ ad ista p-
cipui signat vigorem virtus: et a diminutione ad augmentum
debetur fortior virtus significat. Et Sed vinctuolus pulsus
cæcæ virtus debilitas cum organi mollietate et frequentia
sua est sicut si virtus parte media sup aliā aggragata
ut ille motus motu vinctuolus maris assimilatur quæ cūcæ
coposus est motibus. Et vermiculosis pulsus cæcæ istis si
miles sunt: sunt debiliores: sicut fœmelle: et ipsi v-
miculosis debiliores: et propterea non est: non fit formi-
cæcæ nisi vinctuolus pcedat. Causæ debilitas virtus sunt
manifeste: aut propter cionem sup vinctuolus ex qua cunctis syn-
copis aut destructiones caloris intrinsecus: eo quod causæ quæ
faciunt egritudinem sunt dicitur et necesse illi. Sed ferrini
pulsus cæcæ sunt virtus debilitas et est coposus debili-
tate: et parum in ipso sunt ptes anticipantes et postponentes
sicut in vinctuolus excepto quod in isto siccitas magna est ma-
nifesta: quæ siccitas sit et ab extremitate ferrinus pulsus
signi calidi apertis et maxie quæ est in medio nervosus: quæ
est: quæ rigidas plus sit ibi propter nervi. Sed bis pul-
santis cæcæ hoc est martellinus: est organi durities: quæ agit si
cut mallens sup incutit percussus bis pcutit et scia pul-
satio p se est hoc est propter rigiditate nervi. Et cæcæ tremu-
li debilitas est virtus: et totuolus significat sup. Pulsi-
Et arcuat cæcæ debilitas est virtus: quæ equali organi
ptes ferre non potest. Et iste sunt cæcæ sicut generū pulsus
breuiter dicte. Sed de pulsibus apertis dicemus cum loque-
mur de signis cunctis egritudinis. Sed cæcæ triū generū
pulsus istis pulsus manifeste sit a debilitate: hoc est
a causis male copionis. Et quæ iste ipse pulsus non potest cō-
prehendi in aliquo idiomate nisi coparato ad pulsus sani
qui in corpore temperate copionis inueniunt: aut ad aliquā
acto copionis si. Sicut aut ad 4. si quæ apparet a radice
nature: et ita: sanos pulsus alter ab altero diuiscat.
Et propter coparationem opus nos cognoscere: quæ si bec
ignozamus egrotatū pulsus nime cognoscemus: quæ est quæ
pulsus egrum cognoscit nisi propter coparationem corporis sani:
Col. 2. 2.

A prouenit viriditas aut fustas pcedit et vtr alq colozes frigiditatem significantes. Et aliqñ sit vma nigra propter admixtionem cholere nigre pp expulsiōes cholere nigre q a natura sit facta in plenitudine sit et ois viriditas significat frigiditatem excepta illa que in aria noiat et porrinatā illa forte aduisionis significat: nō est dubium quā fustina et indica seu celestis significant super caliditatem: q videmus vmas ob hoc multas viriditatis eas contritantes: q viriditas est pncipiū nigredinis ob hoc causā que facit nigredinem cecidit sunt cū causis que viriditatem operantur: excepto quia in viriditate sunt debiliores. Et vma alba et clara sicut aqua significat digōis de feci et virtutis nutritiue obilitatē aut opulentiā aut vtriūq. Et vma que spermat afficitur significat humoriū flugmancozū frigiditatem et abundantiā. Et vtrplū rimi appropiam aut sitūm egritudinē significat: et pueri hāc bit vnam quādo epulētiē sunt. Et possibile est vtr vma sit signū crisi in egritudinibus significatis: et possibile est vtr sit color albus in egritudinibus acutis. Sed est plurimum perditionis signum: q significat ascensum cholere ad superiores partes et ibi facit apollēnia. Et aliqñ vma est rubra et egritudo erit frida: hoc accidit ppter fortē dolorem vtr in colica: aut pp opulentiā nem viarum que currunt a felle ad intestina: quia tunc est necesse vtrūlū humoz exeat per vias: alic cause affligantur: et dicitur sufficit. Sed colozes compositi sicut lotura carnis significat debilitatem virtutis epatis aut renum. Et vma que oleo assimilatur solum in colozē offitū febrem significat: eo q pinguedinem liqueheri in membris significat excepto qdane ingredo non pcedat qd si hoc est casum virtutis significat: et quādo dicunt qd hoc vma in acutis febribus apparet: et si illos materierum pinguium signum est cretici sed hoc accidit raro.

C De signatōibus vine sumpta ex fuba eius. Cap. 23.

V B T I L I S vma defectum vigetionis significat eo q digito necessario mām ingrossare ois: et defectus digōis sit pp bunios cruditatem aut ppter defectū virtutis: aut pp cibi et potus multitudinem. Et ex reb' multā aduianibus subtilitatē vine est vtriū oppulentiā: ppter ea vine calculosū: subtiles sunt: et si post subtilitatē apparet grossa subtilitā signum est q natura incipit digerere. Sed si ab ipso principio apparuit grossa: in eade grossitudo mactat significat multam humorem ebullitiones a calozē extraneo facta: et ppter hoc est malū signū. Sed vma grossa que post subtilitatur et iterū ingrossatur: signus hoc operatō a natura pcedat pigritias nature significat post inceptū opēris pncipiū. Et si grossitudo ppter motum humorem fuerit: hoc est bonum signum: quod est q significat q natura digerere inceperit. Et quidam hoc repēdendere volentes dixerit q non sunt aliqua signa tenenda in vma nisi ex opere nature interiois: sed si ab aere extrinseco fuerit tenenda nō erunt. Sed isti ignosant q aer nō operatur in vma res diuersas nisi ppter pparatiōē quā ab interiori natura capit. Et vma que in principio egritudinis a parte nature apparere grolat: postea subtilitatur longitudo egritudinis significat. Et iam dictum est q puerorū vma naturaliter est grossa et muuicium subtilis.

D De hypotafis vine et de e' significatiōibus. Cap. 24.

H Y P O S T A S I S sanitatem denotans debet esse in fundo et esse alba leuis et equalis: et in forma pincta in fundo: eo q est superfluitas terrie digestiois. Et de natura superfluitatū ē vtr sint graues: alba quia mēbra non nutriuntur ea sanguine nisi postq est decalbatas et eis assimilatus: propterea erit coloris perfusitatis sic color nutritiū qñ verus nutritiua legat

sui cursum nālē: leuis et equalis ppter digestiois temperie: et quia hic tēperie equalis est in oibus suis partibus debet esse pincta. propterea qd hoc figura ppositio nis equalitē aduianum partū in leuitate et grauitate ostendit: et q actio calozis in hac forma ostendit: et copiosa grana nāliter extēdunt et dilatant: si leuia in scriptis aggregant et petunt ascensum quousq' accedunt hinc ac cūcti hāne ignis. ¶ Sed significat q a loco sumitur est hoc vtr qñ illud quod sit in parte superioris quod nebula est qñ est i appellatur significat pncipiū aperitiōis digōis domi modo sit alba. Et ppter hoc dicitur d'ip. q si vma nubes albam quartā die fecerit erit in v. qñ indicabit. S3 que sit in medio significat digōis et cūctit: que est in fundo pfectā digōis significat a solute: et modo in hoc p. fueret cōuenientibus diebus. Sed si mō apparet modo vtro nō significat nature obilitatē et illius impedimentum. ¶ Et ostendit q aliquid in vma apparet hypotafis alba qñ mā est signatā nō coctat: hoc differt a naturalis eo q ipsius partes sunt diuersae. S3 coloz citrinus in fundo hypotafis significat citrine cholere diuini quod virtutem impedit digestū: ob hoc signus est malū. Sed rubra et alba solum significat materiam multam et pigritiam nature que ipsas propter sui multitudinē permutare nō potest propter hoc hoc hypotafis longitudinē egritudinis significat. Sed est salubris nisi malum aliqd apparuerit si gum qd si apparuerit significat motum longo tempore pcedente: quod est qñ quia hoc malum signum adiciū significat qd hoc materie multitudo virtutibus in fine diminabitur: ipsas vtrūm pterneret. Et si eadem bonum si gni copulabitur contrarium significabit. Sed malū qd hoc hypotafis significat nō est nisi ex parte quantitatis et ob hoc pro maiori parte est signum salutis. ¶ Sed color niger in febribus acutis est vitionis signum: et ppter hoc morte significat. ¶ S3 differentia que est inter hāc hypotafis et humoz nigrum quem expellit natura per viā crisi est qd hoc hypotafis est in vasis fundo. Sed humoz expulsiū in vma est dispersus: et pp hoc diuersitas loci diuersam ponit intētiōem hoc est quia qñ hypotafis nigra est infusa minus est mala hypotafis in fundo de cibente: quod est qñ significat alicuius digestiois pncipiū: quāuis sit mala: et nimis est grauitas. Sed que est in fundo malā digestioē complete significat. Et quādo hypotafis est obfusa frigiditatem nature vel calozis naturalis extinctiones significat. Et hypotafis albā signa multitudine motus humoz et defectū digestiois significat. ¶ S3 copiosa hypotafis extra nām multā mactat: nericūlū finit: quod est quod trino fracto assimilant: et quodam que cocto assimilatur: significat de mēbris liquefactionē: aut humoz vitionem: et ppter ea in egritudinibus acutis sunt male: et si habuerint colozē rubrū bonozem sanguinis vitium significat: aut partium epatis aut lumborū significant aduiciōē. Et dicitur q citrinus in libis magis sit propius. Sed laminosus est pessimus: qd est qñ mēbrozū radicaliū liquefactionē et incisionē significat. S3 furfurē aliquid sit pp scabiem velicē et aliqd sit ppter liquefactionē membrorum: et qd differre facit illud qd ex calozē velicē aut ab alio: est q in ipso parit in partibus virge scitatur. Et vniuersaliter quādo cūq' accidit a passioni velicē adiunguntur. ¶ Et arenosum significat: aut lapidem coagulanti: aut incipientē coagulationē. Et si fuerit rubrum lapidem in renibus significat: et si fuerit album lapidem in vesica demonstrat. ¶ Et farinosum appositum rupturam significat in vris mēbris locati. ¶ Et sedimen habens pilos similes capillis humiditatem grossam in renibus a calozē extraneo gūatā significat. Et sanguinem coagulatum vitionem vine aut

E Nebula est qñ est i suspiciōe pte. Raf. 10. S3 que alimā. c. 30. nebulis vtrū supermatat ex h' contriv ge litteram que. c. 6. dicitur. 25. vide: 3. ibi intra. p. mo. c. 7. f.

G H

H

A bonas plangantur: circuitus huius febdis est tertianus: sed tñ non pueritur: ga nō est necessarium q omnes febres que hñt circuitum hñnt de cholera: S3 possibi le est vt sint due quartane aut due quintane: S nō acci det nisi pncipio egritudinū. Ita sunt signa ppta huius feb. z alqñ significationes ut rebz coibus forficant. hoc est q: cōplexio: ac retas: z aliud regimē huius humo ri cōparantur. Et cer cū hoc humore cōparatiōē habet modis duobus: vñum est sñ finis tēpus naturale: vt est etas q est calida z siccata: alius est qñ egreditur sñum cur sum naturale: ad caliditatē z siccitatē: quamvis tpe q sui naturam debet esse frigidum. ¶ Sed febres que p roximos non habent istis cōmunicant exceptis circuitu bos z typo. Et i hoc genere ingreditur febres que causon mēcapatur eius materia intra venas est: maxime cir ca os illoa cholere epar possit esse: propterea in hac febē est rigos. Et sitis fortis huius fe. pncipiu signū est. Et peior specerum causonis est illa que fit a cholera zinaria aut ptafina. Et illius paroxysmus lēgus ē propter inobediē tiam humoris illius ad digestiōem recipiendam.

¶ De signis febdis flegmatice. Cap. 19.

ACCIDENTIA magis ppta huius febdis sitit ga in principio extrema in frigidantur z est tēpus frigoris longum: sed paulatim inualefcit. Et quan do incipit calor apparere: rēdit frigus z fortificat super eum. Et tempus paroxysmi illius fe. s3 occupat bo ras: z calor illius febdis non est modicatur nec furiosus: et propterea primitus tactui non manifestatur. Et huius febdis pulsus varius z minor est pulso febdis tertiane in quolibet 4. hñum tempore. Et vna in hac febē est subtilis z alba: aut spissa z obscurat: si calor putredina lis est fortis: z flegma purum non est: tunc possibile est vt vna fit rubear: palpebz patientis tumide erūt. Et in pluribus bonum patientum os stomachi est frigidus z si vomitus euenit flegmaticum euoment. Et aduen tus ipsius paroxysmi omni die signum pncipium non est: quia due tertiane hunc eundem faciunt paroxysmum. Paroxysmus longus est propter ipsius humoris tarditatem: z paroxysmi ipsius plus continuantur q cholere paroxysmi: quia iste humor putrefactioni magis est ap propriatus. Et abnc propter longitudines paroxysmi ad uent humor non corripit: pparatio putrefactionis ppter longum morā caloris extrane: in corpore: vñ per manentis: hoc propterea accidit: quia calor febdis hu ius est temperatus z subiectum habet humiditatis. Sed in feb. cholericā q calor extraneus cum ea accensio ci to transit non est tempus pparans ad putredinem in parte non putrefacta z vniuersaliter in hac febē calor intrinsecus est valde sepalus: bec enis est causa ad plus continuandos in hac febē paroxysmos. Et deterior ha rum febrium est illa que ex flegmate fit vitreo. Et sitit et aliquando cognoscitur bec febdis: ac retas: z conti nuidine z complexionē: quia bec comparationes habent cum humore hanc feciente febrem.

¶ De signis febdis quartane. Cap. 20.

HEC INCIPIT cum frigore grauita q tunc accidit patienti frido: dentium. Et patiens tunc sentit membrorum cōtractionem: z bec fit pro pter frigiditatem ipsius humoris z grauitates. Et pulsus illius febdis est tardus: s3 rarus: parus: plusqñus sit in flegmatica: bec dico in principio paroxysmi: vñ tur q in augmento maior est qñ in flegmatica. quia calor in hac febē manifestatur z febdis fortior exiit. Et colo res vine in hac feb. variantur nam aliquando est alba z subtilis ad viriditatem decedens: aliquando nigra z grossa ad rubedinem decedens: z vñ plurimum bec fe

bdis alias sequitur febres. Et tempus huius febdis est lon gum: tēpus resolutionis ipsius est dimittēs duos dies: z inualefcit tertium. Et quartane circuitus est quasi sicut pncipium signum in hac febē: propterea quia nō inue nitur talis circuitus in aliqua alia febē: simpliciter vel com posita. Et maior pars hac patientum sunt flegmatici. Et fortificatur significatio in hac a rebz coibus s3 q in algs oictum est vt ab aere z ab etandus: a cōplexione: z a signis significantibus oñium illorum humorum.

¶ De signis feb. que in arabico nominatur michabechar z est sanguinea. Cap. 21.

EC FEBRIS typum non habet: eo q plas

ma eam faciens est in venis: excepto si fieret p

pter apostema nominatum flegmon: quod in ali

quo membrorum principalium esset generatum:

sicut in epate z etiam diafragmate: quia tunc in hac fe

bē essent paroxysmi tertianarij similes: cholere parox

ysmi: quia sanguis quando supercalefcit ad naturam de

clinat cholere: z propterea in hac febē non est differen

tia inter feb. cholericā que habet materiam intra ve

nas z illa mīa in magis z minus: quia nō potest in exco

re ferre feb. de cholera purgata: quia talis febdis de

cholera de necessitate mortifera est: quod est quia cho

lera non est apta recipere aliquam digestiōem: nisi in p

o: quāquam est admixta: aut cū materia quā mirramē

medea radicali: bec est sanguis z albus. ¶ Et signa

que significant hanc febrem sunt signa dominum sangui

nis significat: z ias nos narrauimus ipsa. Et pulsus hac

patientis est in vñinio magnitudinis z fortitudinis. Cir

ca est rubra z grossa: et supurac: iniquitudo: sunt pro

pria in hac egritudine z in cholericā. Excepto q in egrit

udine illa fortiora exiunt. Et alienatio mentis pro

pria est in febribz acutis. ¶ Et verba Saleni varia sunt

in hac febē: quia aliquando dicit q est cholericā conti

nua: z aliquando dicit q est aliud a cholera: z q non de

bet attribui cholericē: nisi quia non habet putrefactio

nem perfectam: quia natura illius febdis est media inter

febrem diē z febrem putridam: tñ sententia mīa tu ias

nouit. Item febdis ista non habet nisi vñum pncipiu

z in illo aut soluitur aut occidit. Et aliquando incipit len

ta z semper ad vñim fortitudinis crescit: z aliquando est

cōrariū: z aliquando in vño permanet statū. Causa hu

ius paroxysmi alius per alios multos: dicta est. ¶ Illa

sunt signa cognitionis febrium simplicium z qui simplices

cognouerit: cōpositas cognoscere poterit: z ista exēpla

non fuerunt data nisi per modū similitudinis: quia raro

adeo contrarius est vt complexio cōposita non possit

agere digerendo super eum: tunc febdis deterior: ex

rum habet: z quando cumq potētie pncipiu: quic est hñc

febdis salubrior est.

¶ De cōpositione febrium. Cap. 22.

ET SCIA S q cōpositio febdis est a causa locali

aut a causa mīa. Itē causē materiales tres hñt mo

dos. Vñus est qñ duo mīscētur humores: tñc ma

teria febdis fit inter illos duos humores simplices qui sin

gulas possunt facere febres: etiā accidentia tñc ex his

nupta erunt. ¶ Itē aliis modis est vt vna fit putrida:

z al. 2.uer.

K 4

E

F

G

H

I

K

L

M

N

O

P

Q

R

S

T

V

X

Y

Z

A

B

C

D

E

F

G

H

I

K

L

M

N

O

P

Q

R

S

T

V

X

Y

Z

A

B

C

D

E

F

G

H

I

K

L

M

N

O

P

Q

R

S

T

V

X

Y

Z

A

B

C

D

E

F

G

H

I

K

L

M

N

O

P

Q

R

S

T

V

X

Y

Z

A

B

C

D

E

F

G

H

I

K

L

M

N

O

P

Q

R

S

T

V

X

Y

Z

A

B

C

D

E

F

G

H

I

K

L

M

N

O

P

Q

R

S

T

V

X

Y

Z

A

B

C

D

E

F

G

H

I

K

L

M

N

O

P

Q

R

S

T

V

X

Y

Z

A

B

C

D

E

F

G

H

I

K

L

M

N

O

P

Q

R

S

T

V

X

Y

Z

A

B

C

D

E

F

G

H

I

K

L

M

N

O

P

Q

R

S

T

V

X

Y

Z

A

B

C

D

E

F

G

H

I

K

L

M

I et alia sit ethica. Tertius modus est ut unus modus faci-
ens febrem sit cum apostemate et alius sine. ¶ Et aliquā-
do componuntur huius febres et nascuntur earum parva
mixtaeque: eo quod materia miscetur: et hoc propter causas
locales: et idcirco sicut possibile esset ut una esset intra ve-
nas: et alia esset extra: et in hoc genere locatur feb. que
cunctisque immixta. ¶ Et aliquando humores febres
facientes erunt vicini sed non mixti. Et possibile est etiam
ut omnes iste species ad invicem componantur. ¶ Et etiam
potest unus modus compositionis dici vi sui magnitudi-
nem et partem et finem et similitudinem et debilitatem: hoc
est ut causam efficientem una sit fortis alia debilis.

K **H**EC FEBRIS tres habet finem quod ab aliquo dicitur
tunc accidentia in hoc finem plus et minus diversan-
tur: et accidentia eius occulta sunt in principio: et
quandoque videtur corpus cui calorem continuo lento
¶ intra dies tres quando non in corpore incipit manife-
stare tunc vni lente continue assimilatur. Et si patiens ea
facile non sentit: nec habet putredinem febrium signifi-
cationem opinandum est ipsam esse ethicam. Item post
horas tres ab assumptione cibi patientis pulsus
debet esse calidus quantitate: et si calorem inme-
neris augmentatum: pulsus velocem aut in aliqua di-
mensione magnificatum: tunc istam febrem ethicam audi-
ebis: quod est. propterea quia membra malam com-
plexionem acquirunt calidam: de natura nutrimentis est il-
li nutrimentum assimilare: necesse est ut corpus corpori adue-
nient calorem extraneum debeat adipsam: quibus cibum
ille frigidus sit aut non: et propterea tunc febres fortifica-
tur: accidentia augmentantur: quod in putridis non com-
nit. propterea quia calor extraneus in illos radicaliter non
est fixus in membris que in cibum agere debent. Et cau-
et quod ab aliis medicis dantur accidentales sunt sicut fa-
bulae cantorum: quia dicitur quod cibum in talibus patienti-
bus et corporibus est finis similitudinem aque super calidum
proiecit: et impossibile est ut virtus nutrimentis a nutrimen-
to tantum sit elongata ut ipsum eadem sit contrarium. Si
autem aqua calida reperitur enim quod vni quodque istius
alterius corrumpit. ¶ Et raro hec febres accidunt nisi post
aliam febrem sicut post effluviem in corporebus ad hanc
paratam aut post aliquam et febrem putridam. Et quando
fortificatur hec febres marcescit corpus istius et sicatur
pellis eius: et deformatur facies et profundatur oculi. Et
cum venerit ad ultimam gradum ethice videtur oculis
et angustius pulserem et contrahuntur palpebre inferius si-
cut accidet patienti subeth et pellis frontis est tensa et sic-
ca quasi corium preparatum: et imposita habet tensam au-
riculis et palpebre citius sunt calidiores. Et pellis myracho-
ventris sit sicca et rugosa: pulsus eius est rēsus sicut chor-
di et velox: debilis: virga est oleagina. Alia vero signa
istius febres manifesta sunt et in libris spirituum plene
enarrata. vni non est necessarium ea retinere.

L **H**EC FEBRIS tres habet finem quod ab aliquo dicitur
tunc accidentia in hoc finem plus et minus diversan-
tur: et accidentia eius occulta sunt in principio: et
quandoque videtur corpus cui calorem continuo lento
¶ intra dies tres quando non in corpore incipit manife-
stare tunc vni lente continue assimilatur. Et si patiens ea
facile non sentit: nec habet putredinem febrium signifi-
cationem opinandum est ipsam esse ethicam. Item post
horas tres ab assumptione cibi patientis pulsus
debet esse calidus quantitate: et si calorem inme-
neris augmentatum: pulsus velocem aut in aliqua di-
mensione magnificatum: tunc istam febrem ethicam audi-
ebis: quod est. propterea quia membra malam com-
plexionem acquirunt calidam: de natura nutrimentis est il-
li nutrimentum assimilare: necesse est ut corpus corpori adue-
nient calorem extraneum debeat adipsam: quibus cibum
ille frigidus sit aut non: et propterea tunc febres fortifica-
tur: accidentia augmentantur: quod in putridis non com-
nit. propterea quia calor extraneus in illos radicaliter non
est fixus in membris que in cibum agere debent. Et cau-
et quod ab aliis medicis dantur accidentales sunt sicut fa-
bulae cantorum: quia dicitur quod cibum in talibus patienti-
bus et corporibus est finis similitudinem aque super calidum
proiecit: et impossibile est ut virtus nutrimentis a nutrimen-
to tantum sit elongata ut ipsum eadem sit contrarium. Si
autem aqua calida reperitur enim quod vni quodque istius
alterius corrumpit. ¶ Et raro hec febres accidunt nisi post
aliam febrem sicut post effluviem in corporebus ad hanc
paratam aut post aliquam et febrem putridam. Et quando
fortificatur hec febres marcescit corpus istius et sicatur
pellis eius: et deformatur facies et profundatur oculi. Et
cum venerit ad ultimam gradum ethice videtur oculis
et angustius pulserem et contrahuntur palpebre inferius si-
cut accidet patienti subeth et pellis frontis est tensa et sic-
ca quasi corium preparatum: et imposita habet tensam au-
riculis et palpebre citius sunt calidiores. Et pellis myracho-
ventris sit sicca et rugosa: pulsus eius est rēsus sicut chor-
di et velox: debilis: virga est oleagina. Alia vero signa
istius febres manifesta sunt et in libris spirituum plene
enarrata. vni non est necessarium ea retinere.

M **H**EC FEBRIS tres habet finem quod ab aliquo dicitur
tunc accidentia in hoc finem plus et minus diversan-
tur: et accidentia eius occulta sunt in principio: et
quandoque videtur corpus cui calorem continuo lento
¶ intra dies tres quando non in corpore incipit manife-
stare tunc vni lente continue assimilatur. Et si patiens ea
facile non sentit: nec habet putredinem febrium signifi-
cationem opinandum est ipsam esse ethicam. Item post
horas tres ab assumptione cibi patientis pulsus
debet esse calidus quantitate: et si calorem inme-
neris augmentatum: pulsus velocem aut in aliqua di-
mensione magnificatum: tunc istam febrem ethicam audi-
ebis: quod est. propterea quia membra malam com-
plexionem acquirunt calidam: de natura nutrimentis est il-
li nutrimentum assimilare: necesse est ut corpus corpori adue-
nient calorem extraneum debeat adipsam: quibus cibum
ille frigidus sit aut non: et propterea tunc febres fortifica-
tur: accidentia augmentantur: quod in putridis non com-
nit. propterea quia calor extraneus in illos radicaliter non
est fixus in membris que in cibum agere debent. Et cau-
et quod ab aliis medicis dantur accidentales sunt sicut fa-
bulae cantorum: quia dicitur quod cibum in talibus patienti-
bus et corporibus est finis similitudinem aque super calidum
proiecit: et impossibile est ut virtus nutrimentis a nutrimen-
to tantum sit elongata ut ipsum eadem sit contrarium. Si
autem aqua calida reperitur enim quod vni quodque istius
alterius corrumpit. ¶ Et raro hec febres accidunt nisi post
aliam febrem sicut post effluviem in corporebus ad hanc
paratam aut post aliquam et febrem putridam. Et quando
fortificatur hec febres marcescit corpus istius et sicatur
pellis eius: et deformatur facies et profundatur oculi. Et
cum venerit ad ultimam gradum ethice videtur oculis
et angustius pulserem et contrahuntur palpebre inferius si-
cut accidet patienti subeth et pellis frontis est tensa et sic-
ca quasi corium preparatum: et imposita habet tensam au-
riculis et palpebre citius sunt calidiores. Et pellis myracho-
ventris sit sicca et rugosa: pulsus eius est rēsus sicut chor-
di et velox: debilis: virga est oleagina. Alia vero signa
istius febres manifesta sunt et in libris spirituum plene
enarrata. vni non est necessarium ea retinere.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

De signis apostematum cholericorum. Cap. 35.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

N.

- A** In febribus acutis et aliq̃ a fortitudine egritudinis. Et ali-
quando accidit hoc signa in egritudinibus chronicis: vt in
febribus: et enā post multā curationē a fluxu vetricis: vel a
vigilia inmoderata. Quod est: et solutius est calos nālis et
humiditas: et calos extraneus est fortificatus excepto vt
nō p̃cessit vetricis fluxus inmoderatus aut inmoderata vi-
gilia: ga tūc in malo leuius signus est. Et quādo album
oculi rubet: facit: et ipius vena obducit: aut nigre fac-
rit signū mortis est. p̃culdubio: et maxie in egritudinib⁹
acutis. Quod est: et nigredo extinctionis nālis calosis signū
facit: et alibi rubedo repletionē cerebri et humorū: nā
maria signū. Eundem oculi in egritudinib⁹ acutis malū ē
nūc fore: et oculi obtinuit: aut pp̃ vomitū. Quod signū
facit: aut labia: aut nālis colorē luteū hāit et obducit: mor-
tes p̃uāā signat. Frigiditas extremitatū in acutis signū
malū est: adeo q̃ suffocationē calosis nālis in p̃tibus
intrinsecis: aut p̃pter apā significat: aut pp̃ humorē frigi-
dop̃ abundantia: et p̃p̃uū signū est extinctionis calosis na-
turalis: et eodē mō q̃ nō hāit. Et corpus intrinsecus fuerit ca-
lidū et extrinsecus frigidus: mortē signat: eo q̃ apā calidum
denūciat in interioribus: et calos extrinsecus vetricis
intus. Et vtrū q̃ calos est nō est in toto corpore: malus
est. Quod est: et signū in mēbris p̃cipalib⁹ apā sicut in cere-
bro: et hōborē epate. Quando lingua pusilla borboralia
habet: et extremitatū frigiditas: mortis prima est. Quod est: et si-
gnū carni in cerebro: aut in ventre: calidū apā et malū. Et
digni et vngues ad obcuritatem sunt declinēs: et ad viridi-
tatem: et nālis debilis: mors vicina est. Et si nigredo
adit: et fortitudine pulsis in die cretico salūē signat.
Et si vtrūq̃ famosus illis locis fuerit: aut apā salūē signat.
Et q̃ in carne primo apparuerit pusilla ruber: tunc de-
ad viriditatem vel nigredinē p̃uertit: signum est malū: q̃ nō
extinctionē calosis innatū significat. Et si in egritu-
dinib⁹ acutis apparuerit in superficie carni minute pusille
ad silitudinē granop̃ milis: signū est malū: ga signū est q̃
mā pauca digōne recipit: dicit Dippo. Accretia venies
ante septimi diē in acuta febrib⁹: malū est: et p̃obatus
ante septimi diē in oibus nris terris. Et si veniat in g̃nto die
est ex p̃erecta in oibus nris terris. Et si veniat in g̃nto die
laudabile m̃itū est vna rōner: maxime in rēpōit⁹: cali-
dis et coisopit⁹ calidis. Et hoc ē finis collegioz medicop̃
oium p̃ferant: et inde maioris: et maiori parte illos de-
antat: et pole est q̃ illud q̃ dicit locum in greca habuit
q̃ terra illa bacridos exiit. Et illud q̃ dicit Dippo.
q̃ erat signū malū: est ideo: q̃ hoc est vna ex reb⁹ q̃ qua
p̃uenit crisi: et ois crisi venies ante digētiōē: est ma-
lum. et pole est q̃ viderit in terra suis crisi veniens
p̃ter ceteram ante septimum esse malus et sine digōne.
C Et signatio q̃ sumit a reb⁹ ex euntibus a corp⁹: hoc
est sicut stercus nigrū et viride et fetēs: et q̃ pinguedine in
febris acutis: q̃ hoc mortē significat. Quod est: et signū nigrū
adusionē epigae membrorū liquefactionē: fetēs: et com-
p̃tione humorū signat. Et in acuta febris albi et ligidi ma-
lus est: eo q̃ signū digōnis debilitat: et cholera ad pres-
supiores accēdit: et si est in vniū in hac febre. Itē albus
stercus sumit a terra signat. Et si stercus b̃ns colore va-
riose: sup̃ longitudinē egritudinis by signat: et sup̃ abun-
dantiā vnerorū humorū: et si cā medicine fuerit saltem
p̃nūciat in q̃libet egritudine: et si in p̃ncipio exierit chole-
ra nigras fine super⁹ vel stercus mortē signat: eo q̃ cū ra-
lis humor app̃uerit a p̃ncipio egritudinis signat: aut sup̃
abundantiā ipsius humoris: aut sup̃ debilitatē virtutis:
aut vtriusq̃. Et quāterius p̃uenies a melia: aut acetofira
te mortē denūciat: q̃ stercus cholere pure assimilatur
malū est cū app̃erit: et fecerit. Et si callos appetitum signa-
tū est fluxu malum. Tlagra hypoflasie in acuta febrib⁹
mortē signat. Eodem mō vna aquosa et subtilis p̃uenies

in pueris: mala est. Quod est: et eo p̃ nālis vna debet esse
grossa. Circa aquosa in egritudinib⁹ acutis mortē denū-
ciat: vna turbida q̃ nō clarificat mala est: eo q̃ signū su-
per fortitudinē extrinseci calosis aut vigilarum. Circa
furfurē et lammola in acuta febrib⁹: mala est si vna re-
nus aut vetricis nō affuerit: q̃ membrorū liquefactionē si-
gnificat. Et signū discretum inter vtriusq̃ est remū aut ve-
trici dolor: venter niger et stercus exiit malus: et si
cū hoc fuerit fetens mortē by signat. Eundem in die non
cretico apparēs ex quo feb̃is alleviationē nō hāit: malū
est: si cū hoc est frigidus in ceruice et capite malū est. Et
si in capite solo p̃cor: ga iōgitudinē egritudinis signat:
in lenta et in acuta signat mortē. Signus guttatum exis
de maribus paucis et niger in caute mortē significat.
Quod est: quia magnitudinem apatis dicit esse in cerebro.
Et hoc sunt signa accepta ab operatione. Quādo oculi
lunē effugiant et ioluntarie lachrymauerint signū ma-
lum erat. Et si veloces fuerint et rubicundi: et vniū altero
minor apparuerit: signū ē mortis. Et rubedo oclorū itē
sup̃ p̃p̃uū cerebri by signat. Et eodem modo q̃ labia
alirugunt: et q̃ stercus a capite ad pedes se iactauerint:
mortis est signū: q̃ nō toleratū virtutis denūciat: vtrū
quicūq̃ infirmus nō steterit ad modū sanū signū est ma-
lus: et si vtrūq̃ vult federe saltado sedet. Et eodem modo
q̃ si aderet capiendo seu succutendo se vtrūq̃ signū
est mortis. Et q̃ infirmus nō audit nec videt: cum debi-
litate virtutis: signū est mortis p̃uāā: q̃ nō abelitus in-
terdus fortis: et q̃ nō oculis fuerit malum est: q̃ nō per-
turbationē mentis signat: eo q̃ consuetudo est: et si fue-
rit ambelitus eius inter oculos: est signū malū: q̃ nō p̃p̃uū
in m̃itibus pectoris esse denūciat. Et somnus quando
lesionē vel dolores inducit: signū est malū. Et signa q̃ ab
egritudinib⁹ p̃cedentib⁹ sumunt sunt sic sumenda: q̃ quā-
do noua egritudo p̃cedit: fetores exiit: aut in mēbro no-
bilior: signū est malū: sicut si in squantia in q̃to die bu-
mor: ad pulmonē descēdat: patiens in sc̃ptimo morietur.
Et si stercus egritudo significat egritudinē vel fortitu-
dines eandē efficientes egritudines mala clinici reple-
tio reuocatur in capitis p̃uāā mala est: et iōguitas
in egritudinibus acutis: et p̃p̃uū significat: aliquādo
accēdit superuenies oppōit egritudinē p̃cedentis: sicut
hydrophis sc̃ptimantibus post feb̃es acutas.

Et si signus vniuersalibus ad cognoscendum membra
intrinseca egra. Cap. 4.4.4.

D E INCEPS volumus loqui de signis egritu-
dinum membrorū intrinsecorū. Et dicemus q̃ nālis
oculi est superius q̃ die tria requirunt: vt mem-
bra egrum: quiditas egritudinis: et causa egritu-
dinis: et causa hic intelligitur oia egritudinis: hoc est
ipsius p̃p̃uāā: et ea q̃ istas res significant p̃ maiori pte
sunt accidentia q̃ actionib⁹ et passionib⁹ membrorū sup̃no-
minis: et hoc apparēt aut in corpore aut in singulis mem-
bris: Sed accidentia q̃ dicta sunt p̃o maiori parte
super egrum membris significant: solus quādo illa actio
aut passio mēbro cui sup̃ueniūt est illi p̃p̃uāā: et casus
app̃erit egritudines ois item adū significat. Et si illa
accidentia illi mēbro non sunt p̃p̃uāā: illud mēbrum
egri nō signat: sicut p̃uāā motus digiti nō signat pro-
p̃ue egritudinē solū in digito esse. Quod est: ga potest esse
p̃pter egritudinē acui ad aliud mēbrū veniens. Itē
pole est vt accēdit actio mēbrū superueniens mem-
bris egri et egritudinē signat: et hoc accidit: ga hoc accē-
dēs p̃p̃uū ambob⁹ exiit: sicut dolor acutus purgittus
p̃nūciat solū membrum egrotare signat: q̃ nō dolor
rem efficit humor cholericus. Et op̃eruita q̃ cum ma-
gna venositate egredī signat q̃ egritudo in ois hōib⁹

LIBER

I existit: humor frigidus humi cū existit. Et mēbus ex-
iens supra bodum corporis membris in cūis opposito
tenetur egrando signū est supra mēbū lēsum in tepore
quo erit passio mēbulēficat dolor qui est super bipo-
cundrū significat q̄ egrando est in illobo. Et aliud q̄
nō est p̄pū signū est sicut dolor yltimū potest esse vtrū
egrandū colicat aut egritudo renū. ¶ Et ex tunc a co-
pore sūp sup egrū mēbū bñt significare a parte quāti-
tatis: et forma ipsorū. A forma sicut conspūcular p̄lus: et si-
milia sup egritudinē remittit. Quāntūm sup egritudi-
nem vltimū sine fecore exiit. Et significat a parte quā-
titatis sicut magni anuli ex p̄tū cū tūsi a pulmone pue-
nare significant: et parui a sūtilis ipsius cūri significant.
¶ Itē ex tunc a corpore significat ex p̄tē loci: aut a mō-
do exiitū ip̄osicū a sanguis ab ano exiitū: q̄a significat
q̄ egritudo est: aut in istemias aut in epatis cōcūtatē:
et si per viā vīne egredit egritudinē in gibbo epatis: aut
in renib⁹: aut in vetrica significat. ¶ Et signum q̄ a modo
exiitū sūmū est sicut sanguis exiens cū tūsi quā pulmo-
ne cognoscit venire: et si cū rācatione egredit a colato-
rio venire significat. Adhuc sūp dolor et pulsus sup mē-
būm egrū significat: q̄nis hoc sūnt ex genere accidentū
actionū supūmāntialio q̄ illos actiones suaverificānt
sūm suaverificat: et gulari vltimū et particulari. Et ter-
minus pulsus significat q̄ egritudo in mēbo est nervosa.
Et vndosus significat ipsas in mēbo carnosas. Sed quā-
do dolor pungitū: et a latere movet significat mēbū
esse in mēbo p̄mālo. Et si est lēns significat ipsūm
in mēbo carnosū. Et si est pulsū: tunc in mēbo arte-
rioso ipsū esse significat. Et si est latitudinalis sine pūctio-
ne significat ipsū esse in mēbo nō offūso nec in nervo
lo: sicut in splēne et epate. Et si exiitū in latitudinē signū
est ipsū in nervo: aut vena est et si affūlat sūstōnū cor-
poris grossi significat q̄ est in lūbris aut grossi intestino.
Et si sit frigidus in mēbo offūso esse significat. ¶ Itē
sūnt modi ḡb⁹ mēbū egrū potest cognoscit. Acciones vo-
p̄p̄e aliamus iterare hoc nō ex p̄tū in hoc fōe in libro
sanitatis. Sed q̄ hoc est optimū sūnt aliquate distinctio-
nes cor̄ q̄ ex corpore egrediunt: et dicimus q̄ exiitū
a corpore sūnt due spēs. Vna est cūm exiitū sit naturalis
sicut vīnecūter exiit: sicut et alia est cūm exiitū sit
non est sicut sanguis: et quosdam mēbzorū partium.
¶ De his q̄ egrediunt a corpore q̄ egrū significat. Cap. 45.
ACCIDENTIA vero exiitū eius q̄ exiitū h̄
naturalē nō significat p̄ maiori parte nū quāntū
ex egritudinis vel cūctūm: ita de illis sicuti su-
mus. Sed res q̄ exiitū nō h̄nt naturalē significant
mēbū egrū p̄o maiori parte. Et q̄ b̄ dicere volumus
est signū exiitū sanguinis. Et dicimus q̄ sanguis exiens:
aut exiit a superiorib⁹ partib⁹: et exiit a partib⁹ in-
feriorib⁹. Et qui a partib⁹ exiit superiorib⁹: aut exiit p̄
os: et exiit sicut: aut cū rācatione: et colatozior p̄venit:
aut a sūdo: et sit cum vomitu: aut a petore: vel pulmo-
ne: et sit cū tūsi. Sed qui a pulmone puenit est quāntū
māius et sūmū et sūmū p̄p̄it et sine dolore: et est arte-
rius. Sed q̄ a petore puenit est cū dolore: est pauc⁹
et sūmū et sūmū nō exiit colore sanguinis pulmonis nō
h̄: excepto q̄ ab aliqua exeat arteria: et in eo sūnt gutte
coagulate. Et aliquid a capite descendit et movet sufficit
autumant aliqui vtrū a pulmone descendat: ab eo suaveri-
ficat in sūba et colore: et p̄o maiori p̄tē est sanguis co-
agulatus. Et adhuc signatio sūmū a signis repletionis et
rebre: aliquando a gutture puenit et cognoscit per dolo-
res spūaliari. Sed sanguis q̄ a partib⁹ inferiorib⁹ corpō-
ris egredit: aliquid ab ostiis venarum ant egredit: et nā
hoc vtrū p̄ viā cūctōnis q̄ nimia quāntitate aut quāntitate

exuberat: et hoc cognoscit ab accitib⁹ ostiis: aut cūcū-
mētib⁹: et hoc idē si supfluat nō est laudabilis. Et aliquid
per eadē viā egredit sanguis p̄ apata: aut itelūmop
viceratione: aut p̄ vtrū epatis debilitate: aut p̄ ma-
lū sanguinis quāntitē: quā nā bñficio mīdificationis ex-
pellit. Et cōcat sanguis exiit ab istemias: et p̄ debilita-
tem epatis in hoc: et ambo loture carnis assimilant. Et
p̄pū signū in istemias viceratione est dolor sensibilis
in mēbo egrotate: q̄ paulatim sanguis egredit a sup-
fluatib⁹: et admittit. Itē q̄ ab epate puenit ab accitib⁹
p̄pue debilitate epatis significat: et cognoscit: et sine do-
lore est q̄ expellit epas p̄ malitū ip̄s cognoscit p̄ co-
loze: et est sanguis niger aditus. Et sanguis qui ex vtrū
vine egredit aliquid a vetrica puenit: aliquid a renib⁹:
aliquid ab epatis gibbositate. Et q̄ ex renib⁹ exiit egredit
p̄ vias cāsant p̄ vne apertione: aut p̄ ipsorū renū
scissurā: sicut accidit p̄ lapides in eis gñatos: et nistones
in corp sūba gñat sicut dicit Gal. et postea lacerant lapi-
des ipsorū carnes et egrediunt: et q̄ hoc accidit dolor incipit
in loco ip̄s: et durat quousq̄ vtrū expulsiua expellit ip̄-
sore: et vtrūm gñat in cōcūtatibus ipsorū p̄ separare
vtrū debilitatē q̄ separare nō p̄t aquosus partē ex qua
renes nutrant a p̄tē terris. Et aliquid gñat p̄ virtutis
assimilare debilitatē q̄ partē ex qua mēbū nutritiō
nō p̄t assimilare: et sic ad lapides dūrtit: et nō ad partes
renū aut vetricę: puerione h̄. Et hoc accidit p̄pter festem
caliditatem et siccitate: aut p̄p frigiditatem et siccitate: sicut
accidit in supfluatib⁹: que in aque canalib⁹ colliguntur.
Et aliquid accidit p̄pter grossū ciborū: et terrestri vltimū:
et aliquid be causē oēs in simul aggregant. Itē adhuc san-
guis ex renib⁹ egredit p̄pter virtutis nutritiue debilita-
tes. Quō efficit nutritiō nō p̄t et humiditate sanguinea in
eis existit. ¶ Sed d̄ bari passiois differentie: be sunt: ga
q̄ a debilitate renū causat ab accidentib⁹ renib⁹: supue-
nientib⁹ cognoscit: sicut a coloze qui eis accidit p̄ malā
cōplectionē et totus corpus macet et coime debilitatē.
Et vtrū illius sanguis qui sit p̄pter apertione: et vne ab eo
qui p̄pter virtutis nutritiue sit debilitatē est: q̄ qui egre-
ditur p̄pter vne apertione: ponit vtrū talem qualis sit
sanguis ab ip̄o rei pūctio: sicut qui a debilitate puenit
renū loture carnis assimilant: et hoc idē in principio vtrū
neq̄ subito appet. Et vtrū iter sanguinē ex scissura: et vne
puenientē: et sanguinē ex ostiis: exiit in eis: q̄ qui ex
ostis egredit sine dolore est: et aliquid modus sanguis ex
nariis exiens: qui ex scissura exiit cum dolore h̄.
Item qui ex vetrica puenit sēp cum dolore egreditur.
Quō est: q̄ sanguis ex hoc mēbo vtrū plurimū egredit p̄
humores acutos ipsū lacerates. Et qui a gibbositate epā-
tis egredit ab accitib⁹ debilitatē epatis dēnotat: et co-
gnoscit. Sed accidens q̄ flūmus vtrū noia: q̄ de eo
Gal. sūnt: ceter nō sit locutus: declaratū tū est in egritudi-
num libro: q̄ sit ab intestinorū epatis: et Romachi debili-
tate: aliquid a debilitate mēbzorū totus corpus: et cū
hic loco debilitatē malā mēbzorū sine materia cōplectio-
nes intrado. et sūp p̄pter malā cōplectionē materialē hoc
accidit fieri possunt. hoc est p̄pter materiā in quolib⁹
ip̄orū mēbzorū: aut in plurib⁹ collectā: et nō hoc mala co-
plectio sūba mēbzorū egrū nō significat: sed et ipsū
canis dēnotabit. Et sciendū est a signis q̄ quādo hūc
etiānti continunt membrū hoc egrū significant p̄o-
pter ip̄s differentias. Et dicimus q̄ vtrū q̄ est inter flu-
xum vtrū qui ab egritudine materialis sit in aliquo mē-
bo vel in pluribus: et inter fluxum qui ab egritudine sit
in materialis est: q̄ ille qui ab egritudine sit materialis
manifestū exiit humoris ip̄m faciēs eius egestionē. et si
sit sine materia nō sic manifestat. ¶ Et debet scire q̄ nā

de locis
fec. c. 5.
ad finē. 2 i
torum
a febre.

I pōtunt ab vna aut a duab⁹ materiis ēē dī. sicut si in apic: sit humor cholericus: et ipsi humor: flegmaticus transmutat. Et si ipse fuerit flegmaticus humor: ab eo ructus puenit acetosus: et si fuerit cholericus fiet fumolus. Et si diffusus per feces aut vomitu erit. Sed in bibitis et in his nutrū hoc attentatēdū conat ad vomendum et nihil proci. Et signū appropriatū cholere est tremor labij. Et humoris melancholici in illocho signa sunt virtutis visibilia: ipse dimittit: et acetosus acerbū in ore: differtētia vero q̄ est inter cōplexionē materialē et nō materialē ē ppter humorē per vomitū vel fecesum exirentē. Et in passioe stomachi vna grossa materialē cōplexione pccantē signat. Sed apata sunt aut in fundo stomachi aut in ipso ore. Et hoc quodā sunt calida: quādam frigida: et qdā ex genere canerit: qdā sunt ventosa. Et omne apata in stomacho fopozat. sequit. et dolor firmus: maxime quādo in ore stomachi est. Qd est: ga illa pars magis corrupta exilit: et colligitur ppter: ppter ob hoc periculoso: ea q̄ in fundo exilit: et eidez incoptet sensus et alienatio sequit: frigida apata sequuntur dolores debiles et scilicet. Et apatibus q̄ in stomacho cancerosa sunt sine dolore et scilicet: si esset edoce assimilaretur: aut minus se. Et ppter signū flegmop apatū est ructus putridus corruptus et opationū debilitate: hoc est: apatibus egredī: id est: et alia accidentia bis similia. Et vlt signa q̄ domini humoris signa: id est: illa cadē sunt signa q̄ significant humorē qui hoc facit: vlt in atreantur et cōpū: pro etas et r. gimen: et alia bis similia inunt ad hoc cognoscendū. Sed vlcratione que in eo fit cognoscit ab ardore vel combustionē que in eo fit: ppter paucam mōdicationem: raro tamen fit vt vlcetur stomachi: sit etiam vlcratione in gula aut ore.

L De signis egritudinum epatis. Cap. 56. **E** T EPATI accidit oppilationes et apatate species male cōplexionis oēs. Signum apatis epatis nō tamē pceptū est feb. atq: tussis: illius loci oportet q̄ q̄ ppatū est grauitas loci: quia trachea notat: et maxie q̄ in gibbositate epatis apostema exilit. Et sepe signa apatis collati cum signis apostematis epatis cōmunicant: quia sepe dolor apostematis epatis puenit ad eundē locum ad quem dolor apostematis pellicule cotas tegentis reperit: tunc hic nullum ppatum signū reperit: et cū bis obitus accidit tussis: et in epate apostemate pānchū maxime quando apostema sanies facere incepit. Et ppterca spūm in principio signū sufficiens non erit: et differtētia ppatū inter apostemata epatis dolor finis et ceterum: qui in epate est aggrauat⁹. Et in pulsentia differtētia exilit: ga in pleureti est ferruginis: epate vō vndosus: dicitur q̄ aliqui apostema fit in epate lacerto. Et figura apostematis epatis est lunaris. Et figura apostematis lacerti est oblonga vel qdā rari vno angulo ipsius est grossus et alter subtilis.

M De signis egritudinum splenis. Cap. 56. **E** T SPLENI omnes species male cōplexionis accidit: oppilationes et apostemata et ventositas: et signa apostematis splenis sunt dolor: grauis et febris et accidentia que corpori adueniunt ppter b̄s membris egritudines et oppilationes signa sola grauitas exilit: et signa ventositatis infirmitas colus dolor est exentius. Et ex apostemate et oppilationē splenis conuenit macles totius corporis. Et ideo dicit Hipp. quando splen crescit tunc corpus attenuatur: et quando decrescit tunc corpus inspissatur.

De signis egritudinum renum.

Cap. 57.

N T RENIBVS accidit species male cōplexionis et oppilationes et apostemata. Et discernuntur a vltis egritudinibus ppter lapides et arene generationem: et magis ppter species male cōplexionis que renibus conuenit est egritudo que bolbaribus nominatur que in latino diabentia dicit: et cuius fortis et vane fluxu et febre et apatia calidū sunt signa: dolor aggrauatus in renibus sentitur: et dolor in alcam facit cum febre vane constrictione: et quādo patens sup latus sanū decubir vt vt alius ren sup ipsum suspēdat. et hoc puenit quādo cit in statu aut decimatione: et in maiori parte in his apatibus sunt febres errantes aut nunc et in apatibus frigidis et lentis: ideo quia febres nō aduenit apatibus membris ppter aliam quādo apata erunt parata sanies facere. Sed signū generationis lapidum in renibus est dolor: finis ab ipsius generationis principio quousque natura illos abigit: extra fin illos q̄ dicit q̄ lapides illi in substantia renū generant: et nō aliquid cum illis sanguis exiit adit. Et q̄ verius apparet est q̄ in cōcuntate renū generant: et dolor qui est in hac egritudine: et accidentia doloris acuti: et q̄ in colica hucumt finiantur: ppter q̄ stomacho distemperantia et vomitus bis euasus egritudinibus cōiter accidit: casus similiter appertus. Et oia istarū difficilis est maxime in egritudine principio: sed in fine manifeste diuersificant ppter in colica vltis est constrictione: et humor cognitione et mutū ventositatem: et lapides generati in renibus arenā ostendunt in vna. Et signus discretus in hoc est organo distictio: q̄ si pates ppter distere requit inue: nectit accidit: si alius subdo hic dolor colicus erit: si ppter distictia aggrauatur ppter alium renalis est. Causa est: ga distictia intestina replent et distentiones in eis opant: et tunc opprimunt renes et dolor fontatur.

P Sed figura q̄ vlcrationis signū ē dolor vlcrationis sine gemitu: et exortione: cuius exiit sanguis aut sanies. Et aliqui egredunt cū vna frustra suis carminū similitudine: hoc accidit quādo in substantia renum coctio fit.

Q De signis egritudinum vesicę. Cap. 58. **E** T IN VESICA manifestiores egritudines q̄ in ipsa generant sunt lapides q̄ in ipsa generant: et apatia et vlcrationes et stranguria et sine voluntate vane exiit. Sed signū lapidis in vesica est dolor qui in vesica sentit cū virge puritur: et virge erectione: et relaxatione sine causa manifestat: vane cruditas: et albedo ipsius cū subtilitate: et difficultas exiit vane: et arenarū apparētia in ipsa. Sed pistricho vane fit aut q̄ mēdi mādans ipas: aut ppter meatū a renibus ad vesicā tendit. Et bis duobus vni est cōmune accidit: et hoc est vane difficultas. Sed diuersificat in ipsis vt si a renibus ibi dolor sentit: si autē a meatu ibi dolor adit. Et aliqui pistricho fit vane ab ipsa vesica: aut a meatu qui ad ipsa egredit vltis illa duo fit in vno accidente cōmune: et hoc est q̄ vesica repletiones recipit: et meatus. Sed diuersificant in hoc: ga q̄ a vesica puenit quādo vesica premit et vna exiit. Sed q̄ a meatu puenit non emittit vane: et si vesica exprimat et oppilatio illi: nectus fit a lapide: aut ab humoribus grossis sanguine vel sanguine coagulato: aut ppter cōplonē fridā vntate: aut ppter apostema: aut furunculosa. Et signa harū egritudinum sunt: q̄ si fuerit ex lapillulis significat ex arenis: ppter q̄ si est ex coagulatione sanguis signus est sanguis anticipatus. Et si ex sanie fuerit signū est apatia q̄ pcecessit: et si ex humoribus grossis fuerit significat ex exim precedentis humiditatis: et cognoscuntur ille si spissiores per signa eadē pueniunt. et si admiēt ille q̄ spissiores.

I necesse quomodo hinc pati a corpore carum passionem: et
 si factum qui fuerint per quem modum nutritur nu-
 tritus. Et dicimus iam declaratum est in nati pbia q^o me-
 dia que primo nutriunt sunt media ista: ideo q^a cibis
 primo nutriuntur fm ordinem que habet in corpore cibari in
 humiditate istem humiditate nec in medio solo^o q^o im-
 fiet ei eis per cunctos modos modum admittit: resolu-
 de: p^oea q^a nō est alter modus per quem nā possit reau-
 rare: tē diffinitū oib⁹ p^oibus nōb⁹ nū p^o modum migra-
 tio: et q^o erit p^omittit t^o m b^o modis tūc habebit centā
 in ipso: post hoc affibit illud mēb^o hoc est quia dat
 eidē vna coagulationē stabilitatis sūq^o stabilitatē men-
 sui. Et est ibi declaratum q^o b^o fit per decoctionē: et decoctio
 fit p^o calorem qui est in cibato non q^o calor sit p^omas mo-
 tus in hac res: sed est alia natura: p^oea q^a operationes
 caloris nō sunt determinate nec ordinatē ad vna finē na-
 turaliū. Et postq^o ita est vidēdū est q^o oib⁹ est tem-
 peratus aut medicatus q^o oib⁹ super quibet eoz vt fiat
 dūteperatū: quia melius sit appropiare tēperatū cibos
 sit est melius appropiare dūteperatū medicamentū: et
 q^o cib⁹ qui habet p^o finā virtutē et suā p^oparationē vt
 cōuertat ad humiditātē sūq^o humiditātē radicali q^o est in
 mēbro cōmūit: calori intrinsecō simili calori q^o est in ci-
 bato ita vident idē fm o^o modum: hoc vidēdū in eo q^o
 est tēperate cōpletionis vel p^opinquus et p^o b^o modū
 oib⁹ q^o cib⁹ sit temperatus: sicut erat panis grani et carnes
 gallinarum iunenū et ista ista quātas partū p^ote-
 stantur corpi ab istis cibis est idē cum partib⁹ fuerint
 dissoluti. Sed temperantia medicē est p^opinqua bonis
 sed cōuertit in quantum nō b^o virtutē restauran-
 di partem equalē quantitatē rei que dissoluta est ex co-
 pōse: p^oterea nō potest homo nutrirī ex tēperata me-
 dicina: si comedat ex ea tāntū quāntū comedat ex cibo.
 Sed quando dicimus q^o medicina sit temperata intel-
 litur eius tēperatū q^o quando comedat ex ea quanti-
 tas que non est sensibilis cōparando eā quantitatē par-
 tium dissolutarum a corpore: quia sic nō inducit in cor-
 pus rem extraneā: quia si homo comedat ex ea quanti-
 tatem sensibilis: fm q^o comedisset de cibo inducere in
 corpus ex necessitate rem extraneā: quāvis difficile sit
 inueniri medicā tēperatā in operationibus omniū.
 Et fm hoc debet intelligi q^o quidē dicim⁹ q^o medi-
 cina est calida: frigida: humida: vel sicca: et dicim⁹ etias
 de cibo nostra intentio non est nisi eguocantur tūc sic q^o
 quando dicimus de vino q^o est calidu in fēcudo gradū:
 sūq^o etiam non intendimus vt sit tūc calidus. Et postq^o
 declaratum est quid sit cibis tēperatis et medicina tem-
 perata: qualiter operetur in corpore ex hoc potes intel-
 ligere viam per quam dicimus esse dūteperatos: hoc
 dicimus in qualitatibus p^omas: idē quomodo calefacit
 medicina refrigerat: humectat: exsiccāt. Quia medici-
 na que conuertitur in cibum calidiorē temperatū cibū
 lo: aut in calidiorē q^o est pars corporis: hoc est ad partes
 calidissimas medicā dicimus calidam: quia calor
 dicitur q^o sit vna res que calefacit: bonum plū debi-
 to: et quod generatur ex hoc cibū est calidus debito: et
 sanguis qui est materia caloris naturalis est calidior de-
 bito. Similiter humiditas radicalis in quam conuertit-
 ur sanguis est calidior huius modo: et sic de necessitate ca-
 lesit oēs corporis partes. Et sic p^o de medicina frigida
 q^o nō refrigerat nisi quia cōuertit in locis digestionis ad
 diminutū calorem: magis calor corporis sit: ita q^o cibū
 q^o ex ea generatur est diminutus a calore corporis: et non
 dicitur veraciter vt refrigeret: calor naturalis nō b^o
 aliqua viā generandi frigiditatem: sic debet dicere in
 sanguine et humiditatibus que sunt in mēbris et in humi-

ditate et siccitate omnium partū corporis. Et quāda
 medici loquuntur operationes medicinarum in corpus
 facile et eis dicere qualiter calefacit: resoluē est eis
 dicere qualiter refrigerant. ita q^o b^o dicit sicut frigida
 q^o non sit nisi per dissolutionem medicinarum in parvas par-
 tes. Et nō refrigeraret medicina nisi p^o dissolutionē ipsius
 in partes minutas. ergo necessarius esset nobis dicere q^o
 effect frigida in actu: sed hoc medicina frigida non est fri-
 gida in actu: etiam calida est calida in actu: sed hoc
 res equē bene cōperit medicīne calidificat medicīne
 frigide: quia res cōuertibiles quādo cōuertuntur in par-
 tes minutas facilius conuersionem recipiunt. Et quāvis
 medicina sit passibilis a corpore per viā quam dicimus
 non est impossibile vt patiantur ab ea per alium modum.
 Itas videt q^o cibū est passibilis a corpore: et tamē mē-
 bus cibū qui nutrit corpus fm aliquid modū et fm aliqua
 latitudinē: si b^o inuenitur in cibo qui est appropiat⁹
 passionē: tamē vincit aliquo modum. ergo hoc maxi-
 me debet inueniri in medicina que victorie appropia-
 tur et nutritio: quia veraciter debemus dicē q^o quāvis ali-
 quādo vincatur: tamē nō desit p^opinquā virtutē
 hoc est subtilē. Sicut dicitur q^o arbor egypti occidebat
 dum erat in egypto: et q^o remota fuit ab inde nutrita.
 Et dicitur sicut q^o in terra latuū sunt quādam humi ex
 quib⁹ vno si quis biberit generabunt masculos: et ex
 alio feminas. Et hoc non est nisi p^opter ea quia cibis ex
 vna parte est sūq^o ex alia dissimilis: et ex parte similis
 dūis est patens: et ex parte dissimilissimū est agens. Et
 hoc est modus medicinarum que dicuntur calide aut fri-
 gide in potentia. hoc est p^opter p^oparationem quam
 habent: quia nō est in aliquo cōpositōis calor in actu ni-
 si in animalibus: p^oter cōmū perfectionē et indigent ca-
 lores extrinsecō magis: p^oea nōbent in eis tēperantia
 elementorum sicut in aliis. Ex res simplices que nō
 nutriūt sicut quatuor elementa nō dant corpori q^o adue-
 niunt ei intus vel extra nisi qualitatem: ideo q^o obuiant
 nobis corporib⁹ motui corporis: sed nō mouent a no-
 stris corporib⁹. p^oterea q^a qualitas ei quibus ope-
 rantur elementa in corporibus sicut in actu sicut est calor
 in igne et frigus in aere. Et q^o elementa mouet corpo-
 ra ipsa non mouentur. non cōuertuntur. Et quando me-
 dicā voluit de mēbris p^oparationem narrare que sunt
 in medicinis: quia indigent hoc in medicatione: ordinā-
 uerunt gradus per modum cōparationis corpori tēpe-
 rato et posuerunt quilibet qualitatem in quatuor grade-
 bus. scilicet calidū in primo: fēcū tertio et quarto: sic de frigido
 sic de humido non videt q^o possit transire ter-
 tium gradum. Et q^o pertransit quartum gradum est res
 venenosa que corrumpit corpus: et ilesit viē primā p^o
 actionum et passionum medicinarum.

E T N O S volumus incipere narrare de virtutibus
 quibus hoc operantur: qualiter operantur. Et
 dicim⁹ q^o medicīne que sunt cōposite ex elemētis
 quando alterantur a corpore: aut alterant corpus: quo-
 dam corrumunt que assimilant ei q^o est in eis ex virtuti-
 bus elementorum: sicut sunt ille que sunt caliditates
 frigiditatem: sic et humi. similes in qualitatibus que
 sunt in illis: quedam actionum aut passionū que nō as-
 similantur ei q^o est ex virtutibus elementorum: sed sunt
 operationes cōsequentes primas virtutes elementorum:
 et hoc est p^oter locū subiecti in quo operantur: sicut ille q^o
 habent iadurare: mollicicare: denigrare: rubificare: si-
 milia:

309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611
 612
 613
 614
 615
 616
 617
 618
 619
 620
 621
 622
 623
 624
 625
 626
 627
 628
 629
 630
 631
 632
 633
 634
 635
 636
 637
 638
 639
 640
 641
 642
 643
 644
 645
 646
 647
 648
 649
 650
 651
 652
 653
 654
 655
 656
 657
 658
 659
 660
 661
 662
 663
 664
 665
 666
 667
 668
 669
 670
 671
 672
 673
 674
 675
 676
 677
 678
 679
 680
 681
 682
 683
 684
 685
 686
 687
 688
 689
 690
 691
 692
 693
 694
 695
 696
 697
 698
 699
 700
 701
 702
 703
 704
 705
 706
 707
 708
 709
 710
 711
 712
 713
 714
 715
 716
 717
 718
 719
 720
 721
 722
 723
 724
 725
 726
 727
 728
 729
 730
 731
 732
 733
 734
 735
 736
 737
 738
 739
 740
 741
 742
 743
 744
 745
 746
 747
 748
 749
 750
 751
 752
 753
 754
 755
 756
 757
 758
 759
 760
 761
 762
 763
 764
 765
 766
 767
 768
 769
 770
 771
 772
 773
 774
 775
 776
 777
 778
 779
 780
 781
 782
 783
 784
 785
 786
 787
 788
 789
 790
 791
 792
 793
 794
 795
 796
 797
 798
 799
 800
 801
 802
 803
 804
 805
 806
 807
 808
 809
 810
 811
 812
 813
 814
 815
 816
 817
 818
 819
 820

[illegible][illegible]

A **I**STE medicinis cicatrificantibus. **Cap. 15°.**
 ISTE medicinis debent esse sicciores et fortiores sicco:
 propterea quia cunctis est illud quod fit a natura post
 generationem carnis: et cunctis est siccior carnis propter
 rem necessarii est ut excreantur istarum medicinarum sit for-
 tis sicut galle et bilantio.

Cap. 16°.
 ISTE medicinis causticis.
 ISTE medicinis debent esse in fine calidiores cunctis
 grossiores substantiantes: tunc facient opus quod facit pu-
 nasidit carbo.

Cap. 17°.
 ISTE medicinis corrosivis et facientibus carnem cadere. **Cap. 17°.**
 ISTE medicinis consumunt carnes: non tamen faciunt
 quod faciunt caustice: et hoc accidit quia habent calidi-
 tatem nimiam et subtiliorem substantiam: et que faciunt
 cadere carnem sunt debiliores putrefactionis: et non videntur
 putrefactionis nisi propter quod corrosio et casus carnis non sunt
 nisi per calorem extraneum: et in calore extraneo est ali-
 qua putrefactio de necessitate: et medicinis putrefactionis
 sunt sicut auripigmentum rubrum vel citrinum. Et videntur
 medicinis facientibus cadere carnem in vulneribus
 quando volumus quod caro bona in eis nascatur: sicut pu-
 trefactio in locis corolus.

Cap. 18°.
 ISTE medicinis attractivis. **Cap. 18°.**
 VEDAM earum operantur prima quali-
 tate: et quedam propter. Que operantur
 per primam qualitatem trahunt quilibet ad-
 veniens. Sed que trahunt propter trahunt cum pro-
 priam sicut adamas ferrum et glialiter omnis attractio
 quocumque modo fiat non fiet nisi per calorem. Et ego debeo
 declarare operationes que a proprietate sunt complete.
 Et medicinis que trahunt propter primam qualitatem in
 eo quod est siccior abfoluit: hoc est illud quod facit caliditas in-
 quantu caliditas sunt duarum spirituum. Una est quod trahit per
 calorem nullo quod in ea sicut res quod vocat motus almeia
 a putredo facta circa osificum foraminum aperturam alia trahit
 per calorem patet ad aliam sicut ferrum et aliam colli-
 bonum. **Cap. 19°.**
 ISTE medicinis quod vocantur besabaz quod curant
 a venenis quedam faciunt hoc a tota subia: quedam fa-
 ciunt per primam qualitatem que est in eis: hoc est quando re-
 sistunt qualiter generare a veneno: propterea quod veno-
 ni ingreditur hanc omniorem: hoc est quod veneno: quod dā
 est veneni per primam qualitatem: et quod dā est a tota subia: et
 hanc omniorem postea declarabo. **Cap. 20°.**
 ISTE medicinis que trahunt propter primam qualitatem preter
 naturam biantur medicinis que resistunt putrefactioni aut
 propterea quod tenet aperta loca quod parata sunt oppellari
 aut quia resistunt putredine aut propter vitriol.

Cap. 21°.
 ISTE medicinis confortantibus. **Cap. 21°.**
 ISTE medicinis sunt que affundantur copiosi mem-
 bri tota subia. Et propterea dicitur quod quilibet me-
 brum comestum confortat simile membrum comedentis.
 Sed medicinis que confortant inquantum sunt medicinis co-
 fortantibus necessario calorem earum debet esse fortior pa-
 rum per calorem medietatis similiter sicco: propterea quod me-
 bra non terrentur nec debilitantur nisi propter qualitatem
 frigiditatis humiditatis. Et hoc fit plurimum accidit propter
 in membris principalibus: et glialiter non debilitatur operatio
 membrum plurimum nisi per frigiditatem quod est convenientior ad
 inducendam lesionem: hoc est quia affundantur virtutibus
 distans super ipsum quod virtutibus est fortior sicut est co-
 rebum: quia ideo quod super ipsum dominatur frigiditas et
 humiditas lesio que superuenit ei per has duas qualita-
 tes est maior. Et propterea est necessarium naturam medi-
 cine que confortat membrum resistat parti a qua puenit lesio
 membrum. Et quod medicinis que confortant epar necessario
 debet habere manifestam siccitatem: et contrario in medicinis
 cordialibus: quedam sunt que confortant a tota subia: si-

cut aurum et margarita eos. Et quedam sunt que confortant
 propter quod tates primas et secundas sicut siccitas et ana-
 ritudo quod sunt in rosi. Et medicinis odoris sunt suspence
 oibus medicinis que confortant principali membra: maxime
 in rebus refectis ab experientia et propter eodem. Et pro-
 pterea muscus plus confortat inter cetera odoris: et rana
 eius aromaticas preter alios aromaticis.

Cap. 22°.
 ISTE medicinis quod vocantur lapides: quedam que puenant men-
 strum: et quedam que generant lac: et quedam que gene-
 rant spermata: quedam que binimunt lac et spermata: que-
 dam nimmificunt pectus. **Cap. 23°.**
 ISTE medicinis que fragunt la-
 pidem: quedam que generant lac: et quedam que gene-
 rant spermata: quedam que binimunt lac et spermata: que-
 dam nimmificunt pectus. **Cap. 24°.**
 ISTE medicinis que laqueantur sunt que habent calidi-
 tatem nimiam et subtiliorem substantiam: et que faciunt
 cadere carnem sunt debiliores putrefactionis: et non videntur
 putrefactionis nisi propter quod corrosio et casus carnis non sunt
 nisi per calorem extraneum: et in calore extraneo est ali-
 qua putrefactio de necessitate: et medicinis putrefactionis
 sunt sicut auripigmentum rubrum vel citrinum. Et videntur
 medicinis facientibus cadere carnem in vulneribus
 quando volumus quod caro bona in eis nascatur: sicut pu-
 trefactio in locis corolus.

Cap. 25°.
 ISTE medicinis attractivis. **Cap. 25°.**
 VEDAM earum operantur prima quali-
 tate: et quedam propter. Que operantur
 per primam qualitatem trahunt quilibet ad-
 veniens. Sed que trahunt propter trahunt cum pro-
 priam sicut adamas ferrum et glialiter omnis attractio
 quocumque modo fiat non fiet nisi per calorem. Et ego debeo
 declarare operationes que a proprietate sunt complete.
 Et medicinis que trahunt propter primam qualitatem in
 eo quod est siccior abfoluit: hoc est illud quod facit caliditas in-
 quantu caliditas sunt duarum spirituum. Una est quod trahit per
 calorem nullo quod in ea sicut res quod vocat motus almeia
 a putredo facta circa osificum foraminum aperturam alia trahit
 per calorem patet ad aliam sicut ferrum et aliam colli-
 bonum. **Cap. 26°.**
 ISTE medicinis quod vocantur besabaz quod curant
 a venenis quedam faciunt hoc a tota subia: quedam fa-
 ciunt per primam qualitatem que est in eis: hoc est quando re-
 sistunt qualiter generare a veneno: propterea quod veno-
 ni ingreditur hanc omniorem: hoc est quod veneno: quod dā
 est veneni per primam qualitatem: et quod dā est a tota subia: et
 hanc omniorem postea declarabo. **Cap. 27°.**
 ISTE medicinis que trahunt propter primam qualitatem preter
 naturam biantur medicinis que resistunt putrefactioni aut
 propterea quod tenet aperta loca quod parata sunt oppellari
 aut quia resistunt putredine aut propter vitriol.

Cap. 28°.
 ISTE medicinis confortantibus. **Cap. 28°.**
 ISTE medicinis sunt que affundantur copiosi mem-
 bri tota subia. Et propterea dicitur quod quilibet me-
 brum comestum confortat simile membrum comedentis.
 Sed medicinis que confortant inquantum sunt medicinis co-
 fortantibus necessario calorem earum debet esse fortior pa-
 rum per calorem medietatis similiter sicco: propterea quod me-
 bra non terrentur nec debilitantur nisi propter qualitatem
 frigiditatis humiditatis. Et hoc fit plurimum accidit propter
 in membris principalibus: et glialiter non debilitatur operatio
 membrum plurimum nisi per frigiditatem quod est convenientior ad
 inducendam lesionem: hoc est quia affundantur virtutibus
 distans super ipsum quod virtutibus est fortior sicut est co-
 rebum: quia ideo quod super ipsum dominatur frigiditas et
 humiditas lesio que superuenit ei per has duas qualita-
 tes est maior. Et propterea est necessarium naturam medi-
 cine que confortat membrum resistat parti a qua puenit lesio
 membrum. Et quod medicinis que confortant epar necessario
 debet habere manifestam siccitatem: et contrario in medicinis
 cordialibus: quedam sunt que confortant a tota subia: si-

cut aurum et margarita eos. Et quedam sunt que confortant
 propter quod tates primas et secundas sicut siccitas et ana-
 ritudo quod sunt in rosi. Et medicinis odoris sunt suspence
 oibus medicinis que confortant principali membra: maxime
 in rebus refectis ab experientia et propter eodem. Et pro-
 pterea muscus plus confortat inter cetera odoris: et rana
 eius aromaticas preter alios aromaticis.

Cap. 29°.
 ISTE medicinis quod vocantur lapides: quedam que puenant men-
 strum: et quedam que generant lac: et quedam que gene-
 rant spermata: quedam que binimunt lac et spermata: que-
 dam nimmificunt pectus. **Cap. 30°.**
 ISTE medicinis que fragunt la-
 pidem: quedam que generant lac: et quedam que gene-
 rant spermata: quedam que binimunt lac et spermata: que-
 dam nimmificunt pectus. **Cap. 31°.**
 ISTE medicinis que laqueantur sunt que habent calidi-
 tatem nimiam et subtiliorem substantiam: et que faciunt
 cadere carnem sunt debiliores putrefactionis: et non videntur
 putrefactionis nisi propter quod corrosio et casus carnis non sunt
 nisi per calorem extraneum: et in calore extraneo est ali-
 qua putrefactio de necessitate: et medicinis putrefactionis
 sunt sicut auripigmentum rubrum vel citrinum. Et videntur
 medicinis facientibus cadere carnem in vulneribus
 quando volumus quod caro bona in eis nascatur: sicut pu-
 trefactio in locis corolus.

Cap. 32°.
 ISTE medicinis attractivis. **Cap. 32°.**
 VEDAM earum operantur prima quali-
 tate: et quedam propter. Que operantur
 per primam qualitatem trahunt quilibet ad-
 veniens. Sed que trahunt propter trahunt cum pro-
 priam sicut adamas ferrum et glialiter omnis attractio
 quocumque modo fiat non fiet nisi per calorem. Et ego debeo
 declarare operationes que a proprietate sunt complete.
 Et medicinis que trahunt propter primam qualitatem in
 eo quod est siccior abfoluit: hoc est illud quod facit caliditas in-
 quantu caliditas sunt duarum spirituum. Una est quod trahit per
 calorem nullo quod in ea sicut res quod vocat motus almeia
 a putredo facta circa osificum foraminum aperturam alia trahit
 per calorem patet ad aliam sicut ferrum et aliam colli-
 bonum. **Cap. 33°.**
 ISTE medicinis quod vocantur besabaz quod curant
 a venenis quedam faciunt hoc a tota subia: quedam fa-
 ciunt per primam qualitatem que est in eis: hoc est quando re-
 sistunt qualiter generare a veneno: propterea quod veno-
 ni ingreditur hanc omniorem: hoc est quod veneno: quod dā
 est veneni per primam qualitatem: et quod dā est a tota subia: et
 hanc omniorem postea declarabo. **Cap. 34°.**
 ISTE medicinis que trahunt propter primam qualitatem preter
 naturam biantur medicinis que resistunt putrefactioni aut
 propterea quod tenet aperta loca quod parata sunt oppellari
 aut quia resistunt putredine aut propter vitriol.

Cap. 35°.
 ISTE medicinis confortantibus. **Cap. 35°.**
 ISTE medicinis sunt que affundantur copiosi mem-
 bri tota subia. Et propterea dicitur quod quilibet me-
 brum comestum confortat simile membrum comedentis.
 Sed medicinis que confortant inquantum sunt medicinis co-
 fortantibus necessario calorem earum debet esse fortior pa-
 rum per calorem medietatis similiter sicco: propterea quod me-
 bra non terrentur nec debilitantur nisi propter qualitatem
 frigiditatis humiditatis. Et hoc fit plurimum accidit propter
 in membris principalibus: et glialiter non debilitatur operatio
 membrum plurimum nisi per frigiditatem quod est convenientior ad
 inducendam lesionem: hoc est quia affundantur virtutibus
 distans super ipsum quod virtutibus est fortior sicut est co-
 rebum: quia ideo quod super ipsum dominatur frigiditas et
 humiditas lesio que superuenit ei per has duas qualita-
 tes est maior. Et propterea est necessarium naturam medi-
 cine que confortat membrum resistat parti a qua puenit lesio
 membrum. Et quod medicinis que confortant epar necessario
 debet habere manifestam siccitatem: et contrario in medicinis
 cordialibus: quedam sunt que confortant a tota subia: si-

cut aurum et margarita eos. Et quedam sunt que confortant
 propter quod tates primas et secundas sicut siccitas et ana-
 ritudo quod sunt in rosi. Et medicinis odoris sunt suspence
 oibus medicinis que confortant principali membra: maxime
 in rebus refectis ab experientia et propter eodem. Et pro-
 pterea muscus plus confortat inter cetera odoris: et rana
 eius aromaticas preter alios aromaticis.

Cap. 36°.
 ISTE medicinis quod vocantur lapides: quedam que puenant men-
 strum: et quedam que generant lac: et quedam que gene-
 rant spermata: quedam que binimunt lac et spermata: que-
 dam nimmificunt pectus. **Cap. 37°.**
 ISTE medicinis que fragunt la-
 pidem: quedam que generant lac: et quedam que gene-
 rant spermata: quedam que binimunt lac et spermata: que-
 dam nimmificunt pectus. **Cap. 38°.**
 ISTE medicinis que laqueantur sunt que habent calidi-
 tatem nimiam et subtiliorem substantiam: et que faciunt
 cadere carnem sunt debiliores putrefactionis: et non videntur
 putrefactionis nisi propter quod corrosio et casus carnis non sunt
 nisi per calorem extraneum: et in calore extraneo est ali-
 qua putrefactio de necessitate: et medicinis putrefactionis
 sunt sicut auripigmentum rubrum vel citrinum. Et videntur
 medicinis facientibus cadere carnem in vulneribus
 quando volumus quod caro bona in eis nascatur: sicut pu-
 trefactio in locis corolus.

Cap. 39°.
 ISTE medicinis attractivis. **Cap. 39°.**
 VEDAM earum operantur prima quali-
 tate: et quedam propter. Que operantur
 per primam qualitatem trahunt quilibet ad-
 veniens. Sed que trahunt propter trahunt cum pro-
 priam sicut adamas ferrum et glialiter omnis attractio
 quocumque modo fiat non fiet nisi per calorem. Et ego debeo
 declarare operationes que a proprietate sunt complete.
 Et medicinis que trahunt propter primam qualitatem in
 eo quod est siccior abfoluit: hoc est illud quod facit caliditas in-
 quantu caliditas sunt duarum spirituum. Una est quod trahit per
 calorem nullo quod in ea sicut res quod vocat motus almeia
 a putredo facta circa osificum foraminum aperturam alia trahit
 per calorem patet ad aliam sicut ferrum et aliam colli-
 bonum. **Cap. 40°.**
 ISTE medicinis quod vocantur besabaz quod curant
 a venenis quedam faciunt hoc a tota subia: quedam fa-
 ciunt per primam qualitatem que est in eis: hoc est quando re-
 sistunt qualiter generare a veneno: propterea quod veno-
 ni ingreditur hanc omniorem: hoc est quod veneno: quod dā
 est veneni per primam qualitatem: et quod dā est a tota subia: et
 hanc omniorem postea declarabo. **Cap. 41°.**
 ISTE medicinis que trahunt propter primam qualitatem preter
 naturam biantur medicinis que resistunt putrefactioni aut
 propterea quod tenet aperta loca quod parata sunt oppellari
 aut quia resistunt putredine aut propter vitriol.

Cap. 42°.
 ISTE medicinis confortantibus. **Cap. 42°.**
 ISTE medicinis sunt que affundantur copiosi mem-
 bri tota subia. Et propterea dicitur quod quilibet me-
 brum comestum confortat simile membrum comedentis.
 Sed medicinis que confortant inquantum sunt medicinis co-
 fortantibus necessario calorem earum debet esse fortior pa-
 rum per calorem medietatis similiter sicco: propterea quod me-
 bra non terrentur nec debilitantur nisi propter qualitatem
 frigiditatis humiditatis. Et hoc fit plurimum accidit propter
 in membris principalibus: et glialiter non debilitatur operatio
 membrum plurimum nisi per frigiditatem quod est convenientior ad
 inducendam lesionem: hoc est quia affundantur virtutibus
 distans super ipsum quod virtutibus est fortior sicut est co-
 rebum: quia ideo quod super ipsum dominatur frigiditas et
 humiditas lesio que superuenit ei per has duas qualita-
 tes est maior. Et propterea est necessarium naturam medi-
 cine que confortat membrum resistat parti a qua puenit lesio
 membrum. Et quod medicinis que confortant epar necessario
 debet habere manifestam siccitatem: et contrario in medicinis
 cordialibus: quedam sunt que confortant a tota subia: si-

I rationes istarum medicinarum per diversitatem pleurisy alii
cuiusmodi et plus et minus et a te potius gradus et via
cognationis harum rerum viderimus est experientia.

C De medicinis operantibus a forma specifica et de diffi-
rentia inter eas et illas que operantur per primas sicut
dam et certum virtutem.

EIA C E P S volumus dare differentiam quod est in-
ter medicinas que operantur per primas sicut et ter-
tia virtutem: illas que operantur per proprietatem quas
appellant medici totam substantiam et qualiter operantur.
Et dicimus quod operationes medicinarum sunt quibus
modis. Unus est operationes que appropriantur propriis
virtutibus sicut sicut si calefacere calorem et refrigerare
refrigerare sicut sunt substantia: et sequuntur eorum substantiam
et sunt inchoationes: et alie operationes sicut et ter-
tic sicut sicut est. **E**t per ea possumus apprehendere oc-
casionem harum operationum bono arbitrio. **C** Sed alia
modum medicinarum operationis appropriare non pos-
sumus: primas virtutibus sicut sicut. **E**t attri-
cio quas facit magis in ferro: propterea quod attractio
inestum est attractio: quia sit appropriata calorem pro-
prietate ut trahat absolute accidet ut trahat ferum. **S**ed p-
prietate qua trahit tali attractione. **P**ropterea: et hoc accidit
propter proportionem et convenientiam que est inter ipsos
et ferum. **E**t hoc propter et convenientiam non est nisi in men-
suris magnitudinis et totius in eis hoc est in trahere et attra-
cio. **E**t propterea est possibile intrinsece in vna re proprie-
tatem infinitam: hoc est comparando embus quasi infi-
nitum. **E**t hoc operatio est quasi sicut accidet in ipsis vir-
tutibus elementorum que sunt infuse in re que habet hanc
proprietatem et non infinitam sicut aliter. **E**t propterea est
impossibile fieri per arbitrium medii magnitudinis: propter
quam sit hoc operatio in ipso ente sicut fecimus opera-
tiones que proveniunt a materia que non solum non per
arbitrium. **S**ed istud est esse proprietate et totius substantie.
Sed completio non queritur nec arbitratum in hac spe sed
in alijs. **E**t qui querunt in dispoce hanc operationem ope-
rentur medicinis laxative eis respondendum est: quia ba-
bent hanc operationem per modum attractionis in qua-
tum est attractio: et per proprietatem: propterea quia nos
videmus quod quando reperitur vna ex istis medicinis pur-
gantibus ipsa attrahit humorem proprium et a quacumque
parte sit in corpore: vel quod sit in partibus infimis corpo-
ris: aut in partibus superius: sicut camonea que curat
egredimur humorem pedis: et quod mouet hunc humorem
cholericus qui est in pede ad eundem extra corpus medicinas
et hoc non fit nisi per viam attractionis. **E**t medicinis pur-
gantibus non habet hanc solum virtutem: hoc est attrahendi
humorem proprium eis sicut turbidum flegma trahit et flegma
nec cholericus et lapus laquei melleus et etiam trahunt p-
primam humorem et ex proprio membro sicut faciunt gumi-
ni et propter scripturam: quod trahit a nervis et a iuncturis hu-
morem flegmaticum grossum et viscosum. **E**t apparet quod
medicina cum hac operatione attractionis habeat ope-
rationem cognoscendi humores: propterea quia humores si-
cut sicut sunt in maiori parte in sanguine in potentia: et ipsi
cognoscit eos et ipsos attrahit. **E**t quando trahuntur hu-
morem ab instrumentis ciborum ad mediana et ventrem
tunc mouetur virtus expulsiua ad expellendum eos: et
remouit ut virtus expulsiua que est in hoc membro in quo
est humor sit inuicem operationi medicinis in illo humo-
re: hoc est quod si medicina incipit attrahere: non incipit ex-
pelle. **E**t propterea quando virtus expulsiua est multum
forte sit propter hoc magna euacuatio: quia medicina
non fuerit multum fortis. **E**t manifestum est quod attra-
cio non potest fieri nisi cuius operatione ostendimus vena-

rum: illa apertio non habetur nisi per calorem: sic fit
sicut attractio. **E**t propter hoc totum apparet quod medicinis
purgantibus non operantur nisi per vnum calorem proprium: qui est
in eis qui habet proprietatem trahendi talem humorem. **E**t
querendum est et dicimus per exemplum ponamus quod fe-
novea habet proprietatem suam trahere cholericum solum sicut
habet magnes trahere ferrum. **E**rgo quando bibitur
ex ea plura sit eius dosis non debet alium purgare humo-
rem: id est certum est quod omnes medicinis experientia se-
ntur: quod si fuerit quantitas maior debet purgare cholericum
fortiter postea purgat flegma: postea flegma et sanguinem.
Et sic apparet quod alia virtus hoc facit proprietatem. **E**t
hoc ridere debemus: ille calor proprius quod hanc medicinam
purgantia per que attrahit non hanc ipsam solum in se et in
semetipsum habet magnes qui trahit ferrum propter suam
formam specificam: quia medicina non acquirit illi calorem
nisi a corpore: calor non dat illum calorem nisi in quantitate
determinata in illa. **E**t propterea qui recipitur alia quantitas
indeterminata non solum in hac proprietate: ergo attra-
cio medicinis non est propria alicui humori nisi per viam
comparationis et proportionis determinate in illa medici-
na: et non omni quantitate accidet: qui egreditur ab illa quantitate
trahit solum illud quod trahit attractionem. **E**t non
oportet ut hoc oia dicantur nisi in medicina quod in terra est per expe-
rientiam: ut non trahat nisi vnum humorem proprium: eo quod hanc
virtutem medicinis que trahit quatuor humores: sicut videtur
de agarico. **E**t non est remanens ois humores bibendi po-
tenteret vno gile. **E**t hoc est et si si duplicaret quantitas me-
dicine quod est propria vni humori: ut purgaret alium humorem. **S**ed
cur vbi quod medicinis quod trahit melancholicum trahunt humo-
res flegmaticos: qui continentur in ea in vna qualitate.

C De vna re. **E**st de vna re. **E**st de vna re. **E**st de vna re.

VENENA operatur in corpore quantum op-
tationibus virtutibus: sicut tu vides quod plura operan-
tur qualitatibus primis sicut opus quod purgat
sanguinem et motum frigida: videtur sicut sunt. **P**au-
ca quantitas postquam efficit refrigerata aliqua medicinis
per artem efficit medicina. **E**t quedam operatur a tota sub-
stantia: hoc est quia permittit corpus penitus ex toto fi-
cut auri coarsius in calorem: non potest aliquo modo esse medi-
cina. **E**t quedam interueniunt fortitudine attractionis: sicut
est de oleo albo. **E**t quedam occidunt remouendo
calorem vitæ: hoc sunt que purgant sanguinem.

C De vna re. **E**st de vna re. **E**st de vna re. **E**st de vna re.

MEDICINA que vocatur bejabar que curat
a venenis operatur per passionem conuer-
simodo est quia quedam permittit sua qualitate ve-
nenum: qui sunt contrarietates quod hoc operatur a tota sub-
stantia: quedam hoc facit sua attractione. **E**t ille medicinis be-
dajaricis curat nisi recipiatur cum est in corpore dispo-
sitis venenosis facta a venenosis tunc dant corpori vnam
virtutem que est propria virtuti veneni. **E**t sic curatur vene-
ni qui per accidens: propterea quod illas comedit be-
dajaricis sicut venenum exceptis granis citre: sicut filibus il-
lis. **P**ropterea dicunt medici quod medicinis bedajar sunt
medie inter medicinas et venenosis: nos sic non intende-
mus: quia medum et extrema sunt vni generis et sunt
vni generis sunt similia: et sic non est in bedajar cum
venenosis propterea melius est dicere quod bedajar sit in fi-
ne contrarietatis cum venenosis: quia medicinis contrarie-
tatis semper debet attribui contrarietati. **S**ed causa qua
re bedajar occidit sanum non est nisi quia non habet pro-
prietatem quando in corpore est dispositio venenosa. **E**t
ut ille medicinis faciant duas operationes in corpore hu-
mano. Una est ut venenosis quando recipitur non expul-
sit in corpore dispositio venenosa. **E**t alia est inuicem: qui
in corpore

N

O

P

Q

A in corpore est dū pōy enenofat: sunt sicut venenū ex vna
 gre z medicie ex alia: nō q̄ sint medicie ex pte ex q̄ ff ve
 neni: q̄ nō ē cōfēdū vt dicat q̄ dūcū hanc actio: vni
 agēis dūcū hanc actio: vni agēis dūcū hanc actio: vni
 bono arbitrio de opatione: medicinarū qual' egant.
 ¶ In quo inuestigat modum cognōcendi virtutes me
 dicinarum z ciborum. Lap. 2.4.

D i N C E P S. hōmus p̄curari si p̄nt cōpōdēdi
 argumēto opationes medicinarū q̄ nō sunt exper
 ientia: sicut sit cōgnitio iūctōis earū p̄ experientia: aut
 si in hac iūctōne cadit res q̄ cōmēat argumēti
 z experientia: si cōcedit virtus sufficiat modū q̄ dicit
 sunt a medicis. S; dicimus q̄ opationes medicinarum
 sūi q̄ dēi est sunt q̄nōi p̄nec: sēdē: tēnec: p̄pue. S; cū
 nō h; nūi vna opationē: hoc est q̄ nutrit. Et cū nā
 tes nō pueniūt nobis nūi in tota suba: p̄pterea q̄ p̄feru
 tati erit: hoc ēdē p̄nt cōpōdēdi p̄ modū argumēti
 demitatur in hac p̄curatōe: cadit p̄curatio magis
 nūi p̄prietatis si p̄ assignari aliq̄ rō vīnā. ¶ Et dicam⁹
 q̄ iā dēi est in p̄ p̄prietate: q̄ cognitio rerū est duobus
 modis. Vnus vt dēat cōgnitio sui esse solū: hoc vo
 cat demitatio esse. Et sōb dat nobis cognitiōē causē il
 lius esse: hoc vocat demitatio causē. Et q̄i sunt in vna
 z eadē fēctia differūt sūi hāc modū: q̄i q̄ dat cām nō
 stat nūi per primā causā p̄pūquā sūe medio. v. g. ita
 q̄ dēat q̄ sit causā dēicidētiū q̄i est p̄pter lumen so
 lis. S; q̄ dat esse rei solū nō stat per primā causā: s; dē
 stat p̄ p̄cipia mediata: si nō sūnt mediata nō sūnt ip̄sa
 z eadē causā: s; hoc stat per p̄curatōē equalē: aut per
 res magis notas apud nos. v. g. ponamus vt velimus ra
 tiōē assignare q̄ luna sit rotunda: q̄ ip̄sa lunē pau
 latim augmentat in figura rotunda sicut arcus: q̄ hoc
 p̄cipiū: hoc est augmentatio sui luminis paulatim non
 est mediata: p̄pterea hoc idē nō est causā rotunditatis
 lune. p̄pterea q̄ rotunditas lune nō est p̄pter hoc q̄ au
 gmentat paulatim in hac figura rotunditatis augmentat in
 hac figura q̄ rotunditas est quēriū: p̄pterea q̄ cū rei
 lunē augmentat paulatim in hac figura est eius fōia rotū
 dare oīs rei rotunda luminosa augmentat lumen lunum
 in hac figura. Et etiā iūctōis p̄cipia q̄ dēat esse rei
 solū in hoc q̄ nota sunt p̄ fē: nō p̄pterea vt sūnt p̄ma cā
 in rei: sicut dicitur q̄ stelle q̄ nō sūnt illā sūnt nobis p̄pū
 quoz: z hoc p̄cipiū est notū apud nos per sentis: p̄
 p̄pterea q̄ dēat dicere q̄ stelle errātes sūnt p̄pūquoz: si
 ris. Et oēs fēre q̄ hoc p̄cipia que nos iungūt ad fēcē
 dēat esse rei solū sūnt p̄teriora in esse z cognitiōe cau
 sē: sūnt p̄iora ei in cognitiōe cōparatiōe ad nos. p̄o
 p̄pterea q̄ p̄uato sūnt iūctōis errantū est p̄pter carū
 p̄pūquātē ad nos: z p̄pūquitas carū ad nos est p̄or in
 nā z cognitiōe. Et p̄cipiū cōuertitū p̄t nobis dare co
 gnitiōē causē rei quādo probat per mediū terminū q̄
 sit in vero sūllo: in hoc p̄batur terminus maior: z mi
 nor sūnt mediū. Quia q̄ inueniūt terminus maior in
 toto medio z medius in toto minoz tunc p̄bati est esse
 maioris in minoz: z hoc demōstratio p̄t dare cām eē z
 nōlatur demōstratio causē. S; q̄ dat solū esse ei iūdu
 ctiō: hoc est q̄ dēat ex acquiōe partū q̄ sūnt sub illa
 vīl: q̄a quādo fieri quētiū p̄dicatū causā esse volu
 mus hāc certitudinē vīl: tunc querim⁹ oēs partes vīl.
 Et si inueniūt tunc cōstituet q̄ hoc p̄dicatū est in toto
 vīl: z hoc species nōlatur declaratio esse maioris in me
 dio sūnt minoris: q̄ quādo inueniūt maior in toto mino
 ri: hoc est in oībus gribus: z totū minor est totus medius
 tunc argumētatur maiorē esse in toto medio. Ergo quā
 do querim⁹ multa ex particularib⁹ in vna specie: z iue
 niatur vni p̄dicatū aīcibus nō opitādo vt sit aliqua

pars in subto in qua nō iūctū hoc p̄dicatū. z est certū
 canū: q̄ nō videbāt p̄ hoc q̄ vī a partib⁹ per hanc mo
 dum declaratiōis cognoscit esse vniū p̄dicatū in tota
 illa specie a parte experientie in oībus suis partib⁹. Et
 per hanc vī habemus cognitiōē maioris partis spe
 cieriū p̄cipiū artis medicine. Et p̄cipiū q̄ nobis dat
 esse rei solū est p̄t p̄curatōē: vt nō sit p̄curatū sūp nō
 dūlter inueniūt in hoc mō cadit demitatio esse: v. g. hēnt
 volamus dēiare esse virtutē nutritiā dei per vniū p̄u
 capū q̄ dicitur ēdē aliat est nutritiā. sicut argumētū hoc
 fēctis bō est aliat ēdē aliat est nutritiā. ergo eis bō mō est
 nutritiā: p̄pterea q̄a hoc p̄cipiū nā p̄cedit nobis
 nūi ad tribuendū virtutē nutritiā: bō dēat nō vt virtus
 nutritiā sit causā p̄pūquā homini. Et quare nō iūctat
 nos in dando causā rei: q̄a non cōuertitur maior super
 medius: q̄a omne nutritiā nō est aliat. Et in summa dico
 q̄ demōstratiōes q̄ p̄uicunt a causis remotis: vīl sit
 affirmatiue: vīl negatiue sūnt demōstratiōes esse z nō
 demōstratiōes eādē: demitatio eādē est p̄ma z p̄pūquā.
 Et oēs illē res faciles sūnt ei qui studuit in logica p̄ ali
 quod sp̄et p̄fectus cognoscet immutanti q̄ facit in
 hoc loco z etiā nāc sūnt. Et p̄pūquā est sicut dēi est
 debemus p̄curatōe p̄prietatib⁹ z dicimus: videndū
 est si possit iūctari via qua possim⁹ cognoscere q̄ p̄pue
 tates sūnt p̄ cōparatiōē aliorū: aliter p̄t sicut est ad cō
 paratiōē corpis boīs. Et dicimus q̄ hoc nō p̄t sūllo
 nūi vno oīp modis. Vnus est vt sit nō p̄pter quā pue
 nat hoc opatio manifesta apud nos p̄fecte: aut p̄ fēmos
 intellect⁹ aut per demitatiōē. Aliter est vt inueniāt res
 p̄pue p̄fectū illi nāc. Et ad hoc vt sūnt ille res z p̄pue
 res eīes in vno p̄dicatū. Et etiā vt sūnt ille eādē res po
 tētiōes magis notē apud nos q̄ p̄prietates: vt sūnt ille
 res p̄pūquas possint fieri p̄prietates aliq̄ medio. Quā
 sp̄et hāc demitatiōis q̄us sūnt ex reb⁹ q̄ sūnt quasi p̄
 uicunt in veraces. Et nos velimus si possit esse iū
 uenire hoc quādo virtute illarū demitatiōis. S; vt
 quā sit sententiā q̄ nā qua opat⁹ p̄prietates nō possit
 fieri p̄fecte: q̄a p̄prietates nō est nūi vna operatio cōfēctis
 per se trāctōe ab vno ente ad aliud p̄pter p̄prietates
 mediāriū elementoz: quā h; vniū ens cum alio. Et hoc
 mētra cōpōdēdi nō p̄t per mediū arbitriū: q̄ etiā
 p̄t fieri hoc plus q̄ sit hoc cognitiō: q̄ non est p̄fecta.
 Tēq̄ etiā inueniūt dic aliud accēs p̄fectus q̄ significat
 sūp hāc nām veraci significatiōē. Etiam neq̄ est aliqua
 nūi p̄prietates eādē q̄ sentit: q̄a tūc significat sūp hanc
 nām: z si sit ip̄sibile hoc fieri eodē mō est ip̄sibile
 inuenire in eo q̄ h; p̄prietates vniū accēs equalē p̄pue
 tati ad hoc vt significet sūp p̄prietates: sit manifestū
 apud nos q̄ p̄prietates nō est p̄ueniens inuenire hoc nūi q̄
 inueniret vniū accēs magis notū q̄ significaret p̄fecta si
 significatiōē: sūp nām p̄pūquā sit hoc p̄prietates. Et p̄pue q̄
 p̄prietates sūnt p̄prietates mediāriū entū p̄t sūnt iue
 niri in vniū p̄prietates q̄i sūnt iūctat: res dē est p̄pūquā
 iūctat nō p̄t fieri p̄fecte p̄ arbitriū: neq̄ etiā possim⁹ in
 nire signa significatiā subal⁹ sūp hāc nām. Et p̄pūquā ita
 est debemus p̄curari si p̄t esse appēbēdere primas
 opationes per vī demōstratiōis aut nō. Et dicimus q̄
 via qua p̄curatū sūnt sūp p̄prietates: est eādē ei via
 qua bicrimus p̄curari: q̄ si p̄t fieri appēbēdi arbitrio
 medicā tēperata aut dētēperata in fine cōstituit: hoc
 nō ēēt nūi cū cognoscere nām q̄ hoc ēp̄ p̄prietates co
 gnitiōē. Quia q̄i nos tractant⁹ de medicā si cū calida
 aut frida aut tēperatiōis non intelligimus hoc nūi q̄a
 h; per sūnām z p̄paratiōē permittendo se a corpore
 humano: vt vt p̄mutet a corpore humano: z corpus p̄o
 modū ab ea recipit vna qualitātē p̄mutat cōparatū
 col. Quat. L. 4

L I B E R

I ppositionatū q̄ritibus nullibus q̄ sunt in corpore quā p-
positionē videmus tēperatū ē aut vīlēperatū. Ergo
vīnā ego cōtē q̄ nū est hoc p̄ quā p̄paratū est corpus
humani pati bas passionē: t̄ q̄ est illa q̄ p̄parata est ad
agendū: cui rei bas debemus cōparare: hoc est cui rei
debemus cōparare mēditas cōp̄ q̄ sunt in illa. p̄p̄te
rea q̄ b̄ op̄atio nō ē nū cōparatū ad corpus huma-
nus. Et p̄pterea apparet p̄ma frōte q̄ b̄ fieri cōpara-
tio inter cōplōnē cibor̄ t̄ medicinarū t̄ cōplōnē bōle-
ita q̄ mēditas cōp̄ q̄ in cūmū in cibo t̄ medicina in qua
litate equalēs sint bus q̄ in bōle lūenū: t̄ hoc est q̄ b̄
cūtur cibū tēperatū t̄ medicina tēperata. Et q̄ b̄ egre-
dit̄ a tēperatū ad vīnā extēmitatē est illud q̄ est au-
gumentatū aut dimmutū in illo extēmo. Hoc est melior
rō q̄ possit assignari p̄positionē t̄ comparatiōnē cibor̄ t̄
medicinarum corpori humano t̄ operatiōnibus ipsius.
Sed vīnū nobis obnat q̄ nū ita est nullus cibū ē b̄ dici
tēperatū bōlūm caro humana. Et forte possit esse q̄
carnes gallinarū per modū similitudinis remore cōfēntē
p̄tate cōplōnē bōis aut cōplō carum ē b̄ firi. Sed de
terre nascēb̄ nullū tēperatū poterit inueniri: t̄ minus
debet̄ cē cala corpe bōis: q̄ corpa aialū sunt calidiora
na nascēb̄ terre: t̄ p̄p̄ea nō inueni in terre nascēb̄ ca-
lorē in actu. Et possit nō cōtra cognoscēdū b̄c nūm p̄te-
ra cognoscē ab hac pte cōparatiōis q̄ ē iter nā corpo-
ris t̄ cōplōnē qua op̄ant̄ medicie bas op̄atiōes: fortasse
poterit cognosci a pte cōparatiōis t̄ p̄positionis mēdi-
cine vī ex ea generet̄ calorē magis sicut vī in sulphure
t̄ in silibus. Hoc est vīa vīa q̄ possit fūidiri in parte.
Sed illa est corrupta in plurib̄ suis p̄tib̄. Ideo q̄ inue-
nimus multas res q̄ sunt in suis cōplōnib̄ calidiores. Et q̄
nos cōparamus eas corpi humano: hoc ē q̄ eas comē-
dit bō inueniunt̄ frigidiores sicut mīnū t̄ vīnū antequā
q̄ in eo. nūm apparet calorē manifestior. p̄cōst̄ tu vi-
des q̄ bullit t̄ cōparādo ipsius corpi humano est fridū.
Et videmus res in q̄b̄ frigiditas est magis manifesta et
cōparatū ad corpus nūm sunt calidiores sicut vī vīnū
nū. Et si tu dicis hoc puenit a vīute corporis. Ergo sumus
in eo q̄b̄ p̄peramus t̄ nō sumus egressi. Et q̄re volo in
B conari q̄ in terre nascēb̄ t̄ aialib̄ cib̄ p̄p̄as calozē
nū refrigerant̄ p̄pter oblatū q̄ cū nō est frigiditas illa
q̄ parte qua sunt terre nascēb̄ aut aialia in actu. Sed
q̄dā eorū inueniunt̄ calida cōparatiōe corporis humani
t̄ q̄dā frigida: t̄ nō solum frida vērū etiā mortifera p̄p̄ frigi-
ditate: illud q̄ est mortiferū nō est mortiferū ex pte
qua frigida est in actu: vīnū q̄ est vīuificatū est frigi-
dū in actu. nō puenit nū a pte p̄natiōis quā re-
cipit a nro corpore: hoc permūtatio aut est ad magis ca-
lidū aut ad magis frigidū: t̄ si ad magis calū q̄ calēnt̄
nō refrigerant̄ ad plus frigidū. q̄ in corpe nro est frigi-
ditas in actu in q̄to fūda aut vīta: q̄ sunt occupati oēs
passus vel trānt̄: est nobis necesse tentare nōm p̄p̄-
sum. Et sicem̄ p̄p̄ de cē olei. Olei est ex reb̄ nūm q̄b̄
fūnt manifeste mīnū. Et si aliq̄ dixeret q̄lo p̄t̄ cē vīnū
eo partes aeris dīcutur cū vīdāmus q̄ ingrossatur t̄
p̄gelat̄ t̄ impīssat̄ a frigore t̄ dī q̄ nō cōgelant̄ a frigore
nūm hūc aquosē. Debemus rīdere q̄ nō gēlatur p̄pter
frigiditātē nūm p̄pter multā p̄erfōnē nūm partiū ad
aquā t̄ ab illa q̄erīdē puenit hoc t̄ mīnū subīlari sū-
mane sup̄ esse olei sup̄ q̄to mēthēo: t̄ ibi sunt soluta
ola dubia: p̄pterea non pōtū ē hoc certitudo nūm

experimentat̄ q̄o nō debes hoc credere: q̄ tu vides q̄
q̄ ponimus in ignē mītas res non subito alterant̄: p̄p̄
calorē naturalē qui est in ipsis: t̄ q̄ comedunt̄ ab aliqui-
bus aialibus incontinentē alterant̄ p̄p̄t̄ calorē nūē qui
est in ipsis aialibus: sicut vī q̄ cū strutionibus bas ad co-
medēdū aurū t̄ cōtēntē cibū a fūdo lūenū multū o-
minunt̄: hoc est vīas: q̄us aurū cure panat̄ ab igne:
nec p̄t̄ dici q̄ calor strutionis sit fortior ignē. nā vībū efficit
vanū. Ergo b̄ res nō est nū illud q̄ loquū a totalibus in
calore strutionis: nō p̄p̄ fortitudine q̄litate calozis: b̄
est manifestus in cibis q̄ in medicinis: p̄pterea ga cib̄
est illud q̄ b̄ per sūmā vī comertatur t̄ alteretur a
cibato: ita vīnt̄ cū cibato idem m̄p̄ t̄ manifestū est q̄ b̄
conuenientia que est inter cibum t̄ cibatum nō est nū
a tota substantia p̄pterea vīa t̄ eadem res vī amabili est
cibus t̄ alteri est venenū: sicut eliebone contumēbus t̄
t̄ napeilus garatro q̄ latine sturnellū noiantur: sed me-
dicina eo q̄ operatur in corpore p̄pter p̄mas q̄litate
op̄antur quidam vī illud arbitrio possit cōp̄bendi
C De inuestigatione qualiter sunt verificata signa rano-
nabilia ciborum t̄ medicinarum. Cap. 25.
T G A L E . t̄ alij medici conati fuerūt facere re-
gulas de mōstratū vīp̄bunt̄ op̄ationes bōrū
medicinarū in corpib̄ humanis: q̄us nō sunt nū si-
gna op̄atiōis sicut cōst̄ ē sup̄: t̄ vīp̄m bonozē
dicim̄ q̄ b̄nt vītatē p̄ maiori pte: q̄ nō nēciō: t̄ q̄ mo-
net̄ bōes ad experientia. Et p̄p̄ea dīc̄ b̄ lū q̄ duo mītra
q̄b̄ hoc ars sunt iusta fuerūt rō t̄ experientia: t̄ referūt
ad hūc cognitiōē rerum experientia vīrū sint cibales
aut medicinales. v̄. g. sint duo cibi vīnus sit faciliū vel
vīus alter vō grauis t̄ durus: nos dicimus q̄ faciliū t̄ le-
uis citius alterabit̄ eo q̄ citius recipiet dīuīsiōē a calo-
re nū t̄ citius p̄nt̄. Et ad hoc plūm vī conati est nūm in
bis reb̄ ad accēptū dīg vīa vīa cāz t̄ efficit̄ sicut valde
difficiliē: q̄ habebim̄ experientia cē faciliū erit nobis
dare cāz per hūc modū speculatiōis: t̄ erit hoc ars rō-
nata. Et q̄ vīa medicina nō cōp̄būt̄ mētiōē nēdā
hoc rōne poterim̄ ad alias trāfiri. Sed ḡ nō b̄nt nū ex-
perientia pōt̄ possit hoc obtinere. Et iā dīcat̄ ē b̄ lūm
dīuīsiōē bas op̄at̄ regim̄ q̄ b̄nt rationes t̄ sine b̄te a
b̄ lū: q̄b̄dā medicina venenū: pōt̄ cūsum bōnes re-
specu illas q̄ b̄c dīcūt̄ pte eo q̄ itēderāt ad loquēdū sup̄
nām medicinarū ex pte sapoz t̄ odorē t̄ velocitate puer-
tēdi ab igne: si ponemus oia hoc cē signa erūt p̄p̄io-
ra nūm q̄ tenent̄ has op̄ationes facere in corpore huma-
no. C̄ Signa subtilia necesse est vī sint cōtra naturā q̄
manifestat̄ sup̄ eas: tūc poteris ire a nouissimo ad p̄-
mū: t̄ a p̄lo ad nouissimū. Et si nō fueris p̄fctat̄ specu-
lātes b̄p̄t̄ nū p̄ hūc vīa ignozabim̄ nām medicie ca-
lida usquā absolute cala extēnt̄: frigide inq̄ant̄ frigi-
da: nec etiā scies nām medicie calide in eo q̄ est cala
p̄fctē: nec frigide in eo q̄ frigida est. v̄. g. si cognito me-
dici in medicina calida nō effēt̄ nū p̄pterea q̄ b̄ sapo-
rem acutū aut amarū aut salinū: q̄ nā q̄ b̄ calē face-
re facit bōntē est cūm speculatio in hac arte multū t̄
minuta: p̄pterea q̄ multe res sunt calide: t̄ nō b̄nt sapo-
res amarū nec acuti: sicut carnes passē t̄ colibārū
inueni t̄ sūm. Quia cibi t̄ medicie vīr sunt terre na-
scēnt̄ aut aialia aut mineralia: sapores nō vīnt̄ nū
in terre nascēnt̄ aut aialibus. Et nobis necesse est vī
illarum rerū arbitriū sit rationale ad affirmandā natu-
rā medicinarū calidarū frigidarū. t̄ p̄fctā illud b̄m̄
in reb̄ q̄ significāt̄ bas naturas. Ergo p̄mo confide-
randa sunt signa quibus possimus cognoscere quātitā-
tem bārū mēturā a cōplexionibus medicinarū. Et vi-
dimus q̄ res q̄bus possunt fieri sunt res superueniētes

N

O

P

Q

experimentat̄ q̄o nō debes hoc credere: q̄ tu vides q̄
q̄ ponimus in ignē mītas res non subito alterant̄: p̄p̄
calorē naturalē qui est in ipsis: t̄ q̄ comedunt̄ ab aliqui-
bus aialibus incontinentē alterant̄ p̄p̄t̄ calorē nūē qui
est in ipsis aialibus: sicut vī q̄ cū strutionibus bas ad co-
medēdū aurū t̄ cōtēntē cibū a fūdo lūenū multū o-
minunt̄: hoc est vīas: q̄us aurū cure panat̄ ab igne:
nec p̄t̄ dici q̄ calor strutionis sit fortior ignē. nā vībū efficit
vanū. Ergo b̄ res nō est nū illud q̄ loquū a totalibus in
calore strutionis: nō p̄p̄ fortitudine q̄litate calozis: b̄
est manifestus in cibis q̄ in medicinis: p̄pterea ga cib̄
est illud q̄ b̄ per sūmā vī comertatur t̄ alteretur a
cibato: ita vīnt̄ cū cibato idem m̄p̄ t̄ manifestū est q̄ b̄
conuenientia que est inter cibum t̄ cibatum nō est nū
a tota substantia p̄pterea vīa t̄ eadem res vī amabili est
cibus t̄ alteri est venenū: sicut eliebone contumēbus t̄
t̄ napeilus garatro q̄ latine sturnellū noiantur: sed me-
dicina eo q̄ operatur in corpore p̄pter p̄mas q̄litate
op̄antur quidam vī illud arbitrio possit cōp̄bendi
C De inuestigatione qualiter sunt verificata signa rano-
nabilia ciborum t̄ medicinarum. Cap. 25.
T G A L E . t̄ alij medici conati fuerūt facere re-
gulas de mōstratū vīp̄bunt̄ op̄ationes bōrū
medicinarū in corpib̄ humanis: q̄us nō sunt nū si-
gna op̄atiōis sicut cōst̄ ē sup̄: t̄ vīp̄m bonozē
dicim̄ q̄ b̄nt vītatē p̄ maiori pte: q̄ nō nēciō: t̄ q̄ mo-
net̄ bōes ad experientia. Et p̄p̄ea dīc̄ b̄ lū q̄ duo mītra
q̄b̄ hoc ars sunt iusta fuerūt rō t̄ experientia: t̄ referūt
ad hūc cognitiōē rerum experientia vīrū sint cibales
aut medicinales. v̄. g. sint duo cibi vīnus sit faciliū vel
vīus alter vō grauis t̄ durus: nos dicimus q̄ faciliū t̄ le-
uis citius alterabit̄ eo q̄ citius recipiet dīuīsiōē a calo-
re nū t̄ citius p̄nt̄. Et ad hoc plūm vī conati est nūm in
bis reb̄ ad accēptū dīg vīa vīa cāz t̄ efficit̄ sicut valde
difficiliē: q̄ habebim̄ experientia cē faciliū erit nobis
dare cāz per hūc modū speculatiōis: t̄ erit hoc ars rō-
nata. Et q̄ vīa medicina nō cōp̄būt̄ mētiōē nēdā
hoc rōne poterim̄ ad alias trāfiri. Sed ḡ nō b̄nt nū ex-
perientia pōt̄ possit hoc obtinere. Et iā dīcat̄ ē b̄ lūm
dīuīsiōē bas op̄at̄ regim̄ q̄ b̄nt rationes t̄ sine b̄te a
b̄ lū: q̄b̄dā medicina venenū: pōt̄ cūsum bōnes re-
specu illas q̄ b̄c dīcūt̄ pte eo q̄ itēderāt ad loquēdū sup̄
nām medicinarū ex pte sapoz t̄ odorē t̄ velocitate puer-
tēdi ab igne: si ponemus oia hoc cē signa erūt p̄p̄io-
ra nūm q̄ tenent̄ has op̄ationes facere in corpore huma-
no. C̄ Signa subtilia necesse est vī sint cōtra naturā q̄
manifestat̄ sup̄ eas: tūc poteris ire a nouissimo ad p̄-
mū: t̄ a p̄lo ad nouissimū. Et si nō fueris p̄fctat̄ specu-
lātes b̄p̄t̄ nū p̄ hūc vīa ignozabim̄ nām medicie ca-
lida usquā absolute cala extēnt̄: frigide inq̄ant̄ frigi-
da: nec etiā scies nām medicie calide in eo q̄ est cala
p̄fctē: nec frigide in eo q̄ frigida est. v̄. g. si cognito me-
dici in medicina calida nō effēt̄ nū p̄pterea q̄ b̄ sapo-
rem acutū aut amarū aut salinū: q̄ nā q̄ b̄ calē face-
re facit bōntē est cūm speculatio in hac arte multū t̄
minuta: p̄pterea q̄ multe res sunt calide: t̄ nō b̄nt sapo-
res amarū nec acuti: sicut carnes passē t̄ colibārū
inueni t̄ sūm. Quia cibi t̄ medicie vīr sunt terre na-
scēnt̄ aut aialia aut mineralia: sapores nō vīnt̄ nū
in terre nascēnt̄ aut aialibus. Et nobis necesse est vī
illarum rerū arbitriū sit rationale ad affirmandā natu-
rā medicinarū calidarū frigidarū. t̄ p̄fctā illud b̄m̄
in reb̄ q̄ significāt̄ bas naturas. Ergo p̄mo confide-
randa sunt signa quibus possimus cognoscere quātitā-
tem bārū mēturā a cōplexionibus medicinarū. Et vi-
dimus q̄ res q̄bus possunt fieri sunt res superueniētes

experimentat̄ q̄o nō debes hoc credere: q̄ tu vides q̄
q̄ ponimus in ignē mītas res non subito alterant̄: p̄p̄
calorē naturalē qui est in ipsis: t̄ q̄ comedunt̄ ab aliqui-
bus aialibus incontinentē alterant̄ p̄p̄t̄ calorē nūē qui
est in ipsis aialibus: sicut vī q̄ cū strutionibus bas ad co-
medēdū aurū t̄ cōtēntē cibū a fūdo lūenū multū o-
minunt̄: hoc est vīas: q̄us aurū cure panat̄ ab igne:
nec p̄t̄ dici q̄ calor strutionis sit fortior ignē. nā vībū efficit
vanū. Ergo b̄ res nō est nū illud q̄ loquū a totalibus in
calore strutionis: nō p̄p̄ fortitudine q̄litate calozis: b̄
est manifestus in cibis q̄ in medicinis: p̄pterea ga cib̄
est illud q̄ b̄ per sūmā vī comertatur t̄ alteretur a
cibato: ita vīnt̄ cū cibato idem m̄p̄ t̄ manifestū est q̄ b̄
conuenientia que est inter cibum t̄ cibatum nō est nū
a tota substantia p̄pterea vīa t̄ eadem res vī amabili est
cibus t̄ alteri est venenū: sicut eliebone contumēbus t̄
t̄ napeilus garatro q̄ latine sturnellū noiantur: sed me-
dicina eo q̄ operatur in corpore p̄pter p̄mas q̄litate
op̄antur quidam vī illud arbitrio possit cōp̄bendi
C De inuestigatione qualiter sunt verificata signa rano-
nabilia ciborum t̄ medicinarum. Cap. 25.
T G A L E . t̄ alij medici conati fuerūt facere re-
gulas de mōstratū vīp̄bunt̄ op̄ationes bōrū
medicinarū in corpib̄ humanis: q̄us nō sunt nū si-
gna op̄atiōis sicut cōst̄ ē sup̄: t̄ vīp̄m bonozē
dicim̄ q̄ b̄nt vītatē p̄ maiori pte: q̄ nō nēciō: t̄ q̄ mo-
net̄ bōes ad experientia. Et p̄p̄ea dīc̄ b̄ lū q̄ duo mītra
q̄b̄ hoc ars sunt iusta fuerūt rō t̄ experientia: t̄ referūt
ad hūc cognitiōē rerum experientia vīrū sint cibales
aut medicinales. v̄. g. sint duo cibi vīnus sit faciliū vel
vīus alter vō grauis t̄ durus: nos dicimus q̄ faciliū t̄ le-
uis citius alterabit̄ eo q̄ citius recipiet dīuīsiōē a calo-
re nū t̄ citius p̄nt̄. Et ad hoc plūm vī conati est nūm in
bis reb̄ ad accēptū dīg vīa vīa cāz t̄ efficit̄ sicut valde
difficiliē: q̄ habebim̄ experientia cē faciliū erit nobis
dare cāz per hūc modū speculatiōis: t̄ erit hoc ars rō-
nata. Et q̄ vīa medicina nō cōp̄būt̄ mētiōē nēdā
hoc rōne poterim̄ ad alias trāfiri. Sed ḡ nō b̄nt nū ex-
perientia pōt̄ possit hoc obtinere. Et iā dīcat̄ ē b̄ lūm
dīuīsiōē bas op̄at̄ regim̄ q̄ b̄nt rationes t̄ sine b̄te a
b̄ lū: q̄b̄dā medicina venenū: pōt̄ cūsum bōnes re-
specu illas q̄ b̄c dīcūt̄ pte eo q̄ itēderāt ad loquēdū sup̄
nām medicinarū ex pte sapoz t̄ odorē t̄ velocitate puer-
tēdi ab igne: si ponemus oia hoc cē signa erūt p̄p̄io-
ra nūm q̄ tenent̄ has op̄ationes facere in corpore huma-
no. C̄ Signa subtilia necesse est vī sint cōtra naturā q̄
manifestat̄ sup̄ eas: tūc poteris ire a nouissimo ad p̄-
mū: t̄ a p̄lo ad nouissimū. Et si nō fueris p̄fctat̄ specu-
lātes b̄p̄t̄ nū p̄ hūc vīa ignozabim̄ nām medicie ca-
lida usquā absolute cala extēnt̄: frigide inq̄ant̄ frigi-
da: nec etiā scies nām medicie calide in eo q̄ est cala
p̄fctē: nec frigide in eo q̄ frigida est. v̄. g. si cognito me-
dici in medicina calida nō effēt̄ nū p̄pterea q̄ b̄ sapo-
rem acutū aut amarū aut salinū: q̄ nā q̄ b̄ calē face-
re facit bōntē est cūm speculatio in hac arte multū t̄
minuta: p̄pterea q̄ multe res sunt calide: t̄ nō b̄nt sapo-
res amarū nec acuti: sicut carnes passē t̄ colibārū
inueni t̄ sūm. Quia cibi t̄ medicie vīr sunt terre na-
scēnt̄ aut aialia aut mineralia: sapores nō vīnt̄ nū
in terre nascēnt̄ aut aialibus. Et nobis necesse est vī
illarum rerū arbitriū sit rationale ad affirmandā natu-
rā medicinarū calidarū frigidarū. t̄ p̄fctā illud b̄m̄
in reb̄ q̄ significāt̄ bas naturas. Ergo p̄mo confide-
randa sunt signa quibus possimus cognoscere quātitā-
tem bārū mēturā a cōplexionibus medicinarū. Et vi-
dimus q̄ res q̄bus possunt fieri sunt res superueniētes

experimentat̄ q̄o nō debes hoc credere: q̄ tu vides q̄
q̄ ponimus in ignē mītas res non subito alterant̄: p̄p̄
calorē naturalē qui est in ipsis: t̄ q̄ comedunt̄ ab aliqui-
bus aialibus incontinentē alterant̄ p̄p̄t̄ calorē nūē qui
est in ipsis aialibus: sicut vī q̄ cū strutionibus bas ad co-
medēdū aurū t̄ cōtēntē cibū a fūdo lūenū multū o-
minunt̄: hoc est vīas: q̄us aurū cure panat̄ ab igne:
nec p̄t̄ dici q̄ calor strutionis sit fortior ignē. nā vībū efficit
vanū. Ergo b̄ res nō est nū illud q̄ loquū a totalibus in
calore strutionis: nō p̄p̄ fortitudine q̄litate calozis: b̄
est manifestus in cibis q̄ in medicinis: p̄pterea ga cib̄
est illud q̄ b̄ per sūmā vī comertatur t̄ alteretur a
cibato: ita vīnt̄ cū cibato idem m̄p̄ t̄ manifestū est q̄ b̄
conuenientia que est inter cibum t̄ cibatum nō est nū
a tota substantia p̄pterea vīa t̄ eadem res vī amabili est
cibus t̄ alteri est venenū: sicut eliebone contumēbus t̄
t̄ napeilus garatro q̄ latine sturnellū noiantur: sed me-
dicina eo q̄ operatur in corpore p̄pter p̄mas q̄litate
op̄antur quidam vī illud arbitrio possit cōp̄bendi
C De inuestigatione qualiter sunt verificata signa rano-
nabilia ciborum t̄ medicinarum. Cap. 25.
T G A L E . t̄ alij medici conati fuerūt facere re-
gulas de mōstratū vīp̄bunt̄ op̄ationes bōrū
medicinarū in corpib̄ humanis: q̄us nō sunt nū si-
gna op̄atiōis sicut cōst̄ ē sup̄: t̄ vīp̄m bonozē
dicim̄ q̄ b̄nt vītatē p̄ maiori pte: q̄ nō nēciō: t̄ q̄ mo-
net̄ bōes ad experientia. Et p̄p̄ea dīc̄ b̄ lū q̄ duo mītra
q̄b̄ hoc ars sunt iusta fuerūt rō t̄ experientia: t̄ referūt
ad hūc cognitiōē rerum experientia vīrū sint cibales
aut medicinales. v̄. g. sint duo cibi vīnus sit faciliū vel
vīus alter vō grauis t̄ durus: nos dicimus q̄ faciliū t̄ le-
uis citius alterabit̄ eo q̄ citius recipiet dīuīsiōē a calo-
re nū t̄ citius p̄nt̄. Et ad hoc plūm vī conati est nūm in
bis reb̄ ad accēptū dīg vīa vīa cāz t̄ efficit̄ sicut valde
difficiliē: q̄ habebim̄ experientia cē faciliū erit nobis
dare cāz per hūc modū speculatiōis: t̄ erit hoc ars rō-
nata. Et q̄ vīa medicina nō cōp̄būt̄ mētiōē nēdā
hoc rōne poterim̄ ad alias trāfiri. Sed ḡ nō b̄nt nū ex-
perientia pōt̄ possit hoc obtinere. Et iā dīcat̄ ē b̄ lūm
dīuīsiōē bas op̄at̄ regim̄ q̄ b̄nt rationes t̄ sine b̄te a
b̄ lū: q̄b̄dā medicina venenū: pōt̄ cūsum bōnes re-
specu illas q̄ b̄c dīcūt̄ pte eo q̄ itēderāt ad loquēdū sup̄
nām medicinarū ex pte sapoz t̄ odorē t̄ velocitate puer-
tēdi ab igne: si ponemus oia hoc cē signa erūt p̄p̄io-
ra nūm q̄ tenent̄ has op̄ationes facere in corpore huma-
no. C̄ Signa subtilia necesse est vī sint cōtra naturā q̄
manifestat̄ sup̄ eas: tūc poteris ire a nouissimo ad p̄-
mū: t̄ a p̄lo ad nouissimū. Et si nō fueris p̄fctat̄ specu-
lātes b̄p̄t̄ nū p̄ hūc vīa ignozabim̄ nām medicie ca-
lida usquā absolute cala extēnt̄: frigide inq̄ant̄ frigi-
da: nec etiā scies nām medicie calide in eo q̄ est cala
p̄fctē: nec frigide in eo q̄ frigida est. v̄. g. si cognito me-
dici in medicina calida nō effēt̄ nū p̄pterea q̄ b̄ sapo-
rem acutū aut amarū aut salinū: q̄ nā q̄ b̄ calē face-
re facit bōntē est cūm speculatio in hac arte multū t̄
minuta: p̄pterea q̄ multe res sunt calide: t̄ nō b̄nt sapo-
res amarū nec acuti: sicut carnes passē t̄ colibārū
inueni t̄ sūm. Quia cibi t̄ medicie vīr sunt terre na-
scēnt̄ aut aialia aut mineralia: sapores nō vīnt̄ nū
in terre nascēnt̄ aut aialibus. Et nobis necesse est vī
illarum rerū arbitriū sit rationale ad affirmandā natu-
rā medicinarū calidarū frigidarū. t̄ p̄fctā illud b̄m̄
in reb̄ q̄ significāt̄ bas naturas. Ergo p̄mo confide-
randa sunt signa quibus possimus cognoscere quātitā-
tem bārū mēturā a cōplexionibus medicinarū. Et vi-
dimus q̄ res q̄bus possunt fieri sunt res superueniētes

experimentat̄ q̄o nō debes hoc credere: q̄ tu vides q̄
q̄ ponimus in ignē mītas res non subito alterant̄: p̄p̄
calorē naturalē qui est in ipsis: t̄ q̄ comedunt̄ ab aliqui-
bus aialibus incontinentē alterant̄ p̄p̄t̄ calorē nūē qui
est in ipsis aialibus: sicut vī q̄ cū strutionibus bas ad co-
medēdū aurū t̄ cōtēntē cibū a fūdo lūenū multū o-
minunt̄: hoc est vīas: q̄us aurū cure panat̄ ab igne:
nec p̄t̄ dici q̄ calor strutionis sit fortior ignē. nā vībū efficit
vanū. Ergo b̄ res nō est nū illud q̄ loquū a totalibus in
calore strutionis: nō p̄p̄ fortitudine q̄litate calozis: b̄
est manifestus in cibis q̄ in medicinis: p̄pterea ga cib̄
est illud q̄ b̄ per sūmā vī comertatur t̄ alteretur a
cibato: ita vīnt̄ cū cibato idem m̄p̄ t̄ manifestū est q̄ b̄
conuenientia que est inter cibum t̄ cibatum nō est nū
a tota substantia p̄pterea vīa t̄ eadem res vī amabili est
cibus t̄ alteri est venenū: sicut eliebone contumēbus t̄
t̄ napeilus garatro q̄ latine sturnellū noiantur: sed me-
dicina eo q̄ operatur in corpore p̄pter p̄mas q̄litate
op̄antur quidam vī illud arbitrio possit cōp̄bendi
C De inuestigatione qualiter sunt verificata signa rano-
nabilia ciborum t̄ medicinarum. Cap. 25.
T G A L E . t̄ alij medici conati fuerūt facere re-
gulas de mōstratū vīp̄bunt̄ op̄ationes bōrū
medicinarū in corpib̄ humanis: q̄us nō sunt nū si-
gna op̄atiōis sicut cōst̄ ē sup̄: t̄ vīp̄m bonozē
dicim̄ q̄ b̄nt vītatē p̄ maiori pte: q̄ nō nēciō: t̄ q̄ mo-
net̄ bōes ad experientia. Et p̄p̄ea dīc̄ b̄ lū q̄ duo mītra
q̄b̄ hoc ars sunt iusta fuerūt rō t̄ experientia: t̄ referūt
ad hūc cognitiōē rerum experientia vīrū sint cibales
aut medicinales. v̄. g. sint duo cibi vīnus sit faciliū vel
vīus alter vō grauis t̄ durus: nos dicimus q̄ faciliū t̄ le-
uis citius alterabit̄ eo q̄ citius recipiet dīuīsiōē a calo-
re nū t̄ citius p̄nt̄. Et ad hoc plūm vī conati est nūm in
bis reb̄ ad accēptū dīg vīa vīa cāz t̄ efficit̄ sicut valde
difficiliē: q̄ habebim̄ experientia cē faciliū erit nobis
dare cāz per hūc modū speculatiōis: t̄ erit hoc ars rō-
nata. Et q̄ vīa medicina nō cōp̄būt̄ mētiōē nēdā
hoc rōne poterim̄ ad alias trāfiri. Sed ḡ nō b̄nt nū ex-
perientia pōt̄ possit hoc obtinere. Et iā dīcat̄ ē b̄ lūm
dīuīsiōē bas op̄at̄ regim̄ q̄ b̄nt rationes t̄ sine b̄te a
b̄ lū: q̄b̄dā medicina venenū: pōt̄ cūsum bōnes re-
specu illas q̄ b̄c dīcūt̄ pte eo q̄ itēderāt ad loquēdū sup̄
nām medicinarū ex pte sapoz t̄ odorē t̄ velocitate puer-
tēdi ab igne: si ponemus oia hoc cē signa erūt p̄p̄io-
ra nūm q̄ tenent̄ has op̄ationes facere in corpore huma-
no. C̄ Signa subtilia necesse est vī sint cōtra naturā q̄
manifestat̄ sup̄ eas: tūc poteris ire a nouissimo ad p̄-
mū: t̄ a p̄lo ad nouissimū. Et si nō fueris p̄fctat̄ specu-
lātes b̄p̄t̄ nū p̄ hūc vīa ignozabim̄ nām medicie ca-
lida usquā absolute cala extēnt̄: frigide inq̄ant̄ frigi-
da: nec etiā scies nām medicie calide in eo q̄ est cala
p̄fctē: nec frigide in eo q̄ frigida est. v̄. g. si cognito me-
dici in medicina calida nō effēt̄ nū p̄pterea q̄ b̄ sapo-
rem acutū aut amarū aut salinū: q̄ nā q̄ b̄ calē face-
re facit bōntē est cūm speculatio in hac arte multū t̄
minuta: p̄pterea q̄ multe res sunt calide: t̄ nō b̄nt sapo-
res amarū nec acuti: sicut carnes passē t̄ colibārū
inueni t̄ sūm. Quia cibi t̄ medicie vīr sunt terre na-
scēnt̄ aut aialia aut mineralia: sapores nō vīnt̄ nū
in terre nascēnt̄ aut aialibus. Et nobis necesse est vī
illarum rerū arbitriū sit rationale ad affirmandā natu-
rā medicinarū calidarū frigidarū. t̄ p̄fctā illud b̄m̄
in reb̄ q̄ significāt̄ bas naturas. Ergo p̄mo confide-
randa sunt signa quibus possimus cognoscere quātitā-
tem bārū mēturā a cōplexionibus medicinarū. Et vi-
dimus q̄ res q̄bus possunt fieri sunt res superueniētes

experimentat̄ q̄o nō debes hoc credere: q̄ tu vides q̄
q̄ ponimus in ignē mītas res non subito alterant̄: p̄p̄
calorē naturalē qui est in ipsis: t̄ q̄ comedunt̄ ab aliqui-
bus aialibus incontinentē alterant̄ p̄p̄t̄ calorē nūē qui
est in ipsis aialibus: sicut vī q̄ cū strutionibus bas ad co-
medēdū aurū t̄ cōtēntē cibū a fūdo lūenū multū o-
minunt̄: hoc est vīas: q̄us aurū cure panat̄ ab igne:
nec p̄t̄ dici q̄ calor strutionis sit fortior ignē. nā vībū efficit
vanū. Ergo b̄ res nō est nū illud q̄ loquū a totalibus in
calore strutionis: nō p̄p̄ fortitudine q̄litate calozis: b̄
est manifestus in cibis q̄ in medicinis: p̄pterea ga cib̄
est illud q̄ b̄ per sūmā vī comertatur t̄ alteretur a
cibato: ita vīnt̄ cū cibato idem m̄p̄ t̄ manifestū est q̄ b̄
conuenientia que est inter cibum t̄ cibatum nō est nū
a tota substantia p̄pterea vīa t̄ eadem res vī amabili est
cibus t̄ alteri est venenū: sicut eliebone contumēbus t̄
t̄ napeilus garatro q̄ latine sturnellū noiantur: sed me-
dicina eo q̄ operatur in corpore p̄pter p̄mas q̄litate
op̄antur quidam vī illud arbitrio possit cōp̄bendi
C De inuestigatione qualiter sunt verificata signa rano-
nabilia ciborum t̄ medicinarum. Cap. 25.
T G A L E . t̄ alij medici conati fuerūt facere re-
gulas de mōstratū vīp̄bunt̄ op̄ationes bōrū
medicinarū in corpib̄ humanis: q̄us nō sunt nū si-
gna op̄atiōis sicut cōst̄ ē sup̄: t̄ vīp̄m bonozē
dicim̄ q̄ b̄nt vītatē p̄ maiori pte: q̄ nō nēciō: t̄ q̄ mo-
net̄ bōes ad experientia. Et p̄p̄ea dīc̄ b̄ lū q̄ duo mītra
q̄b̄ hoc ars sunt iusta fuerūt rō t̄ experientia: t̄ referūt
ad hūc cognitiōē rerum experientia vīrū sint cibales
aut medicinales. v̄. g. sint duo cibi vīnus sit faciliū vel
vīus alter vō grauis t̄ durus: nos dicimus q̄ faciliū t̄ le-
uis citius alterabit̄ eo q̄ citius recipiet dīuīsiōē a calo-<

A vnicumq̃ q̃tati rei cōplonate ppter ea q̃ cōplonatus est corp⁹ p̃tē in partib⁹ et illa fugacitudo sunt cōte que adherent ei a modis mētū illarū. Et quedā illarū differētia sunt q̃ cōtinent oia corpora cōmilia et sunt oēs enumeratē in q̃rto methēcorū: quarū quedā sunt q̃ congelant^r q̃dā nōr q̃dam dissolunt^r et q̃dā nonet quedā sunt lenes et quedā asperē: quedā sunt q̃ sunt extensibiles et quedā nō. Et quedā sunt q̃ sunt p̃prie quib⁹da corporib⁹ cōmiliū⁹ sicut odore: et p̃prie et co-
B lores. Et q̃dā q̃bus est otatio manifesta vnus element⁹ p̃tē q̃i sentit^r p̃ tactu calide frigidat^r sic et hoc nō mētū nū in rebus in quib⁹ est caliditas: frigiditas humiditas: aut siccitas i actu. Sed cū nos p̃curati fuerimus cibos et medicinas: nos tentabimus eos in eo q̃ sunt p̃tes rei cōplonate: hoc ē p̃prie in medicis et cibis q̃ sunt p̃tes terre nātūras et aliarū. Et quedā illarū sunt q̃ dicant^r a regimēto illoz aliarū a specie illoz ciboz et q̃uātr necessē est vti in aliis⁹ cōparare rebus q̃b⁹ vti sumus in cognitōe cōplonē hōis in opatōe: regimēt⁹ focoz et vti dico hic opatōe: intēdo opatōe alie: hoc ē nutrimentū sensibilitatē et p̃cipue sensibilitatē: alias opatio nes alie q̃ dicte sunt. Jte sunt vti q̃b⁹ possunt^r hac artē indicare: quia nō sunt fortes sine eis nō possunt^r et nec ap̃tas dimittunt^r. Sed dōm est de vnaquāq̃ illarū fm q̃ melius ēē poterit nec petendū est vtra illud q̃ dōm et si sicut dicit Aristo. q̃ nō debemus q̃rere a traulo sermoenar^r nec a mudo loqui^r in his non est aliud nū vti recipiant a natura: ab eo q̃ videmus q̃ facit natura: q̃a demonstratio nō h̃ veracem viam in hac arte.
C In quo docet cognoscere cōplonē ciboz et medicinarū per generales oīas corp⁹ mixtop. Cap. 26.
E T dicitur a M V S q̃ res que sunt manifestiores a quib⁹ possunt^r hic certitudinē cōplonē corporū cōmiliū est congelatio et spissitudo: humectatio et foris dissolutio: facilitas et viscositas: subtilitas et mollescentia: durities et cōmilitudo: et nō cōmilitudo: opilatō: apertior: quedā cōgelatio a caliditate: quedā a frigido. Eoz que congelant^r a frigore: quedā sunt q̃ inspissant^r primo a calore: quedā q̃ non sunt spissata primo a calore: quedā q̃ inspissant^r ab vtroq̃. Et eoz q̃ dissolunt^r quedā dissolunt^r a calore: q̃dā a frigido. Et eoz q̃ humectant^r quedā humectant^r a calido et quedā a frigido. Sed q̃ congelate sunt a calore caloz et siccitas sup eas dicitur: vti est sal et spēs eius. Sed q̃ cōgelate sunt a frigore: nō in primo effectū inspissata a calore: ita spissitudo effectū p̃prie spissitudinē q̃ sit a nā aerea aut aquea: sicut spissitudo butyri hoc erit necessario calida: et idē est de oleis gūmis et similib⁹: et q̃ cōgelate sunt a frigore: nō terribilis sup eas dicitur: caloz primo caspissat^r et ergo frigiditas et siccitas dō minabunt^r in eis: sicut sunt ossa: conus: p̃miliū: siccitas. Sed q̃ sunt cōgelate a frigore: nec sunt p̃prie inspissate a calido nā hoc spissitudo erit frida et biliditas: est ar-
D gentissimū et siccitas. Et q̃ res sunt inspissate a calore et coagulata a frigore: sunt p̃prie equalitatis: sicut ē cachaemia: et res q̃ dissolunt^r a calore semp coagulant^r a frigore: et q̃ coagulant^r a frigore dissolunt^r a calore. Ideo cū nos videmus res q̃ sunt dissolūt a calore debemus spicere si coagulate sunt a frigore: nec inspissate sunt a calore indicam^r sp̃tas ēē fridas et bu. Et si sunt inspissate a calore cū dominio partū terrestrū: indicamus ip̃as ēē fridas et siccitas: sicut ferrū et mīsa metalla. Et si ei bac spissitudi ne dicit^r p̃tes aeris et sic eas indicamus humiditas de-
E lictas ad caliditatem: sicut est pinguo interitior: et sunt res q̃ dissolunt^r a frigiditate et bu. vti sunt species salis.

Sed res q̃ sunt inspissate a calore p̃ maiori pte sunt calide et hēccepto q̃ illa spissitudo nō sit fundata in sub-
F stantia aerea sicut si ma⁹que tūc illa sūta erit bōda aut tē-
G perata sicut lac coctū. Si res q̃ sunt inspissate a frigiditate et buā caloz est in p̃mis op̃tis aliqua coagulationē et dicit^r q̃ sunt calide et bu. vti est mīsa pinguē. Et si sunt inspissate a calore in primis nulla fieret coagulationē: de-
H bent dici vti sunt fride et bu. sicut lac q̃ coagulat^r multā friditate. Et debet scire q̃ p̃t ēē q̃ opatōe quas facit caliditas et friditas in rebus istis p̃t ēē nāles aut acci-
I dentales: nō debem⁹ indicare sup gnato illarū si est nāles ga cōp̃lo p̃prie quā medicina hoc facit erit nāles sicut est spissitudo signatis et cōplexio q̃ facit nō nāles est nō natu-
J ralis: sed accidentalis sicut spissitudo q̃ sit in multo q̃i ad ignē decoquit^r. Si res q̃ inspissant^r a calore et frigore equa-
K lites sunt aeris et aquee: et earū partes sunt cōplonate sicut oleū olivet^r alia olea q̃ p̃t recipere has opa-
L tiones: q̃ oleū inspissat^r et cōgelat^r a friditate. ppter ea ga p̃tes aeris q̃ sunt in ip̃o onerunt^r ad aquā: iterū inspissant^r a calore. ppter ea q̃ res solunt^r p̃tes aquee et remanēt aeris et terrestris⁹ in eo dilantibus. Et res q̃ nō inspissant^r a calore vel a frigore sunt aquee et panca ter-
M restre: aeris caloz eas p̃mitit anteq̃ inspissant^r. Nec etiā frigus p̃t eas inspissare p̃ panca terrestritatē q̃ in eis eo q̃ nō inspissat^r frigus: nū q̃i est caliditate: cytes in eis et spargit humiditatem: tūc aduenit siccitas: illa de-
N cā erit coagulationē et spissitudo: q̃i due res recipit^r oge-
O lationē et spissationē q̃i p̃t aut p̃prie vti motore cōle-
P in subtilitate et grossitudine sunt in vno gēn⁹ oīes in caliditate et friditate. Si vti carū plus inspissat^r coagula-
Q tio ip̃ius est velocior. Et cū motor ip̃ius est fortior: h̃s
R isqualitatē fm hoc. Sed res lenes et viscosi h̃nt dūm
S aque et terrestris ppter ea sunt frigide et grossi: h̃ lenes h̃nt
T dūm aretantes et panca terrestritatē: ppter hoc ne
U facili dūndunt^r: eo q̃ aeritas et admixta est ei est elme-
V ti bu. et nō leuiter ab alio dimidit^r modica siccitas q̃ est
X admixta ei leuiter recipit passionē. Et res humide reci-
Y piunt extensionē ppter partē humidā aquā q̃ est in ip̃is: et p̃prie ditionē p̃tes terrestris et aqua sunt difficles di-
Z uidi in duas p̃tes: ppter ea res lenes vel faciles sunt p-
A p̃prie vti p̃mitunt^r dūm p̃prie faciles dūmōne carnis ga
B caloz in eis plus distat^r q̃dā est vti ex reb⁹ q̃ admixta
C ad velocitatē dūmōne: q̃ diffcultas dūmōne partū sa-
D rigat nām. Et scias q̃ viscositas et spissitudo significat sic-
E citatē p̃prie ditionē p̃tes terrestris et medicinalis: et sic
F est cibalis est diffcultas dūmōne: q̃ fōta corpus diffculty
G sua deserit nām. Et subtilitas sita si est aerea significat cali-
H tatē et humiditatem: et si ignea significat caloz et siccitatem. Et
I mollicies significat corpus humiditatem: ppter ea res molles
K facile p̃mitunt^r sicut fruct⁹ rucēas et humidi et durities
L significat siccitatem. Et spissitudo et mollicies et subtilitas et
M durities nō significant nā sup̃entes patietes in rebus est bu-
N miditate et siccitate: nō sup̃ agētes. Et oppilatio et euas-
O peatio oī fm duos modos. vms q̃ dicit^r veraciter ap-
P pellat^r est talis opatio: hoc ē augmentū vel diminutio
Q q̃tatis: sicut nos videm⁹ multū facit ex scip̃o euaspa-
R tionē in vtre clauso: et crescit quantitas sua vtra p̃dūā
S p̃mā nō exite additiōe subie in ip̃o: et aliquid frigit vtrē.
T Et sicut videm⁹ in nebule q̃ cōlūmunt^r et oppilant^r in
U scip̃is et redolūt ad panca mētū nūdo ex eis exiunt
V et elargant^r et crescit multā additiōe recipiēb⁹: et cā in
X hoc est q̃ aer ē maior aq̃ et terra: q̃i res appropinquat
Y nature aeris et quantitas plus crescit: q̃i appropinquat
Z plus nature terre et aque dimittit^r plus: et ppter ea res
A vapores ailes sunt aeris: sunt calide et humide et q̃ sunt
B clausē et oppilant^r in scip̃is sunt fride et humide. ppter ea

LIBER

I quia euaporatio non est nisi dilatio sub aeris: non est augmenti rei veniens ab extrin: sic est: opulatio ppterari. Et ppterca ponit fermentum in pane: ad hoc ut faciat ipsum / pongiolum et in eo domum aeris: ut faciat ad digerendum: ppterca ga corpus aeris leuiss est ad permuatandū ppter suā humiditatē: quā suba ficia est dura ad gmutandū et digerendū. Alter vō modus est qui dicitur vaporatio vel opulatio ppter dispositionē corporis: quō by foamata larga vel strita: et quō by largos pposos dicimus esse vaporatos: quō by stratos dicimus esse opulatos: nalis intellexit: ut intelligere illas res in suba corporea carie: nō ppter largitatē aut stritū foamam: sed ppter suā humiditatē et quā etiam illud admet dignē ppter facilitatē et viganā. Sed res cōtributiles sunt de necessitate igne: sicut sulphur aut aeris sicut feni. Et ppter velocitatē mutant ab igne. Et si dicere: sic in vigne hoc nō puenit nisi rebus q co- medunt: si nō intelligerem? q hoc est verax: sūm sal. nō est necesse attribuerē medicis opulentiē et subribi- tates: ga posse effect v res effit grossi suber: de facili gmutarent: q ibent foamā magnā: per q possit ignis de facili trāire: ppterca sup eas vialof ignis et coloris subit: quō facere non pōt calor nalis. ppterca ga est humidus: et est debilis calor: q ignis: q res supa- dicta nō sunt faciles ad cōburendū nisi p accitū largi- tatis suos foaminis: sicut baridines. Sed res q mēdā- bre vaporatiōnē et opulentiā a suba sui corporis: hoc est ppter raritatē suā: aut spissitudinē suā a pib: sube flue: et illa bit cōparatiōnē cui calore nali q opat in corpus nostrū. Sed res q nō recipiunt cōbutionē sunt res ter- restres et aquae: hoc est q pōt dici in significatiōibus vlibus superuenientibus naturis corporū consimili- bus. De cognitiōe medicinarū et ciborū per rationē sum- ptam a speciali oīa mixti que est sapo. Cap. 27.^a

L FINE P s volumus narrare de sapo: vōdo- ribus: colorib. Et dicimus q spēs sapor que sunt manifestiores: sunt dulces: vnciosius salus: amaros: acutus: pōtens: thipticos: acetosus: li- gidos: dulces signat cōplēnē caliditatis: calos ipsius est repertus equalis ad cōparatiōnē cōplētiōnis humane sūm sal. S; vnciosius dicitur: et pars aerea dñat sup ipsum cū modica aquositate: ppterca calor ipsius est immos: q calor dulcis. Supra cōplētiōnē salis dominat pars sicca adultas: qua mixta est pauca humiditas: et calor finis maior: et calos vnciosus. Et sup naturā amari dominat cōplētiō sicca terrestris: hoc pōt nasci a calido et frigido: et significatio q separat vni ab alio est q si- gnificatio eius qō fit a frigore est v fit dulce: possit fuit amari: sicut sunt glandes ylocar actas: aliqua ex cicur- bitis. Et amaritudo q fit a calos et terrestritate reuer- titur ad amari possit fuit dulce. Et hoc fit ppterca q amaritudo regit onas spēs cōplētiōis: aut calidā et calidā aut frigidā et sicca: quāmodū iacū color niger p ca- losē et frigus. Et hoc qō dixim: bēnter de amaro nō sen- serūt medicis nos pcesserūt: et sal. nō appropianit ipsū nā calido scōdus. S; quō nō cogitā hoc q opus est in fine amaritudinis: sicut paralyim ppter suā frigiditatem: quia possit dicere q non puenit amaritudo a pte frida. Nos dicim: ita est amaritudo vians in sua fa- poret: sapor fortis ē in iudicio sup nā libi vñ by iudicari q fit magis calidū q frigidū: ppterca ille res accipit de- sunt a nali. Et q non dixim: de amaro iacū in libro no- tro: quod libet de plantis et amaritudo q puenit a ca- losē est calidior: salicidmē: q admittit salugini aliquāta humiditas. Et signat hoc ad maris maioris: ga est nimis salis: est multū amarus: non p in ea viuere aliq alia

ppter multā amaritudinē: ppterca ga amaritudo est u virumtate pueritatis nutrimento alia: et est dñi dulci ppter hēctatē soli et ppterca hēctatē infans q mū- sum ca vñat: ppterca q sunt in vltio biiditatis: et vñ nō ingredit nā amaritudis in re cibali: ppterca q nō est nūi medicinalis: et dulcis ingredit in cibus et medicinas. Et q onas sup acuti est nūi: calor cū multa hēctate et subilitate: ppterca calor illius est fortior cibis alijs. S; hūi sunt saporos significatiōes si pipēs rerū calas: vñmū- uat: eep by in sua spē grad: qō qōdā dulce est calidū in sūm pte: qōdā calidū in fēdes aut vltis et sic b salis. Et vñ- pōre q significat in medicis sup cōplēnē fridā sunt pō- nentur ppter acetosus: in pipi. S; supidi magis debet attri- bui mīapozabili q sapozabili. S; vñ vñ sit apoz p p fē- sus gultus: ppter q qūby sentis sentis sentis ppter q sua nonē illa: et iupia: et pōtens sunt vñm fye et nō tūm rī- cant nūi sūm magis et mūre: illa signant sup cōplēnē for- ti ficitatis et friditatis: pōtē in hoc ē fortior: supico et acetosus fit cū friditate mixta in pte humiditatis: et nō est remotus a calosē: ppterca modit et subilitatē: ppterca subilitatē pōtens et supico in friditate. Et mīpi- dus est aquosus et frigidus: hoc est qō pōtē dici in h- gnificatiōib: sapor. Et quāda saporos sunt quāda signi- ficant pfecta significatiōe sup naturā reit: hoc pōt esse in vna medicina cōposita ex plurib: quibus: quāda dēas sunt sapozabiles: quāda mīapozabiles: ppterca quia nō est necesse vñ vñ quodq mixti sit sapozati v pōtē est in nali pbia. Et si lib vñtē iudicare totalitatē medicis non possit iudicare pter apozem sup ipsam totalitatē v i- demus multa ex gummosi sunt mīpāre: et calidā.

P De cognitiōe medicinarum et ciborum per rationem sumptam a speciali oīa mixti que est odor. Cap. 28.^a

E T D I F F E R E N T I E odor: non sunt manifeste nobis: sicut tñe sapor: vñ nō pposui bñi nōmē s- cur bit saporos: et odor fortis et odor aromati- cus. Sed nos ordinamus nota accomodata a no- minib: sapor sicut dicitur odor acetosus: odor acur: et odor amar: ppterca signatio cōplētiōis odor pōtens signat est equalis signatiōi cōplētiōis: saporos dominat sup ipsū. Sed odoros aromatici nō sunt nisi a cōplēne calida ex necessitate. Et feridū nāt a cōplēne frigida ab humiditate extranea cū calosē putrefactiōis. Sed fcas cū hoc toto q significatio odor: est multū debilis: ppterca q sicut dicitur est superius pōtē est esse medicā cōpositā ex partib: aliquib: odoriferis et aliqb: nō odo- riferis: et iudicemus sup totalitatē medicis q odo- rem possit esse iudicari: significatiōe. S; dēo q de hac re non debemus iudicare de toto ppter partē sicut ille qui opī natus est q rosa est calida: eo q esset aromatica.

P De cognitiōe ciborum et medicinarum per rationem sumptam a speciali oīa mixti que est color. Cap. 29.^a

S I G N I F I C A T I O colorum est multum debilis significatiōe ciborum: ppterca q coloros nō sunt nisi in superficie coloratis: ppterca immenies sūm plus q completio partis in qua est color est alia q cōpleto totius coloratis: ppterca video q idem est color in re calida et in re frigida: sicut albedo que est in sale et campozia. Sed videtur q color veritetur plus in operatione eorum que sunt in vna specie: sicut est in gallina alba et nigra: et in cigno albus et niger. Sed co- locantur multiformes: et generaliter sunt albi aut n- gri aut cōpositi: ex his sicut agnus citrinus et alij. Sed viriditas et nigredo sunt ex necessitate ex partibus: cis terrestribus: quandoq fit ex multo calosē sicut ni- gredo in etbiopibus: et quandoq fit ppter frigiditatem sicut vinum nigrum: hoc differentia indicatur. et eo q

A pprocessit sicut alibi dictum est. Sed albedo quoniam provenit a
distante myrionis partu territrui cuius aeris signat ca-
lorem aut tepiditatem tu videtur boies bitres picea albe-
dine. Sed quod sit per admittionem quoniam aquarum cum territrui-
bus quod est in rebus humidis significat copione frigiditatis. Et
itaque dicitur et in libro nostro quod albedo sit ex admittione
partis ignee clare cuius corpus perit. Et nigredo sit a pte
igneae tenebrosa cui corpus non perit. Sed colores rubri
ocis significat super calorem per partem igneam quod in eis manife-
statur citius est medius iter eos. Sed viriditas oculi
magis ad nigredinem sicut citius magis ad aliud
extremum. Sed nam color medius est compositus ex nam extre-
morum. Hoc est quod potest dici super signatorem vniuersi medicinarum
ex parte coloris super vniuersum corpus vniuersi compositum.

B De cognitione ciborum et medicinarum per proprietates
res corporum sunt partes terre nascuntur et animalia sunt
hoc quatuor locis: tepusque regionis operatio. Cap. 30.

C E. I. N. C. E. P. S. narrat: sunt quatuor significatio-
nes in illis: in eo quod sunt partes terre nascuntur vel
partes animalium. Natura terre nascuntur cognov-
tur quatuor rebus: vna a loco: alia a regione:
alia a tempore: quarta ab operationibus: non fortificant
operationes nisi per signatorem rerum pterierant: quia
nos cognoscimus ab illis copione medicinas nos de-
bemus cognoscere etiam per operationem duarum medic-
inarum quod sunt in vna specie sicut dictum est. Et dicimus quod
terre nascuntur quod sunt picea et quod sunt vniuersa. Et
vniuersum est illud in quo manifestatur dominum vniuersi ele-
menti solitum elementum aqua sicut terre nascuntur quod nascuntur
ex aqua aut elementum terre sicut terre nascuntur quod nascuntur
in loco petroso et solitum: pterea illa terre nascuntur
sunt diminuta: hoc est quod non sunt florea et folia: mani-
festum est quod dominas super copiones istos est: aut friditas
aut humiditas: sicut folium herbe quod sit super faciem aqua quod potest
habere: aut friditas et humiditas sicut fungi. Et terre
nascuntur picea sunt illa quod nascuntur in montibus: quia appa-
ret ab eminentia montium: ut debeat glaciare plura terre: na-
scuntur quod alia loca: vniuersum sunt tepusque cum bona euaspora-
tione: cum bona mixtura caloris cuius humiditas: et by effe-
hoc in eis: hinc accedunt in aere: sunt quoniam quoniam
fluente corporum superior: illa terre nascuntur hinc copione
est fructus flos et folium. Et sunt terre nascuntur quod nascuntur
in deserto: sunt quod nascuntur in viridaria. Nam illa habet
plus friditatis et humiditatis de necessitate: ut sunt hinc
nascuntur in deserto et viridaria. Et signatio quod puenit a
regione est quod quod terre nascuntur sunt quod nascuntur plus in
terris calidior: quod sunt quod nascuntur plus in terris frigidior:
et quod nascuntur in calidioribus magis sunt calidior: quod ve-
nit ab induritate quod nascuntur in frigidioribus plus sunt fridior. Et
potest esse aliquid per accensum ut nascuntur calida in terris frigidior:
sicut picea quod nascuntur in clauonia: fride in terris cali-
dior: sicut sunt tamarici quod nascuntur in terra arabia. Et hoc
accidit propter duas res: aut propter quod contigitur terre
nascuntur est fortis et densior: aut ut sunt submersa sub
terra. Quia iste due res possunt dare colorem et frigiditatem in o-
regione: eo quod calor natus existeret in eis: sicut intus per frigi-
ditatem: et hinc accidit de rebus frigidior in terris calidior. Et
signatio ipsa accipit. In ordinem regionem: in videris
multa terre nascuntur calida nasci in bieme: sicut rapa et
napone: et quoniam medicina frida nasci in tepore calidior: et
hoc accidit propter paucitatem sui caloris: quod per paucam fri-
ditatem aeris committitur: sicut sunt olera multa tepore calidior.

C Et deminationes vegetabilium sunt magis valde de co-
porum quod ex vegetabilibus sunt quod cito mouentur ad augmen-
tum: quod tardius crescit. Sed veloces glaciare signant cali-
ditatem et humiditatem: vel super vniuersum: et quod tardius crescit

significat super pterierant. Et sunt et alie signatōes signifi-
cat super vegetabilia in velocitate et tarditate fructificandi.
Et debet scire quod velocitas natiuitatis terre nascuntum
significat: aut calorem magni: aut friditatem. Et quod sunt ex
terre nascuntur quod hinc folia florea et fructuosa: quod sunt
non hinc fructus nec folia: nec florea: illa sunt grossa. Et
retrahit: aut aqua: quod hinc florea et folia est pte tepora-
tus. Et terre nascuntur quod sunt spinosa et globosa vlt sunt
terretraria: quod hoc non hinc sunt exserto. Et vlt significat
res super natiuitatem sunt multae: quod crescit in aqua: quod
in deserto. Quia in aqua crescit sunt frida et bu. Que vlt in
deserto sunt cal et sicca. et quod sunt volatilia: et quod de-
ambulantes: et volatilia sunt magis aerea ambulantes.
Et quod sunt sanguinaria: quod exanguaria: quod non hinc
sunt sunt frida et sicca: et hinc sanguine sunt calida et bu.
et quod sunt onatilia: et quod non sunt onatilia sunt calida
et bu. et quod non frida et sicca. et quod ambulantes et quod non
quod ambulantes sunt calidior: quod non ambulantes sunt frida. Et
quod nascuntur in locis calidior: quod non nascuntur in
locis calidior per maiorem pte sunt calida et sicca: sicut camelus
et capreoli. Et demeruntur copiones animalium in vna
specie propter paucitatem propter aqua: quod picea quod nascuntur
in loco petroso sunt submersa sub et minus signifi-
catis aliter tales sunt quod velociter mouentur in multis labo-
rantur copio istos est minus humiditatis: et parus
labore sunt frigidior et humidior copio istos. Et quod
da illa sunt quod incedit sunt nascuntur: quod non est da
sunt facies multos florea: illa sunt calida et humidior:
quod non faciunt nisi vniuersum. Et demeruntur etiam animalia
sui diuersitate ciborum: quoniam animalia comedentia carnea
sunt calida et sicca. Et copio animalium comedentium ter-
re nascuntur tepusque copio istos: ut sunt peccatores
boues: et his similia: et ut sunt de volatilibus galline et co-
lumbe. Itē demeruntur animalia secundum magnitudinem et par-
uitatem suorum corporum: quia quod sunt magni corpora sunt terre-
traria: et sunt parui corpora sunt exserto: hoc est in
animalibus quod nascuntur in terra. Sed eo quod nascuntur in aqua
magnitudo corporis significat multam humiditatem: propter
laudat in piscibus paruitas: et in alijs animalibus vlt
rauritur offit: multitudo corporis territrui sunt vni-
guis: dantur equam: ista bis ga bee significat quod mul-
ta est in eis territrui: et propter multam equam laudat
in piscibus: significat rem dā copio copio istos: et etiam
multe speme. Et hinc audacia corde et pusillanimitas signi-
ficat super copio istos: audacia ista audacia sunt calidior:
dant pusillanimitas sunt frigida. Et vlt quod cognoscit
copiones animalium sunt multae in a interio non sunt nisi re-
memorari eo propter ad mouendum illi qui diligunt tē-
re ad hoc ut pterierant oēs alias oīas: sicut canis il-
lari in libro natiuitatis. Et scias quod oīa be signa sunt accide-
ntia quod adueniunt corporibus: cōi lib: et super ea significat: et non
sunt signa illis quod non sunt communia nisi quod aggregant oīa
et sit vna copio inter cōraria et indicat propter dem-
nare illud potest esse veritatem. Pter sunt genera rerum
quod nos possumus cognoscere et operationes medicinarum
et ciborum. Et dicimus quod possibile est cognoscere operationes
scias medicinarum: quod cognoscimus copio istos medici-
narum caliditatem et siccitatem: quod non veritatem in
omnibus: quod inuenit in quibusdam medicinis quod earum operatio-
nes scire non solumus: picea hoc est copio istos medici-
narum. Vlt subtilitatem et incerto non sunt attribuenda nisi
corporum nisi caloris. Et nos inuenimus medicinas et pter-
tas cōi copio istos: tamē sunt subtilitatem: sicut sunt
sunt capillus veneris squamam: et similia bis: accensum est
in vltimitate subtilitatis et incisionis: et est tamē frigidum.
et hoc accidit: quia calor in eo est siccitatem friditatem que

- A** z dñr tudonez: in lingua arabica alchamari sunt fic-
ciores pñens z grossiōus subde: z bñt aliquañda aroma-
nizantem. z affres sunt oēs calidi z sicci in suis caloris.
z contrariēz rēperare sunt aliquantulū declinātes ad ca-
lorem: aut subtilis sube generātes bonos humores: z
boni sunt fanis z quale dētrō⁹. Et itur nelli qui dñr apuri
sunt calidi z sicci: grauius ad ogerēdū: grossi nature.
¶ De piscibus. Cap. 33^m.
- M**ELIORES cop sunt pñces qui degūt in lo-
cis petrosīs: z qui multas bñt squamas: z quoz
copus est mediū inter magnum z parvū: qui
sunt veloces motu: z paucē vācōitatis. Et melior apud
nos est pñcis qui dicitur cubina: z post illum ille qui di-
citur trilar: z quidā dicitur ipsum resūū. Et pñcis q cap⁹
est in flumini⁹ remotis a mari necessario bonus est et
paucē supfluitatis: pñteca qz bñt pñces pñter su natu-
rā bz vt petat aqua dulces z fridat: ad bñtū laborat.
¶ De lacte. Cap. 34^m.
- E**T MELIVS lac est femineum: post illud lac
alinea: post illud lac capre: tñle species lactis sūt
subtilis substantie. Sed lac ouis est grossius: z po-
pterea citius in stomacho calcatur. Sed vacinum gros-
sius est: cum hoc butyrosus z pinguis.
¶ De calce. Cap. 35^m.
- C**ASEVS rocens est frigidus z humidus: grossi-
sube. Cetus est calidus z siccus ppter sal: z ten-
dit ad vñtionem. Et aliquis calceus est bonus. me-
dius inter nomum z veterem est bonus: dummodo sit fa-
ctus rationabiliter ex bono lacte.
¶ De ovis. Cap. 36^m.
- O**VA GALLINARVM sunt meliora ce-
teris z vitellum est melius albo: nec album est
nimis malum: nisi nimis sit coagulatum. Et pro-
pterea quando coquassimur eis oleo z aceto z hñt re-
mulum est valde bonum: quia res que coquitur cum
oleo est multū nutritiua: oimodo oleus nouū sit z dulce
z oleum olmeqa natura illius est temperata: declinans
pari ad calorem: z impinguit eparē: augmentat ipsius
subam. Et generaliter dico q est cōueniens homini mul-
tum fm totā sui substantiam. Et pñteca in terris nris nō co-
quimus carnes nisi cum coqga melior modus z rēpera-
tio comedendi carnes: est ille qui dicitur atū fca: hoc
est vt sic fiat. Accipe oleū z parū ex copepe ponant car-
nes fructum in eo addendo paulatim aquā calidā o-
no: nec sint cote. Sed panis qui decoquitur eis oleo est ma-
ius. Impatiatus cum oleo quoniam rēpoc: occationis
combuntur oleum z tendit ad salubrem.
¶ De fructibus. Cap. 37^m.
- M**ELIORES coā sunt ficus z vñe. Et copie
no ficum est calida z humida manducant illo
machinam: z ventrem.
¶ Que calide sunt ex paucō calore: z humide tempera-
te: subito impingunt corpus: sed inducunt ventositati-
tem in omnibus digestionibus: z ficus non dant ventosi-
tatem nisi in stomacho z intestinis.
¶ Que pñte calide sunt z humide z digestibiles: pñtunt
epari a tota suba. Et opatides vini ipsi sunt obliuioles
opationib⁹ alioz: vinopñte pot poni loco alterius vini.
¶ De aqua. Cap. 38^m.
- M**ELIOR aqua fm dñppe. est aqua fontū
orientaliū q scaturit ex terra q nō habet nimis
grossam substantiam: nec nimis mollē: vel luteā: sed
sit mediocrius inter has: z pñteca hoc aqua est fiamoz
z lenior: citius guntatur a calido z frigido. Sed Ralis
fuit q melior aqua sit flumini magno. Et dñppe. ex-
cit qñt aque sunt quēfarū subaru: eo q trāhūt per

ouerfas terras: z pñteca qz gredimnt eas multi rui.
Et mñvri qz Ralis non liquatur flumina magis grossa:
nisi pñteca qz sol operat in eis vnā operatione: pñter
quā reparant pñes grossi a subtilibus. Et pñteca co-
quit medici aquā illis qui bñt debiles stomachū z epar.
Ergo opus qñ sit in aqua est ouerfum ab aqua. Sed qñ
est impicendi in aqua est oueritas terrarū: q nō pot
esse in citate nō dēluat ad flumina aq nil rñudo z aque
pluuie. Et pñteca quāto plus elongatur flumen a suo
oriu est deterius. Et pñteca nñm flumē melius ē in co-
dubā qñ in sublar: est deterius in subla pñtremēus et
deterementū: pñtēdūmōne aq salis in coquāus illū
nō sentiat. Et ipse ē vt aq magnos flumē nō hñt turbi-
des: pñteca muenimus in fundo pitariop qñ ponim⁹
in eis aquā flumini multū de sabulo z terra: ita accidit
in terra nōit: qñ non accidit de aque fontium.
¶ De granis que sunt cibi medicinales. Cap. 39^m.

ELINCEPS volumus dicere de cibus medi-
cinalibus: qz quidā cop sunt terre nascētia: z
quidā animalia: z quidā superfluitates anima-
liū. Et ex terre nascētibz quēdā sunt granat
z quedam fructus: z quedam herbe.
¶ Saba est rēperata inter friditātē z bu aut parū decli-
nat ad caliditātē: z pñteca bz ouisiblere apata pp sui ab-
sterionēz maturat: est nimis humiditas: pñteca
accidit ei multa infans z vñtōitas: z ipsam non perdit
propter aliquā decoctionē. Et dicitur qz bz malam pro-
prietatem cum virtute cogitatur: quia ex vñtutē mul-
ta habent forma boriditā z falla.
¶ Lecera rēperate calida z humida z habet inflationē: z
propter ternā cop operationē bñt generare sperma et
puocare vñā z sanguinē menstrui z frangit lapides:
sed hoc facit plus nigra q alba. Et si comedimnt rēcētia
giant in hēdo z ititimus multas supfluitates: si alitnt
enā sube bñt minus ex supfluitatib⁹. Sz sunt duriora ad
digerendū nisi pmo essent infusa: bñt pñtetatē faciēdi
bonū colore: hoc faciunt: qz acunt caliditātē vt gene-
rentur ipsi ventrosi: per hanc viam valent conui.
¶ Lentes sunt rēperate in calore z sunt sicce z generant
sanguinē melancholicū: z cingunt inflammationē san-
guinis z magis qñ coquunt in aceto. Et carni vñtes ter-
res frangit ponant cotum z obducant vñum: z quido
coquantur in aqua plures fringunt ventrem.
¶ Lupini sunt sicci terrestres z amari: z qñ coquunt in
aqua donec auferatur ipsoz amaritudo est cibus tñ du-
rilez: qñ comedimnt amari occidunt pueros: occidunt
vermes qui sunt in stomacho z intestinis z pñuocant
vñanēz aperunt cōsticia benecrocydarum.
¶ Lenguā falcōi declinat ad caliditātē z humiditātē: z
pinguat corp⁹ z puocat vñā z sanguinē dñtū: z laiat
vñē: z pñte rubet: inducit formā z facit vñgine.
¶ Dilium frigidum est siccū: ventrem contipat z est
paucū nutrimentū.
¶ Et hoc idem facit panicum.
¶ Et spelta est paupiqua bñe.
¶ Asij sunt grossi substantie in caliditate z friditate ppe
temperantiam: ventrem fringunt: sunt boni nutriti-
u quando coquantur cum lacte.
¶ De fructibus arborum. Cap. 40^m.

POMVM vñce est rēperate humiditātē: acce-
tosus est frigidus z siccus: z bz pñtetatē pñtandū
mēbz pñcipalia sūt dñtēperata in calore: z
marine coz confortat cerebrum odorido pñter suam
aromatizatē: z generant grossam vñtōitātē in cōba vñ-
gellione z terra. Ita qz dñtū est a sapētib⁹ qz pñt gene-
rare ptium z cōsticant: eo q ventū qui gñtnt ex eo habēt

LIBER

I tem: fapoz carū signat sup hoc. Et opatiōes cap terrie sunt ad aperitiōem oppilones epatis: remouet dolores qui sunt in hypochondryis plenit: remouet: adunat super spūū lunary grossos viscosos qui sunt in pectore et pulmone. Et neco q maior pars opatiōis huius nō fit ppter supfluit calozē qui est in eis: sed fit ppter tēperatā aperitiōē quā opatiō huius materij ppter humiditatem vanaioris quā habet: ppter ea valēt plus alijs rebus oibus in apertuendo oppilationē pectoris et pulmōis: ptea qz bec membra leduntur vt plus ppter grossos humores.

K Almonaciū ē cal: et sicū fm q apparct ex terrijus suis opatiōib⁹: excepto qz tenet parū caloris in tertio gēu: et est sicū in pūo. Sed fūus caloz ē in hoc qd est gūm: qz tu fūus q gūm sunt igrōfiata et āspifiata a calozē: quia sunt supfluitates terre nācentiā. Et vt in hoc gēu calozis: sicco q mūdificat: et sic est gradus huius in ficciatē: ppter ea ga ficciatē est ppter viscositātē suā paucis que est in eoz: hoc est in cibus gummis. Et virtutes sue sunt vt mellificet et dissoluant duriciam que est in iuneturis et splendet dissoluant scrophulas.

L Alcantha et muckē in fructu in capis: virtus eius est licet virtus sumach: magis deficcet et plus digerit.

M Sbaacholeedecmag: et dī rosa regis: et dī cal: et sicca in tertio gradu: eius ppietas est qz mālificat vt trahat flegma: succus huius mūdificat caput per nartē. Et terita eius virtus est vt remoueat ex oculo egritudinē: et ducit: valet moribet: prouocat mēstrua.

N Anbriū calidi est in pmo gradu: qd in arabico dī fecnat: attingit parū ex fēbo: et sicū in pncipio fēboz in fine pūo. Idcirco qz coquū ch oleo huius dissoluit et mīlgare dolozē: maturat āpata lenia: iducit somnū: coquū dī coquū ch oleo reddit cōplonē ipi⁹ ad silitudinē medicinarū maturātiōnū: qz est aliquātiū magis calidus et subtilior: hāc de cā dissoluitur et qz coibet et in tertio gradu calozis et sic: et vāz vāz mīlgat et plus in illis q sūt in mēbris spūatis: et recto est minus calidi et plus humidit: iō illud iducit somnū et maturat plus siccoz: sicū dissoluit plus: ppter ea dicit. S. q. qui intrabant ad potationes faciebant ex eo gūmūdū.

O Anomilla que in arabico dicit habonoz. calida est et sic in pmo gra. Scēbo virtutes ipsius sunt vt aperiat et dissoluat vapores eius: et naturē habet pproprietatem in mingendo dolozem ventris.

P Anidus cal: et sic in tertio gēu: qz suba ignea super ipm dīat: et sūg sup hoc acutias sui saporis cū aliquātiū dulcedie. Opatiōes sue fēbo et terrie sunt ad carmināduz vicositatē et puocat vīnā: et aperit oppilationes: et suba aliquid illū ignea et terrefri adūlat: signat hoc amaritudo quā hāc cū moderata acuitate. Scēbo carū opatiōes sunt qz subrlant mirabilr humores grossos: ppter ea remouet oppilones q pueniunt ab illis huius et trahit spūas: remouet ppter effusionē et mūdificat fēboz: et facit gūm bonā carmen: et ille sunt mā gūppue in rotida. Et terrie opatiōes sunt ablergētes: et curat cōpleticos: et podagrām: et arteticos.

Q Lingua agni. Platagor: frida est et sic in fēbo gēu. P. dicit ex mīa: et frida et plus sicca et siccat folia eius et sicut radiz. Et huius qūitates: qz cōpōita est ex suba aquea et terrefrūz signat hūspiditas quā huius est stipicitate. Scēbo ipsius opatiōes sunt qz siccat et repugnat vāz mala āpata et mā pūrdat: et curat sublas. Et sic ppietas sine opatiōe sunt qz vulnera intellimoz

et stringit sanguinē eoz: et vicerationes que pueniunt ex vūnterna. Et radiz eius pira dolozē tenui valet: et aperit oppilationes epatis et renij: et hoc est ga cū plantaradiz calidior est tūis foliis nec illa sunt pūmata calozē cum videamus qz ablergunt et mūdificant.

R Alarabacharagū ex cā valet et radiz: et virtus eius est tūius virtutū accēdit et fortior hoc.

S Ebdarian. Conter malignanā spūicitas est calidum in pmo gradu: et sicum in fēbo vti tertio: quia compōitum est ex suba ignea et terrefri: et ppter ea est acutum et impotum: valet fēboz et materij dissolutio: et vno membro ad aliud.

T Sparagus tēperans est aut parū declinans ad caliditatem: hoc significat qz huius aliquantū amaritudinem que elatione remouet. Terrie eius opatiōes sunt ad aperitiōem oppilationes que sunt in renioz et ppter radices et senens: multū valet ad dolozem dentium.

V Solium montanū qd in arabico dī andriaz abera huius spēs vti plures: et oēs sunt calide et siccat prouocant vīnā et mēstrua: dūm est q valet contra modum coopones quādo bibitur. S. cum vino calido.

X Scolopendria tēperata est in calozē et siccitate: et manifestum est qz dissoluit duriciam plenit: aperit oppilationes ipsius sicut bacea lauri in oppilationē epatis: huius a sua pproprietate frangere lapides.

Y Alcantā et eam vocant hyspani abūz ex ea operatā: sic coquitur radiz et ablergia et dissoluitur: quando comburitur eius eius magis calefacit subtilit et dissoluit: et ppter hoc curat dōpiciam.

Z Abartanum. Idem pūcoz: ex eo vīnū fēmine: et est ex medicinis manifestis in purgādo flegma sine aliquo timore: eius nobilitas est quā nobilitate omnium medicinarū purgantū. Dōis eius est a. s. s. vāz adūz et mīlū fēboz cū fēbo ante cibū comitū vāz. S. dicit in pmo de simplici medicina qz calefacit et exicat tēperatē: in fēbo liboz dicit qz est calidum in fēbo gradu qz applicat huius modū cūplis: distinguēdi est: qz in p dī ex hoc radiz in fēbo de fēmine: in alio de folio.

Abintū cal: et in p gēu: et sic in fēboz cōpōitū ē ex suba terrefri et frida: et terrefri ignea adūlat: signat hoc stipicitas sua cū amaritudine et acume: succus ipsius ē amariolus folijs. Et terrie sue virtutes sunt: qz huius pūrdat et ablergētes: et in eo amari p modū purgatiōis: et huius facit p vīnū attractuā: et ppter amaritudinē lanatū. Et apit oppilones epatis: et puocat vīnā. Et huius flegma in fēbo non potest ppter stipicitatē suā. Et huius nullas spēs: sed melius olium est aromaticum: ppter hoc pūrdat stomachū et epatē. Et in summa manifestū est qz huius medicina ppietatem in stomacho et epate.

Laurus: qd ex eo vīnū est sicco et oleū: et est calidū in pūco: tāgū parū de fēbo. iō qz est cōpōitum ex suba terrefri adūlat cum suba terrefri et frigidatē significat hoc fapoz amarus cum stipicitate: idcirco ga cōmēre sunt cū amaritudine aromaticitas et stipicitas: fit ex sicco ipsius melius oleū qd possit esse stomacho frido et epate: nos nos dūm eius succi nec granat: dicitur qz quando comeditur mouet vomitum et fluxum.

Elymecat. I. balautia: est frida in fēbo gēu: tāgū aliqd tertio: sine dubio est sic in tertio. Et dicit qz hoc est: qz eius suba ē frida: et siccitas in ea est fēboz friditate. Eius opatiōes sunt stipicitas et sic et stringit sanguinē et solidat: ppter hoc ponit hoc medicina bīnib⁹ fluxus sanguinis: bīnib⁹ excoiationē iestimoz et mulieribus bīnib⁹ fluxū mēstruoz et aliarū bīnditū. Et dicit. S. q. nullas aucto fuit qz bīnū medicīne non recordatur.

Sabalber: i arabico dī chūfom: folia illi pūrdat et dī

et stringit sanguinē eoz: et vicerationes que pueniunt ex vūnterna. Et radiz eius pira dolozē tenui valet: et aperit oppilationes epatis et renij: et hoc est ga cū plantaradiz calidior est tūis foliis nec illa sunt pūmata calozē cum videamus qz ablergunt et mūdificant.

R Alarabacharagū ex cā valet et radiz: et virtus eius est tūius virtutū accēdit et fortior hoc.

S Ebdarian. Conter malignanā spūicitas est calidum in pmo gradu: et sicum in fēbo vti tertio: quia compōitum est ex suba ignea et terrefri: et ppter ea est acutum et impotum: valet fēboz et materij dissolutio: et vno membro ad aliud.

T Sparagus tēperans est aut parū declinans ad caliditatem: hoc significat qz huius aliquantū amaritudinem que elatione remouet. Terrie eius opatiōes sunt ad aperitiōem oppilationes que sunt in renioz et ppter radices et senens: multū valet ad dolozem dentium.

V Solium montanū qd in arabico dī andriaz abera huius spēs vti plures: et oēs sunt calide et siccat prouocant vīnā et mēstrua: dūm est q valet contra modum coopones quādo bibitur. S. cum vino calido.

X Scolopendria tēperata est in calozē et siccitate: et manifestum est qz dissoluit duriciam plenit: aperit oppilationes ipsius sicut bacea lauri in oppilationē epatis: huius a sua pproprietate frangere lapides.

Y Alcantā et eam vocant hyspani abūz ex ea operatā: sic coquitur radiz et ablergia et dissoluitur: quando comburitur eius eius magis calefacit subtilit et dissoluit: et ppter hoc curat dōpiciam.

Z Abartanum. Idem pūcoz: ex eo vīnū fēmine: et est ex medicinis manifestis in purgādo flegma sine aliquo timore: eius nobilitas est quā nobilitate omnium medicinarū purgantū. Dōis eius est a. s. s. vāz adūz et mīlū fēboz cū fēbo ante cibū comitū vāz. S. dicit in pmo de simplici medicina qz calefacit et exicat tēperatē: in fēbo liboz dicit qz est calidum in fēbo gradu qz applicat huius modū cūplis: distinguēdi est: qz in p dī ex hoc radiz in fēbo de fēmine: in alio de folio.

Abintū cal: et in p gēu: et sic in fēboz cōpōitū ē ex suba terrefri et frida: et terrefri ignea adūlat: signat hoc stipicitas sua cū amaritudine et acume: succus ipsius ē amariolus folijs. Et terrie sue virtutes sunt: qz huius pūrdat et ablergētes: et in eo amari p modū purgatiōis: et huius facit p vīnū attractuā: et ppter amaritudinē lanatū. Et apit oppilones epatis: et puocat vīnā. Et huius flegma in fēbo non potest ppter stipicitatē suā. Et huius nullas spēs: sed melius olium est aromaticum: ppter hoc pūrdat stomachū et epatē. Et in summa manifestū est qz huius medicina ppietatem in stomacho et epate.

Laurus: qd ex eo vīnū est sicco et oleū: et est calidū in pūco: tāgū parū de fēbo. iō qz est cōpōitum ex suba terrefri adūlat cum suba terrefri et frigidatē significat hoc fapoz amarus cum stipicitate: idcirco ga cōmēre sunt cū amaritudine aromaticitas et stipicitas: fit ex sicco ipsius melius oleū qd possit esse stomacho frido et epate: nos nos dūm eius succi nec granat: dicitur qz quando comeditur mouet vomitum et fluxum.

Elymecat. I. balautia: est frida in fēbo gēu: tāgū aliqd tertio: sine dubio est sic in tertio. Et dicit qz hoc est: qz eius suba ē frida: et siccitas in ea est fēboz friditate. Eius opatiōes sunt stipicitas et sic et stringit sanguinē et solidat: ppter hoc ponit hoc medicina bīnib⁹ fluxus sanguinis: bīnib⁹ excoiationē iestimoz et mulieribus bīnib⁹ fluxū mēstruoz et aliarū bīnditū. Et dicit. S. q. nullas aucto fuit qz bīnū medicīne non recordatur.

Sabalber: i arabico dī chūfom: folia illi pūrdat et dī

LIBER

I C. Agarelsbaari. lignū lauri ē fructus eius bacca lauri
est. De arborē cū fructu suo calefacit ē exicat multū. S3
cortex arboris est debilis calorē fortis amarus
duntaxat h3 stipitacit ē s3 frigidū lapidē valet s3 pulso
ne fridū epac. chibitus quos panico ē medio cū v3o aro
matico. Sive radices sunt calē i s3 gradū ē sicce i tertio.
C. Almostrancia est ex spēs chaboz operationes ipius
sunt cedē cū opōib3 ipius ex reb3 iachosof. s3 mēstus
cū h3ibus ipio. Et operationes sue terre sunt attractio.
C. B. Ades cōsunt fridē ē sicce ē h3 cognoscitur pp multa
stipitacit quā h3it3 cortex sue arboris maiorē h3 stipi
citacit ē in amababus est communē subtilitas cū stipitac
tate. ppter ea hoc est vna ex reb3 que valet. multū s3
tu. mēstus mōm ē s3 mēstus sanguis vnde cū
C. Carbom. l. altea sue scē operationes sunt: q3 dissoluit
relaxat ē mitigat dolorē ē maturat apata dura. Et radix
ē mēstus facit q3 facit folia ē flos donec est h3ecis ē h3
maiorē habet subtilitātē ē minorē siccitatē radicibus ē
feminibus ē sic cū cōm oib3 radicibus ē feminibus terre
maiorē ē cetero maiorē habet absterionē ita q3 curat
moxphaca: s3 mēstus frangit lapidē qui sunt in renibus ē
tāne in radicibus est virtus stipitacit ē ppter ea vāz aq
de coctionis eius excoctioni intestinis ex dissoluit
ē s3 puto sanguis ego pono folia ē flores calidos ē siccos
in primo gradū radicem in principio secūda.
C. Al3 ab. n. c. c. c. q3 trahitur ex olis maturis ē non s3
fieri: quā cōplones non sunt artificialiter mutare. affi
milatur cōploni humane ē iā rememoratim hoc in ci
bis. S3 oleū s3m ex olis non maturis h3 aliqua stipitaci
tatem ē remnet ex frigiditate s3m q3 h3 ex stipitacit. Et
oleū vntu ē calidus ē subtile tēperat ē pp hoc ma
iorē h3 vntu ē dissoluit ē mitigat dolorē. S3 alia olea q
erabuntur ab alijs medicinis tenet nāz illas medicinas
sunt oleū de lino ē oleū s3mū ē oleū anigdalorum ē
oleū mēstus oleū lauri oleū de cymoz oleū de s3na
p3p3 oleū de myrtillā ē cū stipitacit oleum de mastic ē
oleū de olis pōnt loco oleū s3 lino ē cōtra. ē oleū de
myrtillis est frigidū ē stipitacit oleū s3mū ē calū ē b3
māstus cedē mō ē oleū amygdalarū oleū. S3 hoc tēp3
fina est in caliditate q3 h3 calos cū humiditate mēstus cū
al3 signa stipitacit ē s3 h3 humectare sive calefacere ē
mollicare ē in h3 excedit oleum s3mū ē de quināz
ē oleū de mastic. Et oleū granorum viridiū est compo
nū virtutibus stipitacit ē dissoluit ē ppter ea prodest
stomacho ē epati plus ol alia re. Sed ita olea sunt i ba
blyonia. S3 in nostris terris nō trahuntur ex ista reb3
p3p3. Sed h3 al. dicit in libro suo q3 cōducit est trahere
oleū myrtis ē oleū mastic ē oleū quānti ex s3p3
ē bonitas istoz excedit multū bonitātē factorū cū oleo
olīz in operationibus ē virtutibus. Sed olea que cō
fuerunt fieri cū oleo olinarum dulcium quibus affuso
sunt antiqui ē modernis sunt sicut oleū ros ē oleū cydo
mediū oleū s3mū ē oleum vntu ē oleū nenturū ē de
aleb3. Et virtutes eoz oleorum sunt manifeste ex vir
tutibus ipsarum medicinarū. Et scire debet q3 oleum oli
ue cum quo facimus dicta olea debet esse aliq3 alia ma
la qualitate. Sed cōm vntu ē trahit cū oleo olīz mul
ta sunt virtutes vestras. Oleū in quo infundunt pēdi
cte medicinē s3 esse suae vt nō manifestet aliqua for
qualitas dominans in ipso ē talis est rō medicinē q3 de
bet esse: patens ē non agere: exceptis duob3 modis vntu
est q3 intentio nostra est vt fortissimas operationes illius
medicinē cū qua mīscetur pms ē accipiem3 oleum i quo
dominant qualitas similis q3rati medicinē secūda ē
q3 intendimus facere cōtrariū illius medicinē ē hoc est
q3 volumus facē frangere ex illis vntu. S3 quādo vo

N lumus q3 oleū ro. dissoluit nos ponim3 oleū vetus ē q3
volum3 minuire ex ea ponim3 imaturis q3 volum3 vt
affile vt nō solari fundim3 rosas i oleū dulce ē s3mū.
C. Zilfar. n. l. m. l. a. ponimus ip3z in secūdo gra. ca. ē sic
ē manifestatur hoc quia ponimus ip3z in loco buas q3
confert s3mū grossū mīscato in pectore ē pulmone
ē hoc facit sua siccitate. Operationes sue secūda sunt q3
rubificat ē membra in lauitate ē frigore.
C. Barbac. n. l. m. l. a. h3 buas s3p3 alib3 v3 ē nigris am
bo sunt calidi ē sic in tertio gradu secūda eozum virtus
est a mīstruare ideo valet contra scabimē mīstruare
ē familiarē non est tūz vntu bibito vel comestoz ē
ex genere venenozum. Sed antiq3 vntu nigro ad ena
ciandā mēstus. Sed est fortis in ledendo epac ē pul
monem sed non ponit loco eius lapidē lapul. S3 quis
epitubum landetur in euacuando mēstus: nō tāne h3
tanta virtutē. Et magnos h3 s3mū virtutē purgādi cū
leboz: excepto quia est fortis attractio eoz: est la
p3 ē pp siccitatē q3 est in eoz lapis lapul suauoz est co.
C. Ena. l. rubea tinctoz. calida est in 2° ē sicca in 3° gra
du s3 q3 est composita ex s3ba terrestrī adula ē subtili
ta terrestrī frigida ē significat s3 sua amaritudo cū pōti
tate. Operationes sue scē ē tertie habet aperire op
pilationem s3p3m ē epatis ē puocare vntu ē sangui
nem mēstrum: possibile est vt faciat mīgere sangui
nem abstergere tēperat: ideo valet tūc quādo vntu
peratur cum accoz ē superponitur: quidam dant bibe
re sciatiz cum hydromelle.
C. Dibarda. l. e. p. t. o. n. y. valde manifesta ē in fortifican
do vntu epatis: aperit opplones cōtra cōpōsta ē
ex s3ba stipitacit ē amara ē iō bebem3 ponere cū s3 gra
du quia amaritudo est manifestior in ea stipitacit sua.
C. Z. m. b. e. ca. est in 3° gradu cū multa stipitacit vt bu
miditatem iō tardat in calefaciēdo corp3 nō facit p
per quia calefacto s3mū ē calos corp3 ē pmuta
tio p3p3 ab eodē ē sicut pmutatio lignoz viridiū ē sic
cōm ab igne. Et piper longus est s3 s3mū ē p3p3 de
bet ponit s3mū in primo gradu humiditatis.
C. E. p. b. y. m. est calū in tertio gradu ē cū landabil: vt
dēt est in euacuando mēstus: oīs eius est a. s. y. v. s3
ad. i. q. ē in decoctionibus a. v. v. s3 ad. v. s3 indiget refre
ram3 q3 cōstruat ppter suam siccitatem ē iō nenu
far ē vntu s3mū frenico q3 ppter aromāticitatē suā ro
mouet ip3 malitiā ē ppter humiditātē suā remouet ip
sua siccitatē: excepto q3 cū s3mū s3mū calos ē. Et me
dicina nō indiget refrenandē ab oib3 s3mū q3ratis vel
paribus nū a parte qua purgat hoc a calore: aut a par
te sine calō s3mū. Et si refrenat ē epib3mū cū pomis h3
plus acceptarent excepto in febicitatibus: s3 pōt re
frenari cum amygdalis: vel cū semine melonis.
C. Dentia calida est ē sicca in secūdo gradu ē attingit
ex tēpore habet amaritudinem cum stipitacit: confos
tat stomacum ē mouet cotum.
C. D. a. m. l. m. b. s3 b3 herba ē bōttina ē ppter h3 s3mū
sua humiditātē ē pp hoc p3uocat cotu: ipsa est res q
afficiat reb3 nō b3 agilitas: s3 p3p3 amarus est cū
stipitacit ē ex hoc apparet q3 minorē h3 caliditātē de
liachacoz ē ppter ea ip3z ponimus in caliditate ē sic
citate in secūdo ex tēpore ē v3p3 ad tertium.
C. Z. apia est gūma rubre s3mū ē s3mū dīdam medicinē
vntu ex illi acutē vntu ē calū facit caliditate fortis ē p
hoc est in tertio gradu caliditatis ē humida in primo. Et
significat eius humiditas ex hoc ergo cito corrumpit ē nō
recipit passionē a corpore nū post aliquantulum bozū
quē admodus facit s3mū ē p3p3 eius ē attractio ex
profundo corpore ē resolut q3 ab ip3 trahitur.
C. Z. o. m. o. s.

- A** quia natura calidarum medicinarum et siccarum: quibus habeant naturam remouendi. Et trahunt rami ad locis alios humores. Et propter hoc hoc res cōfert omnibus maculis et velligis carnis: et caliditas que est in ipso est laze virtutis supine.
- C** Secunda. Lepterydis operatur ex baccharba eius radix et ponitur ipsam in caliditate et siccitate in secundo gradu. eo quia in suo sapore non inuenitur acuitas nisi modicus stipicitatis. Et eius operationes secunde sunt: quia conserunt mirabiliter vulnera: et difficilis consolidatio causa multarum humiditatum: et enam conserunt vlcibus oris: et frangunt lapides: et prouocant vrinam et mēstrua.
- C** Alchidāna: que operatur ex ista sunt folia et ramis et eius composita est ex suba frigida et calida: et pp hoc beneat ab ipis modicatione: et conserit vlcibus que veniunt in ore ex gile alchole: et valet et alchole: et decoctio illius valet aduulion et et pjanibus ardentibus.
- B** Elifoc. In quibus manifesti est qd est maxime frigida: tatis. a. multe humiditatis.
- C** Dagden. Catapucia. Ipsum grana purgat cholera quado deglutuntur a decem usq ad quindecim: et habent ventrem fortis malitiam: illa granat qui habent oculum deglutant integra.
- C** Scetola: virtus ipsi est composita eo quia semel eius hy stipicitatem et acetositate: propter hoc valet cōtra fluxum ventris cum vlcatione intestinum.
- C** Aligra. est in quarto gradu caliditatis: odor eius est: fupor et virtus: assimilatur odori nasturtii: et suo sapore: cepto quia est maioris desiccationis naturae.
- C** Alchidāna. Viola de romaniarum: eius in secundo gradu caliditatis: hoc significatur ex amaritudine fuporis et extrahunt secundam et faciunt abosum: et semen eius est fortius flexe: et aperant oppilatōes cerebri qui odorantur: et propter hoc quando suspēduntur ad colta epilepticorum liberantur.
- C** Dalafas. Liliū: hoc est compositum ex suba grossa et resoluta et pertinet siccitati et est ex medicinis appropiatis oculis et auribus: habet multas operationes: modum medicinas que sunt illius complexionis.
- C** Ansemacanium. hoc est manifestum nobis: eius pro pnetas est sanguinem vnde cumq: creas: et est complexionis frigide et sicce: et ostendit in ripis fluminum valde currentium.
- C** Dons calidum est in secundo gradu et siccum in primo: quia habet amaritudinem et stipicitatem: facit nasci carnem in corporibus humidis. Et habet aliquantulum virtutem maturandi: sed cortex ipsius habet manifestos stipicitatis: et p ponitur in quarto gradu in medicinis ericatis: nec hy superfluum calorem vel acumen: ideo ponitur in medicinis que valent contra fluxum et sanguinis spumum et vlcationem intestinum.
- C** Bile. Liliū: dicitur qd sit cortex cuiusdam fructus qui apponatur de india: compositus est ex cineris substantis magis dominans est substantia terrestris: et minus est substantia subtilis calida: et est multe stipicitatis cum aromaticitate. Sina poma virtus est sicca in primo gradu. Sed caliditas vel frigiditas nō sunt manifesta in eo. Sina secunda virtus est cōfortare et retinere: et valet contra passionem cordis et contra fluxum ventris. Et bene testificatur per Bak. qd valet propter suam stipicitatem contra vlcationem intestinum.
- C** Scodes. I. polium. virtus eius simulatur virtuti spice.
- C** Albeci virtutem habet dissolui et maturandi.
- C** L. rpbāa. Id est mandragora: frigida est in tertio gradu et enam est habens aliquantulum caliditatem: poma ipsius

habet humiditatem: propter hoc prouocant seminum: et conserunt suarum radicum sunt sicce: sed eius radix debilis et efficit.

C Balcānigā. femulū calidū est in tertio gradu et sicce in secundo: et propter hoc prouocat lacrimas vrinam et mēstrua: conserit deinde aque ad oculum: et sunt vitarum specierum domesticum et spiciferum domesticum est humidus spiciferum: quia habet aliquam horribilitatem: habet propter tatem confortandi membra vrinam.

C Dāny calidus est in secundo gradu et sicce in 3o: et habet stipicitatem et dissolutionem manifestam in suum in tepicalis est in fūdo: et generaliter in alijs mēbris.

C Scannū. Lingella calida est et sicca in tertio gradu: et si gnificat hoc quia eius vilitate amaritudinis cum subtilitate ligata in panno lineo valet odorata ad reuma frigidum: occidit vermes: et dissoluit inflationem: eradicat verrucas: et producit cum posse mēstrua: et facit erigere membrum.

C Alchidāna. Liliū. mellilotum: vel cozona regia. habet virtutem dissolendi: digerendi: et repercutiendi: deo debet poni calida et sicca in primo gradu.

C Alces. Liliū calidus est et sic. in secundo gradu: est multus absterionem est cibis medicinalis et propter in finibus: quia cibis est in ipso multum unanimes: quia in eis conuertitur in sanguinem bonum. Sed mel canne qd est mel est nimis caloris alio melle: et nimis absterio nismen: habet illam modicationem quas habet mel de circo est maioris unanimitatis alio melle: membris que nocentur a nimia absterio: sicut fūchus: pulmo: et vesica. Et ille due medicine facit sit a medicis materie electa rionum et fupor: et cum quia natura amplectitur eas et in eis delectatur: quando lanatur est eius operatio propinqua operationi in illis canne.

C Alcafi. Liliū. papauer. frigidum est et humidum: albi est frigidum in tertio gradu: nigrum in quarto: album valet contra nullum que sit a matris caliditate: defendit pulmonem ab vlcationibus ipsarum: facit finititer dormire: nigrum est malum: quia facit somnum stupidum.

C Delitrog. Liliū. pomum citrum. Cortex ipsius habet maximum unanimes stomacho et epate: est tepidus aut calidus in primo gradu: siccus in secundo: sed acumen qd habet non significat multum calorem: quia patiens calor quado est cum stipicitate inducit acumen et modicationem. Et dicit Salernus quando dominatur siccitas terrea adipiscitur acumen. Sed semen est calidum et siccitatem: et est superfluum de aqua venena que occidunt a tota specie: sed pulpa ipsius est frigida et humida. et generat grossos humores.

C Alcarfar. Liliū. argus copiosus est ex substantia composita: quia hy stipicitatem eius dissolutione: ppter quā multum valet plene: ideo oī qd qui bibit et vale facto ex eo non incurrit passionem plenam. Et si fructus habet stipicitate fortis propinquam stipicitati galli.

C Des. Liliū. myrrilla multum super ipsa dominatur substantia terrestris et frigida: signat super hoc stipicitas quā habet et contritio quam facit.

C Dalma. qd operatur ex ista est radix: et est calida in tertio: sicut in 2o vrinā prouocat et mēstrua: hy superflua humiditate: et qd ea comederit multum dolores capitis percat.

C Darlarmel. Liliū. calida est et sic. in tertio gradu. inci di humores grossos: prouocat vrinam et mēstrua: et valet dolores anarum et purgat flegma.

C Sobol. Liliū. spica: sunt ex ea multae species: et melior ea est ea que venit ex india: calidum est in primo gradu: et sic in secundo: hoc est ex eo quia est composita ex substantia terrestris et frigida multum et aliquantulum ignea et aliqua-

spice. Sed melius valet ea in rebus plurib⁹: quia plus
monet viam spice.

Calcherina, i. galbanum calidū in principio tertij gra-
 dus est: siccum in principio secundij: habet virtutem dis-
 solvinā & mollicatnam.

Camedreos ea, est & sic, in secundo gradu: & significat h
amaritudo cum acumine: & prouocat mēstrua & incidit
humores grossos & exoppilat membra interiora.

☉ Bescarcoron, i. psillum frigidum est in secundo gradu
z medium inter siccum z humidum.

Camepitheos calidum est in 2°: 2 sic in tertio: dñans in sapore ipsi⁹ est amaritudo. cū acumine. valet yctericie q̄

¶ Finis rex cōbustarū ē cōpositus ex cōtrarijs reb⁹: hoc

Quis res coelestium & copulatus & coelestis res & hoc
est ex partibus terrestribus & partibus ppinquis natu-
re fluxus que latione remouetur: & remanet pars terre-

re fluxus que totione remouetur: et remanet pars et re-
stris deficiatius sine modicatione et cineres diuerfificat-
tur fm diuerfitatem rerum ex quibus fiunt.

Cum oleum est calidius deficcaturus. Et quoniam fumus habet hanc conditionem: ut semper permanet in eo virtus rei ex

beat hanc copione; tunc semper pmanet in eo virtus relex
q̄ est fumus, propterea vtimur in medicatiōe palpebra
tunc inuicem fumū thuria ad generandum bonā car

run in uerfarum fumo thuris ad generandum bonā car-
nē ⁊ ad faciendum nasci pilos palpebrarū ⁊ utitur in

medicatione oculorum apostematum propter decur-
sum humorum. Et fupus myrris est similis fumo thu-
ris. Fupus thuris est aliquid album fortior fumus ter-

ris: h̄ fumus thuris est aliquantulum fortior. Fumus ter-
benine est fortior. a. Similis fumo picis.

De medicinis que ex mineris sunt. Lap. 43^a.
V C V S Q V E locutissimus de vna parte medi-

Hinaru terre nascentium que magis vſitate ſunt
in arte medicine ſz q̄ teſtificatū eſt a Sal. ⁊ alijs:

et compendiose locuti sumus. ideo quia posuimus
ea quasi exempla alijs que affliguntur eis in q̄litatibus su

prædicis: excepto in proprietatibus. Deinceps volumus loqui de medicinis que appropriant numeris.

Sanguis draconis fridus est ⁊ siccus: valet ꝑ grossitie palpebrarū ⁊ lotus remouet maculam oculi.

¶ Lapis lazuli purgat melancoliam: et valet melancolicis: et est ver-
bermentis purgationis et timorose: et dosis ē a 3. 5. vsq; ad j.

cum multis refrenantibus: et pulverizatus super palpebras facit nasci pilos: quia minuit tumores calidos: eo

quia abstergit: et cum eadem habet simplicitatem: et ideo facit curi pilos quia remouet humores calidos: et red-

¶ Lapis spongie frangit lapidem solum in renibus.

¶ Antimonium frigiditatem habet cū stipticitate: z con-
fert caliditati z humiditati: que existit i oculo: z desiccatur

ferit caliditate & humiditate: que exiliit i oculo: & benedixit
lachrymas: & mundificat vlcerationes oculorum: & est ba
bens proprietate confortadi oculū in oībus suis qualitatib⁹.

Clitbargyrium: in arabico dicitur nierdasengi tēperari est inter caliditatem et frigiditatem et deficcatur: et est

ratu est inter caliditatem et frigiditatem et bene est: et est in eo aliqua corrosio: et facit in eo generare carnem in vlc-
ceribus humidis.

Cebucia fit in fornace in qua depuraf es: deficcatur sine
medicatione: marinis qñ abluuntur: deficcatur lachry-

mordicatione: 2 maxime qñ abluitur 2 deliceat lachry-
mas: 2 abscindit materias que discurrunt ad oculos.

Clunia auri et argenti ambe sunt frigide et sicce. S3 auri sicciore est et magis absterfina: et quando comburitur et calcinatur, fit cinis magis dissolutus quam corne imaculatā

N

mo quando dissolvitur aurum vel argētum.

2 infundis in aceto pluries vel in lacte caprino: acetofo
valet ptra limositatē stōchi: 2 cōtra dolorē splenis 2 pas

fiōne ani et facit nasci carnem in auribus vlceratis.
¶ Sal fm oēs spēs car. et sic. simplicitatē bz cū absterfione:

N

P

Q

Alis alterius anripigmētico q. by virtutem mollificadi.
C Altopia alumen: hoc medicina est maxime supraci-
 sunt: ppter hoc denotata est in lingua greca ab hoc et
 sunt ipse multae species: et omnes sunt multae grossitudi-
 nise: quod subtilius est: est illud de turbia.
C Alchecummon. Lac vitulum habet in dūm acumen
 cum supraci: de quo quia lanatur per remotionē par-
 ne funo: tunc sunt medicie. Cicatrū autem in corpore
 bus et membris duris: non est necessaria lotio.
C Albel. Lamen eris subtilis: est sublimis substantie
 ere videri: ppter hoc ipsum in collapso ponimus: quia
 habet maiorem absterionem et siccitatem q. galla.
C Alacalaap. i. consolidatura auris: et in arabico dī cū-
 bar: et sunt duarū spēs: vna est ipi (*venc): vel minere:
 et alia fit in mortario eris: pillelo eris: et vna poert
 rpe caloris terendo vel cōquassando: et illud est melius
 qd fit in mortario eris: ruber: eius viri: est dissoluta
 abiq. graui modicatio: et defecit: qd factū est maio-
 ris est delicatioris illi: qd est ex vena: et minoris modici
 carionis: qd comburitur qd est ex minere est subtilius.
C Zimar. i. viride eris magnū by acumen: et corodit car-
 nem: ppter ea nō debem⁹ vti eo nisi in indigētia dimi-
 nutionis carnis. Sed in vutneribus simplicibus nō est
 vrendum: eo quia non consolidat: nec carnem generat.
C Incuq. durum de minere cōpendio. Sed de in-
 ceptis volumus dicere de carne et eius humiditate.
C De vutneribus operationibus lacte sū eius dūeritatē
 tem: de eis.
C D V L C E qd est boni spozis inquantum est
 medicina: valet contra dūctum humorem acu-
 tum modentum: quia lauando membra et ad-
 berendo eis prohibet malop humoy contagium
 pp quā dūctū omis non valet lac in his q. vey-
 mus nisi recenter trahatur ex māmilla si esse potest. 36
 ga recipit citius imutatione oibus alqs rebus ab aere.
 similiter permutat in dūctis carnis corporebus ex malis
 humoybus: accit: vel calcatur in siccō: fridē: aut si
 humosum in stomacho calido et replet cerebrum. Sed si
 corpus est mundum nihil est conueniens eo ad restau-
 randum: qd dissolutū est ex mēbris radicalibus: et pro-
 pte lac mulierū. Et hoc lac affinitur post lac caparū:
 et est lac magis imutatum oibus alqs rebus: et hoc
 est pp ea: qd est māmilla pme materie ex qua est humidi-
 tas radicalis: et iō nutrimentū boni corpori exstitit: me-
 lius est illud qd est prope parū. I. post duos mēses: tpo
 by in se opationē nutritiū humoydiz: absterge dūctū
 qd est cōpositū ex dūeris subtilitē: hoc est suba terrestris
 calcatur: pp hanc statū suba aerea pp quā humectat:
 nutrit: suba aqua decimare aliquid adhibilitate:
 pp quā abstergit naturā: nō sōlū abstergit: verū etiam
 laxat ventrē bona laxatione: qd mūdificat lanādo sup-
 fluitate putrida: et apata itera: que sunt sanosa. Et
 qd extinguit ferris candens mundi ad erigine: vel la-
 pides marmores in ipis mūdones: valet contra fluxū
 ventris: qd ferris est melius propter suā suprietate.
D Et in summa oēs spēs lactis valet obbalne oculoy q
 accidit ex reumate calido: cōfert etiā apothemibus
 matris et ani ggenerant ab humoybus calidis moden-
 ribus. Et qd mēsumus ipis cū medicinis murgatū: si
 cut est medicina q. recepta est a somace vbi effunditur
 es: cōfert vteribus cancerosis. Et nocet lac vicerationi
 vel dūerationi oīs. Et gargariū et retenti in ore cō-
 fert: mitigat dolores in epistē: qd dolores mitigat:
 valet passioni amigdalarū et vutneris: vnde q. eius
 suba est munda ab omni acimine et modicatione: et est
 supietum unanimentum ei qui bibit cantarides.

C De operationibus casti. **Cap. 45.**
C As e v s vetus est ca: et sic: ppter saltem et coa-
 gulum: multum valet pro dolorum mēcuri-
 rum. Et emplastrū ex eo factū mirabū habet
 virtutem maturandi apothemata dura.
C De virtutibus butyri. **Cap. 46.**
V T R V M by virtutē maturandi: qd est co-
 agulum by maiorē virtutē sui maturandi et calidi-
 tatem in corporebus duris: hoc est ppter sa-
 lem qui ponitur in eo qui coquitur. Et qd non est
 cocum plus maturat apata que sunt in radicibus an-
 rum: et in locis mollior. Et qui miscetur cū melle fit inde
 lobocet confert: et carib⁹ et in pectore et pulmone.
C De operationibus coaguli. **Cap. 47.**
O A C V L V M vlr est ca: et sic: et subtile: dissoluit
 sanguinē et pinguedinē que coagulata sunt in ho-
 madocet bibulum consistit ventrem: et vari
 fluxu propter suam proprietatem cui sunt oculi
 te sue cause: ideo quia hoc proprietas est certificata si
 superpenatur coagulum calidum super ventrem pue-
 reus sanatur: potest esse qd hoc operatio fit propterea:
 quia coagulat humores et indurat.
C De operationibus oorum. **Cap. 48.**
V I A locuti sumus de his inquantum sunt
 ciboloy volumus modo de eis inquantum
 sunt medicie. Et dicim⁹ q. albugo cui gal-
 tunc est magis mitigans alia re in modica-
 tionibus: et iō vrimur ea in doloribus oculorum: apote
 mat⁹: aut in apatibus ingumit: ad dūctū ei medicinis
 q. abedunt sanguinē q. supfluit a pānculo cerebri. Et
 vitellus est sube albuginis simile. Et iō facimus ex toto
 ono medicinā postq. admiscetur olei rositi ad medica-
 tionē rerum supradictarū: et maxie in medicatione mē-
 doxy nervosoy et musculosopit: cubito: et tunc rap-
 digito: mammarū: pedis: et apatibus aurū. Et non ponit
 in hac medicatione vitellū sine albugine: qd nō intēdit
 mitigare dolores nisi ei aliquāntula maturatiōe. Et oleū
 vitelli est supietū inmanē sup pinguedinē anferi: et gal-
 line in mitigatione doloris nervosoy et similia. Et qui coquit
 omī sm finit totalitē cōfert multū in materias putridas
 q. dūcurrūt ad siccū et ad intestina. Et si coquit omī cū
 alqs medicinis: siccitatem vtrius multū fornicat eas. Et
 omī postū sup locū dūctū ab aqua feruit multū valē.
 Et ona recēta cocta in aqua valet aperitari pectois
 et pulmonis. Et cortex ouitritus et cōtus subit: et pul-
 verisatus et supparius valet contra albuginem oculi.
C De felibus. **Cap. 49.**
M N I A fella ca: sunt et sic: et eoz magnitudo se-
 quitur calorem et siccitatem: et eoz paucitas sequit
 bonā tēperantiam: longitudo vite. Et ponunt
 in collipio q. facunt absteriones. Et proptie vo-
 luerunt fella. Et est necesse eligere fella animalium que
 non sunt infirma. Et fella marum: et qd plus queritur
 in medicinis est fel galli veteris.
C De vtrius. **Cap. 50.**
R I N E oēs bīt acumen bonitatis cum abster-
 sione: ideo solumt fovecice antiquas.
C De proprietatibus stercoreum. **Cap. 51.**
T E R C V S album canis habet proprietatem in
 summa.
C Stercus muris intrat in suppositis que mo-
 vent ventrem puerorum.
C Stercus bouum confert bidropis in modum em-
 plastrū.
C Stercus gallinacū valet ad suffocationem que pro-
 uenit a malis fungis comestis: ideo ga facit eos euome:

D Calidus tunc virtutem virtutis habet, quia quando de eo potatur ab aqua vixit ad perlatum.

E Barionis calidi fructus in febo grado: e attingunt perniciem illi confortat alia mēbra principalia: vixit oīa pallidione frigida: confortat ventrem. Et dicit Gal. quod mēbris est confortare virtutem digestam.

altera fēd equalis erunt repērate: nō faciunt acionē queitā in corpore humano. Et vīa erit virtutē altera formoz facit acionē: actio illi debet attr. huius alia erit frustra. ¶ Erboz doctōmō lenitū medicā mīa in febze virtutibus nō in pūmāz qūz opimant q. in mēbz. ¶

Lōtra
dicōs.

VCCVSQUE locum hinc dixerit de his
medicinis simplicibus quibusdam
medicinis tarrarum et non compositionis. Et dicit
quod necesse sit non solum ad composi-
tionem medicinarum simplicium presens a tribus rebus
ita. Una elegit multos non minus medicinas
simplicis quibusdam nobis necesse a virtutibus
propter quas copletur medicina aut confectio. Sicut
etiam quia non inueniuntur ipsam fore non indige-
mus ea in quibus virtutem. Et non solum
propter quod cruditudo in virtutes que non sunt
nobis necesse in intentione nostramque per medi-
cinamque per confirmationem ipsam fore cruditudo
que non intrant aliquam compositionem
etiam quia cruditudo non quando est in illis locis
que non possent crudi nisi qualitates contrarie vel dier-
sifecio accidit aut propter diversitatem caue ad egritu-
dinem propter diversitatem caue ad egritudinem
propter diversitatem propter diversitatem caue ad egritu-
dinem propter diversitatem caue ad egritudinem inter fac-
torem propter diversitatem complexionis causam complexionis aut
propter diversitatem egritudinis a natura medice propter
diversitatem complexionis propter diversitatem complexionis
causam complexionis propter diversitatem complexionis
causam complexionis aut a egritudine et sicut hoc exemplum

R

**Drum
nodus**

H

A est calida in fco gradu. Et frigiditas q̄ est in medicina q̄ est calida in tertio gradu est minoris cōparationis suo calori q̄ frigiditas q̄ est in calida in fco gradu. ergo medicina tēperata in medicinis q̄ sunt in vno genere virtutū est p̄p̄inquo ad remittendū eas q̄ est frigidior earū p̄pterea q̄a cōpositio p̄trahit tantum in ea est p̄p̄inquo cōpositiois tēperantiz: p̄t illā illa q̄ est in pmo gradu: deo q̄a vni p̄trario est debilius in illa: p̄t illam illa q̄ est in fco: deo q̄ vni p̄trario est debilius eo q̄ est in illa q̄ est in pmo gradu: minoris cōpositionis: p̄t illā illa q̄ est in tertio gradu. p̄pterea q̄a p̄trariū q̄ est in illa est minoris cōpositionis ceteris alijs. v. g. si mīserimus vnā medicinā tēperatā cū alia q̄ sit calida in fco gradu. nō bz virtutē s̄m naturā reducēdi ipsam ad p̄imum gradū: q̄a illa q̄ hoc bz facere nōcēssario erit frigida in pmo gradu: sed hoc reducit eā ad rem q̄ nō attingit hunc gradū. Et si mīserimus cū illa q̄ est calida in fco gradu medicinā calidā in pmo gradu. remittet etiā ipsam: sed minus etiā q̄ tēperata. p̄pterea q̄a cōpositio frigiditatis ad caliditate calide in pmo gradu est minor cōpositione q̄ est ad tēperatā: sicut est intēperata minor cōpositio q̄ in illa q̄ est frigida in pmo gradu. p̄pterea ip̄se est medicinē tēperate vt remittat caliditatem etiā in fco gradu tantū quantum remittit illa q̄ est frigida in pmo gradu. Et etiā est impole calide in pmo gradu: vt remittat ex calida in fco tantūquā remittit tēperata. Et sic est ip̄ole vt remittat caliditatem in fco gradu: ex caliditatem in pmo gradu nō quāvis calida in pmo gradu. Et ad hoc plus tēperata aut frigida in pmo gradu.

B Sed q̄ medici nō viderunt neq̄ cōsiderauerūt in his duobz q̄ q̄ nos mīserimus vnā medicinā calidā in pmo gradu et alia calidā in tertio gradu: reducit ipsas ad caliditatem in fco. Q̄ vniā ego facere de illa q̄ est calida in tertio gradu: vnā q̄ est frigida in pmo: ad quē gradū reducere. Et p̄pter est q̄ reducat ad fco gradū. R̄ndē ergo calida in pmo: frigida in pmo: reducit calidā in tertio ad vni gradū: hoc est vni. Et si dixerunt q̄ frigida in pmo gradu reducit calidā in tertio ad p. Ergo r̄ndēmus q̄ frigida in fco reducit calidā in tertio ad tēperatā: hoc est ita impole sicut aliud. et ille error puenit a p̄uarie scis. Et possit hūc error bz q̄ dē illiusmodi ga ip̄e: scilicet vnā cōpositionē tractantur in illis creditur ea re cognosci nām medicinā cōpositā. Et voluit hoc demonstrare p̄r partē aliquā: mīserunt sicut fecit ille qui speculat res p̄secis. Et dicit q̄ cōpositio quāvis gradū denūciet est cōpositio duplicata q̄ quartus gradus denūciet ad q̄druplicatō. p̄pterea q̄ ponit p̄imum gradū duplū tēperantiz: fco duplū p̄mū et tertium duplū febre quārtū duplū temp̄. Et erat ei sufficiens dīcere q̄ fecidus est duplū p̄mū et tertius triplū et quartus quadruplū. Et sic intellexerūt medici in ordine gradū ad hoc vt essent eualesq̄ caliditate scilicet eoz p̄t possent in pmo gradu: ad hoc denūciet a medicina que est remota ab illa tāntū q̄nī fuit remota illa a tēperata: possent illā in fco gradu. Et illud sine dubio est duplū p̄mū. Et post hūc denūciet a medicina q̄ est remota a fco tantū q̄nī est remota fco a p̄ma: et hanc possent in tertio gradu: triplicata est: sic fecerūt in q̄to gradu: sed s̄m Zīlerādū est nōcēssario ponant fco gradū in excessu sup̄ p̄mū duplū excessus quā habet p̄mū super tēperatiz: tertius sup̄ fco duplū excessus quem habet fco dū super p̄mū. ergo medicinē q̄ erit in tertio gradu caliditatis nōcēssario interficet: et magis q̄ erunt in quarto. Et quā possint tolerare corpora medicinas q̄ sunt in x. vi. gradu. Et ad hoc ponamus q̄ ita sit latitudo quarti ad tertium nō est

proportionalis latitudinī secundi ad tēperantiz: tales latitudines deberent poni in gradu. Et similiter latitudo que est a fco ad tertium: s̄m illos ordinis gradū nō sunt euales. Et nō possit eē maior error in hac arte q̄ p̄terideo quia res in qua intelleximus in p̄mis cōducere ordinem excessum virtutis vnus super alteram esset occultus nobis: nec ipsam cognoscere mus. Et error Zīlerādū fuit quando pōnit rem que est in p̄mo gradu duplā tēperata in qualitate calida aut frigida: hoc fuit causa: quia secus fuit comparationem duplā. Et est dicendum q̄ illud q̄ intelligēs alē in p̄mo gradu est q̄ habet excessum super tēperamentū in vna parte vltra ipsum. et s̄m hoc quando componet cōpositio duplā in excessum graduum non erit necessarium q̄ medicinā que est in quarto gradu sit duplā sup̄ medicinā que est tēperatā sed eam duplā virtutis. Et q̄ dictum Zīlerādū significat hoc quando dicitur mea intentio est in pmo gradu. illa res que manifestatur sensui et permutatione cōpens: quia esset intentio Zīlerādū p̄mū gradus esset duplā tēperatiz permutatio que manifestatur in corpore a medicina non esset principis permutationis. Et contemplare bene hoc verba si sunt veraciter non consequeris cōflictū in cōm p̄p̄le qui sequuntur similitudines medicę non op̄. Dīcūg p̄mū p̄parationes quibus bono p̄t cognoscere naturā medicinarū cōpositarū et cōponere eas per viam cognitionis p̄marū virtutū: quia etiam fcoas et tertias graduum q̄ non faciunt alij mediciz est querendum.

C De cōpositione medicinarum cōpositarum per experientiam.

D Eā p̄p̄m

POSTQ̄VAM cōpositio medicinarum est inuenta s̄m rationē: virtus p̄ma fco et tertia medicinē cōpositē sicut s̄m rationē. Querimus si experientia bz aliquā inuentionē in virtutibus medicinarum cōpositarū sicut bz in virtutibus medicinarū simplicium. Et dicimus q̄ p̄ime virtutes secide et tertie nō indigent experientia in cōposito: et eo q̄ sunt inuentione demonstrata. Sed si possibile est in medicina cōposita facere aliquā p̄p̄tate: p̄pter cōiunctionem in hoc bz experientia magnā inuentionē: p̄pterea q̄a quedam p̄p̄tates est q̄ bz cōuenientia cōpositiōne medicinē: quedā non: illa q̄ nō bz cōuenientia inuentione in maiori parte in complexione naturali non artificiali: quis non sit remotum inuenire p̄p̄tates in medicinis: quāvis cōplecio facta sit tēpore longo: p̄pterea quia cōplecio magis est in illis confirmata. Et ideo bic homo quem tu scis q̄ maior pars operationis febriace p̄uenit a p̄p̄tate cōsequente totam substantiam: et dicit q̄ nos non debemus mutare aliquid ex receptione ne quis facit Zīndonadus. Sed nolo ei credere: sed volo addere ad febriacā multas medicinas: que non erant note illo tempore: vt de vnaquāque faciam proba tionem. quare ipsam addidero sicut est lignum aloes et ambra et gariofilū. Et p̄t q̄ bene declarat p̄mū p̄parationes cōpositiōne: loquendum erit de manifestibus medicinis cōpositis: et ponenda est causa illarū cōpositionum: et hoc faciemus in libro futuro. Et quāvis hoc non sit nobis multum necessarium: nascitur tamen inde aliqua perfectio: quemadmodum nūciā quando pederint principia vocum et tonorum: species compositionis illos: loquuntur poēta de instrumentis musicis magis manifestis: ad hoc vt eorum scientia sit magis manifestata: et nos faciemus. Et dū nobis constitutur p̄uenire ad perfectionem vltimamque beatitudinem sempiternā appellatur.

E Explicit liber quintus qui fuit de cibis et medicinis.

A cibibus exercitij et eius inamēnis et alioquin. Et postea reuertitur et dicimus qualiter vnaqueque manetres complicitum debeat gēturari. Et fatis in eo quod poterit de virtutibus ciborum sumus locuti. Sed in hoc libro dicemus qualiter eis debemus viter qualiter eis debemus nitas cōcrurari. ¶ Et fiter etiam de virtutibus medicinarum sumus locuti. Et deinceps dicemus qualiter eius ipasantas debeat effici et cōcrurari.

Et de exercitio et modis eius. **Cap. 2°.** ¶ **T** AB exercitio scipiemus et dicemus quod exercitū est vlt meborū motus aliqua volūtatē: et hoc sic pprie in meborū motū voluntariū hūitibus teclidario in meborū alialib⁹ hūitib⁹ motis: sicut sunt vene et mītra nutrimentū. ¶ Et ga exercitū est meborū motus, g exercitū quoddā est pprie quoddā est coe. Hoc quidē est il lūd qd tōti continet corpus: ille est motus vlt abstracconis, cui oia cōicāt alialia. Et exercitū: pprium est qd certis appropriatur meborū: quēdamodū vox qd exercitū est pulmonis: et federe et sup pedes stare est docti exercitū. Et docetur in motū meborū nouiter quod exercitū fit pprie in meborū. Hoc est quidē qd fit a parte meborū. ¶ Sed alia fit diuisio exercitij in eo quod exercitū est qd est, quia quoddā est exercitū forte: quoddā debile: et qdā est temperatū. Forte vero et debile quoddā aduenit pp abstraccone illius qdolumia meborū fatigatē in B ingreditur exercitum veloy et tardū. Et alij ex repugnātia: que iter ipsum et alius motozē fit: vt vnus pma ab alio: aut sicut effit in eleuacione magni ponderis lapide: et in hoc exercitio velocitas vel tarditas non intrat. Et alij in vno exercitio velocitas et fortitudo cōiungunt sic i locantibus cū spatis. Et inuamēti exercitij tēperati vlt ē, ga spmū intrinsecum augmētāt: et superfluitates meborū nutrimentū expellit aut rēsoluit: et subām meborū molificat. Et tō in cibis alijs rebus copois et magis mutari vlt: qd est, ga calor et spmū augmētati p ipas sunt filēs nali calori extrinsecū. Et calor augmētatur ab alijs extrinsecis rebus: quēdamodū p medicinas aut p alias res que calefaciūt actiuitatē calori p accēsa. ¶ Et qm fit exercitū post digētiem inuamēta facit supradicta. Sed si aut digētiem inchoet et fiat: credēdū est vt meborū trabāt ad fē cibū idētiū: et qd ille motus ledet retentū meborū virtutē: et pellat cibū indigestus. Et vlt opatio vltis digētiem non cōplect nūi p qdē fiat opō expulsiue nō nūi motū cōplectur. Et idcirco hoc qd dēti est tps exercitio attrahimus. Et vnus tps ignū est qm vna colorata est colore citrino vel rubicūto. Quātas vlt exercitij ē quous qd bōndare incipiat et anhelus angat: et color corporis incipiat rubicari et vne igrossari. et qm ad hūc puenit terminū: oscedat: qd est: ga forte exercitū corpū nimis euacuat: et debilitatē inducit: et hoc manifestatur fori exercitio exercitū. Exercitū vlt debile: qd euacuatē est nō euacuat: nec p ipm pōt cōsumi qd ab ipso ē dissolutum. Sed temperatum p pōtionabilr dissoluit et pūmit: qd hoc subām meborū augmētatur corpus impinguit. Et vlt tēperatū exercitū cōiungit. Sūi tps mirabilis causa cōstitit. Et malina que pp pmanone exercitij accidit in carceratis manifestat. ga illoz fa cieo caprice sunt: et eoz color est impurus. et oēs ipas opationes sunt leses: hoc nō sōli hōi accidit. vlt et etas alijs alialibus fouentibus contingit: sicut volucib⁹ in carceris detentis: hoc sufficit de exercitio.

C de fricatione et modis eius. **Cap. 3°.** ¶ **R** I C A T I O similiter by luentione i superfluitatum elione y digma. Et illas pces simplices sunt ex. 23. fm qdātē. 3. fm qdātē. fm qdātē vt sit aspera lenis aut tēperata: aut si vlt dicere fortis debilis

D aut media. 53 vlt qdātē vt multā: paucā aut media. 53 ogatio fortis i corpūb⁹ est obturatio potozū et turica corpū. 53 obilis operatio ē potozū apertio: et mollica corpū. Et ogatio nuda inter has duas mediū obtinet. ¶ Operatio vero multa est causa magis copozit: tēperate operatio est temperate carnē augmētare. Sed paucā in augmēto ogationē nō hūit: quia aliquantū calefacit. ¶ Itē sunt operationes p pē fricationis simpliciunt: per sciētiam simplicium scientiam compositarum cognoscemus. ¶ Tēpota vlt fricationi cōuenientis sunt eadē et tēpōibus exercitij. Et ego in eo qd futurū est pē exercitij cum spicibus fricationis ordinab⁹. ¶ De inuamētis balnei. **Cap. 4°.** ¶ **Q** V I A balneum est vni ex bis sūtr qd superfluitates eliant. obemus loq de virtutibus partū balnei. ¶ Et vltimus quod balneum in nobis duert fas ipmū opōtes. 5mas. vlt. scias et tertias. Itā ipm bō mectat et exiccat: infrigidat et calefacit: superfluitates qd sunt i potozū sub cute euacuat: alijs oppilat: ventositā tem dissoluit: inuamēti remouet: et corpū nutrimento pparat: alijs cōmouet appetitē: nūi de vno meborū ad aliud spargit: et bumozes fluxibiles facit: et dolozes mitigat: et alijs ipos remouet. ¶ Et harum pparatūum cā vna ex tribus rebus exiūt. Una est diuersitas partū balnei. Alia est diuersitas corpū patientiū. Zertia ē diuersitas mōre in balneo. ¶ Partes vero balnei sunt aqua frigida: calida: dom⁹ balnei: et aer p pē: et ite eedē hūit gradus: qd ē, ga aq calida iter calm et fridū tēpata corpus refrigerat et humectat: et paucā dissolūōe opat: et in hūc paucā dissolūōe abstrigit: et dētiē que in ea tēretinetur. et aer g nūi bōis aq tēretinet ad paucā dissolūōe corp⁹ inducit. pp quē eliant a corpore superfluitates subiles. et hoc est nā pime domus. Et quāis aer humidior sit aq sicut alibi declarat: et nūi nō humectat corpus aut aqua: eo quod non applicat corpū sicut ad iūmo delectat corpū: fm qd calidū est plus delectat. ¶ Aqua vero est aer calidissima calefaciūt corpū: et alijs delectant et superfluitates eliant: et superfluitates eliendo vento sitates dissoluit: aer cū bis delectat: quēdamodū vltēti est. ¶ Et de actiones nō sunt nūi in corpūb⁹ nūdiē. Sed in corpūb⁹ superfluitatib⁹ plenis potozū cutis oppilat: qd est: pp malitā superfluitatum et multitudine pōt claudunt: et qd hoc superfluitates egredi nō pōt. et ite hūit patienti deiripiones: et discurrūt bumozes: et mone tur de vno meborū ad aliud meborū. Et p pē nō est vltē balneum hūitibus replētiōe corpū aut vnus meborū. Zertia cā est mediana in bis rebus et ad iūm fōm p pē. ¶ Et balnei dolozes nō remouet nūi illos qd sunt asperione materie causati: sicut apata et bis sūtr. Et infrigidat sit et cū balnei potozū agit: et cū superfluitatib⁹ calidū et p pēti eliat: et p pē infrigidatō sit ipā pp aqua frigida qd in balneo est frigiditātē opat. Et apponit aq frida corpū vt caliditātē cale aque reprimat: et mollificatiōe memborū reprimat: et calidū nūi corpū fm modum core cōis subiectū et corpū vlt friditātē in fine pp iten tione sūa. ¶ Sed scias quod non debent cum aq frida balneare nūi post superfluitatum elationes. ¶ Et scias quod omnes partes balnei in corpūb⁹ puris bonas actiones operat vna alteri nō resistit: quod vlt superfluitatē nates et eliant sine lesione virtutis: et meborū mollificat sine neruo relaxatione: et humectat sine calefactione: sine oppilatione refrigerat abas inuacatione. Et hoc omnia non nūi cū partibus calidū et frigidū complentur: et si ali quid in eis dēti percipitur vltēti est in corpūb⁹ impuris. ga in puris nullum damnum euenire potest.

A fce: alij ē vt corp⁹ solidet: vapoꝛes boni retineant vt
qđ bis qđ ad exercitiu accedunt aliterent. Jte qđ de op
ationes qaz circa corpus exercitantur interpolantōē reg
runt ē genē. **¶** Fricatio inuicem ac velociter fieri oꝝ inuicem
dicitur. **¶** Ite qđ a totū corpus in anduō⁹ nō ē cōmū fricari
pōtset vniuū esse vt in superfluatōē nō ē cōmū a corpō
re exhalaret: vñ fricatio vt dictus est cū oleo dulci oꝝ
fieri. **¶** Iuuenes aut qđ cōbit cōplōē qđ pueritū ad
quarta epūm nā a nō uolū in aqua frida balnari debent
pōpter bōdatōē rariū in cōmū mēbꝛis ab exer
citiō derelictis: vt calor pōpter exercitiū parius aggre
getur ē ad sūū pōpū tenorē reuertat opōnes suas ite
gre ē dūm pēdas: eodē mō dūc aqđ pē frida quē admō
diū in exanō⁹ a balneo pōtūat aqđ oīa nūmā frigidō
ratē nō habearit: et in ipā rēpētiā adellē oꝝ qđ est
qđ frida vt nū mēbꝛa ledit: remittit frida nūmā intē
tiōē nō oꝝ: vñ de oīneano subita oꝝ ēē. **¶** Sed in balnea
tione vt ab iūde caput aqđ frida idē mō pōtūat. **¶**
Et qđ si al. fuit de ea locut⁹ nō pōtūat sūmōnes eodē
nes: nec de ea ego dubitō: nūmā qđ caput ē mēbꝛū fridū p
nūmā: in sūmā vtrū deat balnari aut nō: dico qđ nō. **¶**
pōtūat hoc oīa cūari oꝝ laudabili cibo sic carnibus galli
nec: pane plecto vt oīa cū paratōē carib⁹ edimēt
analis agnit⁹ vituli facētis. **¶** Dōcā qđ cibā dī erit cū
oīes dīgōnes fuerint celebratē. **¶** In sūmā dīcētis qđ bō
bis iūe cibet. erit nēcūm: vt bis exercit⁹ ē bis balneat.
¶ Et Balneat qđ gūā mēdū pōtūat qđ bōt vt in die cele
briat⁹ bō cide placere vt de qđ nō mēdū amūmō qđ ē qđ
si hoc fiat tert⁹ dōcē cūbi tērtā fectiōē dēbūmō ē qđ cū
corpus inuenis bō regimē vtrū sit fectis nāc: ē bone di
gestiōis nō idē vt ipē cib⁹ tērtā dīgōne dūdat: vñ de
partitiō nō cōmūt nūmā⁹ ē dēbūmō nāc vt idē ipē
B. r. refert. Et si aliquis diceret qđ bōus partitōis necessi
tas pōtūat necessitatē loqueret⁹ inde error: quēnt qđ cōn
trariū dī vepō qđ ē qđ necessitas partitōis bōaz exerci
tiū ē balneo sōmū necessitatē pōtūat bōaz cibōm.
¶ A nōi mēdicilentiū qđ cōmētiā rēpōa comedēdi
rēpōat cōplōmō⁹ sunt vt trib⁹ viciō⁹ duob⁹ celebratē
dūb⁹. Et sūtr exercitiū ē balneo dēbēt fieri trib⁹ vicibus
duob⁹ duob⁹ ē sūmā viciō⁹ viciō⁹ magis appropin
quaret: ē mirabilis dūcōgōar bōic affinitate videtur.
¶ De regimē cōpōis rēpōat per cōitūm. **¶** L. ap. 9^m.
¶ T. C. O. I. T. V. S. hūc moderatō vīū cōuētiōē exi
tūta vt pōtūat eūē nūmā accidat ex eis qđ pōtūat
ramūm: vñ de cōmētiā nūmā qđ pōtūat ē vna
superfluatōē pparatā a nā. vt expellat sicut aliefa
perfluatōē: excepto qđ sic bonā est: ideo pōtūat par
nūmā cōuētiōis ipē mēdū mēdūm: pōtūat
rimūm pōtūat pōtūat vīūm cōmūt in cōuētiōē fō
mitatē. Jte si exercitiū est aliquo mōdō cōuētiōē pōtūat
cōmū illud est nōcūmētū cōmū repugnans. Et qđ cōi
pōtūat cōpōa ē virtutes debilitat: cūpōat corp⁹
necessit⁹ est vt fricatio que pōtūat sūmā de cōmētiā
cōmūt recomponit. Et necessit⁹ est vt de fricatio habet
at alperitatem vt pōtūat cōmūt et mēbꝛa cōfōrtet
ē fiat cum oleo multo.
¶ De regimē cūa per sōmūm ē vīgiliū. **¶** L. ap. 9^m.
¶ T. S. O. M. N. Y. S. ipius necessit⁹ est vt vt sit rēp
ratus sūm cōuētiā nature: vñ de hoc in sōmū vī
vigilia nō cogat nāc. Et de oīb⁹ ob seruari dāt nūmā
in ipius regimēto cōmētiā peccatū aut aliud ex
trinfecū et non superuenit. **¶** Sed in ipius regimēto
peccatū ē idē cōrrectiōē vt repugnēt bōic per cōn
trariūm. **¶** J. g. n. comedat aliqua sūptica: ex bō vtrū ē ba
deat cōmētiā necessit⁹ est vt rebus pinguib⁹ vtrā. Et si
hoc accidat cūbī paucitatē ē tēpūa lōgitudine p cōtrariū

corrigatur. qđ plurimū ē ē cā cōstrictionis superfluatū est
pōtūat rēpōa exercitiū. carū mēdū cōplōē: ē cā calidū
tis ē frigiditatis ob hoc. qđ cōstruati ab aliis difficile est: et
cum dico hoc superfluatū ē cōstrictionē nō sōlū iter cōis
ē vñ mēdūm: sōlū cōis cōpōis superfluatōē qđ ex eo
manant sicut ex meatu qđ inter epas ē sōlū exidit ē inter
epas ē plenitudo qđ pōtūat ad palatū ē nāc: ē vñ qđ
hoc mēdū regimē cōmūtū indigent medicinis bas sūp
fluatōē cōmūtū. **¶** Et fctio qđ exercitiū ē vna ex rēb⁹ qđ
indigent cōrrectiōē: in ipō dēlūque peccatū qđ ma
xime in exercitiō cōmūtū est illud qđ nōlatur labāgū
sicut pigritia aut lassitudo qđ pōtūat exercitiū accidit. **¶** Et
iā dūmūm in bis que pōtūat rēpōa qđ labāget qđ pōtūat
a rēb⁹ extrinfecūmū tēs sōlū sūpūces. vna est vīcā
tūa. fctio ē extrinfecū. tērtā ē apōlā: vñ cōmūtū est illud qđ
sit ab humore calido: sit ē pōtūat rēpōa superfluatōē
non dissolutas p exercitiūm. aut pōtūat rēpōa liquefa
ctas ex pūgūcōne ē carne pōtūat immoderatūm exerci
tūm. Unde necessit⁹ est vt mēdūm aduocatur vt bis
superfluatōē enacuet ē dissolutat: hoc fiat fricatio
nē leu ē multat: qđ de fricatio pōtūat sūmā leuatē nō op
pōtūat immoderatūm: quia multa ciare ē debet etiā fieri
cum oleo calido vñ rēpōa carere. Et balneo vō
magis necūm est acceam: deinde tepidūm nēdū ē cibent
cibis subtilioribus: humidioribus: atqđ frigidioribus sōlū
tōrē paucioribus agitat. Et cōrrectiō ē extēsiue debet
fērmūlificationē: idē cōrrectiō debet fieri fricatio lenis cū
oleo calefacto sōlū cū oleo amittit: cū oleo canemū
lino murtie non est: est necessit⁹ mōzari in balneo rēpōa
tōrē mōzā in ipō trahere. **¶** Cōrrectiō apōlā que cū ex
tēsiue sit: lenis sēnūlilitatē ē qđ mēdū mēbꝛū ang
mētatōne tribus efficitur modis. pōtūat cōmūtū. vñ mō
gūdatiō ē mollificatiō: pōtūat cōmūtū indiget fricatio
subtilitū ē multat: debet multat attrahere mōzari in
aqua calida vel tepida: et iungi mōzari oleo tepido: sūm
estate oīa de bēfalegūa vīcā cū vīcā exult. Et cōis
pauitatis illius sōlū pauitatis debet esse cibo alari sōlū
ciat pauitatis ē frigidior. Debet est regimē temperatē cō
pōtūat in estate inuenitū vīcā ad. xxxv. annū.
¶ De cōmūtione cibi. **¶** L. ap. 9^m.
¶ P. O. S. T. H. E. C. vñ exercitiū bimūm ē cibū
subtilitū est necessit⁹ cibū sint humidū aliquantū
lūm ad calore dēclīnantes: ē sēnūlilitatē exercitiū
fuit equalē sicut mēdūm sūmūm: calidū ē humidū idē
cibent: hoc regimē latitudinē ē sūm magis ē minus
placitū ē cōmūtione annoz: tales in vñ cōpōa dē
cibent ē sūpūlūcūm exercitiūm cōmūtū pōtūat: bēlūcū
ē fricatio. Et quia in corpōibus sūmūm vñ plurimū super
fluatōē gūmūm ē non sufficit exercitiū illa superflu
ratē ciare pōtūat. nēcō oportet in cōmūtione fā
nitatis vt cibis medicamētib⁹ aut medicinis pōtūat.
Et pōtūat hoc in principio sūmūm cōmūtūm opōtūat vt rē
bus humidis rēficiant: vt bōis cūpōat paratē cū alim
nōlōrē ē fācūm in aliis sūm pparatū. Cūpōtūat vñ cōmūtū
nūmā vīcā cū cūpōtūat vñ debent sūmūm cū sūmūm vñ
cōrrectiōē sūmūm ante cibū ē aqua mellis exult vñ
lis maxime vñ qui nēcā vīcā nēcā cūmūm habunt ē sū
vīcā vīcā pōtūat cūpōtūat vñ alios pōtūat. cūmūm
que sunt ex pāssib⁹ mēdūm illē cūmūm que ex pāssib⁹
lis carentibus mēdūm sunt. Et hoc ideo quia res qđ nō
biliores sunt sūmūm sunt ille in quibus virtus sūptica nō
reperit: cōpōtūat rēfiliunt ambābus sūmūm qualitatib⁹ vñ quod
queritur in cūpōtūat debet esse vñ cūmūm vñ ad sūmūm
sūc pōtūat cōmūtū: color sūmūm sicut color vīcā. Et cūmūm
que in nostra sit terra vetus non appellatur mēdūm sūmūm
sēp mēdūm trāfēndat. Et in mino tempore nō est cōn

E **F** **G** **H** **I** **K** **L** **M** **N** **O** **P** **Q** **R** **S** **T** **V** **X** **Y** **Z**

N

N

N

N

N

N

N

N

N

N

N

N

N

N

N

N

N

N

N

N

N

N

N

N

N

N

N

N

N

N

N

N

N

N

N

N

N

N

N

N

N

A scdus sunt: quantitatē debes fumere a regimine ante-
cedente a completionē a tempore et etate: alqs rebus
in libro signorum dictis.
C De remotione et p̄seruatione corporū a labore apo-
stemolo et ceteris. **Cap. 17.**
E D. L. A. B. O. R. agnosce et extēditus de necessitate
provenit a sanguine multo: ideo conueniens est
patientem p̄m̄r̄ flōbotomare: et autumando quan-
titates s̄g tempus et etate: et comp̄one sicut in libro
de ingenio sanitate docetur. Et sunt diligenda mē-
bra in enumeratione illius laboriosa: q̄ in capite gra-
uias affuerit cephalicam flōbotomare debet: et in mē-
bris medqs basilicā: et cū ambas contineuerit partes me-
diata erit flōbotomanda.
C De conseruatione corporis t̄ge pestilētie aeris. **Cap. 18.**
N H. A. C. particula ad huc narrare remāit corporis
p̄seruationē ab egritudinibus ab aere p̄ter na-
turam. **[E]** Et dicimus bene: q̄ aer vt alibi dictus
est permuat aliquid in qualitate: et aliquid in
substantia sua: sed cum sit in vino aut alio tunc parata
sunt corpora recipere egritudines similes illi cōplexio-
nismen oia corpora ab istis d̄p̄sibus non leduntur:
sed sola nocentur corpora p̄parata: nam i effect hoc oib⁹
eae egrotant oēs in aere supradicto. **[E]** Circo cōsiderē
debemus in regimine vti omnes has continenti p̄muta-
tiones: hoc est in apertione oppilationum: et in resiste-
do causis purrefactionis ex toto: et cum dico q̄ oēs has
permutationes continerent: et p̄mutationes que
in substantia sunt. **[E]** S̄ permuat que in qualitate erit
in vna. v̄. aut in pluribus regimē ip̄is qualitatibus cō-
stariū esse debet: et hoc regimē particulare est. **[E]** S̄. si est
d̄m̄peratus in caliditate: et sic. et frigidus et bu. regi. de-
bet exegere in septentrionalibus locis in quib⁹ ad huc
aer respiciatur rotatione aque et solis aromaticis buni-
dis. sic omnibus alqs qualitatibus ex cedentibus contra-
rium apponatur. Et si magna caliditas non obfaret le-
uiter euacuande essent superfluitates que in tēp̄sibus
illis essent generate. **[E]** S̄ aer corrupto in substantia similis
resistendi est euacuacionibus v̄sibus et cū resistentibus
epidimie a tota sp̄e: et v̄ant cibis frigidis et sic. a putrefa-
ctione remotis sicut aceto et lēribus: et aromatizare acētē
cū rebus resistentibus purrefactioni sicut cū coctis flō-
saceris galbano. Et terbenine mēst p̄p̄ietas in b̄ casta. et
sternaca maior illi tempore epidimiali multum resistit sū
mēdo ad vno characte v̄is ad s̄. et post nō debet come-
dere nūi celebrata in omnibus mēbris digellione: et
hoc sit sp̄ano fcy. bozari. Solus armenus et terra sigilla-
ta in aere pestilentiali magnum p̄stiat inuamentū: et per
nomen Zuegoar odo: v̄m̄e bircōum confert multum
et d̄. q̄ ex aloes duas partes croci et nyrrobes partes s̄. de
quo fumatur oī die pondus. x. caratous: cū v̄m̄a. v̄.
in aqua mixti imat multum: et nō est inuentus ad huc ali-
quis g bac medicina sit v̄ilis g a pestilentia non securet.
Sed in corruptione t̄pis calidi debent eligi loca alta in
quibus regnet v̄m̄e septentrionalis aeris mundificā.
Sed si corruptio in substantia tota: habitadum est in do-
mibus terraneis: et cauernosis et loca alta vitare: et v̄ita-
re oēs fructus humidos: et tūc necesse est vt oēs p̄fices
tunc t̄pis p̄m̄r̄ sint nocui: hoc: quia sanguis ex illis
rebus ḡm̄r̄ et cito corruptionis. Et s̄t oēs carnes exce-
ptis volueribus montanis: sicut p̄dices et siles istis. et v̄m̄i
uerfalter res: ventrem lenificantes hoc tempore opti-
me sunt: quādo modum tamaridi: violę: calli: et mānā: et
quod dictum est in hac particula s̄m̄ nostras intentionē
sufficiens est.

Explicit Liber Sextus Colligit.

In cap. ultimo hoc ubi dicitur habet sex horarum dep̄m̄atus
est: locus, dicit legi sex horarum. Sic. n. idem. *fluere. supra.*
p. Cant. Aut. p̄p̄. 12. et a p̄s. *medicis. quo. medicis. et. b̄.*
conducunt in substantia mundificā est p̄s 18 h̄m̄a.

C Incipit Liber Septimus q̄ est de curatiōe egritudinū
sive de ingenio sanitate: et p̄m̄is cap̄la triginta nouē.
[E] De modo euacuacionis male complexionis materia-
lis et non materialis. **Cap. p̄.**
I B. E. R. medicatiōis q̄ b̄ ingenio sanitate
materialis: dicim⁹ q̄ ob b̄ q̄ r̄ p̄ s̄ nāq̄ sit t̄m̄
sp̄a. v̄. egritudines et accitua p̄m̄is egritu-
dines p̄p̄e et p̄ p̄fices et cōp̄sitis seruatiō
vt sunt a malitia octo sp̄eris male cōp̄sitis
malis et nō m̄bris s̄m̄t egritudines p̄p̄e m̄bris officiali-
bus. **[E]** nobis vt narremus incipēdo p̄us a via de inge-
nio sanitate a remotiōe egritudinū p̄p̄e m̄bris p̄m̄is
si sunt males aut nō males: et postea ingenii remotiōis egritu-
dinū m̄bris officialiū v̄m̄o curatiōe accitua p̄-
current⁹: quia in medicatiōe egritudinū cōm̄atur. ḡa p̄
remotiōe egritudinis accitua remouet. **[E]** Et volum⁹
p̄ narrare egritudinū m̄brorum p̄m̄is curatiōnem
malū et nō malū: et postea v̄m̄a quāq̄ sp̄em̄ m̄d̄m̄ p̄-
tractare: b̄ nobis vt ordinata dūit. Et v̄m̄a q̄
in mala cōp̄sitis nō m̄lis est v̄m̄a solis et vt ad istā re-
uerfatur naturam: et b̄ nō sit p̄m̄o et subalr nūi p̄m̄is
per q̄ male cōp̄sitis remouet sp̄e: et sunt cibi et medi-
cine s̄m̄ plus male cōp̄sitis egritudinū p̄m̄a v̄m̄a
re resitētes. **[E]** si mala cōp̄sitis sit cala et sic. remouetur p̄
cibos fr̄idos humidos et medicas. Et q̄ v̄m̄is q̄ remo-
tio male cōp̄sitis nō malis p̄ et subalr q̄ duo remouetur.
Dicimus ḡa cōm̄is alq̄i vt a sili p̄ accitua similis remo-
uatur: et ad fr̄ida mala remouet cōp̄sitis fr̄idus: et q̄
claudat potos et m̄p̄sistat curis: et sic colore intrinsecū for-
tificat: b̄ medicina multū v̄i timēdare nō oī fieri m̄is in
necitatis t̄p̄e: maior p̄s medicop q̄ ca v̄m̄is errat vt po-
fles ostendim⁹. **[E]** S̄ m̄d̄m̄o remotiōis male cōp̄sitis
malis d̄m̄is p̄ reb⁹ exister v̄m̄a et vt mal⁹ humos cl̄f. alta
est v̄m̄a mala cōp̄sitis m̄bris rectitūet q̄ relicta ē a mala ma-
terie sp̄aride i m̄bris. **[E]** Liatio quob⁹ sit modis v̄m̄is sit
cū flōtūm̄: et alius sit p̄ p̄m̄is calitē flōtūm̄: aut v̄m̄is
tūm̄ aut v̄m̄is p̄m̄is calitē flōtūm̄: et p̄m̄is calitē flōtūm̄: et
opatiōes operatur medicis cū s̄m̄is v̄m̄is p̄m̄is et t̄m̄is
et p̄p̄etatiō: quādo modū mala cōp̄sitis p̄m̄a remouet v̄m̄is
reb⁹ p̄m̄is: alq̄i sit cū p̄m̄is calitē flōtūm̄: et p̄m̄is calitē flōtūm̄:
canonē. **[E]** S̄ calitē flōtūm̄ rōne et exp̄m̄is cognōtē
possumus: et inuamentū ab ex p̄m̄is cognōtē manifestū
est. **[E]** S̄ inuamentū rōne cognōtē quob⁹ exister modis: v̄m̄is
modis ex p̄m̄is et q̄ medic⁹ sp̄e ḡa v̄m̄a nature: s̄ d̄
cin⁹ q̄ nāq̄ sanat p̄ flup̄is sanguinis egritudines sanguines
multas: et eadē rōne inuenim⁹ inuamentū medicam̄i lapa-
tuas. **[E]** S̄ oīs modus ē q̄ ip̄sile et vt alq̄i cib⁹ et p̄m̄is sup̄-
flue nō sumatur: ita q̄ in coipe sanguis sup̄flus aggregē-
tur: aut alter humos: et sup̄flus idiget elione. ḡ nēcia flō-
m̄is aut p̄m̄is calitē aut elatio alta. **[E]** S̄ inuenim⁹ et ex p̄-
m̄is in hoc casu sufficiētiā nō h̄m̄is: q̄ nimis minuit paulati-
ne cōparatione habita ad b̄ac repletionē q̄ est s̄m̄ vasa.
Itā accidere possit sicut accidet illi ḡ somniabati balneo
sanguinis balneare vt d̄m̄is est sup̄flus in libro signorū s̄m̄
dic Sal. v̄i cognōtē sanguinē in sua cōp̄sitis abidare: et
s̄ flōm̄is sibi fieri imp̄m̄is: et cōm̄is h̄m̄is ab alqs medicis
siquēntibus v̄ia Erasistrato et p̄m̄is b̄m̄is et minutionem: et
m̄p̄m̄is sibi abidare: et obidm̄is facta sunt d̄m̄is
humos: et d̄m̄is duplicem fuit calitē et extincitū fuit sicut
extinguitur lāpas ex multitudine olei q̄ sup̄flus abidat. **[E]** S̄
q̄ oī q̄ s̄m̄is elionē fieri aut v̄m̄a plus altera hoc volū-
mus determinare in p̄m̄is: et postea redibimus ad cura-
tiōne v̄m̄is calitē flōtūm̄: et singulariter male cōp̄sitis
post narrationem rerum significantum manifestū facie-
di vt nō faciēdi s̄m̄ ḡm̄itāte euacuacionis et reuicatio-

Col. 2. uer.

N. 4.

LIBER

I neni male cōpioniet becfunt natura egritudinis: z vir-
tut: cōpionet etas: r pōt: alia que rememari debēt.
Et dicimus vtr q euacuatio nō dī fieri nifi q humores
cursum nature egrediantur in toto corpore aut in vno
mēbro: h aut qitate aut qūitate aut ambab. A qūi-
tate vō puenit spēs laboris extenſim q̄ est repleto fm
vafa. Sed repleto f3 virtutē a q̄itate z q̄itate puenit:
ita q virtutis nutritiue z motus aggregantur: z vtr oēs
virtutes egrediunt q̄ debilitant virtutes tunc opera-
tione in humoibus nāles nō funt: fm plus bāc reple-
tione f3 labor viceramus pp humoy malitiā q in hac
spē repletionis exiſunt. Jtū funt elionis modi fugiuntur
n q in toto ſunt corpore aut vno mēbro. S3 loci i quo
fōma es anticipare in q̄itate q̄i oēs humores i q̄ita-
te cī: curfus nāles augmētant: hoc non puenit nifi cum
augmento ſanguinis q̄itatio ob hoc q humores in ipo-
ſunt in potētiā: ita augmentatio fm plus laborē pōt
ſtat extenſi. ¶ S3 locus cui minus neceſſaria eſt elutio
fōme eſt q̄i humores extra curſum nāe in quantitate z
qualitate egrediantur. ¶ Et maxime hic cōcedit fōmia
q̄i humoy q̄itates q̄itāt ſanguinis nō repugnāt neq̄ eſt
a ſubſt ſanguinis elegāt: hoc eſt q̄a nō ſit crudi: z maci-
lagnoi. Et aliquando fōmia per accidēs ſit ſicut ſi per
fluxū ſanguinis nariet fluxū demoydag z aſe. Sed
hoc quantum poſſumus vitare debemus: z aliquādo bec
spēs elionis ſit pp attractionē materie de mēbro ad mē-
brū ſine intentione elionis ipſius ex corpore: vtrūm hoc
ſit q̄i ſanguis eſt panens: ſi nī malitioſus exiſtit. Et aliqui
in b ambe intentiones agregant: b eſt vt elictur z ſubtra-
hatur: tū pp hoc illud facimus vt elionis mām egrit-
tudine faciēt: pōtuenus ne augmētet. Et ſine q̄i
intēdiuſolam elionemetic a p̄pina pre mēbro: eua-
cuamus: ſed q̄i ſubtractionē ad diuerſas itēdimus p̄tem-
tūa remotioni trahim? pte. S3 q̄i ad ambas partes in-
tēdere debemus: aut ad vni magis. ſi ad alibi in ſubſe-
quētibz oīet. Et pp bāc diuerſitatē itēdioms diuerſa
ſunt loca venay in fōmia. Et p̄pca i q̄i bāc egritudinibz
intendim? fōmare bāficāt: aliqui cephalici: z in q̄i
dā mediana: z aliqui fōmanus dextre: et alii ſiniftrā: ſi
aut declarabimus: hoc ſunt loca ex quibz eliat ſanguis.
¶ Sed locus in quo pharmacare cōuenit in primis eſt
q̄i humores erubērat ſola q̄itate: b p̄crnato ne ſint de
natura p̄ius dicta: vt nō ſint crudi aut macilagnoi. nā
tancinēſio z ogeho p̄cedere debet. Et p̄ppter hoc in
anticipatione fibotomie z pharmacie eſt conſiderādū.
¶ Rāſis dicit q̄ ex p̄tici multoties vidit in marreſtum
in hoſpitali plurēmos fōmatos ante pharmaciaz: z
motū fuerit: nūbi videt q̄ hoc ſit p̄ticia q̄ mala
materia in p̄o fundo copois in multa erat quantitate:
z quādo bectera ſuit ad actū p̄ducta perdidit patientē.
¶ Et aliquando neceſſe eſt anticipare fōmiam p̄p̄ter
mutat neceſſitatē eo q̄ incontinenti liberant. Et eſt
ſciendū q̄ debemus incipere ab eo q̄ magis neceſſa-
rium eſtē videt: z noſter caſuſſimus Alibumeron Aluen-
ſoar dicit q̄ non oēbz fieri fibotomia nū poſt copois
miſiſicationē. Et hoc eſt q̄ q̄i vne a ſanguine ſunt eua-
cuat: fugiunt ſup̄fluatēſ malis ad nutritiūſ inceptos z
ab his mala acquirūt compoſitē: intantus erit fibo-
tomia cauſa maioris conſtipationis ventris. q̄a membra
euaacuata fugendo ſup̄erfluatēſ ſeculentis magis exie-
rant. ¶ Et ſciās q̄ eſt differētia inter medicinā molliſica-
tiā z laxatiuā: eo q̄ attractiua eſt cum attractione z
molliſica cum molliſicatione: ſiſta huius ſunt q̄ expel-
lunt feces ſolum: ſed q̄i humores qualitate peccant. ſi
vt ſunt groſſi vel viſcoſi: tunc non eſt conueniens fōmia
neq̄ pharmaciaz: de fōmia manifiſtum eſt. S3 de purga-

tionē: quia humores ſi ſunt viſcoſi z groſſi ſunt inobediē-
tes: z iō medicina trahet bonos: mali aut remanēbūt. Et
h3 q̄i clare volebat an adueni fēbris cū medicis calc-
facimus z ſciūſus eluabit: q̄i fibotiebat: faciebāt hoc
cum fricatione z medicis ſubſtitutis habentibus ca-
lorē modicū: hoc iam declaratū eſt in libro cōſerua-
tis ſanitatē: q̄ ſit cū fiboz declarabit in libro febriū.
¶ Exeterea pharmaciaz p̄ actiōis ſit aliqui quēdamodum
fōma: ſicut q̄i panis pharmaciaz vt humores traham?
qui cā ſurgit exiſtit: b quis reſultat cauſe: egritudinē nī
augmētāt. Et ego in ſequētibz explicabo vtrum p̄ ſiſte
ſit aut p̄ ſolū. ¶ Lyp̄tēſis vnam q̄i ſup̄ſtitates ſoluz
ex ſiſtiſis trahere itēdim? aut per viā trahēdi māz ad
oppoſitā partē: ſicut aliq̄ laudant vomitū in egritudi-
nibz partū inferioriſic z pharmaciaz in egritudinibz
partū ſup̄iorū laudat: z aliq̄ ſunt faciētes clyſteriū q̄i
non poſſunt recipere medicināz laxatiuā: vel q̄i ipſum
ſiſtrius deglutire nō pōt: aut p̄pter leſionez ipſius epa-
tis vel ſiſciūga ledunt ex tranſitu eois. ¶ Et balneus
vtrū plurimū humores ſubſtiles eliat: z p̄ticia in paſſio-
nibz ex groſſis humoibus fieri nō debet nī p̄cedat tā
gelū: q̄a ex hoc ſiſtatio totius copois ſequetur: z for-
ſan paucipalium membrorum z fames eſt vna ex ſpēbus
euauctionis: z maxime in egritudinibz in quibz ſta-
tus z criſis ſunt p̄p̄pina. ¶ Jtū ſunt modi euauctio-
nis male complexiōis materialis z non materialis.
¶ De modis q̄i fieri debz euacuatio z curatio. L ap. 2.
E I N C E P S oēs eſt q̄i ſi ſup̄dicta agēdi ſit ſi
magis z minus: aut q̄i nūbi fieri dī z maxime in
elionibz z curatiōibz q̄ ſit p̄ ſiſtiūdi in pluri?
loca elatio z alie ſiſtates nō conperit: quia
nā egritudis illū regrat: dicim? q̄ nīa itētio in remo-
tione male cōpionia nō mālis eſt vt rectiſicet: z bec heri
nō pōt nī p̄ ſiſtate durantis in gradu exi? illius ſue-
tatis a rēp̄mēdo. S3 eſt q̄ vt cognoscat mēſura tūſe
perante illius copois op̄s: b cognoscat non poterit nī
ſi q̄i illi? copois cōp̄to cognita fuerit ſana: etas: clima-
tis: anni: regimē z p̄ticiūdi ſimilr vneatā z acciō: p̄o-
pterea q̄a in multis locis nō attenditur cauſe nec vne-
nū q̄i cā male cōpionis mālis exiſtit. Sed q̄i mala cō-
plexio non mālis eſt in aliquo ſingulari mēbro: tūc mē-
ſura curatiōis p̄ ſolū ſimilr a mēbro cōplēne: z ab ipi?
anamatōre: z colligātiū p̄p̄nere a ſitu ipi? z ab ipi? ſiſti-
ſiſtitate: z alius cognitiōis rebus. S3 modi curatiōis ma-
le cōpionis mālis ob hoc. q̄a itētio ſola eſt in ſup̄ſiui eua-
uctione: in alio non: vt recte p̄cedat. S3 eſt ſunt
cauſe que illas ḡſtāt ſup̄ſtates: z ſi a nā cōpionis cor-
pōis pueniunt aut nō. quia in aliq̄bus copois? humo-
res ſup̄ſiui ab eoz naturis: z in q̄iſdā ob etate. tpe an-
ni aere z nutritiōis: z regimē: z a purgatione eozū q̄
ex corpore purgari ſolebant: vt ſunt ſanguis belicus: z p̄-
dax: mēlurus z p̄mūdo cōdēt: ex cōp̄mēti negligētia
elionis: et vne op̄at in hoc ḡne multū: eo q̄ in maio-
ri parte nā egritudinis ſiſtiatur elionis. p̄er virtutē intel-
ligo virtutes op̄atūſ: ſicut virtus expulſiua: z virtus mu-
trix: z virtus motiua. Et aliq̄ motus elionis vne ac-
cipitur a mēbris inferioris: z maxime a paucipalibz: z ope-
rationes habetibz paucipales ſicut ab illo q̄i fōmia indi-
get: oēs ſtomachi debilitatem habet: etiam quādo in-
tendimus euaacuare aliud membrum ex mēbris copo-
ris aliqua ſunt recipientia demonſtrationem alocis ſiſti-
rum ſubſtictorum: ſuarum communicationum: z ania-
mentorum z ſuarum ſenſibilitatum: z ſome diſpoſitiō-
nis: z modi membrorum totius copois: eo quia poſ-
ſibile eſt vt corpus demonſtre ſuper euauctionē: ſa-
ſan q̄ non: z hoc quādo in corpore non incipit re-
pletio

N

Q

R

Q

LIBER

I Inanitione q̄ sua existit. Sed qñ cā male cōplione non
est malis: hoc manifestatio ibide nō reperit vt in effime
ra. et etiā qñ accidit mala corp̄o ab extrinsecō: ga tu fca
quasi curari vs. De sunt signationes q̄ sumunt a mala
cōplione totius corporis. ¶ Sed qñ in vno mēbro egritudo
singularis existit: signatio semitur vt dicitur etiā a
mēbro cōplexione. v. g. qñ cerebro euenit mala cōplexio
frida signū est q̄ hoc egritudo est leuius: p̄tēcia et leuius
facta est elongatio a sua cōplexione nāli: tūc vs curari
ei medicinis debile calore habēb⁹: qñ tūc alia mēbra
sunt infrida: dar nō ipsum cerebrū: hoc ē cōparatio in
uenis et fons quēdamodiū supra dormiunt: qñ idigēs ca
li factio: cerebriū calefac ipsum sine timore. et si vis
frigidare illud facias eius timore. Sed alia mēbra frigi
da sunt sicut nervi et filia: si infrigidant calefac ipsa sine
timore: qñ sunt calefacta nō refrigeres iterum nūi cū
timore: ad hoc vt nō tribuas ipsum de sua cōplexione. Et
sicut dormis de his eodē modo facias de fca et humi
dis: qñ cōpōnib⁹ nō accidit nocumētū: nisi ex parte ele
mētū dominantis sup ipsa. ¶ Et qñ scueris q̄ inuamentū
mēbro magnū est in corpore: erat. Imēbū ex p̄ncipalib⁹
q̄ magna hūi opationē arguas augere vult ip̄s sup
oia: hoc nō dico nisi p̄ cōcationē mēbroz p̄ncipalū
quā hūi cū coadeq̄ est fons caloris et minera vitæ: id
nō op̄s multiplicari suetate in talib⁹ mēbris: p̄prie
q̄ntatē frigidā. Et pp hoc est timēd⁹ qñ accidit epati cō
plexio eāda refrigerare ipm cū reb⁹ q̄ sunt in vltima fri
guitate: q̄uis manifestet necessitas refrigeratiōis vlti
et hoc dico pp p̄ncipalitātē hui⁹ mēbi. S3 verū dicim⁹
ex colligatiū illoz mēbroz recipi demerito ip̄s: v. g.
nō debemus refrigerare eos romach⁹: multā refrigerā
tione: qñ est colligatiū cū cerebro frigido: q̄uis sit cal
de cōplexione. Et nō debemus iterū refrigerare multū
epari: qñ colligatiū cū corde. Et humma hūis est q̄ qñ
vltim⁹ facit cōtractionē mēbroz p̄ncipalū in calo
re adhibeo curā d coadeo q̄ ip̄s est colligatiū cū his
mēbris. Ep̄ncipalib⁹: id q̄ cor est omnib⁹ his in potētia:
q̄uis sit vniū in acutificatū declaratū est in libro sanitatis
et tpe quo erit ep̄ar multū cōplione calide intēdū in re
frigido cor ei medicinis facitib⁹: hoc ga pole est q̄
cor esset cā male cōplione epatis: tūc rediret ad mē
brā dūz et: pp hoc nō op̄s relinquare cor iter alia mē
bra. Et nō op̄s solū curare sup hoc in refrigerado et ca
li factio et excedo et humectado: et hūis op̄s
egritudo fortib⁹. In opationib⁹ cōis et tertia. S3 demō
stratio hūis loci subiecte: hic est manifestatiō: qñ erit
mala corp̄o sup corpus. In supficie corp̄is nō egēs me
dicinis fortis q̄ntas: sed qñ est in corpore op̄s te vt me
dicinis fortib⁹: q̄ debilitat virtus ipsarū pp trāsmi
tūe faciunt per alia membra. v. g. sicut est pulmō.
¶ De specibus euacuationis. De egritudo et phar
maciā. ¶

M HVCVSQVE diximus de demōstratione modō
curari per viā otaractatis. nūc vō loquimur de
demōstratione specierū cōmiser p̄prie duarū
specierū. Et egritudo et pharmaciā. Dico itaq̄
quādo natura egritudinis significat super necessitatē
florotomice: et vt p̄scaueatur etas: virtus: et
aerz regimine: p̄uendoz si omnia ista significant sup
necessitatē florotomice: tūc scire minus sine timore:
et attendas q̄ nō sit in corpore aliq̄ mēbi letum q̄ bene
get florotomia. v. g. sicut cōis romach⁹: frigid⁹ q̄ pa
ritur nauis: et etiā q̄ eger nō dū egrotauerit: p̄opter
q̄ perdidit virtutē. Etas autē q̄ est conueniens minu
tioni est inuentus et etas in qua minus p̄ter inuentum
est p̄ncipiū septimanæ. Et tpe vīg ad septuag. vltimū an

num. ¶ Item minuire debemus de quāitate sanguinis. i.
minus extrahere de sanguine: q̄uis sint hoies qui tole
rent florotomia vīg. ad lxx. annos. Sed nō debemus
minuire vīg. ad vna annos septimanas s3. S3 q̄uis
nā egritudis hoc regrat manifeste. Et op̄a florotomice
¶ Quē oar: ego minus vniū mēti filia trus annos et euasit
a morte. Et virtus qñ est multi debilis nō sufficit vt sola
minus. De quāitate sanguinis et op̄i vt probibeam⁹
florotomia oīoz: si viderimus q̄ paties q̄ potuerit
sine nauitōe: sicut accidit in egritudinib⁹ senū facias cū
timore tamē. Xps aut puenies florotomie est verra tpe
etatis probibet florotomia: tpe debilitat etus in illo
tpe: pp rōsione spiritū. Item si regrat nā egritudis
facias cū oīe: si in parua quāitate. Xps vō byemis pro
hibet florotomia pp coagulationē sanguinis: pp grol
ficiem quā bz alto tpe. Xps aut autum: est p̄prie quā
etatis sui tēperata ficiatē et caliditas nō est cōue
niens ad florotomia pp ficiatē ip̄s: et pp mbrationes
vērō: pp debilitat opationē pp tpe calū q̄ p̄o
cessit. Nec ita p̄uas florotomia oīo. Lqñ nā egritudis
regrat mūatū est ex quāitate. Et qñ intēdū flor
botomare aliq̄ mēbi cōp̄is: repleno solus fuerit in
illo mēbro: cū signat sup diminituē quātitatis sangui
nis: id necesse est vt trabamus fm quātitatē illius loci
in duabus vicibus aut tribus: ad hoc vt non reciperet
totum illud membrum si egredieretur totum simul.
¶ De pharmaciā. ¶ Cap. 4.º

BIBERE VERO medicinas laxatas: et
hoc signat sup quantitatē cionis: et infans non
debet clari aliq̄o modoz: et decipimus etatē
nōq̄ vs clari tpe etatis nisi tunc ad hoc necesse
fuit magna pp ficiatē magnā tēpōis et caliditātē ip̄
suis: qñ acquirit egritudinē cōplexione simile cōplexio
ni eius: neq̄ sumēda est medicina tpe byemis: eo q̄ hu
mores sunt vniū tpe. Et medici laudant p̄tēcia
ciā vērē et autū: eo q̄ humores nō egrediant: vltimū tē
pōis autū a nā nūi in qualitate solū. ¶ Doies vō quos
nō cogit ad sumēdā medicinā nisi cōseruatio sanitatis
sumere: debet postq̄ puerit: eo q̄ plūm frangit fici
tātē: illi tēpōis. Item si cōmōto cōplione sup cūo
nem medicinē: est tpe in quo est humor in cōparatione
cōplionis: tūc nō vs clari nisi cū timore: sed ei erit dūz
minus ex quāitate. Lqñ aliq̄ humor supabundauit.
Et cōmōto: quidē eperat in hoc: quidē modū in aliq̄.
Quādo autē erit intentio clandi aliq̄ mēbroz corp̄is
signat sup cūonē ip̄s: sicut diximus locus subiecti et col
ligantia mēbi. v. g. qñ voluerimus clare cerebrū p viā
florotomie minus cephalicā: pp maiore colligā
tiāz cerebri cū cephalica q̄ cum ballicatē etiā q̄ colligā
tia adunat in cionē: et intēdū trahere ad cō
traria. v. g. cū minus abūdat mētrua apponimus ven
tolas ad māmillas: cū erit decursus sanguis ex parte
sinistra nāi apponemus vītoas sup sp̄m: et qñ erit ex
pte dextera apponemus epati. ¶ De loco vō appositio
nis si est mēbi qñ intēdū clare in alto corp̄is fiat
clatio in infimo corp̄is: hoc est melius eo q̄ coadunat.
hic cūo et attractio: id laudat vomitus in egritudinib⁹
eritibus in inferiorib⁹ corp̄is: pharmaciā in superio
ribus. sola vō mēbi et creatio ipsius demōstrant iterum
sup clationē ipsius. vbi gra. nos finis de curatiōe flo
machi q̄ ponimus euacare ipsum p vomitū cōlatione
nem ventris: finis etiā de curatiōe epatis q̄ curā
uamus ex gibbositatē p p̄uocationē vinit: ex con
cauitate per egōnē. Et p̄opterea figura mēbi est p̄fide
randa in transitu medicinē: eo q̄ non est cōmētis apo
stemata ip̄s: per ipsa euacuare per transitum mēbi

Inter effluera & putrida esse dy.boc est in flōbotomia & corpō mollificamēte. & hoc facias sū excessus a signis pldcranum. & s3 q; ab experētia & bonitate estimatime poteris pferutari:ga ppter solā doctrinā certficari nō posses q; in vnoquoq; mduino faciendū sit in quātitate & qūitate in hac arte. & necessaria est in hac arte pter vniuersalitē rerū cognitionē experētia: ppter quā par- ticularia picipia habeanf: in eo qđ in vnoquoq; indini duo fieri debet. Et scias q; ista picipia scribi nō possunt oīa:ga sunt infinita. & illa pars scēne medicinalis nobis vniat pfectionē hīc in hac arte: eo q; magis est appo- priata experētie q; rōnē: & ppter hoc vixit Dipare lon- ga & vita beata. Et egomet non studui in hac scia vt vi- deat mibi vt sim sufficiens: sicut vt multis medicis nri tē- poue: qui multū elongati sunt ab eop intentione: exes- ptes filipe Zuexor & marime Zboali & filio eius Zibena vīa: cui de pfermet vīā. nā isti veri magnifunt in scia me- dicinali. Reuertamur ad boni nostrū & dicant q; maior pars istius ita simplicitate puenit & sinceritate. & marie in cōplonib; calidis & cōplonē ficas hīcibus. Et hoc eis nō puenit: nisi ga cibipmunt in eop sicchie ad sumo- sitatē: & gō supuenit eis fluxus vētris & plurib; eop gō: hoc accidit: accidit ppter corrupcionē ciboy & ipsorum modicationē. Et alia accidit illis vētris cōpūatio. qđ pūmū exiit. & cōspūatio hoc accidit ppter caliditatē et siccitatem. & virtutis expulsiue debilitatē: sic dicendū est de medicatione vniūcūsq; istorum per se.

L De cura febrys effluere quando est cum fluxu vē- tris. Cap. 7.
Et vīc o q; illi cui accidit fluxus ventris in ip- sus curatiōne pideratio est babēda. Ita q; si flu- xus: eductus est & fluxus cessauit: fac ipsum ingre- di balneū: ipsum ciba ei pferant. Stomachus: ipsum stomachi cū vnguētis cōfortantibus vng. Sed cū fluxus est in statu melius est vt in balneo ipsos ire non per- mittas. hoc. S. dicit sed noui medici medicant fortē flu- xum cū balneocū dicit q; attritiōne facit ad oppo- sitā partē: & quā ita, sit nō est pposita medicina: sed est p accūs. & iō q; est p similitudinis vīā. Et tu scis q; sciam dy expelli per simi dūy: vī hoc qđ possumus est dimitte- dos. Sed patēs est cibādne abiq; possitē ipius in bal- neocūo debes obseruare vt rectifices ipō: stomachum etiarione cessante cū lana infusa in oleo abīnthij & oleo ro. & si mallicē cōtriti acceperis & cum oleo ro. mīcūe- ris: pūctē lane infuderis: multo fortius operabit. Et vt scias q; in mēbris picipib; nō est supponēda me- dicina actuali frida: gnis potentiali frida exiit. Et si fuerit multa infāmatio in ore stomachi mīcēas cū ista oleis: sicut extremos vīni & sicut cydonoy: & aliqui ap- ponit cerā & faciunt inde ceroti. Et aliqui ex hac medi- cina mirantē: dnt. cum eger os sicchi bēat mala cōple- xōe calida viciatū. cur. S. ponit mallicē cum oleo ro. & nos videm q; signatio bec recepta a mala cōplonē sola est alia a signatiōe recepta a cōplonē mēbri. Ob hoc q; intēno medicatiōis istius mēbri est vt fortificet cū me- dicinis bīnib; aliqd simplicitatis cū amaritudie & aroma- ticitate. Et pp hoc pmi expremētatores nō curabāt o- bilitatē sicchi mēbri cū bis supōdis. Et postē cū vt mīris ho- minib; nocchēre: q; malā cōplonē nō piderabāt: dicit. S. vni accidit q; malā cōplonē bēbat in siccho ex- tādā & sicā. Vniū ergo cōsiderādū est si mala cōplō est tāta vt ipāz nūmū timeamus: indebimus solus in oīa sicchi pferatā. Et si nō admittēbimus ex his frigidas medicinas obstruato vt sint illis sicca in simplicitate: et tales medicie sunt multe. S3 si fluxus nō cessauerit nō dēstas ipsum cibare cū rebus simplicitatēz bīnib; & fm

quantitatē fluxus ipsum rege. Nam si panens sit fluxus sufficit panis bīocetus cū pcedaro vel succo ro. pferat aut cydonioy succo. Et si multus sit fortitudo vtere vel pane bīoceto oidei cū succo cydonioy: vniū pomoy granatoy cū bonis cibis. fm. S. Sed si cessauerit fluxus mīca panis cōueniēs est. Et si ingruerit calūs appe- titus sumat cfarum cydonioy cū aliquatūlo mallice cū succo extremoy vniū. Et Sal. vniur hoc cfarū cydo- nioy qđ cōpōlit in hīe regumnia sanitatis. Sed medi- cina in qua intrat piper aut res calide tunc est vīdāz & marie in climatē nro tēpore calido & calida cōplonē. Et qđ istis accidit vētris cōspūatio: tunc piderandū est in quo loco sit cibi retentio. vtrū in siccho aut in intēb- nali est in siccho. S. pcepit dari pfectionē trū piperis sed nō de feni in qua intrat medicinē: sed de vībi quā pōnit in libro de ingenio sanitatis. Et bec medicina nō est cōueniēs nisi illi in quo cibus permittatur in siccho ad acetositatē: ga stomachus calidus & nauicā ex calidi- tate habebundus hoc nō erit vībiū medicina. Et est oīa Sal. qđ iāz declarati est in egritudinum libro q; virtus membrorū eque debilitat per cōplexionē calidā malay sicut per frigidā: ga aliqđ membrorū nōy sua acciden- tia nā per membrorū calidē. Et si debilitat per cōple- xionē frigidā est hoc subfistale: eo q; est ei nec sufficit. Et ppter cōplexionēz calidā erit per accidens sicut sol fortis qui extinguit ignem. & calor fortis fornacis extin- guit candēā. Similiter potest dici fm. S. de debilitate stomachi q; sit ppter causas calidas & nauicas calidas. ergo. S. nō rōpēit nisi ad frigiditatē q; stomacho acci- dit per accidens in hac arte: & hoc curare intendebat. ¶ Sed puidendū est super cōplexionē malay: sic me- dicine mīcūri debent. Sed credis q; clima fluxu iploz in hoc assentiant. ¶ Et mibi vt q; clarum cydonioy mī- stum cum ligno aloecis: mallice: gar. multus valet si sit ta- liter cōpōitū vt frigiditas cydonioy vincat iploz caliditatem. Et non est tradendum obliuioni de modis cō- pōitionis harum cōpōitionum: qđ si voluerimus fran- gere virtutes ipsarū medicinarū abiq; cydonis potes hoc facere cū extrematibus vīnū: vel cū alijs reb; frigidis & simplicib; medicis in hoc prouisū eē debet vt resiat ei qđ plus est timendū. ¶ Et melius est q; ci- loz qui ex hac puenit mīxtione sit in primo gradu. Et qđ fuerit necesse frigiditatem stomachi remouere dimminuat res frigidās: sicut nos dimminuimus in aliquibus quātitatē calidatū quando non oportet cōplexionē calidam p- curare. Et Sal. pcepit embocari ventrē istorum cū aqua calida: & intendit per hoc v. nre3 mollificatē: sed quia mollificatio nocet stomacho: oportet q; fiat cum timore: quā mollificatio sit dūc congrua egritudini nature membri cōtraria existit. Ob hoc est necesse has duas res mīcere aut semper rem cōuenientē ordinare. ¶ Sed cum cibus ex stomacho descendit: tunc embocatio valde vībi exiit: hoc obstruato ne cibus indige- rit ad membra trahatur embocatar: hic clistere me- lius est omnib; que fieri possunt: & si non est modicatio aut ventositas: tunc sufficit clistere factus ex melle oleoz & aliquatūlo salis: & si modicatio fuerit: tunc admittēant pinguedines anseris & galline. Et si ventositas affuerit ne cesset est vt in oleo coquantur parus ruber: & simina refol- uentia ventositatē: sicut semen apy & cinimi & similitum. Et ventositas cū nauica in hoc loco significat q; nālis ca- loz debilis est: & ppter hoc non est calefaciendū nec re- frigerandū: sed vt itaq; vīendum erit & aliquando bec febrys tribus diebus perdurat: sed non timeas et rege iplos post extus paroxysmē post euacuationē ventris ponendo iplos in balneo: ciba iplos cibus cōuenienti-

N

O

P

Q

I
nas: aut propter humorem grossiorem aut viscositate
et aliquando hoc omnia aggregantur. ergo tertia inten-
tio est: ut vana quodque istorum remoueat per ipsius
contrarium. Ergo vitiosum accidet ut contrarietur
hoc accidenti humiditatis: et maxime quando superius
nit accidens quod est stratum significati medietatis
fibus. Sed quando fuerit significatio recepta ab efflu-
tu fibus et canis ipsius: vni est stratum alterius: et
opis medici piderat super accidenti si fertilis sit.
Et si non cogatur medietas a se, vel accidentibus in ita-
re debet rationem causae per hanc viam remouebitur
fibus sicut est in febribus de frigida causa: ut est in melan-
cholie et hiepatitis. Et si fomes causa fuerit: tunc opo-
nat se febres alio ut canis non oblitiscat: et possibile est
ut cogant ambo piderare equaliter. Et nos volumus in p-
mis narrare febres quod non habet accidentia resistentia co-
rum medicationi: et postea narrabimus illas quod habet ac-
cidentia contraria: quod tractamus resistentem accidentis
est animi a medicatione egritudinis: etiam alius a medica-
tione accidentia. Quod est: eorum medicatio est per remo-
tionem carnis sicut in egritudinibus. Sed relictis accitibus
fit cum rebus que cito ea remouent: subito per semum
gymnastiam aliquid augmentant accidenti calis sicut opum
in fumis colozibus. Dicimus quod frigiditas et humiditas
in omnibus febribus ingressum habent per modum medi-
cine: et cito et hoc in rebus assumptis in corpore: et hoc fit g-
pumas ipsam virtutes solum: et aliquid fit ut acetum in frigiditas
demus: et aliquid ut ipsum calefaciamus: et aliquando egritu-
dinem accidet. Hoc vno climate ad aliquid sit in peripicu-
menco cum pham? ut vadat in ethiopia vel ad arabiam.
L
C Sed clauis in febribus per febrotomiam vel pbar-
macia sunt per virtutes frigiditas aut fertitas: aut per p-
prietates: et aliquid sunt per balnea aut fricationes. Sed
clauis per exercitium in febribus non sunt: et est con-
siderandi in quo sit vnaqueque illorum facienda: aut plus
vna: in quo tepore quod sit vna ex rebus valde necesse
fuerit hac arte: et propterea dicit Hippo. quod sit acetum
hoc est quod tepus medicine latitudinem paucam habet. Et
dicimus quod febrotomia fieri non debet nisi signa multilan-
guinis apparebunt: sed melius est ut fiat quod non est malis-
tiam quod statim sicut superius dictum est. Et tepus fa-
ciendi si quis fortitudo: erga fin plurimum fortitudo virtutis
plus est in principis egritudinis: propter hoc ordinamus
runt quod si febrotomia in principis egritudinis: et
multisunt egrorum qui febrotomiam patiantur: vnde ad vltra
scriptum videtur. Et ad remouendum illos erroris dicit Galen
debilitate virtutis aut fortitudinem non sequitur numerus
dicitur. Et quoniam febrotomia recipit a fortitudine
egritudinis: et a copulatione et ab etate: tepore anni: co-
fuetudine: dieta et condonibus aliis. Sed bonitas virtutis
et cis malitia sequitur malitiam complexionis: et eius boni-
tatem: propter hoc ponitur a medico in vno genere.
M
C Sed clauis que fit aperiendo opulantes fit i-
dendo humores subtiliando ipsos: digerendo ipsos: et
rectificando illud quod potest rectificatione accipere: et expel-
lendo illud quod non potest rectificari: et hoc fit in omnibus febri-
bus: et maxime in illis que non sunt in eadem: etiam in omnibus
bonis seu teporibus egritudinis: eo quod multa putrida non re-
ctificat: nisi his duabus rebus. Expellendo illud quod rectifi-
cari non potest: rectificando quod potest rectificari: quedam
dum fit ab hominibus: videntibus putrefactione obuiare.
Et necesse est regere non solum in potu: et in vna.
Sed quia maior pars barum medicinarum est calide: sicce
complexionis ut est semper aqua et feniculum: et posse
eius et tali operatione febres augmetur: et propter hoc
necesse est ut frangantur carnis virtutes pume eius rebus fr-

LIBER

gidis ex natura sui adiunantibus illam operationem: et
falia sunt femina melons: cucumeris: et borum similitudo
et sunt etiam ex medicinis harum operationum quod sunt repe-
rare vel potius caliditatis: quas domus febrotomibus:
sicut capulus ventris et enclima et iunius. Et in summa
intelligere debemus quod quando operari volumus medi-
cinis calidas quod frangere debemus earum virtutes: et in
his potius medicinis inueniuntur que resiliunt et sub-
ulando. Et scias quod elato per vna est ex medicinis ma-
gis manifestis in febribus. Et de medicine aliquando in-
dicant angustiam et iniquitatem et corruptionem stomachi
et epatis: propter in hinc febrii croniarum: et propter
hoc conuenit ut eis admiscantur ea que valent confortare
medicis principia sicut bulicando in aqua piderarum
aliquid multas: vel ut bibant aqua illas cum cucubaro
ro. et in his conuenit nobis magna exercere. In confortan-
do: subulando: et melando. Et si multa vna febres fuerit
humor frigidus et acutus ut sublimat ab his calidus et
sicce quod ita sicca non debet quoniam exbibere: et si vis
ei propinare debet hoc facere frangendo iocitate earum
et radice liquoris et succidaro vno. Sed quod succidarum
vno: et virtute relaxantia propter potius diu paffus
quod optime exibat in hoc calis: sunt necellaria. Et affilue
in remouendo necitate fugiamus quoniam. Et syrupi ace-
toico quod habet modicare medea neruosa. Et propter bagus
seu neru et stomachus et canis pulmonis: aqua cicoris
offert in maiori parte febrii. Et quoniam aqua oidei sit
frigida et humida: et multitudine vias a singulatis: et
abitergit et lauat vias ab eis: inflammationes est ex medi-
cine laudabilis valde in hoc calis. Et propter hoc quoniam
bui et aqua oidei laudata sunt in curis febrii. Sed aqua
oidei interdum non stomachi inducere nocumt: et pro-
pter hoc indiget rectificatione. Et ponendo in retulo omni
dio aque oidei characterem vni ex multas. Et pondus qua-
tuor granorum oidei: hoc omnia indigent consideratione
et ponendo se per uoluntatem et fortis fin plus et minus.
C De medicine enim laudate in relaxatione nature sunt quod
habent bas febres virtutes. Relaxare et qualiter febrii
obuiare: tales sunt tamarindi et benefiga: viole et tere-
nabin seu manna et nuculla barboe. Sed opus ut vire-
mus dare myrabolanos ante digestionem propter simplici-
tatem ipsorum: sed alio: et corrigola optima est in pulci-
pio febres: quoniam aliquid habet caliditatem. Et vnde aut
medicinarum in molitudine naturam est quod dicitur si quis
secretum bin in primo: sed benefiga: viole et tere-
rindis: postea alio: et post medulla cucumeris: et faraceni-
ci: sanguine: postea karubar. Et caliditas: et de my-
rabol: pumens est omnibus febribus vni: et argas a tota
ipse: putredinis febrii. Sed quod be medicine quod maiori
parte calide exaltur sicut sunt species in modica quantita-
te de ipsis ponere debemus: et frangere debemus earum
virtutes pumas. Sed medicinis quod habet exercere opera-
tiones ab eis calefactione ut debemus in hoc locum
est vnum pomegranate: sandali albi et rubri: et ra-
ba: et ipodiu. Sed in sandalis aliqua exibat opulans:
et cum rectificata fuerit medicina materia vtilis exibat.
C Sed medicine que sunt in frigiditate et humectate sunt
eius: vel vane vel male fin conuertere et multitudine
nem febrii in quantitate caliditatis et paucitate caridum.
C Et oidei barum medicinarum est talis: quod primo bada est
ad oidei: postea syrupus melle: et est syrupus fin quod
dam factus ex aqua rose et succidaro: sicut laudantur
aliqui noui. Sed propter necitate aque rose: ponenda est
tantum ad simpliciter plus et minus fin quod videtur con-
uenire: et magis fortis exibat est syrupus factus ex suc-
cis frigidis et humidis: sicut est succus cucurbitur: cu-

N

O

P

Q

LIBER

I De cibatione et fricatione et balneatione feblicitantium. **Cap. 10°.**
Dico quod cibari non debet feblicitantibus vias ad statum egritudinis. et hoc ut natura tempus habeat digerendi humores facientes egritudinem et ipse expellendi sed quia virtus non est sufficientis omnibus et oportet considerare egritudines quoniam si fuerit ex egritudinibus peracutis cuius status est propinquus et crasis debet esse in septimo et natura foris exilit tunc illud facere debes et si virtus debilis fuerit nullatenus facere debes. Sed si virtus medioris fuerit etas fuerit iuuentutis cibabis ipsum aqua coctis mica panis lora etiam cum aqua calida ad quantitatem 3.ij. vel 4. ponderis. et illud est subtilius regimine in nostro climate fin consuetudinem nostram. Sed regimini antiquum subtilius erat nihil dare per hebdomadam vnanter quando volebant ingroffare dabant aqua mellis solum. Sed hoc ferre non possunt illi qui sunt nostri climate propter copiositatem aeris et consuetudinem. Sed in climate illos corpus habent tunc exim resolutionem et cum hoc bibunt vinum non in multa quantitate et concedit carnes potinasque duo sunt plurimum nutrimenta. Et generaliter consideranda est placitudo quoniam qui conueniunt comedere ter in die non possunt prodesta sustinere et maxime habentes complexionem calidam et refulgentem. Et si cognoueris statum egritudinis esse longioris virtus infirma fuerit debilis cibatus est plus quam decimus in principio et si status appropinquabit minime erit totum hoc est intelligendum sicut ex parte virtutis fortitudo virtutis exiit in copione forti. Sed qui sunt copiones calidas et sicca pauci ex his famem possunt sustinere maxime in egritudinibus sibi consimilibus et in repositio calidiores quod qui talis pati famem exierunt febres eorum ad incensas declinare facimus quoniam debiles existant in radice vel ad ethicamque in complexionibus consimilibus multiplicam qualitates male sui naturae magis quam eis facimus sustinere famem multiplicam et aduersum humores. Et hoc cibandi eos est in declinatione paroxysmi paucis et ante principium febri si natura habeat spacium digerendi humorum in repositio paroxysmi hoc melius exiit. Et co fortare virtute ne ei accedat accedat periculosius enim ne cessauerit cibum parare et in fine et resolutione. Sed si numerum aliquid ex his cibabimus eos in principio paroxysmi quoniam inde eos a principio taliter liberabimus quoniam admodum recitat Galenus de pueris qui percepto medicamento sustineat famem tribus diebus. Et aliquid conueniunt cibare ipsos in medio paroxysmi. In febribus autem continuis cibandi eligere debemus in qua maioris exiunt quietis considerando tamen consuetudinem. Et ex hoc debet meliores sunt frigida. Mane et sero. Et si eas quod balneum in declinatione febrium collaudat quoniam singultus eueniat subtilis. In principis igitur minime quia rigores habet propter carere dissolutum humores et multiplicat oppilationes et spargit singultus per corpus totum non est tunc quoniam inde potestatem apostema in aliquo principum membrorum quoniam humores euacuetur multiplicat tamen caliditate et siccitate febribusque fuerit ex aqua calida factissime ex aere calido. Et necesse est ut coqua talium non tangant aqua frigida quoniam humores efficit crudos et propter hoc balneum fieri non debet nisi post facta declinationem in febribus que non sunt acute. Quia quoque aromatica et leuia que modica quam sustinere possunt flegmatica et melandolice eribere possunt in declinatione vino oino eligere debemus. Et Galenus quoque curabat febres quod erat ex humoribus mucilaginosi non est tunc

quin humores spargant ex fricatione per totum corpus. Et ipse metipsum in libro de conseruatione sanitate quod ille qui habet laxitudinem et corpus eius fuerit plectocum vel plenum humoribus mucilaginosi ut minime moueat vel exercitaturque balneum interueniat faciat fricationem et in illa quoque fricatio non euacuat ex humoribus nisi qui sunt substantiae inter masculos qui autem sunt in venis nullatenus curari possunt nisi cum medicinis laxativis. Et tunc vides quod si sanus faceret fricationem perceptam ab ipso in laxitudine sua magna de necessitate curas aparetur quod fricatio hoc in ultimo grauitatis exiit et illis maxime qui hanc partem egritudinis cum laxitudine semper videant esse. Et igitur sufficiens scriptum sit cur nobis ut generaliter febres putridas nunc autem nobis ad curam vniuersalem particulariter. De cura febrium doleanturum primo de cura tertiane. **Cap. 11°.**
Hec febrius si fuerit pura tertiana erit secura ab ipso pensulo. Et sumus certissime quod natura habebit dominum super hunc humorum et propter hoc non debemus eum mouere cum medicinis attractis sicut est scamonea quod rectificatio eam quantum plus possumus semper nobis principalibus indicere non cumenit propter hoc virtute debilitat augere tunc caliditate febrius et siccitate suam et si aliud non induceret nocuum nisi conamen surgendi et decubendi medicum non inueniretur quod copioso inde fugaciter et debilitatur. Sed apparetur igitur opinio non est mali dare aliquam medicinam attractiuam in hoc modo. Quia primo dare debes ea que primo bene lenire materiam et humectare sicut syrump violae ramarindae et ad reprimendum nocuum si non uadit adde aliqd ex mallice reubarbarum hoc loco optimi existunt repumendo nocuum prodestatius laxat. Et quantitas qua dare debes ex reubarbaro est ad onabus. 3. vias ad tres miscendo ei syrump uilep et squin cibum. 3. 3. canis. 5. partibus aque frigide infra octidum. 3. 4. vias ad portabam cum aqua oxidei hoc faciemus est omni die nisi natura moueretur bis in die ad assilam sicut conuenit si natura moueret ex hac medicina ultra quantitate immue fin potenterem ex ea. Et sumus contenti in cum modica in ea reperitur oppilatio et fossit nihil. Et si facta digestione si sufficit dare myrabolanos citra nos bene quidem finaliter propterea infirmo ex scamonea chaz rateres. cum tantumque mallice et cum 3. 3. syrump de ne misfare. 2. 3. 3. syrump malice. Syrupus de hemulace quia frangit qualitates ipsius scamonee primas. Eius caliditate siccitate et cum hoc cofofat aromaticitate sua membra principalia. Et syrump pomogreco quod frangit eius siccitatem et remouet nocuum principalium meborum ab ipse malis quod phoriat et remouet nocuum principalium meborum et medicum ipsius vii fuerit ad occidendum malitiam scamonee. Et si tunc debilitate infirmi cibabis ipsum mica panis lora. et si testificauit Diu. quod nisi fuerit ex errore quod hoc fecerit non trahit. vii. die et si fortissima fuerit. Sed si hoc fecerit non fuerit ex pura cholera sed erit ex viciis vel passiva vel eruginosa non euadit hoc ab ipso periculo magnos maxime quando fuerit ex passiva vel eruginosa et mihi ut ipse quod aliquis ab eruginosa euadere possit. Et de febribus longis balneum paroxysmi et pessima accendit et propter hoc indiget purgatione cum medicina attractiua quia supacripimus prius ablata castitate et accipimus. Et non est mali ut mucas ipsi medicinis aliquid

N Contra Gal. 4° ad medium.
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
X
Y
Z

LIBER

I Aus frupo quinsidin facto ex vna paffa. Et op3 in pin
cipio te clare mām cū debet a polypodo extraxa vir
tute eius in ure galli veteris: et oleo amygd. qd vna eu
gelionis expectare: in hac febe potes facere ppter ip
sius modū periculum qd ferre potest. ¶ Et si vis pur
gare ante perfectam digeffionem potes facere facta
mēfione cū frupo biduo 3 duas septimanas vel tres.
Et mediane que habēt trahere hunc humorē: et purga
re sunt iā manifeste: et hūit gradus: que in primo gradu
reperantur sunt myrab. indi 2 emblicæ: postea polipo
dus: et tales sunt q dimittunt myrabolanos ppter eorū
dispartitatem: post polypodū ē epibomū. Et opatio ite
fortior: est opatio polypodū 2 maiorē corpon infert an
gustiat: hac de causa idiget occultatione illarū duarū
rerū. Remittendo ipius qualitates pmas: et tunc remit
tendo malitiam: et ppter hoc non est malum mifere illi
mediane medicinas que faciat ipsam velociter felina
re sic ponēdo cū pdicta medicia karacta duo scamone
vel tria cū tertia parte vnius auri de maioranā: et hoc
non facimus canē expellendi ipsam humorē: sed ppter
debilitatem 2 tarditatem ipsarū medicinarū ordinamus
pictā additiones vt recipiat inde principium expellen
di post epibomū est lapis lazuli. Sed ab elicbozo ni
gro canere debes toto posse completa antem digeffiōe
vnius febris a 3. Et tertia collaudat: et ante digeffiō
nē recepta possit ipsam ad causam conuertere. S3
si tepus fuerit frigidus: et etas senectutis existeret diatē
in frigidis reponibus. Et indige in hac febe circa sple
nem fludere. Complastrū ipsū cum rebz remouenti
bus ipius tumore 2 eius duriciē resoluenti bus quemad
modū in cholica sollem ēē debent: circa epaz: in fleg
matica in oñicis sicidū: mēbam istud in quo may
ne talis humor putrefcit 2 ardet sicut ignis in hac febe
melancholica est splens: in cholica est epaz: marie cō
tinuas ex cholera patietes: 2 in flegmatica circa stom
achū exister: quare in istis tribus gñibus febrium cōueniē
tū dicit mēba cofectare 2 humorem digovere 2 rectifi
care. Et si cognoueris in pdictis sanguines erubescere
in principio eos minuire debes. ¶ In flegmatica vero
mibi videt q cū timore magno stomā sit facēda. qd ea
multa quantitas humorū crudonū reperit. In febe aut
acta que dicitur musti abecca: 2 i latino synoca vocat:
facere debes q quando putredo pualuerit sic purgano
exstet melior stomā: si quantitas sanguinis plus ipū pu
tre dūne 2 repentit neque sit flōrare qd purgare. Et
sic iam sanitas est tractatus omnium febriū: putridarū
generaliter 2 specialiter. Et postq curas simplicium co
gnoueris perfecte ex ipis facere debes leuiter curas cō
polarum vtat benititatem 2 suarum silium.

NVNC AVTEM mibi remanet 3 ethica de
terminare. Dec febris cū sit de mala cōplezione
vna exstet. Infrigidare 2 humectare 2 p^o indigemus in
hac humectatione q infrigidatōe quare infrigidare de
bes 2 humectare cū oibus rebz quibus potes. Et p^o du
pliciter fieri potest: vno modo cum rebz intrinsecis
illis cū extrinsecis: sicut cum balneo vniuerso 2 em
plastris. Dec gdem febris tres gradus habere videtur
qui variantur sū plus 2 minus: quos quides primus le
uiter curari pōt: et tunc quides primū gradus 2 secundi
exdem exstet: nisi q diuersificatur sū plus 2 minus. Et
bus autē qui maxime cōuenit in hac egitudine est facere
melius ex eo est lac mulieris: post ipsum est lac asine. 2

post illud est lac capre: et est necessitas a quibus recipitur
lac nutre cibis optimis sū suam viam 2 facientibus di
gestione laudabiliter: ipsū in ieiunio parē ebemus in ea
qitate qua digeri possit: et cōuenit tibi iudicare vt bñ di
gerat: eo q lac in siccho de facili castrari cōsueuit: qre m
cipite debes a medico dādo ei primo 3. 3. sic addēdo
bonos decimas ad dimidiū rotulū. Aqua qdē exdei eis
magnas bz necessitates: et quia corpa eorū maiori digent
nutrimēto ceteris corpōibz: ideo q virtus eorū nutriti
ua debilis exstet: pueniens est studiū adhibere in pcedē
do eis cibaria digestibilia 2 boni diuina. Quare de carni
bus laudabiliorē ē eis exstet sunt pulle gallinarū q au
trite sunt ex frumēto. Et vitellū oui sū fr̄ eis est optimū
nutrimēti capones nutriti ex amygdalis 2 frumēto eis
collaudant optime. Et in compositis eorū calēs fortis
reperitur nō est malū eis ppinare aliqd ex oleibz aliq
bus frigidis: et ex eis magis laudabiliorē exstet sū la
ctuce: et formū puocāt: et ipsi indigent ipō plus ceteris
hōibz: q vitales eorū sunt de pcedēdo cibaria eorū
debemus diuidere in viciis pluribz sicut in sequenti co
ntur sum. ¶ S3 in balneado eos debent magnā ha
bere cōsiderationē: eo q illi nō videtur bñ neitate ca
lescedere: sed latē dūne et iudicā qd cū plices ex infrigi
datione accitā: acqita ex balneo cū humores: idē ena
cūent: et hoc non cōfert nisi in mala cōpōne malū. ¶ Et
postq ita est mibi videtur q ipsi non indigeat aliquo ex
aere balnei: q uia aqua calida habeat dūmetare: et eis
hoc mī facit resolutiones. ¶ Sed balneum aque frigidē
mibi videtur esse melius si possit ipsū conueniēter su
stinere. ¶ Et scias q balneus manifeste dicit q ipsi non
indigent balneo nisi causa pparationis suous cospex
vt aqua frigidā valeat sustinere cū qua balneus debent
in sine balnei. Et bñ dicit sū ipsum taliter debet ppa
rari. ¶ Infirmum ferre debemus cum lecto suo ibi: cū
fuerit in camera prima ipsius balnei extendere debent
plumarius paruum 2 cum superponere ibi debemus: 2
si illa prima camera tepida esse reperitur ibi cum a pun
tis expoliare debet ordinare debes q a quoz domi
nibus capiēdo a quatuor angulis plumariū ferat ad ca
mera fecidā: et ibi ipsū reponant mudus. Sed tēperan
tia camerarū balnei vna alter comparari debet. ¶ Quia
des pproprio esse debet fecide ad tertia que pūne ad
fecidā: cū fuerit in camera fecidā infigi debet oleo te
pidor: postea ponēdus est in camera tertia: et ibi ponē
dus est in balneo vel tina aut pilasq idē est. Et in vna
quaq camera tūm tādi morari q3 quantū ipse infirmus
possit incedere sūa uiter ab vno capite eaz ad aliud. Et
ex tūc ipse infirmus debet poni in balneo vel tina sū pi
la aque tepide plena: et illic morari debet tēperate po
stea balneādo est aqua fridā: illud est regimē qd a
peruit Salim sū casu de balneo. S3 Rasis sentire videt q
tales infirmi nō indigeat nisi balneatio aque tepide. S3
quia impossibile est vt tales quado expolant vt eis nō
cūentur horripilationes: et specialiter in exstet ab ad ca
lidiā: ideo nec est vt tina vel balneus eorum sit in came
ra temperata que non excedat in caliditate vel frigidit
tate: et aqua similiter tēperata esse debet: et sic videt ex
vt inde aliq iumentū recipere debent. ¶ S3 iuma
mentum appositionis fecis pica est eo q virtus illorum
attractiua debilis esse reperitur: propter hoc ponēdi
sunt primo in aquam calidam: eo q in illa principis at
tractionis esse reperit: et in eadē tū morari debet quoz
uifq membris eorum vndiq mifere vidatur. et pōi
per totum aperiantur: deinde pū est apponēda: et hoc
oia recitat Salubiloquū de cura maline cōpōnis ca
lida 2 sicce sicchi. ¶ Abumeron Zuengor aut velle vi
datur

Opinio
Zuer.

In de igo
nie. 16. ad
faci.

2

2

LIBER

I ueniri possit aliquid quod nutrire possit absq; digone illud melius ceteris dixeretur: et uilius propter comys de bilitate: quia interdum ipse crassus fuit: qd e pot aer autem in quo infirmus nutri debet frigidus et imptus debet esse generaliter ubi necessarius exultet et talibus exime eis que habet robustis obuiare: et emplastrando sup venter eor et alios res simplicas et aromaticas: si calor in talibus esse foris reperit: ppinabis et res simplicas et aromaticas. Et ibis syncope in ea apponenda ad quod membris principalium nullatenus de ppius ueritatem considerare debemus.

De syncope proueniente ca stomachi. Cap. 17.
VACCOPIS quide ex illo de pcedis si ex cholera que in ore illo abundauit fuerit in primis vomitum proicere debemus: ponendo pena eis in ore: si quibetere non poterit na: tunc mollicare debet. Et Sal. videt ut talibus in hoc casu oleus tepidi dare debemus: qm si vomiti non habuerit ab eo saltem natura mollicabitur mds. Sed qbe medicine que habet vomitum proicere: pcsi natura est et propietate stimulare virtute plus eo quod facit humores efficere syncope: et addit in eadem egritudine: propter hoc dico q longemeliis est confortare eos si non ad eos cum malice et spica nardi: et sic ex dionecum et folium vino: q taliter virtus eorum ex puluina confortatur et humores expellunt: si vomitus a se puenierit in hoc casu valde laudabilis erant in syncope quidem facta ab humoribus frigida debet de electuario diatrom pipereom: studendo extrahere humores quodamodum dicturus sum in cures cuiusq; membri.

De syncope accidentis causa doloris. Cap. 18.
CO q si pectus remouere dolorem remouendo causas ipsius non intendas curare cum rebus calidantibus stratis egritudine: hanc curam inuenies in cures male coplonia que accidit in vnoq; mebro: eo q dolor aliquando pcedit a mala complexionis calida vel frigida: materialis vel non materialis: accidit aliqui a mala complexionis: sicca absq; materia sicut accidit dolor in spacio sicco. Si qn dolor instantum forficatur qn non est tempus expectando: sic curare debemus etiam cum rous augmētantibus causam. Et postea de modo humum dolorum: et hoc cura non confert nisi per accis. Et ponendo sensum illius membri in quo mala coplonia reperitur causa humoris ibi erit curata: unde omniur mo res eius expulsiuus. Cuius virtus expulsiua absq; tamen resolutione optinuit aliqua. Quando autem sensus superfluitas resolutionis spiritum reperitur. Et quado facimus hanc spem curationis in doloribus a causa frigida ponentibus in finem: sequitur magni uoci. Si n casu fuerit calida: nunc non tantum sequitur nocumēti: neq; operari debes illam curam in causa frigida: nisi cum in finem in articulo motis et expectat causa doloris. Et ex buismodi modis que in hoc casu magnam habet expectatē est phibitū: est rationabile ppter opius resolutionis ipso. Et hoc cura generaliter in omnibus doloribus acutissimis operari: et in quibus magis necessaria exultet in doloribus oculorum auris et dentis et intestinis. Et Sal. excepti q minime exercere debes hanc curam nisi postq; pnotatus fueris firmo q in fine ex ea lesio mem habere debet: tamē conari debes in remittendo no cumentum q ex eo cognosca esse futurum in partibus nostris quando voluit opm operari non facit nisi mi gedo eis alias medicinis: sicut est in phibitio. Et melius phibitū est illud quod non est verus superfluitas in eo: virtus opm est illud quod non recens nimis: q in eo virtus

opm superflue abundare reperitur. Cura vero cum the riacā in doloribus remouendis est cura cause remotio nis quemadmodum faciunt illa que habent remouere malas complexionem facientem dolorem: propter b in illo casu opus thernare laudabilis exultet opere phylong. Et cum volueris remouere dolorem remouendo causam ipsius considerare prius debes quis humor est in causa: quoniam si ex humore calido fuerit sicut de Sal. de illo qui patitur a dolor venter extimabatur q causa illius est ex humoribus frigidis sicut p maiori parte accidere consuevit. Et quicunq; babantur ei calida p os aut dysenteria ponenduntur: dolor in eo semper augmētatur: sic cognitus fuit q dolor erat ex humore calido cholericō umbito in pelliculis intestinum: et tunc cibatus fuit cibis non facili coersionis: bis eadem ppinata fuit medicina facta eis oleo: et sic fuit liberatus ab ipso. Sed si fuerit dolor ex humoribus frigidis tunc curabis eu citando humores dictum sicut Sal. in seipso cui dysenteria extraxit humorem vitreum: et inde liberatus fuit. Et qnq; et fit dolor causa ventositatis fumole q robustus ex co posse ipso humoris: et tale dolor non est curatus si medicina virtute caliditatis eo q quare resoluat ipsam faciunt cū iterum ex ipso humore alia fumolitate: qre cura istius doloris est qd cū medicis modice caliditatis que ei libabatur virtute digerendi et thernata et in hoc casu magni exultet inueniri. Tunc utiq; ut elongans ut ab intentione materico q cura remotionis eā memoratus ero q tractabo de cures remotionis accitū: nunc redire intēdo ad illud q pcurui si de mea pscripta mitione supus. Dico q in doloribus aliqui huiusmodi remouendi sunt cum pinguine anferis et galline et anatis: aliqui sunt eis embrocatione aq calide olei: ponendo eos in balneo et cū his sitibus. In doloribus vero factis ex vaporibus calidis soli apponimus victorias eis ignem et hoc idem est facit donec medicinis ipso viliatū habeat causas remouēdo q maioris p illos dolores ex vtriusque remouere redire cōuenit: nisi medicinis ipso fuerit studiosis ad remotionem ipsius causis: vix ē potest qui error cadat in regimēne ipso: firmus: de videris recidimare: sic rōn ablr ēē qn vapores istius humoris semper facit paroxysmum donec ex toto sit resolutus: vel ex toto euacuatus.

De syncope proueniente ex superflua uione. Cap. 19.
CUIUS q cura istius syncope fit pluribus modis. Si prius est vel fit trabendo materias ad partē oppositam. Si cūdu sit cōfortando illud mebro vnde de fluit materia ne ipsa superflue spargere possit. Et tunc modus fit stringēdo. Vnde vnde fluit humoris ad locū. Quatuor modus fit impediendo virtutes expulsiuas quando superflue expellunt sicut fit in illa passione que cholera nominatur: in arabico dicitur almayda in qua vomitus et cecidus simul sunt: que curatur stringēdo eligando curam et bacchia: et ponendo eos in balneo: cum hoc etiam in eadem necessitate habemus ponendi stipica intus et extra. Sed quia balnei superflue habet soluerē et euacuare: ideo cum timore magno tales in balneo ponendi sunt: et tunc exhibendo eis stipicaz et etiam de istis ad huc locū erimus quando tractabimus de cura male complexionis materialis dum euacuatur de membro ad membrum.

De syncope superueniente ex superflua fluxu sanguinis narum vel aliorum membrorum. Cap. 20.
VRA sanguinis narum si fuerit ex nare: dextra ponende sunt ventose hypochondrio dextro super epatē si fuerit ex sinistra ponende sunt super pleuonē et similis: et ex mēstruis superflue fluxu ex pominis

LIBER

bandi toti corporis ipsam: et in ethica poterit puenire: et hoc erit quod illa mala complexio vna ad eos deducetur.

De egritudinibus stomachi et aliorum membrorum primis

capitulum cum materia. Cap. 12°.

ET POST QVAM sumus locuti de mala co-

plexione non materialis loquimur deinceps de ma-

la complexione materiali que potest alicui super-

uenire membro. Et dicimus quod intentio sunt duce res et

sunt ut eutetur superfluitas et rectificetur mala com-

plexio relicta a superfluitate: et significatio harum rerum

habetur ex operationibus et ex positione membri et ex po-

sitione maris ex colligantia eiusdem: et ex suo iunamento et ex sua

sensibilitate et ex demonstratione nature egritudinis et ex

causa et accitis. Et tu scis quia superfluitatem quedam

sunt que generantur in membris quedam sunt que ab alijs

funnt membris: quod est quia confectus est quod forte me-

bris superfluitates ad debile expellat: maxime

si ad hoc adiuvet locus et via que consistunt ad ipsos sic

est cerebrum cum stomacho: hoc in medicatione mem-

brorum est sicut efficiens causa. Et est perferendum in

rectificatione illius membri et i rectificatione huius complexio-

nis si est sufficiens: aut si necesse est totum euacuare et cor-

pus in hoc est necesse anticipare in fortificatione mem-

brum cum simplicis medicinis ut materia ad illud non tra-

batut si corpus non sit plenum ut attrahimus materiam

ad contrariam partem ad ignobilium membrum et post-

modum medicamen contrarium adhibemus. Et via me-

dicacionis membrorum accipimus a forma membri et a

loco: sicut stomachus ut plurimum per vomitum debet eu-

acuare: per pharmacia ut minus epas eius ambobus

cauacur: potest quibus etiam ponacatio augetur vi-

nesis intestina solum pharmacia et clysters. Sed si bu-

mus fuerit situs in substantia membri tunc est necessaria

fontis medicina ut trabatur. Et aliquid erit com-

positio in coquina in ipso est humor propius et est alter-

transmissus: sic est necesse duobus modis puidere. Unus

est in periculoso. Alius est in euacuando alterius sine

eius remotione curatio fieri non possit. Et si in effluvia do-

nece non trabatur qui in concavitate erit: sed si humoris

est in effluvia est in concavitate inducens tunc puidet: est

si res non exstat periculoso: sic in medicatione. Quod est

feruendum hoc est ut puidetur egritudinis que currit per

via causet postmodum occasione remouere. Et si egrit-

udo quod non curatur nisi per eionem alterius que non est ipsius

causa. Et quando in stomacho vms humoris situs in eis

substat: alter est in concavitate qui sparsus est a cerebro: bi-

cinus quod pmitus puidet: est cerebro: postea de humo-

re qui effusus est in stomacho: vltimo de de illo qui in sub-

stantia est solibus. Et ibi inueniuntur medicinie proprie in

euacuatione propius membris et proprie in fortificatione membris

ad hoc ut superfluitates recipere non possit. Et si in sub-

stantia stomachi situs fuerit humoris acutus: tunc biera aloes

vtiles est ad ipsum extrahendum et alia medicina eo quod

aloes nos non a stomacho trahit. Et alie medicinie que

ibi trahunt humoris: omnes trahunt a stomacho propter sua

fontidines etiam a stomacho trahunt. Sed quod humoris est in

concavitate sufficit in abtractione ipsius ab intestinis cum mel-

le et myrabolan citrim. Sed si ille humoris est flagmat

aut subtilis: aliquando sufficit vomitus cum ad oxi et mel-

le qui fuerit binus eius opmelle compositus: postea stude-

re debes in extrahendo ipsi cum medicinis propriis huius sic

est agaric: et collogitidat: cum gumis lapaninis si necesse

fuerit. Et si humoris melius est euacuandus post ipsius

inacione cum medicis sibi propriis. Et studiosus esse debes

in operationibus tertius et pphetibus medicinarum in

videtur: quod membris quod vltimus membris sibi proprie me-

dicine a tota spe reperitur. Sed incito hoc est necessa-

ria si humoris fuerit grossus: post ipsam finem convenien-

tiam purgatio vniuersaliter hic sunt considerate tertie

virtutes medicinarum: quod sunt proprie vltimus membris: et

idcirco ut mihi quod narrato medicinarum vltimus membris

membris cum narrare egritudinis est via completa in hac

summa. Et ppea vna ex conditionibus quod in membris ppe-

ctiam arduum est ut sit dno artis ex se: ita ut cognoscat res

naturas perfecte cum impetent rerum diversitatem.

De infusione membrorum et apertibus in gualia. Cap. 13°.

DEINCEPS volumus narrare egritudines quod

funnt cum apate. Et dicimus quod prima intentio apatis

in eo quod est apia puidetur in duas partes: vna est eu-

acuatio materis faciens apatiam est remouio ma-

le complexionis. Et aliquid minus: cadit consideratio in ma-

tiaria quod in alijs aliquid consideratio in vtriusque equali cur-

rit. Etiam plus considerari debet in apate sanguineo sed

alteratio plus in heripilla est consideranda quod euacuatio.

Sed compositio illorum duorum humorum equaliter co-

sideratione prebet: ille due intentiones non considerant

nisi facto apostemate. Sed quod est in fieri tertia adiungit

intentione: hoc est ad remotionem cause. Et hoc sit relictis

dispositionis materie ad membris que pueniunt propter to-

tius compositi repletionem: aut propter alium membris re-

pulsionem: aut plurimum quod formis membris ad debile expel-

lit superfluitates suas: ad hoc adiuuat coacuio membris

rum et debilitatio viarum. Et aliquid causa illius attra-

ctionis est mala complexio calida illius eiusdem membris: et

aliquando ex illis causa dolo: fortissimus membris: magis

nisi cum est quod complexio calida trahit: nam calorem proprium

est attrahere. Sed dolo: hoc facit: aut propter malam

complexionem quod generat dolores: aut propter malam co-

plexionem que fit propter simplicitatem moris virtutis expul-

sive simplicitates expellunt: aut propter illas res ambas.

Sed mala complexio calida que causa ex illis attractio-

aliquando accidit propter extrinsecas causas: sicut propter

neofur: per collisionem: similia: et aliquid propter intrin-

secas accidit causas: sicut propter humoris modicationem et si-

milas aut ventositatem extrinsecas: aut propter superfina re-

pletionem que generat membris. Et de tres intentiones

curacionis apatis sunt quarum quedam sunt quod sic se habet quod

vna aliquando otariatur altere quod non: iam dicimus

cui magis intendere debemus. Et deinceps narranda

sunt illa quod egritudo de tres intentiones in medicatione

apostemate: incipimus a refectione cause efficiencie.

Et dicimus si causa attractionis ad membris propter refo-

lutionem ex illis: est facienda tunc euacuatio vniuersalis: sic

florotomia: si propter simplicitatem fuerit sanguinis: aut

pharmacia et vomitus. propter malitiam fuerit bilis: aut

cui vtriusque adest vtriusque. Et est necesse ut illa euacuatio

fiat sicut dictum est per attractionem materie ad partem

oppositam vias apatis propinquas sicut incedit natura.

quia apia epatis vltimus membris erit: per fluxum sangui-

nis nris. Et illa eadem via intelligenda est in euacuando bu-

moris: nam si materia fuerit in simplicitate: pharmaca-

re et clysteriare debemus: si in simplicitate educere de-

betur vomitus. Et si ea quod facit effusionem materie erit in

vno membris: illud euacuandum erit sicut est cum frica-

tionem. Et si materia que obbat illa habet inducere effu-

sionem per oculos et puenit a cerebro: solum: tunc venio-

fic in fontanella colli viles sunt: propterea quia hec eu-

acuatio duas aggregat intentiones committentes in hoc ca-

suique euacuatio membris apostemate materie materiam trahi-

ad oppositam

De membris

forma ex-

pellitur sup-

fluitates

ad membris

debilia: et

maxime si

comunitas

et via ad b-

nuant.

De membris

debilia: et

maxime si

comunitas

et via ad b-

nuant.

De membris

debilia: et

maxime si

comunitas

et via ad b-

nuant.

De membris

debilia: et

maxime si

comunitas

et via ad b-

nuant.

De membris

debilia: et

maxime si

comunitas

et via ad b-

nuant.

De membris

debilia: et

maxime si

comunitas

et via ad b-

nuant.

A ad oppositā partē. Et ratio vō q̄ sit ex mēbro agēto cor-
pore exīte pleno ut ex rebus ledentib⁹ multis, vñ si hoc
peccatum effugere voluerimus opz nos totū euacuare
corpore: polica redire habemus ad pūmū mēbrū euac-
uandū. Et q̄a vñquodq; mēbrū pzo maiori parte re-
perā debet ppias vias per quas euacuationē recipere
pōtū per easdē vñquodq; cū idiguerit debemus euac-
uare sicut cerebrū qđ pōt cūari p steruationē ⁊ gar-
garima. Et si feceris ista corpe exīte plectroico letione
inde debet firmus. Et alibi hui⁹ intēfuerit euacuadi ma-
terā autē dicit alia adūgē. Intēfio fm q̄ ante dicitū est
vñ est fortificare mēbrū cū stipitis ⁊ frigidis vñ fugflu-
entes non recipiunt hoc fiat corpe vñquo exīte. ⁊ si hoc
nō feceris nō erit tutū qmā nō redeat de mēbro igno-
bil ad nobilit hoc ē vñ ex reb⁹ ex qbus apata coram
in pñ. Et si causa istiusmodi mēbrū fuit ipso caliditas mē-
dendū est tunc vt remoueat mala corpō ipius remota
vō corpōne mala mēbrū debet pfortari: si res pta non
fuerit causa: quē admodū illa q̄ ppter molitū alcinus
aliis venenō sit tunc pūis euacuandū est illud vñ-
mū cū medicinis attractis aut vñōis: si humor affue-
rit euacuatur. Et alibi significatio sumpta ab aliis est ē-
cūnde intēfioni. Si autē hoc est apatis euacuare: qūq; nō est
petra. Exēplū petrae est. vsquādo remotus corpōnis
calide sit cū medicinis frigidis: euacuatio nō sit nisi euacu-
dicitis resolutis. Exēplū nō petrae est vt quādo cau-
sa fuerit humor grossus in mēbro: tunc due intentiones
fient vñ: eo q̄ fient solū cū medicinis resolutis. Sed
medicatio dolens fm q̄ dēn est aut sit ppter remotio-
nē fūe causat: aut bando mēbro corpōne petraē dolo-
roset: hoc fuit cū medicinis q̄ ppe sunt in mitigādo do-
lorem sicut est pinguedo anatis ⁊ galline ⁊ oleum vitelli
enoy ⁊ similia. Et alibi remouet dolo per mēbra su-
pfectionē. Dicit est regula istarū trā itentōnū superius
narratarū. ¶ Et si sit fm ordinē tēpos apatis: q̄ si pluri-
mū medicatio apatis in pñis sit euone ⁊ repēfioe sup-
pōtēdo fridas ⁊ spūcas medicinas sup apā. ⁊ illud qđ
magis necessē ē vt causa officis remoueat ē in apatis
cū aduēp: sicut in apatis acutis q̄ ex cholā ⁊ sanguine
puent. Sed scđa intēfio est q̄ ipius apatis post istū
euacuio fieri bze pncipiū bz effe cū medicinis maturan-
tis. Et si euatio nō est sufficē cum rebus resolutis tūe
aperiat cū medicinis corrosiuis aut cū ferro. Et manifestū
est q̄ si euacuatio fiet cū medicinis dissolutis tūz
matēria est in curis: plus ad mēbrū apatum trahet: et q̄
posset cūari: appa necessē est vt possit cūon: ⁊ apponant
medicines repēfioe mīte cū paucis resolutis: eo q̄
stipite cōmittēt dolo. Et quādo fuerit in istatūc me-
dicarōz cū medicinis resolutis solū: intra ista duo
tēposā vtendus est medicinis ex bis duob⁹ pñis: et ille
medicines facit in libro simplici medicinis. ¶ Rēgnē
vō in apate calō male corpōnis in pñis est refrigeratio:
eo q̄ cū refrigeratione est etiā repēfio: ⁊ etiā q̄ pp mū-
gationē caloris curis materie deliratur. Apata vō fri-
gida curari nō debent cum rebus frigidis nisi transacto
tēpote augmēt. q̄ caliditas non resistit resolom: hoc est
intēfio medicatiois apati inquantū sunt apata. De in-
cepso loquimur de apatibus fm q̄ sunt alcin mēbro ap-
propriata ⁊ ab apatibus calidis pncipiū facimus que
in mēbris sunt intrinsec⁹ ⁊ extrinsec⁹ cum dico calā
intelligo etiā illa que ad sanie deducuntur. Et q̄ fuit in
pncipalibus mēbris febrib⁹ cū ipis eorum: siue apā fne-
rit sanguinū vel cholici vel flegmatici vñ melichū. Sz
flegmatica q̄ ad sanie nō pueniūt sunt sicut tumores qui
vñ nascūt. Et melica que ad sanem non pueniunt
vñ flegmatica ⁊ cancerosa ⁊ raro sunt in mēbris intrin-

secis ⁊ q̄ fuit inextrabilia sunt: eo q̄ idigēt fortib⁹ medici-
nis quae intrinsec⁹ mēbris tolerare nō pñt: eo q̄ bonum
cura nō sit nisi cū ferro: qm talia apata nō resoluūt nisi
post lōgitudinē tēpos: ⁊ tūc vñs istū iam deficta ē
reperit: ⁊ pp hoc de curationes nō fuit nisi cū fuerit in
mēbris extrinsec⁹. ¶ Et dicimus q̄ apata inquantū sunt
apata requirunt cum iūe medelis intentiones tres si-
pactas. Sed dmerificanē in his tribus suis specieb⁹
fm magis ⁊ minus. Tā apata cholica in pñis egēt refri-
geratione multa cū viol. ⁊ cū viriditate illa q̄ sup aquas
reperit: ⁊ cū vna caninat cūq; certa infusa ⁊ malaxa-
ta cū frigidis fucus ⁊ bumdē ⁊ bis similibus. Sed fan-
ganca cū refrigeratione stipitis egēt nisi adit dolo.
⁊ si dolo adit sunt mēdē māgāna. Sz flegmatica ⁊
melica modica idigēt refrigerādo ⁊ repēfioe: q̄ dobi
les motib⁹. ¶ Sz iūstiones cōtēte in apatis: q̄a nem
bzoz in qbus fūnt: sunt hic narrā dēco q̄ in his maxime
cadit pñis. Et maxime si fuerit in mēbro pncipali. Et
dicimus q̄ euatio q̄ per flobotomiā fit ppter apoloma
alica: mēbrū intrinsec⁹ bz recipi a colligata mēbrū a
loco suo: ⁊ eo quādo nō poterit fieri euacuatio in mē-
bro: ledet: tunc bz fieri per mēbrū cōicans ei ⁊ magis pzo
pinquior: sicut meatus de vno ad aliud rectior: rectio-
nī ppinquior sit in mēbris inferiorib⁹. Siōma basiliē va-
let in apatis capus pectus ⁊ pulmones cor piliē
valet siōma medane oibus valet mēbris. Et si mdiget
siōma ppter epatis apā in apertione basiliē dextre ca-
di pferatio. q̄a Sz ficit in libro de ige: sumita q̄ dext-
trā in apate epatis siōnet ⁊ sinistra in apate splenis. ⁊
in fermomb⁹ suis vñueralib⁹ cōstrari pñt. Et tu fies
ga in euatone apati due res intēdm. Una est euacu-
tio materiei mēbroz cum ipso cōmunicantū. Alia est vt
fiat decuatio humor ad partem oppositā sicut natura
fiat quādo excreat apā epatis per fluxū sanguinis ex
nare dextre: eo q̄ illa euatio cōpābedit oppositionē et
cōcationē. Sed in flobotomia basiliē in apate epatis
ex dextro latere nō est nisi vna intēfio: hoc est cōcationē
euacuatio. ppter ea q̄ est fm dūmensionē corpore que
fm latitudinē exalit: eo q̄ dūmensionē oppositē sunt ier-
vz. due latitudinales: ⁊ est fm dextri ⁊ sinistrie due lō-
gitudinales vt superius ⁊ inferius ⁊ due pfunditate vt
ante ⁊ retro. Et hoc idē faciendū est in apolēmatibus
splenis ⁊ pectos: qm quando apolēma fuerit in parte
dextre flobotomamus basiliē ex parte sinistra: ⁊ si fue-
rit in sinistra flobotomamus e contrario. Epar vō cum
sit in vna dūmensione vel extremitate dūmensionē latitu-
dinalis. ergo necessarius effert vt flobotomia fiat per
aliā partē. ⁊ hic basiliē lateris sinistra: in ea cōmēt
cōcatō ⁊ oppositio: qm nos intēdmus facere euacu-
tionē cōcationē ⁊ oppositioē cōmētēntic imatus
est p oppositū trahere nām q̄ q̄ vñm: iēdmus solū
ergo cū fuerit necessē totū euacuare corp⁹: pp hūne-
cessitatēntic est necessē habere ambas intēfiones. Sed
q̄ nobis sufficit solū mēbrum apati euacuarentic nō
bis vna sola sufficit intēfio. Ideo in maior partib⁹ in-
tentionē plus trahim⁹ ad apata q̄ euacuare: sicut in eo q̄
lingue in quāfina facta. nam si possumus mēbrū pro-
prium flobotomare cōueniēs effert eo q̄ nō sit timēdas
materie curis. Sed tēpos augmētū aggregat res am-
bas: q̄ nō curaremus nisi cōmunicationē ⁊ nō opposi-
tionē plus trahim⁹ ad apata q̄ euacuare: sicut in eo q̄
medicinis vñm dissolutis aperimus gate euacuatio-

E

F

G

H

I

K

L

M

N

O

P

Q

R

S

T

V

X

Y

Z

A

B

C

D

E

F

G

H

I

K

L

M

N

O

P

Q

R

S

T

V

X

Y

Z

A

B

C

D

E

F

G

H

I

K

L

M

N

O

P

Q

R

S

T

V

X

Y

Z

A

B

C

D

E

F

G

H

I

K

L

M

N

O

P

Q

R

S

T

V

X

Y

Z

A

B

C

D

E

F

G

H

I

K

L

M

N

O

P

Q

R

S

T

V

X

Y

Z

A

B

C

D

E

F

G

H

I

K

L

M

N

O

P

Q

R

S

T

V

X

Y

Z

A

B

C

D

E

F

G

H

I

K

L

M

N

O

P

Q

R

S

T

V

X

Y

Z

A

B

C

D

E

F

G

H

I

K

L

M

N

O

P

Q

R

S

T

V

X

Y

Z

A

B

C

D

E

F

G

H

I

K

L

M

N

O

P

Q

R

S

T

V

X

Y

Z

A

B

C

D

E

F

G

H

I

K

L

M

N

O

P

Q

R

S

T

V

X

Y

Z

A

B

C

D

E

F

G

H

I

K

L

A dine medicationis videri. ptopterea scias vni q pzo-
pau est mebus apatis subtilē cure habēnō? q ab ipso
pncipio penitus sanies refudat ex eis: ptopterea pue-
niēs est ab ipso pncipio in suis medicationib? adio-
re absteruayt mēdicatōe mētu: n in fane: ipa grof-
fices fuerit mēde sunt res mētu: tūta mēba sunt
sciat pectus: pulmo: par: itonaciō. ppterca nēccē
est vt ita absterua ab oī modē: nō sunt exēptare: ite
res sunt hūit ad exēptare: pulco fur furū cōita cū amy-
gdalis amare: q emine melonis: t clarum atriplicis eius
oxyaccara in apate epatis ppoū exūit: ita nōle gēim
loco atriplicis pōm pūit. In apatibus tō pectozis t pul-
monis res in quibus pōit acētū sunt fugiēde vt mēti
nocue. Et medicatō q eis pueniēs exūit sunt capilli
B venere t ligritur: s rrup? v iol? t ēt fēmina melonis sunt
optima in isto casu: s medicatio apatū q in suis sunt mē-
beis est alia iquātū sunt in talib? mēbus q iquātū apata
exūit: p hoc q ēt decimationis tpe coq medicatō ab
aliq simplicitate nō denudant: t in pū abiteriaus. Et qū
apata sunt in infernoib? itētimis fm nōtra intentionē
clitioria sunt meliora: quēdamodū in pūib? mētoib?
fuerint exhibite res per os pueniēs ēt vident: hē
significatio sunt ab infēnoe loca. Sed in apatib? gule
oīo vtiatur medicinis refolutis t pgiutimamē vt ad-
bēcat loca in suo trāitu: enā pōnēda sunt narcotica
t āgimēdo ea paulatim: vt dū in trāitu habēat gma-
nē: In apatib? exēptare in decimationē nēccē: sū
fuerit medicatōe maxie qūntū de nā decimates ad frī-
ditatē: quēdamodū sunt flegmatica: tales medicatōe fūit
sunt oleū de castoreo t sūlar: hoc nō regit nūi p p rēgi-
men mēbi: q cū p se bunnē t palliēt: gēla cōcūant
C mām buns apatū diuētōis politis in pte cōrcibi pōte
riouat talis cūatio est timēda: eo q fōitū in corpore
exūit supfluitas q per ventosā ad mēbū apatū pote-
rit puenire. ppter hoc talis curā nō est faciēda nūi cū fo-
curitate bab. bunt? pūmosis mularia: ad locū dīcur-
rere possunt inde. Sed bec medicatio in pncipalib? mē-
beis ē pculosa. ¶ Dūcūq docui bēuiter medicatōē
mēboz apatū inqūatū apata sunt in talib? mēbus ad-
iuncta cū medicatōe inqūatū sunt apata: p hoc q me-
dicatio apatū inqūatū in mēbois officialib? exūit: non
nūi istis modis cōplef: q medicatio q in carne simplici
exūit nō est necē: sūne vt agat: nūi inqūatū sunt apata.
Sed in multis istis apatib? piderationē in
causis officētib? pūit: sūnt apata facta in carne mol-
li causa rerū exēptare: caris corpus mādū extērit: suffi-
cit in cura ipsoz apothematū oleum calidum apōle-
D ¶ De cura apothematū frigidorum: t alozum apōle-
matum spēcūlūm. Lap. 1. 18.
E t DE INCEPS volumus loqui de apatib?
frigidis q sanies nō faciunt: de formica de ambu-
laria: de carbunculis q sunt in aere pellentia.
Et dicamus q apata mollia q sunt de flegmate nō mē-
tum grosso multoties ex epatis errore sūnt: sūnt illa que
sunt in extremis in bipotēcia. Et hoc medicatio pōcit
fm modū medicationis eius a quo generant: t sūnt: vt
vngat oleo rosato cū aceto t sale. Et sufficit spongia infusa
in aceto t aq salis: ga spōgia bz sūccare: t sūccatē frī-
ceret eo q spā nūm mātis: t acētū dēficatūm t incū-
sum exūit. Que vō sunt de grosso flegmate embocari
debet cū spōgia in aceto infusa: mixto cū alumine cinere:
t salis: bz spōgia ligri sup mēbū: quēdamodū sunt li-
gaturē mētozū fractū. ¶ Sed apata dura q ex bu-

more sūt grosso debēt emplari cū medicinis mollifican-
tibus: sūnt cū medulla cruris arctū: aut vniū cū modē-
co armoniacō: t ita t similia vniū sunt: quā medicatōe
māni refoluit: refoluit subtile: grossū pstrācit:
t querit b cōpositio in qua sunt refoluta: t pparatua
ad refoluitiōē: q oēs ptes apatis nō recipiūt refolui-
tōē: quā frī vniū modū: t aliquādo cū istis medicinis
nūcent medicatōe fēne refolutiōis: t melius oīum est
acētū cū cū istis medicinis mīctē: hoc fit raro: q mē-
ranē apata. ¶ Et sal. hic landat fumigatiōem lapidis
marcasite vel molaris sup sparso acetozē maxie in apa-
tib? q sūt p nernēs t dōdas ad mēba pncipalia. Ego
vō dico q sal. hāc medicatō nō landat nūi qū vī acētū
ēgit: pdat calozē in ipis mētoib? q cū in mēba acētū
t mēba recipiūt ab ea: quēdamodū recipiūt res q ma-
turant in medio aere: q equalē sūt maturatiōē. Sz au-
tes qrat a sal. vapor ille fit a calore ipso in lapidib?
illius qrat p p naturā lapidis cōdē pūrtat. Ergo quare
lapides nō terrunt t ponunt cū aceto calido sup apote-
ma indurātū. Et q cū fuerit in spūne acētū: p pōitū in
oībus suis medicinis sūp landabū exūit. ppterca ga
hoc mēbū ē rariū nō accidit cū duricies nūi grā grossi
nutrētū: ex quo nutrīt. Et acētū affimulat buic mēbo
in tota sui subā: eo q sūū nutrimentū cōplexiōni acētū affi-
milat: bec est mēba: t iō potiones q in purgatiōe spū-
ne oīū nō debēt ab aceto pūrtari: pūis cū ei cibus est
medicina. Et nō sufficit in apatib? duris q sūt in spūne
emplāstrare defozis solitē: indiget etiā p os recipere
q bīt refoluit: duriciē eius t ipius opulatiōē aper-
rescent cū radē capraris t fēcopēdriā cū alib? spē-
cieb? aromatis. ¶ Sed apatibus in epate duris acētū
ppinari nō bz: eo q paratū est duriciē magnā recipere:
sed cura eius est emu reubarbaro: spica nardū affara
t epatis ad curandū multus pūcilia sūnt: maxime si
fuerint multū inueteratē: vī in hydropisūm inducunt.
¶ Sed scrophule sūnt apata dura in carne molli gene-
rata: q extra eis sūt ex flegmate subtile: curari debēt cū
medicinis diffolutis t mollificatis: q sūt ex flegma-
te grosso cū medicinis purgatis: t cū apitinis t cū kē-
ro incidi: sed hoc fieri bz magna pmeditationē t timore.
¶ Et sūr verice t nodositates trib? curant modis aut
cū solutū: aut putrefacēt: aut solūe: t quibz nēccē
fūit oēs tres: t quibz vna: t quibz due. Sz q itē
in corpore oīum curant cū medicinis arematicis mixtis
cū apitinis t mollificatis: sūt oīo officile curatiōis.
¶ Sz omnes vō dēficatē ambulante: vna est cēro-
cit t iccidit iter? talia vesiculas bz quas q mīlo affimi-
lant: t ppterca mularis appellat. Sz ambulatua q sūt
ex hūore cholicō subtili bz curari cū medicis illi hūore
ciantib? sic scamonē cū ferro capone t supponēde sūt
sup? medicis q dēficatē sine medicatōe t refrigeratiōe
sic solatū t memito: t sūta. Sz mularis eo q hē ex ad-
mixtiōe fatis cū cholazē ppterca ei? mā debet ex clari
cū medicis illos hūores purgātib?. ¶ Caribū vō eo
q h mīacoz pte fit in aere pellenti: cū bilit sanguine t pa-
tricit: ppterca de necessitate idēt fūbz pūcilia
lea. ¶ Medicatiōē illarū fieri bz cū ambab? spēb? cōfōnia
vt robotomia t pharmacia. Et in hac fēbz non sufficit
cū medicis illos hūores purgātib?. ¶ Scamonē vō pur-
gans humores sūnt pillule chobche. Ralis in gbus sūnt
pūciliōes mīstis: scamonē pparatū: colligitiā ēt
pparatā cē bz eo q cōpa talis recipiūt putredinē in
oībus humosib? t ita in hac egredinē multus vīta
exūit. Et supponēde sūnt oēs res q sine medicatōe
exicēt t vt cērofolia resiliant: quēdamodū est emplūm

A absteresia ppter rubedine vulneris labior z ipi⁹ pfun
ditare. Et aliqui medicina corrosiva auget in vulnere for
dicie: in hoc errare ppter medicus: q⁹ si pp medicina bec
accidit rubedo z caliditas in labijs vulneris exultet in
vulnere profunditas. ¶ Et si hoc a loco puenit hoc est
manifestu. nā si vulnera fuerint in mēbro exposito con
tactu medicinarū: aut in superficie posita: q⁹ in trāitu
mutationē nō recipiat medicamentū: necesse est: sunt de
biles sicut in vlcrationib⁹ sufficit soli: z si in grossis inte
stinis vlcera fuerit: debet diuersari: si si subitib⁹ obar
mari. In mēbris vō p fundis medicine exiguū fortio
res: sicut in vlcrob⁹ pulmonis: z in mēbris musculosis q⁹
p funditate corpus sunt remotae: pp hāc loci pideratio
neg ibi sit in gutture vlcrationē in pōne medicine ip
sus flare pcepim⁹ exerce: z paulatim medicinā ops soluti
uā trāgūtire: z bātib⁹ passionē meri medicinā labitua
dāri pcepim⁹: z ei aduicem⁹ vlcrosam medicinā ipūz in
mentib⁹ moari facit: q⁹ vlcra vulnerū benera ē medicina
nō nā qdā exerce: curant: ē qdā ei localib⁹ medicamē
z qdā ei ambob⁹. Ad hoc oxidata sunt pp locū z figurā
pueniētia iūta: vt medicamē in ipsis debite ppciant: sic
syngia: pcellare: sūta. ¶ Ad vō a sensibilitate sumitur
mēbro manifestū est: nā mēbris vlcis: sensibile medicis
seculissimas subire: nō p. sūz: z mēbris mōti: nūmā
z vlcnerib⁹ q⁹ in superficie corpus sūti: pcutitib⁹ quoz
carnis gūatio exiit: nēci: in q⁹ vlcra: sūti aut fieri
ops nēci: his sunt medicis bīccatue finalit: galla: bu
laustia: sūta. z ē necesse: vt carū cūccatio: ogūtinatū
opationē excedat: z in q⁹ caro supflua gūat: necesse
sūt medicis corrosiuēz fortiores gūantib⁹ exiāt: sunt
vt colorat z viride es z sūta. Et ppea nō est ipote: vt in
aliquo corpib⁹ viride es: iā sit carnis gūatio. Et si cas q⁹
corrosio carnis supflue opatiō⁹ nū appropiata nō ē
sic ē carnis gūatio: ē res q⁹ appropiata ē opatiō⁹ ar
tis. Sufficit q⁹ benerit oem ē de vulnerib⁹ q⁹ in p⁹ in
carne sūt ei q⁹ mala cōplo nō ē affocata. ¶ Si si ma
la cōplo ē appropiata ē sit: ei vulneris: curari nō pōt
nisi vt remoueaf: sicut accidit q⁹ enenit apati. Et q⁹ medi
cationē male cōpōnis iā nouit: ei hoc ē hic ruterare
expedit. Et dicant⁹ q⁹ mala cōplo q⁹ in vulnerib⁹ sit ē pp
fanguinē q⁹ illic currit: in q⁹itate aut q⁹itate bīccē
ratus exiit: aut in ambob⁹: hoc aut a toto corpe pue
nit: aut a mēbro vulnerato: aut ab ambob⁹: z a toto
puenit corpe: aut a mēbro vulnerato: aut ambob⁹: per
fūritādū ē vtrū p quātātē aut q⁹itate pueniat. ppter
quātātē solum cōpetit sūma: z si sūti pp q⁹itate: tunc
necessaria ē pharmacia. si aut ab vtrūq⁹ puenit: z vtrūq⁹
faciēti est. Et si fuerit in singulari mēbro ex mēbris cor
poris: nūc ipm ops elare. Et si fuerit ipm mēbro vlcne
rati: sicut vlcis z illatit: toti corpe: etandis est. Et si a
toto puenit corpe: repouitū necessaria sunt oibus re
percutiōis modis sūti q⁹ dicim⁹. z deinde mēbris ostra
re debet: z trahere mām toto polle ad opposita. Et si
mala cōplo fuerit in mēbro vlcrationē: pūctūz erit
in sūti q⁹itand⁹ malie: q⁹ si vlcus fuerit: sicū ipm bu
mectare debes: ei ad calare si fuerit humidū ipm debes
exicare: ei sūtib⁹ exicari. Et si facere debes in bi
tūperantia caliditate z frigiditate. z si in vulnere caro
addita fuerit: z idurata valde: sciddā est ei ferroz po
stia apponē debes: ea q⁹ bāt gūare z cōsolidare. Et si ibi
fuerit apā nō est via sanatis mēbris: ubi abate remotot:
q⁹us medicis q⁹ curat apata dōie vulneribus exiāt. Et
one aggreant res in mēbro: velut mala compo: ppta
mēbris z corruptio sanguis illuc adueniētis in bis pde
rādū ē. Et scias q⁹ q⁹ vlcra nō sanant pp adbitas me
dicinas illud sit vna trā rerū: vna est pp medicinas que

cōploni mēbris pueniētis nō exiit: aut q⁹ mūtrāmū
nō est cōueniblis: aut q⁹ in mēbro cōplo lēa est p mām
eo q⁹ ibi vna spēs malis cōplexionis: aut plures sunt. g
scire debes q⁹ sanatio vulneris sicut pp corpus elonē:
z ei tēperāna cōplonē: ei plaga dēccationē: aliq⁹
vymur thērica z similib⁹. Sufficit q⁹ oculi est in cura
solons continuatū simplr malis z non materialis.

De solutione pmutatis venarū z arteriarū. Cap. 33.

¶ E. J. N. C. E. P. S. volumus loqui de cura solonis

pmutatis in vniis z arterijs. Et dicim⁹ q⁹ solo

pmutatis in vniis facit est pōlationis: q⁹ q

est in arterijs illa est difficilis ex corpore corpibus

puctoz: ppter q⁹ solo pmutatis illis: nos adducit

in alia res multū timendū: hoc est sanguis fluxus: necesse

est vt in hoc sermone faciamus. Sicut vō sanguis mul

tis sit modis: aliq⁹ sit pp venicōnē vel vlcrationē:

z hoc sit aut pp causāz trāicē: aut extrinsecā. si pp ex

trinsecā: aut mēbro: aut extrinsecā: aut pcutiōne: pp in

trinsecā: aut pp humores acutos: corolios: aut exten

suos: ita vt aperiat venas: aliq⁹ currit sanguis ex: cū

scis venarū: z aliq⁹ illat. Et icipim⁹ a sanguie decur

rete pp venarū lacerationē: eo q⁹ pcutiōne exiit. Et

dicim⁹ q⁹ q⁹ dācerat vena in corpore supflue sanguis

duob⁹ modis: ppter rētrigū vnomō vt subtrahat illū: mēbris

mā: q⁹ pp multā sit quātātē. alio mō vt nigro oppale

si fuerit gūa. nā pp hoc coagulabit in oñcio sanguis: et

habet aut pp ligamētū: aut pp cauteriū: eo q⁹ cauteriū

crustā pparat sup plagā: aut pp medicinas supflue cor

ringatū: sicut medicamē fca de vīco cocto z trina fa

rimar: sūti. Et sūta cōmēdat sūti sanguis arterie

albet: tūc: z albumē out: pilos leponit: bec medicā

na retinet sanguinē z generat carnē. Sicut cauteriū iūti

ciēs nō est: q⁹ crusta cadere p⁹ z sanguis: tēti fluct: pte

rea cauteriū minuit de suba mēbris: nobis nō ē necesse

minuere de subāta mēbris: ppter labozar: vt crecat:

z nō laudat cauteriū nisi q⁹ fluxus fuerit: ppyene cozo

hōnē: q⁹ tunc cauteriū suppositū est loco rē q⁹ remoue

causāz faciēte corolionez. Et aliq⁹ ponim⁹ frida reper

cutiua sup mēbris: q⁹ fluxus fuerit ex calitate. Sicut aliq⁹

pdcta oia debilia ē vtrū z sufficiētia: q⁹ tūc necellariū

exiit venā vel arteriā finalit: scidre: bābita nō bīc cau

tela: vt ppter lēas strāgēdo fortiter caput ipius vne q⁹

est vne cor: z polle incide. ¶ Si subtrahit sanguis ex

loco illo sit vt pparat mēbris z oia vt cūcū apertus

sup ad aptet. Sicut peba tūc mām trahere ad oppositā

partē vñ sanguis tūc fluebat: aut ad primoz locū sicut

de ore ad nāsi: z de vena ad matricem: attractio ad

putis: aut cūcū gūti. Et aliq⁹ sit attractio ad partē op

positā: pp ligatiōē mēbris: aut pp medicinas mēbris: q⁹

sanguinē pucantes. Sed sūma in sanguinis mēbris

fluxu est medicina p accis: ppter q⁹ bec medicatio in

suo genere sūti exiit: vñ tūcda est: z aliquid est natu

ralis quando fluxus pp multitudinem sanguinis fuerit.

¶ De fluxu sang. q⁹ a mēbris puenit in trāicē. Cap. 34.

¶ ED SANGVINIS fluxus q⁹ in pibus intrin

scis exiit nō bīz vñ vt retineat nū a medicinis si

pnctis: aut cūcū gūti. Et medicis supflue in hoc

sunt sicut balandie z succos ruber: galla z similia.

Et q⁹ sunt nimio supflue sunt sicut bolus armenus: regu

la putata z plātago z solatrū. Et sūta multū succū plāta

gis cōmēdat in passionibus vlcne: pp corolionez: bī

hent. Et ex fortio lacerationib⁹ venarū q⁹ in mēbris

E

F

G

H

A principio ponit affellas in extremitatibus medicinarū quibus membra ligantur cum farina ordei et albumine ouis: sic omittunt donec conalescant. Et mibi videtur quille qui per hunc modum curatur ille casualiter enatit et melius est dissolvere fasciam, et sic fiat omni sepius: et videre possum farcopdē: et illud quod dicim⁹ in anno supra eo: quod si nimis fuerit grossitas superponende sunt medicine multum delectatue, et fascia bene contrahatur. Et si nimis fuerit subtilis embocetur spongia et aqua ca. et fascia elargetur. Et si fuerit repletio medietur hōbet omia et pharmacia: et ipsius cibis subtile tur multum: quando transiit primam septimanam debet cibari cibis similibus illi subtilior quam volumus generare: ut cibis grossis et viscosis: si fractura cū vulnere carnis exilis: necesse est ut coctum vulneris remaneat apertum. Et si os in longitudine scissum paratur ligatura sola cum bono regimine sanat: et si fractura sit in offe cranei ut penetret vique ad telanuncum necesse est ut circa scissurā os remoueatur: ut mundificari possit a fine tela ne tela corripat: et si sic non heret sanari nō possit: sed hoc in loco nostro non inuenitur qd hoc facere fiat. Et sufficiat hoc in omnibus speciebus male complexionis et solutionis cōtinuitate et primo in membris consimilibus.

C De cura officinalium egritudinum. Cap. 37.
T DICAMVS qd egritudines morbis officinalibus appropiate quedā sunt qd sunt egritudines in numerum magis et minus: quedā sunt qd sunt egritudines in creationis figura oppilo et apertio: asperitas et lenitas: quedā sunt egritudines positionis. Sed egritudines numeri quedā sunt naturales sicut digitus sextus: et qd ara medicis boc nō considerat: et quedā sunt nō naturales sicut lapsus qui nascitur in veficis et humilis in corpore nascunt: et verrucis et aqua in oculum descendens: et vngula: et alio cū itosū est materia obtemperata in quantitate et ditate: et si ille egritudines sint in feri causa officinis remoueri debet cum euacuatione vniuersali: et postmodum membra superflua erit remouenda. Et si facta fuerint qd facti est erit remouendum. Et medicinas proprias vniuersales illarū rerū tu facis in multis particularibus libris. Si qd lapides expellunt et areā sunt medicis appropiate illi operationi si curbitimus. Ambrosi vero et alcarides occidunt cum medicinis amarissimis: et abstinibus et centoniam. Sed curbitimi fontibus indiget medicinis. verrucas verrucas vel ferro vel et penna ponendo verrucā in concavitate penne et circumgrando violenter extrahere: et que huius operationi vtilis exiunt sunt penne aquilarum et gallorum.

D De cura aquarii et tumerū in oculis gignatur. Cap. 38.
E AQVVS et tumerū que in oculis agrogantur: dicit Gal. de quibusdam medicis oculorum qui infirmi ponebāt super scammum et caput inferius quassabant donec videbant sanie ab oculo descendente: et hoc in aqua oculi fieri non potest eo qd nebule affilantur. ita qd quando ipsam defecere facimus reuertitur superius: propterea nō valet alternerius inferius cum instrumēto trahatur. Et colliria scissum sensibus valent et aqua que ad oculi descendunt. Et aliqui sunt qd curant eas aperiendo. Ungula autē qd est magna curatur cū ferro, et si parua fuerit curatur cū medicis. Sed mollas remoueamus cū medicis prouocantibus mentruant cum ab oculis faciebimus. Sed egritudines diminutionis numeris sunt sicut calinum propter alopiam. Et tu facis qd pilosus gignat ex superfluitatibus sic laudabilibus et inlaudabilibus. Ergo casus

eorum est propter defectus illarū superfluitatum: aut ex corruptione dictarū superfluitatū qd egresse sunt a sui natura in quatuor modis: p. hoc necesse est ut expellamus ipsas superfluitates et pharmacia. Bonum vero carnis dictum est quāter debeat restaurari. Sed egritudines in creatione ex quibus vna in figura exiit vltimum sunt naturales. Et ideo in curatione medicina ingressum non habet. Et si etiā temporis partem vltimā ad finē augmenti ad bonas conuerfionem reuertitur. Et etiā lenitas et asperitas egritudines forme exiunt. Et asperitas causa est humoris ebullientis acutus aut flegmaticus saluus: et sanatio illius superfluitatis sitis euacuat: et membris confortatio cū rebus simplicibus. Nec huiusmodi materia vitium paratur. Et postmodum cū medicinis lenitas asperitas remouetur. Sed lenitas ab humore fit leui et lubricat: uocet huius sanatio est illam humorem remouere: et in dictum est in alio hoc erit faciendus. Et sub hoc gignit opilationis egritudines continentur: et si in feri fuerit bu mox faciem euacuamus cum vlti medicinarum aperturam que illas aperiant opilationes. Et si facie fuerint: non adit repletio apertius medicis sufficientiam habent. Et apertio vltimā que clausa sunt medicatio erit per contrariū sicut sunt medicis simplicibus et confortatiue. Et aliquando curatur hoc passio cum medicis simplicibus et stupefactiuis: et hoc fit quando virtus operat expulsiua.

E De cura positionis et situs. Cap. 39.
T POSITI ON I S egritudo hernia manifestior exsternatur qd vixit et difficilis fit: qd in vtre fit sanatur ut eger super ceruicē ponatur: qd egressum fuerat reducat. Et fractura si p. cōsantatur sicut cū nucibus cypelli: et gima glandis et similibus: ut si tumor fuerit qd reductioni resistit remouere illum debemus cū reb⁹ remouentibus vltimā. Dicitur vō qd si itelms descendit curatio est ut quod egressum fuerit reducat: et exercitum imbeatur. Et hoc egritudo officialis est ad sanandū. Et egritudines positionis gibbositas exiit. Et huius curatio est humores grossos viscosos etare et exhibere medicas vaporabiles qd vtoritate dimittunt grossum. Et huius egritudinis est difficultas: hoc per reductionem mēbi ad propriū locū curat anteqd apertur. Et qd libet mēbi qd distocat et p. positione leuonē recipit excepta biachy et spaulē distocant: tñ huius scientie artifices cognoscunt eā. Et sufficiat tñ bi et illis qui tñi assimilatur qd docetur de gibbus egritudinis oculi. Quia huius libris nō cōpōsum per illos qui tñi in perfectione assimilantur: qd illi cōpōndēt qd dictū est ab eo qd est dictū p. fundamenta et principia qd debent. Tā tu facis qd oēs scientie principia sumit duobus modis aut a reb⁹ per se notis: aut ab alia scia. Et maxie tñi sufficit qd in hac scia multas res docet nas et principia. Et scias qd ille qd te elongabitur hunc libris vitabit. Sed debemus cōpleuisse sermonē mēbi in sanatione accidentū vntuq; mēbro superuenientū. Propterea qd si accidia fm aliquē modū egritudines dicuntur. Et melius in declaratione rerum vniuersaliū exiit ut ipso vniuersalia ad particularia reducantur. Sed ad presens mibi comoditas nō respondet: quia in alia re vel arte hac nobiliorē studere intēdo. Unicusq; volenti ad huiusmodi p. claritatem scientias peruenit bonum est ut libros Zbumeron Zuensoar studere legat. Nam illic medicis thesaurus patet manifeste. Et bene nos ab errore exuat et expi⁹ lumine nostris oculis illuminare dignetur.

Explicit Colliget Auerrois. Col. Auct.

CONTRADICTIONES

I MARCI ANTONII ZIMARRE
contradictiones solutiones in dictis Zuer-
rois Librozum Colliget.

STA contradictio est notan-
da in secundo Colliget, capite
primo. Dicit Zuerroes qd res q
generantur ex pluribus vna re
non complentur nisi quado mi-
scetur ille res ad mixtum, & fa-
ciunt vnum corpus, sicut effe-
quium, quod fit ex consilio
ne mellis & aceti & aque quous
quodlibet itabat per se in actu.

K Sed huc propositio non statim
in eodem capitulo. Vbi dicit, quod membrorum quedā
sunt composita ex elementis prima compositione: que-
dam vero secunda compositione mediante prima, & de-
clarando primum membrum, dicit quod membra consim-
ilia sunt binis speciei, patet autem quod membra consi-
milia que a grecis onomera appellatur non compo-
nuntur immediate ex quatuor elementis actu existenti-
bus in matrice, que postea miscentur ad eorum genera-
tionem nam generantur immediate ex sanguine matris
fatus qui fit generatus ex cibus & potibus, sicut ipemet
fatur in eodem loco. An plus generatio compositi ex
materia & forma est generatio corporis ex pluribus vna
re, quia materia est primo diuersa a forma, & tamen na-
tera & forma non sunt due res in actu ante generatio-
nem compositi corporis. nam vt dicit commentator in
scriptis prime philosophice commento 26. agens, nō fa-
cit in alio aliud, sed ex alio aliud, quia non facit in mate-
ria formas, sed facit ex materia formatum, & eadem for-
mam tenet Aristoteles ibi, & commentator diffinit in
12. metaphysice commento. 18. vbi recitat tres opiniones
de generatione rerum. ¶ Dicimus nos cum ¶ Deripa-
thibicis, & posterum cum Alexandro in paraphrasi de
anima cap. primo. in libello de missione, & cum ¶ Bem-
in paraphrasi super 2. de anima capite tertio, triplices
esse compositiones, prima est quando aliquid ex rebus
corporalibus componitur, vt domus ex lapideibus, & li-

L
M
gna: ex carne & ossibus generatur animal, secundus ge-
nus compositionis est per missionē, vt nullus ex aqua
& melis, & hoc secundus genus differt a potiore qd in po-
torum & partes distincta & distincta sunt, locum in hoc ge-
nus & partes in eodem loco esse videtur. Re vera autē
abolit sunt partes & figurat integritas. Tertius mo-
dus est, quo ex ere & figura constare statum dicimus, &
propositionem Zuerrois veritatem habere de genera-
tione rei ex pluribus vna re in actu sicut est generatio
multi quod de nouo dicitur generari ex pluribus in
actu immediate qd tunc oportet qd elementa veniant
in locum missionis, & alterentur, & corrumpantur vsq
ad inchoatates vt ipse tenuit in tertio celi commento. 67.
sed si nihil debet generari ex alio mixto non est ne-
cessarium: quia tunc generationis eius vnum est actu,
puta sanguis menstruus est subiecti generationis mem-
brorum consimilium, vnde membra consimilia ideo di-
cuntur fieri ex elementis prima compositione non quia
immediate ex elementis tanq ex materia proxima ge-
nerentur, quia hoc est contra sensum, sed hoc est resp-
ctui membrorum organicorum, vnde sensus Zuerrois ta-
lis est vt illa dicantur gigni ex elementis, generari pri-
ma compositione, que non generantur per tot media

per quot generantur organica, nam iste est ordo ex ele-
mentis generantur cibi & potus ex cibis & potibus ge-
neratur sanguis menstruus ex sanguine menstru mem-
bra consimilia ex consimilibus organica. patet autem
quod plura mediant inter generationem organicor-
um ex elementis qd in generatione consimilium, si ele-
menta igitur de nouo debent venire ad generationem
alicius mixti immediate oportet vt prius sint separata
in actu & ab agente moueantur ad locum missionis in
quo simul congregata alterantur & diuiduntur ad par-
tes minimas, vt dicit Zuerroes, & sic resultat complexio
& per consequens forma mixti. Sed non est vera semper
in gignēde cuiuslibet mixti ex alio mixto, in quo elemen-
ta erant refracta & vincta ex tunc non sunt in locis diuer-
sis vt patet. Inteligitur etiam Zuerrois propositio de
generatione ex plurib⁹ coposis ex materia & forma, &
hoc dicitur, quia fallit de generatione compositi ex ma-
teria & forma simplicium, que sunt ex materia simp-
licem & formas simplicem sunt forme compositę & ma-
terię compositę. In tali enim generatione agens non
congregat inter duo diuersa actus, sed extrahit illud qd
erat in potentia ad actum. Aut dicit qd propositio Zuer-
rois non habet locum de generatione, que existunt in
primo per geneficos, vbi dicitur, generatio est transmu-
tatio totius in totum nullo sensibili remanente, vt subie-
cto, sed habet locum de generatione multo modo de-
clarato, alibi enim dicit varias esse definitiones genera-
tionis ab Aristotele traditas, & mi bene intelligis si videbis
que scripserim in questione de missione.

¶ In 2. Colliget Cap. 8.

TENET qd nerui nascuntur in cerebro, & qd non
sunt iuxta in eo vt. 2. 8. 1. sed huius oppositum te-
net in tertio de partibus animalium cap. 2. vbi
Aristoteles tenet eos esse peneque in tractum. ¶ Re-
spicietur loquitur hic ex mente Galeni & adducit eius
apparētiā, sed non probat propter hoc opinionē eius.

¶ In 2. Colliget Cap. 9.

DICIT qd membra que ordinata sunt ad attra-
hendas superfluitates sanguinis non faciunt
hoc nisi quia sunt ibi conuenientes in cibo, & ex
quo sequitur qd diuisa scilicet cum sit ordinata
ad attrahendum choleram & splen melancholicam & re-
nes & vesica ad attrahendum aquositate sanguinis qd
talita membra nutriuntur ex illis superfluitatibus, sed
hoc contradicit magistro eius Aristotele in libris de parti-
bus & de generatione animalium volentis in habenti-
bus sanguinem, sanguinem esse vltimum nutrimentum,
ibi probat primo de generatione animalium choleram
non posse nutrire aliquod membrum, quia habet quali-
tates oppositas nutrimento, quia nutrimentum est dul-
ce & cholera est amara. Item contradicit ille vir ibi ip-
si in secundo Colliget cap. primo vbi tenet contra me-
dicos qd membra consimilia nō possunt generari ex cho-
lera & alga superfluitatibus quia in vniua non reperit
in actu nisi sanguis tantum, & non alij humores & medi-
cis nuncupant, sed eadem est materia generationis & nu-
tritionis, quod si dicatur qd sermo eius hic de membris
officialibus & non de simplicibus, contra quia officialia
augentur, & nutriuntur, quia simplicia augentur & nu-
triantur vt patet ex primo de generatione & corruptio-
ne in octo commentis. 33. ¶ Tūc efficit qd hoc dictum est
ex mente medicorum, sed ista solutio stare non potest, qd
sermo

A. sermo eius manifestat se ex propria intentione loqui. q. dicitur, et scias hoc, et ne tradas obliuioni. Simpliciter nuncietur eius effectus in illo libro sicut sermo. Zimacine, qui semper percipitur medicus inter peripateticos, et loquitur ut ipse dicit in secundo physice consultationis commentato. 2. 2. et ita incidit in similem errorem, quia tunc nec est purus medicus, nec purus philosophus. Ideo aliter dicendum puto sicut ipse dicit in simili de stomacho in eodem capitulo. dum dubitat utrum nutriatur ex cibo, et dicit quod illa nutritio potius videtur spectare qualitati quam quantitati, ac si dicit quod non est vera nutritio, sed quia operatio eius est obiectum proprium eius est cibum qui in cibulum conuertitur. Ideo cessat fames sumpto cibo sicut cessat sitis sumpto potu, et stomachus volupniatur in illo cibo. ita etiam potest dici de huiusmodi membris a natura destituta ad attrahendum huiusmodi superfluitates quod volupniatur in eis, sicut fuit in ceno et iusto fructu, et est per viam qualitate et non quantitate per veram nutritionem. Aut hoc est, ut et ipse dicit ibidem, quod ibi est comesta aliqua humiditas sanguinea, aut flegmatica: et sic ratione eius fit nutritio, et non merito dolere pure, aut melancholic pure. Nam etiam ex sententia Aristotelis multa sunt animalia que non nutriuntur sanguine, sed aliqua humiditate proportionali, et ita dicitur Aristotelis in habentibus sanguinem sanguis est yltimum nutrimentum est vera: vel aliquod sanguinis proportionale saltem in aliquibus membris, ut in stomacho, et in istis id allegari.

B. In secundo Colliget cap. 13. de inanimato instrumenti tactus.

C. Igitur Zuerroes carnem esse organum tactus et per hunc non currunt nisi ad reparationem copione carnis, quia sunt in ea copione sicut copione cerebra. et ideo in animalibus perfectis in carne ipsa sunt diffeminati multi nervi, et vbi nervi multi isti non perueniunt illa membra habent sensum durum et obtusum. Sed huius oppositum ipse tenet m. 2. de anima in commento. 129. etiam contra hanc opinionem videtur esse Arist. ibidem. et Zimacine vide consiliorum in propria differentia de hac materia secundum sententiam Zuerrois in illo loco videtur esse dicendum carnem esse organum et nervum esse ad temperatum complexum carnem. Ideo caro vbi sunt multi nervi diffeminati est magis sensitiva: sed tunc quando dicitur quod caro est medicum sic secundo de anima, hoc intelligendum est de carne pura cognita quia Aristoteles in secundo de anima dixit quod organum est intus, et greci exponit illud pro corde ibi, et Zuerroes per veritatem contradicit sibi commentator in hoc loco et ibi vides. Quidetur mihi quod ad eundam istam diffecciam, quod aliud est loqui de tactu ut comparatur membris simplicibus aliud ut comparatur membris organici. partes enim nostri corporis sunt duplices ex primo de his animalium cap. primo et de partibus similes et dissimiles. et iterum operationes anime queque sunt actiones et quedam passionum cum virtutibus anime quedam actus quedam passionum sunt ex secundo de animalibus et Aristoteles iudicium facit comparando actus passionum, quod virtutes actus simpliciter attribuntur membris organici, et virtutes passionum simpliciter attribuntur membris consimilibus, ut primo de his animalium cap. 4. et in cap. de carne et de his que via carnis virtutibus, et tunc cum tactus sit de virtutibus sensibus qui emittuntur inter passivas virtutes. Animo. 2. de animalibus. 1. 2. 3. de anima commento, et auctoritate Zimacini. Idem igitur principaliter istas virtutes attribuit.

membris consimilibus membris autem consimilia, ut Aristoteles dicit sunt caro, sanguis, vena, arteria, nervus, pituitas, phlegma, os, ynguis et id genus. Carnem autem animalium vel aliter per sensum tactus, oportet ex his membris alii principaliter tactum accipere cuius completio est magis temperata, quia operatio tactus temperatum requirit. Discurrunt autem per singula ex membris consimilibus que superius enumerata sunt nulla est magis aptum ut sit organum nisi caro, sanguis enim est propter carnem et est materia eius, et carnis completio est calida et humida in suo temperamento in quo consistit vita et sensus sicut, vena, arteria habent completiones frigidam et sciam. Ideo deus propter istam rationem carnem esse organum, isto modo Aristoteles loquitur in primo de his animalibus ubi agit doctrina via, et ita determinat in libro de partibus animalium, ubi agit propter quod et si nos deinde attribuiamus sensum istum membris organici, tunc sine dubio illud est primum organum tactus, in quo primo apparet inter organa ista operatio et virtute carnis ista operatio alius organici conuenientia, quia cor est primum quod vivit et sentit, et alius sensus est per cor alius communicatus, et ideo argumeto isto Aristoteles posuit cor m. 3. de partibus quando loquitur de organici esse principium omnium sensus, quando igitur in libro de anima loquitur de tactu, loquitur ut est in habitudine anime, que est actus compositus instrumentalis organici actus, et ita dicit illud quod est organum tactus est intus, scilicet cor: et caro dicta extrinseca, cui adueniunt sensibilia, conuenit in ratione medij, sed quando dixit carnem esse organum, considerant comparando partes similes. Unde si partes similes in communiant, et partes similes a cordis ex quibus cor componitur, numerantur et comparantur inter se, cum istis tribuitur tactus. Cor enim secundum Aristotelem est principium omnium sensuum et nervus: et est in eo sanguis et adeps, sic secundum Aristotelem dicendum est carnes esse organum, et nullus neque grecorum, neque arabum, nec latinorum vidit istam conciliationem in Aristotele antea nos, quia aliter loquitur in primo de partibus, et in primo de his animalibus, quando dixit carnem esse organum de partibus quando dicit contra quia ibi loquitur comparando tactus ad partes similes, sed in 2. ad partes dissimiles, et sic etiam in 2. de anima: quia anima est actus primus compositus organici, et ideo tactus ut est de virtutibus anime in libris de anima habet primo considerari, ut attribuitur membro organico propter anime destinationem. Et arguitur secundum Aristotelem aliter et aliter est organum, et est medij. Unde pro complemento Aristoteles. 1. 2. de animalibus tractatu. 2. cap. 5.

G. In secundo Colliget cap. 17. de inanimato instrumenti odoratus.

H. Scribit Zuerroes quod sensus olfactus in animalibus que odorant sine attractione ut est in apibus et fomicis ille sensus est clarior quam in his que odorant per attractionem, sed huius oppositum legitur in quinto de generatione animalium cap. 4. quod sensus claritas provenit ex organi sinceritate que attestatur completionem magis temperate. Cum igitur multa animalia solum homo qui per attractionem odorat, habeat completionem magis temperatam: igitur organum eius est sincerius, et per consequens sensus olfactus est clarior. Tuus est quod dicitur eius est intantum, quod ad manifestationem actus sensibiles, quia animalia ista, ut apes ad longum distantiam insequitur nutrimentum ex odore.

CONTRADICTIONES ZIMARRE

I sine attractione, sed animalia nisi attrahat debilitat im-
mutantur. unde quando volutus bene percipere ap-
propinquamus, et attrahimus odorem, et ita facimus car-
nes et alia. sed quo ad distinet cognoscere differentias
odorum nos excellimus alia. et ista est sententia Aristote-
lis ibi, licet multa quo ad distinet excedat nos in h. actu.

¶ Tercio Colliget. Cap. 38.

DE SENSU vult et accidentibus ei, dicit q. p.
puras vias est, q. est fluitans colorem, q. no-
luit duntaxat a materia. Sed hoc contradicit
philosopho in secundo de anima, qui dicit, cu-
iuslibet sensus proprium est fluitans speciem si-
ne materia. ¶ Soluitur, q. intelligitur de abstractione
a materia et conditionibus eius. hoc enim intellectus est
proprium, et ideo infert, q. si ita esset, tunc ipse esset intel-
lectus, verba n. sequentia hunc sensum patet ferat ibide.

¶ Quinto Colliget. Cap. 12.

AVERROES in presenti capite vbi de medi-
cine simplici loquitur inquit, q. frigiditas que no-
est terrestris est debilis operatio, videtur igit
q. terra sit frigidior aqua. Cuius oppositum de-
betur in secundo de generatione et corruptione textu
commenti. 2. ¶ Soluitur, intentio eius est ponere differe-
rentiam inter medicinas oppilatas et simplices. nam li-
cet ambe frigide sint, tamen differunt, quia op. pilate
fundantur in materia subtili, sed simplici in materia grossa.
et ideo est materia terrestris, quia frigiditas uncta sic
entia inducit grossitatem, et uncta humiditas inducit subtili-
tatem, et ideo dicit, q. sic simplici medicinis sunt natura
frigide, et terrestris, et fortis siccitas, et terra est pun-
ctum siccorum. Sed ista solutio stare non potest, quia ipse
in cap. de medicinis oppilatis dicit q. sunt nature frigi-
de, et terrestris et remote a modificatione. ¶ Tui est q.
est latitudo in multis, quia terrestritas magis domat
in simplici, unde ibidem dicit q. oppilatus aut sunt te-
perate copiosis, aut decedunt ad parvam frigiditatem.
unde complexio multorum differt a complexionem simpli-
cium, et habet latitudinem magnam et diversitatem etiam
in ipis multis.

REGISTRVM.

A B C D E F G H I K L M N O P.

Quiescent quatuor, nisi per E f et O qui
sunt terni, et D qui est duarum.

¶ Explicit Colliget Averrois, correctus atq. emendatus.
Impressum Venens apud Octavianum
Scotum D. Anadi 5.

¶ Quinto Colliget. Cap. 33.

DICIT Averroes q. non est extraneum vnius
agentis actiones diversificari diversificantium
dispositionibus subiecti. Tuius oppositum ha-
betur in secundo de anima com. 60. ¶ Solui-
tur. ¶ Non est contradictio, nam sermo eius in secundo de
anima est sermo comparationis, videlicet q. melius est
existimare materiam diversificari per formam q. con-
tra, quia ut dicit commentato. 2. p. 1. in hoc Aristoteles
reliquit antiquis commentis. 37. ipi enim opinabatur q.
forme sequuntur materias et diversificantur per illas. et
ipse opinatur e contrario. Cum hoc tamen fiat dictum
eius in hoc loco quia actus actuum sunt in patiente
et dispositio: et ideo non inconuenit ab vno agente ex di-
uersis dispositionibus subiecti puenire diversos actus.
sicut ibi datur exemplum, q. medicinis que de esabariis
a medicis dicuntur, id est quae sunt appropriatae contra ali-
qua venena corpus sanum interficiunt: et corpus affe-
ctum dispositione venenosa, cui illa medicina contra-
riatur, sanat illud.

¶ Quinto Colliget. Cap. 24.

DICIT q. corpora animalia sunt calidiora ter-
re nascuntibus: et ideo in terre nascuntibus non
inuenitur calor in actu. Sed huc aduersatur di-
ctus Aristoteles in libro de motu et vita, vbi dis-
tinguit generationem augustinus dicens q. generatio est
prima participatio animae in calido naturali, et vita est
eius permansio. Amplius in secundo de anima, et in libro de
longitudine et breuitate vite. Anima oia medicinis igne
operatur, et ita in vegetabilibus est calor in actu. ¶ Solui-
tur non est in actu secundo, videlicet a nobis sen-
tiatur, sicut est in animalibus. nam, ut inquit Salernus, si
quis ponet manum in cordis ventriculis sentiet magis
infectam et notabilem caliditatem, quam non sentimus
in partibus intimis, aut extrinsecus plantarum, et sic ap-
pellatur dictum eius.

F I N I S.

